En rådstufvurätt förklarade i utslag den 15 maj 1906, att H. skulle vara förlustig medborgerligt förtroende under ett år, från det han efter utståndet straff blifvit frigifven i stället för, på sätt i 2 kap. 19 § strafflagen stadgas, intill dess ett år förflutit, från det han efter utståndet straff blifvit frigifven.

Enahanda felaktighet anmärktes vid två andra tillfällen.

Rådstufvurätten i N. dömde i ett fall en person, förutom för ett brott till fängelse, för en hvar af två fylleriförseelser till 20 kronors böter, hvilka böter rådstufvurätten sammanlade till 60 kronor.

Vid S. häradsrätt blef en arbetare, 22 år gammal, tilltalad för inbrottsstöld å en restaurationslokal i S. Under polisförhöret förnekade han enständigt tillgreppet. Vid häradsrätten medgaf han dock slutligen detsamma under föregifvande emellertid, att det skett allenast på skämt och att han, om han ej genast gripits, haft för afsikt att återställa det stulna. Häradsrätten gaf den tilltalade, som öfverbevisats om tillgreppet, villkorlig dom, ehuru han sålunda förnekat förbrytelsen och ej något till protokollet antecknadt skäl för sådan dom varit för handen. Villkorlig dom.

(Rättens ordförande förklarade vid inspektionen, att han i detta fall böjt sig för nämndens mening).

Rådstufvurätten i Å. dömde den 13 oktober 1908 L. till tre månaders straffarbete för första resan stöld. Ehuru L. under rannsakningen förnekat, att han begått tillgreppet, förordnade rådstufvurätten »på grund af förekommande omständigheter» om villkorlig dom. Domboken utvisade emellertid alls icke någon omständighet, som kunde berättiga till villkorlig dom.

Bestämmelserna i lagen om villkorlig dom hade af rådstufvurätten i K. tillämpats på ett sätt, som enligt min åsikt icke öfverensstämde med lagstiftarens mening. I ett fall hade en för inbrott tilltalad person, som förut varit dömd för lösdrifveri, erhållit villkorlig dom. Så vidt af protokollet i detta mål framgick, hade rådstufvurätten icke sökt utröna, om arbete nu stode honom till buds. Rådstufvurätten hade här, liksom i andra fall, underlåtit att anföra något skäl för den villkorliga domen.

Den 16 december 1907 dömde rådstufvurätten i S. fiskaren A. för våldsamt motstånd vid offentlig förrättning, förargelseväckande beteende

och uppsåtlig misshandel att böta tillhopa 45 kronor. Den 10 januari 1908 dömde rådstufvurätten A. för våldsamt motstånd vid offentlig förrättning att hållas i fängelse under en månad samt för fylleri, förargelseväckande beteende och två misshandelsbrott att böta tillhopa 70 kronor, »men vid det förhållande, att den tilltalade ej förut blifvit till frihetsstraff dömd samt att det synes kunna antagas, att den tilltalade utan straffets undergående skulle låta sig rätta, jämte hvad mera i målet förekommit» förordnade rådstufvurätten om villkorlig dom. Angående den tilltalades föregående vandel och lefnadsomständigheter förekom icke någon utredning.

V. häradsrätt dömde den 15 november 1909 en arbetare, född 1880, till tre månaders fängelse för sedlighetsbrott (otukt med minderårig). Häradsrätten tillämpade härvid bestämmelserna om villkorlig straffdom, utan att, så vidt domboken utmärkte, häradsrätten annorledes än genom prästbevis förskaffat sig upplysning om den tilltalades föregående vandel.

F. häradsrätt hade i tre fall meddelat villkorlig straffdom, utan att någon som helst utredning åstadkommits för belysande af frågan, huruvida dylik dom borde användas eller icke. I det ena af de tre fallen hade den tilltalade dömts till 50 kronors böter för hemfridsbrott, och i de två andra hade ådömts fängelse för tjufnadsbrott.

I några fall hade K. häradsrätt meddelat villkorlig dom, utan att, såvidt domboken angaf, några omständigheter förekommit, som berättigat till sådan dom.

I fråga om en person, som föröfvat olofligt tillgrepp och erhållit villkorlig dom, var antecknadt, att han, som tagit värfning vid ett regemente, där dömts tre gånger till sträng arrest. Sista gången hade arresttiden utgjort åtta dagar, som han aftjänat kort innan han föröfvade det olofliga tillgreppet.

Förordnande om villkorlig straffdom förekom synnerligen ofta vid rådstufvurätten i N.

I en del fall syntes dock, som om giltiga skäl för dylikt förordnande icke förelegat. Sålunda dömdes den 24 augusti 1908 en yngling i åldern mellan 17 och 18 år för första resan medelst inbrott å särskilda tider föröfvad stöld att hållas till straffarbete tre månader, men skulle enligt rättens förordnande med verkställigheten af straffet anstå. Det tillgripna bestod af penningar till sammanlagdt belopp af öfver 1,000 kronor, som den tilltalade vid särskilda tillfällen under en längre tid tillgripit från sin husbonde. Penningarna hade han användt till nöjen och spel. Enligt

hvad af protokollet framgick, förekom intet annat skäl för den villkorliga straffdomen än den tilltalades ungdom.

I ett under år 1908 vid S. häradsrätt handlagdt mål tilltalades två personer, födda den ene 1872 och den andre 1883, för vid olika tillfällen å särskilda ställen föröfvadt olofligt tillgrepp. De dömdes hvar och en för första resan stöld till tre månaders straffarbete, och förordnade häradsrätten, utan angifvande af något skäl, att med straffens verkställande skulle anstå. Så vidt domboken utmärkte, hade icke heller verkställts någon som helst utredning om lämpligheten att uti ifrågavarande fall meddela villkorlig dom.

K., född 1875, dömdes af M. häradsrätt dels i början af år 1908 för första resan snatteri till böter, hvilket straff emellertid skulle anses verkställdt genom den sakfälldes hållande i häkte, dels i slutet af samma år för andra resan snatteri till böter, hvilket straff likaledes skulle anses verkställdt genom den dömdes hållande i häkte. Under förra hälften af 1910 föröfvade han ånyo olofligt tillgrepp och dömdes härför till två månaders straffarbete. »På grund af den tilltalades beredvillighet att erkänna sitt brott» förordnade häradsrätten om villkorlig dom. Förutom hvad af motiveringen sålunda framgick, förelåg, så vidt domboken utmärkte, icke någon som helst anledning till villkorlig dom.

En annan person, född 1890, erhöll under år 1908 villkorlig straffdom, ehuru, enligt hvad protokollet utvisade, hans tidigare vandel varit dålig. Enligt hvad vid inspektionen upplystes, återföll han ock i brott kort efter domen.

Uti åtminstone två fall hade G. häradsrätt tillämpat lagen om villkorlig straffdom, ehuru de i lagen för dylik dom angifna förutsättningarna syntes icke hafva varit för handen.

Till samma oriktiga lagtillämpning hade rådstufvurätterna i H. och V. gjort sig skyldiga äfvensom L. häradsrätt i stor utsträckning.

Vid ett tillfälle hade T. häradsrätt dömt en person villkorligt till 100 kronors böter för förskingring, utan att, så vidt domboken utmärkte, häradsrätten anställt någon som helst undersökning, huruvida den tilltalade vore i tillfälle att betala böterna.

År 1908 hade rådstufvurätten i E. dömt A., född i april 1891, till urbota straff för första resan stöld men å A. tillämpat bestämmelserna om villkorlig dom. Af handlingarna i målet framgick, att A. häktats såsom misstänkt för två olofliga tillgrepp. Vid polisförhöret hade A. efter åtskilliga falska uppgifter erkänt båda tillgreppen, och antecknades vid förhöret, att A. förut gjort sig känd för oärlighet. Vid rannsakningen inför rådstufvurätten återtog A. sitt erkännande af det ena tillgreppet och befanns af rätten icke kunna mot sitt nekande fällas därför.

I rådstufvurättens protokoll i målet funnos icke några anteckningar därom, att upplysningar inhämtats rörande omständigheter, som kunde gifva stöd för tillämpning af villkorlig dom vid A:s fällande för det andra tillgreppet.*

---

3 kap. Tre personer, A., G. och K., tilltalades vid S. häradsrätt för inbrottsstöld. I målet blef genom de tilltalades erkännande samt däri afgifna vittnesberättelser utredt: att samtliga de tilltalade i samråd beslutit inbrottet; att detsamma verkställts af A.; att G. och K. medverkat vid dess utförande; och att de tilltalade af det tillgripna, bestående af spritvaror, gemensamt förtärt en del. Jämte det häradsrätten i slutligt utslag rätteligen dömde A. till ansvar för inbrottsstöld, dömdes G. och K. till ansvar för delaktighet i inbrottsstöld jämlikt 20 kap. 4 § och 3 kap. 4 § strafflagen.

Då de tilltalade i samråd beslutit verkställandet af inbrottsstölden, samt G. och K. medverkat vid dess utförande, hade G. och K. enligt 3 kap. 5 § strafflagen bort dömas såsom gärningsmän. Äfven om detta lagrum icke ansetts vara tillämpligt, hade G. och K. bort dömas såsom gärningsmän, nämligen enligt 20 kap. 10 §, enär de erkänt sig hafva tagit del i det tillgripna. Det fel, hvartill häradsrätten härigenom gjort sig skyldig, kunde komma att hafva betydelse vid återfall i tjufnadsbrott.

---

4 kap. I ett mål angående ansvar för jakt efter älg å kronopark under förbjuden tid dömdes svaranden dels jämlikt 24 kap. 13 § 2 mom. strafflagen att böta 85 kronor och dels jämlikt 22 § jaktstadgan att böta 175 kronor. Enligt min mening hade bestämmelserna i 4 kap. 1 § strafflagen bort tillämpas.

En person tilltalades vid rådstufvurätten i S. för delaktighet i upp-

---

* Se för öfrigt ämbetsberättelsen till 1911 års Riksdag, sid. 260.

lopp och dömdes därför enligt 10 kap. 13 § strafflagen till 100 kronors böter. Dessutom dömdes emellertid den tilltalade, som vid tillfället i fråga tillropat en af polis anhållen person att slita sig lös, att enligt 10 kap. 14 § strafflagen för »ohörsamhet mot laga myndighet» böta 25 kronor.

I detta fall hade det senare straffet lagligen icke bort ådömas.

En person, som fällt yttrandet »pack», riktadt till en samling personer, dömdes af B. häradsrätt till särskilda straff för ärekränkning mot hvar och en af dem.

En för fylleri, oljud och därigenom åstadkommen allmän förargelse tilltalad person dömdes af V. häradsrätt till särskildt ansvar dels för fylleri, dels för oljud och dels för åstadkommande af allmän förargelse.

Härvid anmärktes, att den tilltalade icke bort dömas till särskildt ansvar för åstadkommande af förargelse.

En person, som anhölls å gata i N. stad för fylleri och oljud, gjorde mot två konstaplar, hvilka skulle omhändertaga honom, våldsamt motstånd, hvarjämte han på vägen till häktet dels missfirmade konstaplarna genom att kalla dem »samhällsstörtare» och »kapitalistdrängar» m. m. dels till dem fällde yttrandet: »Jag ska' ge Er, när jag kommer ut». Härför ställdes han till ansvar inför rådstufvurätten i N.

I utslag dömde rådstufvurätten i enlighet med åklagarens yrkande svaranden dels till fängelse för våldsamt motstånd vid offentlig förrättning, dels till visst bötesbelopp för fylleri, dels till visst bötesbelopp för oljud, dels till 20 kronors böter för förargelseväckande beteende, dels jämlikt 10 kap. 5 § strafflagen till 50 kronors böter för missfirmelse mot konstaplarna, dels ock enligt nyssnämnda lagrum till 50 kronors böter för hot mot dem.

Härvid anmärktes, att svaranden icke bort ådömas särskildt ansvar för oljud och för åstadkommande af allmän förargelse, samt att, äfven om svaranden kunde anses hafva gjort sig skyldig till hot emot konstaplarna, i hvarje fall särskilda straff icke bort bestämmas för missfirmelsen och hotet.

Rådstufvurätten i T. dömde genom utslag den 11 mars 1907 A. jämlikt 11 kap. 15 § strafflagen att böta, för det han gjort oljud 10 kronor, och för det han kommit förargelse åstad 10 kronor.

Då i målet ej lagts A. annat till last, än att han den 26 februari 1907 å allmän plats i T. stad gjort oljud samt därigenom kommit för-

argelse åstad, hade han icke bort dömas till särskilda straff för oljud och förargelseväckande beteende.

En af starka drycker öfverlastad person hade inkommit å poliskontoret i S. för att fråga efter en annan, för fylleri anhållen person. Då den förstnämnda personen därvid anhölls och af en poliskonstapel affördes till polisstationen, misshandlade han å gatan konstapeln. Han ställdes sedermera under tilltal för misshandel och för det han genom misshandeln åstadkommit förargelse. S. häradsrätt dömde honom till särskildt ansvar dels enligt 10 kap. 5 § och dels enligt 11 kap. 15 § strafflagen.

I anledning häraf fäste jag vederbörande domares uppmärksamhet på, att den tilltalade icke bort ådömas särskildt ansvar enligt sistnämnda lagrum.

I ett fall hade rådstufvurätten i B. dömt en person dels jämlikt 10 kap. 6 § strafflagen till 25 kronors böter för våldsamt motstånd vid offentlig förrättning och dels jämlikt 10 kap. 5 § samma lag till fängelse i två månader, för det han vid samma tillfälle, då han gjort våldsamt motstånd, äfven våldfört sig å förrättningsmannen.

I detta fall hade särskildt straff icke bort ådömas enligt 10 kap. 6 § strafflagen.

Genom utslag den 28 september 1908 dömdes L. af rådstufvurätten i S., jämlikt 10 kap. 5 och 6 §§ strafflagen, att hållas i fängelse för våldsamt motstånd vid offentlig förrättning en månad samt för hvart och ett af tre misshandelsbrott en månad. I förevarande fall hade 6 § i 10 kapitlet icke bort tillämpas, då förrättningsmännen blifvit vid förrättningen misshandlade.

I samma utslag dömdes L. för missfirmelse mot polis (två poliskonstaplar) och en statens järnvägskonduktör i deras tjänstutöfning till *ett* straff (20 kronors böter), ehuru han mot dem gjort sig skyldig till särskilda missfirmelser.

En person tilltalades vid Å. häradsrätt, emedan han, då han skolat anhållas af polis, gjort våldsamt motstånd och därvid jämväl våldfört sig å förrättningsmannen. Den tilltalade dömdes till särskilda straff för våldsamt motstånd och för våldet mot förrättningsmannen.

Likaledes dömdes en person, som vid rådstufvurätten i H. tilltalats,

för det han gjort våldsamt motstånd vid offentlig förrättning och därvid misshandlat förrättningsmannen, till ansvar icke allenast enligt 10 kap. 5 § strafflagen utan äfven enligt 6 § i samma kapitel.

Till enahanda felaktighet hade rådstufvurätterna i A., S. och F. samt V. häradsrätt gjort sig skyldiga i hvar sitt utslag år 1909 äfvensom M. häradsrätt i ett år 1910 afkunnadt utslag.

Vid S. häradsrätt handlades den 20 november 1906 ett mål angående häktade N. m. fl., tilltalade för misshandel m. m. I utslag samma dag utlät sig häradsrätten beträffande N., att som N. vore lagligen förvunnen att hafva den 10 oktober 1906 med en slidknif tilldelat G. G. ett hugg i halsen, så att ett sår med starkt blodflöde uppstått, och R. G. ett hugg i hufvudet, däraf ett blödande sår uppkommit, alltså pröfvade häradsrätten rättvist döma N. jämlikt 14 kap. 13 och 15 §§ strafflagen för misshandel med lifsfarligt vapen att hållas till straffarbete i sex månader.
I afseende å detta utslag anmärkte jag, att N. bort dömas till särskilda straff för misshandeln mot G. G. och för misshandeln mot R. G.

Den 8 januari 1906 meddelade S. häradsrätt utslag i ett mål angående ansvar å F. för misshandel m. m. F. dömdes därvid för misshandel vid särskilda tillfällen å tre personer att hållas i fängelse två månader och böta 30 kronor samt att, för det han vid särskilda tillfällen smädat två personer, böta 50 kronor. På annat sätt angafs icke i utslaget det straff, hvart och ett af de särskilda brotten förskyllt.

Rådstufvurätten i G. hade i ett par fall dömt personer för misshandel, som vid samma tillfälle föröfvats emot flera polismän, till *ett* straff, ehuru rätteligen 4 kap. 2 § strafflagen bort tillämpas.

I mål rörande ansvar för misshandel vid samma tillfälle å två eller flere polismän plägade rådstufvurätten i V. döma till ansvar än med åberopande af 4 kap. 3 § strafflagen (*ett* straff), än med tillämpning af 4 kap. 2 §, ehuru de särskilda fallen voro af likartad beskaffenhet.

I ett fall hade M. häradsrätt dömt en person, som samma natt gjort sig skyldig till hemfridsbrott emot två på olika ställen boende personer, till ett enda straff.

Genom utslag den 6 oktober 1909 dömde Å. häradsrätt en person, som, enligt hvad i målet utredts, idkat oloflig jakt å annans mark dels under december 1906 dels vid ett tillfälle under sommaren 1907 och dels den 1 september 1908, att jämlikt 24 kap. 13 §, jämförd med 4 kap. 3 § strafflagen, för oloflig jakt böta 50 kronor.

I förevarande fall hade 4 kap. 3 § strafflagen icke bort tillämpas.

Rådstufvurätten i R. hade i ett fall dömt en person, som två gånger å samma dag med högst en timmas mellanrum af samma anledning misshandlat en annan, till ansvar för två särskilda misshandelsbrott (två månaders straffarbete för hvarje).

En person hade två dagar i rad å en och samma plats i en skog gjort sig skyldig till oloflig afverkning. Rådstufvurätten i F. ådömde honom ansvar för två särskilda åverkansbrott.

Vid rådstufvurätten i S. tilltalades K., för det han falskeligen skrifvit två intyg, försedda det ena med en provinsialläkares och det andra med en skolrådsordförandes namn, samt därefter för att vinna anställning såsom volontär vid S. regemente begagnat sig af desamma, därigenom att han vid sin till regementsexpeditionen insända ansökan fogat intygen och åberopat sig å dem. Genom utslag den 17 februari 1910 dömde rådstufvurätten honom härför jämlikt 12 kap. 5 § strafflagen att för hvart och ett af två förfalskningsbrott hållas i fängelse en månad.

I utslag angående en person, som tilltalats för förfalskningsbrott och som skulle undergå rannsakning vid annan domstol för liknande brott, yttrade S. häradsrätt, att häradsrätten funne det vara ådagalagdt, att den tilltalade för erhållande af en uppgifven tjänst åberopat fem af honom förfalskade handlingar, samt förklarade den tilltalade saker till ansvar för förfalskningsbrott jämlikt 12 kap. 5 § strafflagen utan att därjämte åberopa någon § i 4 kap. strafflagen.

Enligt ett af M. häradsrätt hösttinget 1907 meddeladt utslag hade häradsrätten dömt en person att för hvart och ett af tre snatteribrott böta 15 kronor i stället för att jämlikt 20 kap. 9 § strafflagen döma honom till ansvar såsom för fortsatt brott.

Genom samma utslag, enligt hvilket ifrågavarande person för andra brott dömts till straffarbete, hade häradsrätten förordnat om sammanläggning af straffen och härvid meddelat föreskrift, på grund hvaraf längsta

straffarbetstiden skulle, i strid mot bestämmelserna i 4 kap. 5 § strafflagen, komma att öfverskridas med mera än två år.

Rådstufvurätten i N. hade, i strid mot bestämmelserna i 4 kap. 2 och 5 §§ strafflagen, dömt en person, som rätten förklarat hafva för ett hvart af sju särskilda förfalskningsbrott förskyllt straffarbete i sex månader, att i en bot undergå straffarbete i ett år.

Rådstufvurätten i S. hade i två brottmål dömt de tilltalade till fängelse och böter, men uraktlåtit att förordna, huru straffen skulle sammanläggas, i händelse tillgång till böternas fulla gäldande saknades.

En person dömdes genom ett och samma utslag af rådstufvurätten i B. dels till fängelse i en månad 15 dagar för angifven förbrytelse, dels ock för annan förbrytelse likaledes till fängelse i en månad 15 dagar. Dessa straff hade af rådstufvurätten sammanlagts till fängelse i tre månader i stället för, rätteligen, till fängelse i två månader trettio dagar.

I afseende å en person, som af rådstufvurätten i B. genom ett och samma utslag dömts dels till straffarbete och dels till böter, förklarade rådstufvurätten i utslaget, att böterna, i händelse tillgång saknades till deras fulla gäldande, skulle förvandlas till »motsvarande straffarbete». Antalet dagar straffarbete, som böterna motsvarade, hade sålunda icke utsatts.

Likaledes hade Ä. regementes krigsrätt, som i utslag den 22 september 1908 dömt en person dels till straffarbete och annat frihetsstraff och dels till böter, förklarat, att böterna, i händelse tillgång saknades till deras fulla gäldande, skulle förvandlas till »motsvarande straffarbete», utan att krigsrätten utsatt det antal dagar straffarbete, som böterna motsvarade.

Sedan P. af en rådstufvurätt genom utslag den 31 oktober 1905 dömts för snatteri att böta 40 kronor och P., efter det utslaget meddelats, ånyo föröfvat olofligt tillgrepp, därför han vid samma rådstufvurätt ställts till ansvar, hade rådstufvurätten i utslag den 9 januari 1906 yttrat, att då P. genom först berörda utslag för snatteri dömts att böta 40 kronor, hvilka böter ej erlagts eller aftjänats, samt då rådstufvurätten ansåge, att straffet för det brott, därför rådstufvurätten den 31 oktober 1905 dömt P. till ansvar, och straffet för de brott, för hvilka han den 9 januari 1906 undergått rannsakning och till hvilka han funnits saker, skulle så bestämmas, som hade P. på en gång varit för alla dessa brott lagförd, dömdes P.

jämlikt 20 kap. 1, 4, 9 och 11 §§ strafflagen att för delvis med inbrott föröfvad stöld undergå straffarbete i tre månader.

I detta fall hade särskildt straff bort ådömas P. för de af honom efter den 31 oktober 1905 begångna tjufnadsbrotten, hvarefter detta straff bort sammanläggas med det P. genom utslaget den 31 oktober 1905 ådömda straffet för snatteri.

Till Å. häradsrätts sammanträde den 5 september 1904 hade allmänne åklagaren instämt H. med yrkande om ansvar för olofligt tillgrepp, föröfvadt den 21 augusti 1904. Tillgreppet afsåg en kavaj, värd 6 kronor. Vid ett följande rättegångstillfälle, den 8 maj 1905, ingaf åklagaren utdrag af domboken, hållen hos rådstufvurätten i G. den 18 februari 1905 och utvisande att rådstufvurätten genom utslag samma dag dömt H. att för första resan under särskilda tider och ställen föröfvad stöld hållas till straffarbete i 10 månader samt vara förlustig medborgerligt förtroende viss tid. De stölder, som afsågos i rådstufvurättens utslag, hade föröfvats under november och december 1904 samt januari 1905. Rådstufvurätten hade i sitt utslag förordnat, att med berörda straff skulle sammanläggas en månads fängelse, hvartill H. blifvit dömd af rådstufvurätten i B. genom utslag den 15 augusti 1904 för första resan snatteri.

Å. häradsrätt meddelade den 8 maj 1905 utslag i det där anhängiggjorda målet och dömde H., för det inom Å. härad föröfvade tillgreppet, att för första resan snatteri böta 100 kronor. I utslaget yttrades vidare:

»Enär svaranden, som den 18 februari 1905 blifvit till straff för brott dömd, nu öfvertygats att förut hafva föröfvat annat brott, samt straffet förty, jämlikt 4 kap. 8 §, sådant detta lagrum lydde enligt lag den 20 juni 1890, strafflagen, skall så bestämmas, som hade han på en gång varit för brotten lagförd, skall det H. denna dag ådömda straffet sammanläggas med det straff, han förstnämnda dag ådömts, eller att undergå straffarbete i sammanlagdt 10 månader 15 dagar och vara medborgerligt förtroende förlustig intill dess 1 år förflutit från det han efter utståndet straff blifvit frigifven; och skall H., sedan honom i dag ådömda 100 kronors böter, jämlikt 2 kap. 11 § strafflagen, förvandlats till 6 dagars straffarbete, sålunda undergå straffarbete i sammanlagdt 10 månader 21 dagar och vara medborgerligt — — — frigifven; skolande dock vid straffets tillämpning afräknas hvad han af det honom förut ådömda straff redan kan hafva utstått.»

I afseende å häradsrättens utslag anmärktes, att H. bort i fråga om de tillgrepp, som varit föremål för rådstufvurättens i G. och häradsrättens pröfning, dömas för första resan stöld till ett straff.

I några fall, då person, som af annan domstol genom villkorlig dom fått anstånd med ådömdt straff, af rådstufvurätten i N. dömts till straff och i samband därmed förklarats hafva förverkat anståndet, hade rådstufvurätten icke förordnat om sammanläggning af det straff, som ådömts genom den villkorliga domen, med det af rådstufvurätten ådömda.

N. häradsrätt hade i ett fall förordnat, att en person, som dömts till viss tids straffarbete, skulle tillgodonjuta afdrag för 22 dagar, som han suttit häktad, ehuru afdrag bort beräknas allenast för 21 dagar. Häradsrätten hade under häktningstiden inbegripit såväl den dag, då häktningen verkställts, som den dag, då utslaget meddelats. Afdrag för häktningstid.

L. rådstufvurätt hade i utslag, hvarigenom en person dömts till fängelse i ett år 8 månader, förordnat, att han skulle njuta afdrag å straffet i anledning däraf, att han suttit häktad under rannsakningen. Tiden för afdraget hade icke angifvits närmare än att rådstufvurätten föreskrifvit, att straffet skulle anses verkställdt till så stor del, som svarade mot den tid, personen hållits häktad.

Rådstufvurätten i S. hade i utslag, meddeladt i ett mål angående häktad person, förordnat om afdrag för häktningstiden samt utsatt den rest af straffet, som den dömde efter afdraget hade att utstå.

I utslag den 23 april 1907, hvarigenom en person dömts till 8 månaders straffarbete, hade rådstufvurätten i E. tillika förordnat, att från nämnda straff skulle afräknas den tid, som förflutit från det den dömde för ifrågavarande brott inmanats i häkte, tills utslaget vunnit laga kraft, eller den dömde dessförinnan kunde komma att börja aftjäna sitt straff. Härvid anmärktes, att rådstufvurätten bort bestämma afdraget till visst tidsmått, och att i allt fall den dömde fått tillgodonjuta för stort afdrag å straffet.

I ett mål angående en häktad person hade J. häradsrätt förordnat, att den tilltalade skulle åtnjuta afdrag på ådömd strafftid »till så stor del, som svarade mot häktningstiden», utan att närmare angifvits afdragets storlek.

En häradsrätt dömde den 22 oktober 1907 en person till en månads fängelse samt förordnade, att, på grund af den dömdes hållande i häkte,

24 dagar af den ådömda strafftiden skulle afräknas. Då den dömde häktats den 29 september 1907, hade allenast 23 dagar bort afräknas.

Ä. häradsrätt hade i ett utslag, hvarigenom häktad person dömts till två års straffarbete, tillika förklarat, att den dömde för den tid han hållits häktad skulle erhålla afdrag »i enlighet med grunderna för bestämmelserna i 4 kap. 12 § strafflagen».

Då rådstufvurätten i F. jämlikt 4 kap. 12 § beviljade någon, som för rannsakning hållits häktad, afdrag för häktningstiden, plägade rätten icke utsätta det tidsmått, hvarför afdrag skulle ske, utan allenast förklara, att afdrag skulle äga rum »i enlighet med nyssnämnda lagrum».

S. häradsrätt hade den 9 juli 1909 dömt en person till fängelse i 5 månader med förklarande, att från straffet afdrag skulle ske för den tid, den tilltalade suttit häktad, utan att den tid, som sålunda skulle afdragas, närmare angifvits.

Återfall.

Rådstufvurätten i S. dömde L. till straffarbete i tre månader för första resan stöld, men förordnade om villkorlig dom. Sedermera föröfvade L. ånyo olofligt tillgrepp. Härför dömdes han af rådstufvurätten till straffarbete i fyra månader för *andra* resan stöld, hvarjämte den villkorliga domen förklarades förverkad.

I detta fall stod det senare utslaget i strid med bestämmelserna i 4 kap. 14 § strafflagen.

Rådstufvurätten i K. hade i ett fall dömt en person till ansvar för fjärde resan stöld, ehuru i afseende å tredje resan afstraffningsbevis icke företetts eller utredning i öfrigt förebragts därom, att bestraffningen undergåtts.

I ett mål angående ansvar för olofligt tillgrepp hade B. häradsrätt dömt den tilltalade till ansvar för fjärde resan stöld. I målet var antecknadt, att den tilltalade förut undergått bestraffning för tredje resan stöld. Däremot förekom icke någon anteckning eller utredning, huruvida den tilltalade undergått bestraffning för första och andra resan stöld. På liknande sätt hade häradsrätten förfarit i ett par andra fall.

N. häradsrätt dömde år 1909 en person till ansvar för andra resan snatteri. I domboken var antecknadt, att den tilltalade på tillfrågan förklarat sig medgifva, att han af rådstufvurätten i S. år 1900 dömts till

böter för snatteri. Däremot lämnade domboken icke någon upplysning om, huruvida böterna inbetalats.

I ett fall hade rådstufvurätten i V. dömt två minderåriga till fängelse och böter och därvid åberopat 5 kap. 2 § strafflagen, hvilket lagrum dock ej har tillämpning, då fråga är allenast om fängelse eller böter. *5 kap.*

Rådstufvurätten i K. hade i ett fall förordnat, att minderårig, som tilltalats för brott, skulle intagas i uppfostringsanstalt, utan att, så vidt domboken utvisade, rådstufvurätten sökt att om den tilltalade inhämta upplysningar i enlighet med föreskrifterna i lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om förfarandet i brottmål rörande minderåriga.

I rannsakningsmål inför rådstufvurätten i S. angående minderåriga hade icke, så vidt protokollen angåfvo, verkställts utredning om de förhållanden, under hvilka de tilltalade uppvuxit, eller huruvida de tillförene gjort sig kända för vanart.

Soldatsonen H., född den 17 september 1888, undergick den 3 juni 1905 vid L. häradsrätt rannsakning för stöld, som skulle hafva begåtts i maj 1905. I utslag den 3 juni 1905 förklarades härvid H. saker till ansvar för ifrågavarande stöld samt hänvisades till S. häradsrätt för att rannsakas rörande inom nämnda rätts domvärjo likaledes i maj 1905 begången stöld. Rannsakningen ägde rum vid S. häradsrätt den 27 juni 1905; och dömde häradsrätten samma dag H. till ansvar för stöld. Så vidt rannsakningsprotokollen utvisade, förebragtes hvarken vid L. eller S. häradsrätt annan utredning om de förhållanden, under hvilka den tilltalade uppvuxit, samt huruvida han tillförene gjort sig känd för vanart, än att från straffregistret inhämtats, att H. förut icke blifvit dömd till straff, hvarom uppgift skall lämnas till straffregistret, hvarjämte antecknats namnen å hans föräldrar och att dessa ännu lefde.

Genom utslag den 14 juli 1905 dömde F. häradsrätt fyra femtonåriga pojkar till böter för snatteri. I protokollet fanns icke, såsom i lagen innefattande vissa bestämmelser om förfarandet i brottmål rörande minderåriga föreskrifves, intagen upplysning om de förhållanden, under hvilka de tilltalade uppvuxit, samt huruvida de förut gjort sig kända för vanart.

Liknande var förhållandet med en rannsakning angående en yngling,

född den 16 september 1890, hvilken af samma häradsrätt genom utslag den 3 september 1907 dömdes till ansvar för stöld.

Ett mål angående ansvar å en 15 års pojke för olofligt tillgrepp hade af H. häradsrätt afdömts, utan att, jämlikt 2 § i lagen den 27 juni 1902, den tilltalades målsman blifvit hörd.

N. häradsrätt hade vid olika tillfällen vid rannsakningar med minderåriga icke tillräckligt beaktat föreskrifterna i lagen den 27 juni 1902, så vidt de ålägga vederbörande att i protokollet intaga upplysning om de förhållanden, hvarunder den tilltalade uppvuxit, och om han förut gjort sig känd för vanart.

I mål, där villkorlig straffdom tillämpats i afseende å minderårig, syntes rådstufvurätten i S. hafva uraktlåtit att, i enlighet med lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om förfarandet i brottmål rörande minderåriga, undersöka, huruvida den tilltalade tillförene gjort sig känd för vanart. Åtminstone innehöll domboken icke någon anteckning, som angaf, att dylik undersökning ägt rum.

En person, som fyllt 15 men ej 16 år, dömdes af B. häradsrätt till urbota straff, men förordnade häradsrätten om hans insättande i allmän uppfostringsanstalt. Hans målsman hade ej hörts, och ej heller hade särskild upplysning om hans föregående vandel inhämtats i vidare mån, än att till protokollet antecknats, att han icke förut varit för brott tilltalad.

En person i åldern mellan 15 och 18 år stod vid V. häradsrätt tilltalad för fylleri första gången. Med åberopande af 2 § i lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om förfarandet i brottmål rörande minderåriga, uppsköt häradsrätten målet för att höra den tilltalades målsman, detta oaktadt med hänsyn till omständigheterna här uppenbarligen icke kunde blifva fråga om förordnande angående den tilltalades insättande i allmän uppfostringsanstalt.

En minderårig, tilltalad för olofligt tillgrepp, rannsakades inför B. häradsrätt den 5 oktober 1908, då målet öfverlämnades till pröfning. I strid mot bestämmelsen i 3 § i lagen den 27 juni 1902 meddelades slutligt utslag först å nästa allmänna sammanträde under tinget.

I ett af allmänne åklagaren vid Ö. häradsrätt anhängiggjordt mål angående ansvar å tre minderåriga om respektive 17, 16 och 15 år, hvilket

mål den 9 april 1909 af samtliga parter öfverlämnats till slutlig pröfning, meddelade häradsrätten olagligen utslag först å nästa allmänna sammanträde. Utredning hade i målet ej heller förebragts om de förhållanden, hvarunder de tilltalade uppvuxit.

Ä. häradsrätt, som den 22 april 1907 slutligen handlagt rannsakning med två minderåriga, hade olagligen meddelat utslag i målet först vid tingets afslutning den 25 maj.

D. häradsrätt höll den 15 september 1909 rannsakning med två minderåriga, tilltalade för inbrott. Målet, som var af enkel beskaffenhet, öfverlämnades vid samma rannsakningstillfälle till rättens pröfning. Häradsrätten meddelade utslag i målet först den 8 november 1909.

I november 1906 undergick en minderårig rannsakning vid V. häradsrätt för olofligt tillgrepp. Sedan målet, som var af synnerligen enkel beskaffenhet, öfverlämnats till pröfning, förklarade häradsrätten, att utslag skulle meddelas vid slutsammanträdet i december 1906.

Vid S. häradsrätt hölls vårtinget 1908 rannsakning med en minderårig. Oaktadt målet var af enkel beskaffenhet, uppsköt häradsrätten detsamma för utslags meddelande.

L. häradsrätt hade dömt en häktad person, hvilken enligt företedt utdrag af straffregistret dömts för andra resan snatteri, för första resan stöld enligt 20 kap. 6 § strafflagen och för andra resan stöld, allt begånget efter fyllda 18 år, till ansvar för tredje resan stöld, utan att vid rannsakningen upplysning inhämtats, vid hvilken ålder den tilltalade begått första resan snatteri.

En häradsrätt hade i ett fall beträffande en person, som tilltalats och dömts till ansvar för andra resan stöld, antecknat, att den tilltalade vid 19 års ålder dömts till ansvar för första resan stöld.

Anteckning eller upplysning saknades om, när sistberörda stöld föröfvats.

Rådstufvurätten i H. dömde genom utslag den 8 februari 1906 J., född den 26 november 1880, för femte resan stöld till straffarbete; och var i fråga om honom i protokollet antecknadt, att han undergått straffarbete år 1904 för fjärde resan, år 1903 för tredje resan och år 1901 för andra resan stöld. Dessutom fanns antecknadt, att han »dömts till

och undergått straffarbete för stöld 1896 i Härnösand två månader och 1898 i Sundsvall tre månader», men förekom icke någon närmare upplysning om tiden, då den stöld, för hvilken han dömts och aftjänat straff år 1898, blifvit begången.

En häradsrätt dömde en person till ansvar för femte resan stöld. För första resan stöld hade den tilltalade dömts till ansvar det år, då han fyllde 18 år, men i protokollet saknades upplysning om tiden, då denna stöld föröfvats.

Genom utslag den 9 mars 1908 förklarades P. af en rådstufvurätt saker till ansvar för fjärde resan stöld och förvisades till rådstufvurätten i S. för fortsatt rannsakning. Enligt i domboken intaget polisförhörsprotokoll, hvars uppgifter af P. under rannsakningen vitsordades, var han född den 20 juli 1880. Han hade enligt polisprotokollet förut dömts till ansvar: vid omkring *17½* års ålder för första resan stöld, ungefär 1½ år därefter för andra resan stöld samt den 25 januari 1906 för tredje resan stöld. I domboken fanns antecknadt, att prästbetyg angående den tilltalade ingifvits; men hade därur icke verkställts någon anteckning om P:s ålder. Från straffregistret hade inhämtats, att P. den 25 januari 1906 af rådstufvurätten i S. dömts till ansvar för tredje resan, den 4 januari 1906 föröfvad stöld. Någon närmare utredning om tiden, då föregående stölder föröfvats, hade, att döma af domboken, icke företagits.

Med hänsyn till polisprotokollets uppgift om P:s ålder vid den tid, han dömts till ansvar för första resan stöld, syntes de följande domarna stå i strid mot bestämmelsen i 5 kap. 4 § strafflagen.

Den 28 februari 1906 undergick E., född den 25 september 1883, rannsakning för stöld, och upplystes härvid, bland annat, att E. den 30 juli 1900 dömts till ansvar för första resan stöld samt den 30 december 1905 för snatteri att böta 30 kronor, som ansetts aftjänade genom den tid, E. suttit häktad under rannsakningen.

N. häradsrätt meddelade utslag i målet den 28 februari 1906 och förklarades däri E., i strid mot bestämmelsen i 5 kap. 4 § strafflagen, saker till ansvar för *andra* resan stöld.

Rådstufvurätten i F. hade genom utslag den 29 oktober 1906 dömt M. att böta för andra resan snatteri 100 kronor, ehuru M. rätteligen bort dömas till ansvar allenast för första resan snatteri. M., som var född den 12 januari 1885, hade visserligen en gång förut varit dömd för tjuf-

nadsbrott, men detta hade skett, innan han fyllt 18 år. Han hade nämligen den 26 augusti 1902 dömts att böta för snatteri 50 kronor.

Genom utslag den 8 januari 1907 dömde V. häradsrätt P., född den 11 april 1879, till ansvar för andra resan stöld. I afseende å tiden m. m. för första resan stöld förekom ingen annan utredning än att i protokollet antecknats om P., att »han hade till år 1897 kvarstannat i föräldrahemmet, att han vid sistnämnda tid erhållit anställning vid lifgardet till häst, där han kvarstannat ungefär tre månader, då han i anledning af en utaf honom under tjänstgöringen vid lifgardet begången stöld rymt men gripits och ådömts straff med två månaders fängelse för stölden och lika långt straff för rymningsbrottet; samt att han under 1897 aftjänt straffen». — Den 16 januari 1908 dömde samma häradsrätt P. till ansvar för tredje resan stöld. Angående första resan stöld förekom i detta mål icke annan utredning än en lika lydande anteckning som i det föregående målet.

I fråga om handläggningen af dessa två mål anmärkte jag, att med hänsyn till den tilltalades ålder tillräcklig utredning icke blifvit förebragt om tiden, då första resan stöld skulle begåtts.

Sedan i ett mål vid rådstufvurätten i N. angående ansvar för stöld medicinalstyrelsen i afgifvet yttrande förklarat, att den tilltalade vid ifrågavarande tid saknat förståndets bruk, meddelade rådstufvurätten slutligt utslag, däri rådstufvurätten, utan att pröfva om den tilltalade begått stölden eller icke, allenast resolverade, att den tilltalade skulle öfverlämnas till Konungens befallningshafvande för erhållande af sådan vård, att han ej blefve vådlig för den allmänna säkerheten.

En person, som vid rådstufvurätten i L. stod tilltalad för fylleri, åberopade till sitt fredande att han saknade förståndets bruk och på grund däraf vore otillräknelig. För att få hans sinnestillstånd utrönt förelade rådstufvurätten honom vid vite af tio kronor att inställa sig hos stadsläkaren för undersökning så länge denne påfordrade. Den tilltalade frikändes sedermera på grund af otillräknelighet.

Vitesföreläggande hade här icke bort förekomma.

Vid U. häradsrätt tilltalades B. för ärekränkning. I målet företeddes intyg af läkare, att den tilltalade vid tiden för det åtalade brottets föröfvande varit i saknad af förståndets bruk. På grund häraf förklarade häradsrätten den tilltalade strafflös, men ansåg honom pliktig utgifva skadestånd. *6 kap.*

Genom ärekränkning begången af person, som saknar förståndets bruk, kan skada af beskaffenhet att böra ersättas af hans egendom icke anses vara tillskyndad.

En arbetare instämde J. till A. häradsrätt med yrkande om ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete vid en fabrik, tillhörig J. Vid första rättegångstillfället upplystes, att J. aflidit, i anledning hvaraf häradsrätten uppsköt målet med föreläggande för käranden att instämma stärbhusdelägarne. Vid andra rättegångstillfället, då stärbhusdelägarne kommo tillstädes, uppgåfvo dessa, att boet afträdts till urafvakonkurs. Gode männen i konkursen företrädde därpå och bestredo krafvet. Sedan målet öfverlämnats till pröfning, yttrade häradsrätten i utslag, att stärbhusdelägarne, som rätteligen gjort sig urarfva, voro från krafvet fria, hvaremot häradsrätten ålade *konkursboet* att till käranden utgifva visst skadestånd.

Efter det en person tilltalats för ärekränkning, bestående däri, att han skulle beskyllt en fader att hafva öfvat otukt med en sin son, dömdes i slutligt utslag svaranden för ärekränkning till fängelse i två månader, hvaremot »då käranden icke visat *beloppet* af den skada, käranden kunde hafva lidit genom ärekränkningen, af käranden framställdt anspråk på skadestånd lämnades utan afseende».

---

7 kap. En person (baptist), som inom en församling hållit ett föredrag, hvartill allmänheten inbjudits, hade af kyrkorådet jämlikt kungl. förordningen den 11 december 1868 angående särskilda sammankomster för andaktsöfning erhållit förbud att inom församlingen vidare uppträda, enär hans föredrag af kyrkorådet ansetts leda till söndring i kyrkligt hänseende. I besvär, som personen i fråga hos domkapitlet anförde öfver kyrkorådets beslut, invände han, att omförmälda förordning ej varit tillämplig i förevarande fall. Denna hans invändning ogillades emellertid af domkapitlet.

Enligt min mening hade domkapitlet härutinnan förfarit oriktigt.

---

10 kap. En person, som tilltalats för försök att fritaga en för fylleri anhållen person, dömdes af N. häradsrätt till ansvar enligt 10 kap. 17 § strafflagen, ehuru han bort dömas enligt 6 § i samma kapitel.

Två personer tilltalades vid V. häradsrätt, den ene för det han, som anhållits af en polisuppsyningsman, satt sig till våldsamt motstånd, samt

den andre, emedan han löstagit den sålunda anhållne, för fritagande af häktad person. Den förstnämnde dömdes till ansvar. Den senare åter frikändes från allt ansvar i anledning af åtalet, på den grund att den person, som han löstagit, icke kunde anses såsom häktad.

I detta fall hade ansvar bort ådömas enligt 10 kap. 6 § strafflagen.

Genom utslag den 2 september 1907 dömdes K. af rådstufvurätten i O. jämlikt 18 kap. 15 §, 11 kap. 15 § och 10 kap. 5 § strafflagen att böta för fylleri 15 kronor och för förargelseväckande beteende 25 kronor, att för våld å polisman i tjänsteutöfning hållas till straffarbete i två månader samt för våld å en droskkusk, som på polismannens begäran var behjälplig att afföra K., hållas i fängelse en månad.

I afseende å detta utslag anmärkte jag, att för sistnämnda misshandelsbrott ansvar ej bort ådömas enligt 10 kap. 5 § strafflagen, utan hade bestämmelserna i 14 kap. bort tillämpas.

I ett vid G. häradsrätt anhängiggjordt brottmål meddelades utslag den 13 juli 1907, och yttrades däri, bland annat, att enär i målet vore utrönt, att då landtbruksingenjören B. den 30 maj 1906 efter behörigt förordnande förrättade syn i och för torrläggning af jord inom H. socken och därvid sysslat med afvägning af mark, tillhörig F., svaranden A., försedd med en bössa, förbjudit landtbruksingenjören att beträda nämnda mark och hotat skjuta honom, därest han öfverträdde förbudet, dömdes svaranden jämlikt 10 kap. 1 §, jämförd med 14 kap. 15 §, strafflagen, att för det han genom hot med lifsfarligt vapen sökt hindra ämbetsman från ämbetsåtgärd hållas till straffarbete i fyra månader.

Då den tilltalade vid ifrågavarande tillfälle icke rest lifsfarligt vapen, hade 14 kap. 15 § här ej varit tillämplig och således ännu mindre 10 kap. 1 §.*

Genom utslag den 1 november 1909 dömde V. häradsrätt en person att böta 5 kronor för oskickligt beteende inför rätta, oaktadt minsta straffet för dylik förseelse är 25 kronors böter. I domboken förekom för öfrigt alls ingen upplysning om, hvari brottet skulle bestått. *11 kap.*

Under pågående ting hade en person insatts uti det i tingshuset befintliga häktet och där fört oljud, som hörts inne i tingssalen. Han dömdes

* I fråga om oriktig tillämpning af bestämmelserna i 10 kap. strafflagen, se för öfrigt anmärkningar å sid. 299, 300 och 301.

af M. häradsrätt i anledning häraf jämlikt 11 kap. 6 § strafflagen till en månads fängelse för störande af tingsfriden.

N. häradsrätt dömde en person till ansvar dels enligt 11 kap. 10 § strafflagen, för det han vägrat att efter tillsägelse aflägsna sig från annans bostad, dels ock enligt 12 § i samma kapitel, för det han, utförd ur bostaden, bultat å dörren till densamma.

I detta fall hade särskildt straff enligt sistberörda lagrum icke bort ådömas.

I ett mål angående ansvar för hemfridsbrott hade N. häradsrätt jämlikt 11 kap. 10 § strafflagen dömt den tilltalade att undergå fängelse i sex månader (maximum). Såsom skäl för straffmätningen var i utslaget åberopad den omständigheten, att svaranden förut straffats för första resan stöld.*

---

12 kap. Genom utslag den 15 september 1906 hade en häradsrätt dömt E. för förfalskning jämlikt 12 kap. 4 och 6 §§ strafflagen till straffarbete i sex månader, utan att tillika enligt 21 § i samma kapitel ådöma E. förlust af medborgerligt förtroende.

En annan häradsrätt hade genom utslag den 17 juni 1905 dömt L. jämlikt 12 kap. 4 § strafflagen att för förfalskning hållas till straffarbete sex månader utan att tillika ådöma L. förlust af medborgerligt förtroende.

---

14 kap. I ett mål angående ansvar för brott mot 14 kap. 17 § strafflagen hade åklagaren efter angifvelse fört talan vid rådstufvurätten i R.

I detta fall hade åklagaren jämlikt 14 kap. 45 § 2 mom. icke bort tillåtas att föra talan i målet.

Allmänne åklagaren tilltalade, efter angifvelse af målsägaren, år 1908 vid H. häradsrätt en person för misshandel. Den tilltalade dömdes till ansvar jämlikt 14 kap. 17 § strafflagen, oaktadt i målet yrkande om ansvar för åtalade brottet framställts allenast af åklagaren.

Allmänne åklagaren åtalade vid G. häradsrätt snickaren R. för det han den 20 februari 1909 öfvat misshandel å sin moder, änkan R., hvilken sedermera, den 27 maj 1909, aflidit.

* I fråga om oriktig tillämpning af bestämmelserna i 11 kap. strafflagen, se jämväl anmärkningar å sid. 299 och 300.

I målet åberopades ett af extra provinsialläkaren E. afgifvet utlåtande beträffande orsakerna till änkan R:s död, och innehöll utlåtandet bland annat:

att hos änkan R:s lik inga sådana sjukliga förändringar iakttagits, som kunde antagas i och för sig hafva utgjort dödsorsaken;

att däremot allt hvad som iakttagits talade för, att döden orsakats genom långsam aftyning på grund af svält;

att intet strede mot det antagandet att denna svält, som tydligen varit självfålagd eller självförvållad, haft sin orsak uti en änkan R. träffad sinnessjukdom;

att intet förekommit, som strede emot det antagandet, att denna sinnessjukdom framkallats genom den misshandel (häruti inberäknad ej blott den mekaniska åverkan, utan äfven den denna beledsagande sinnesrörelsen och psykiska schocken), som föröfvats å änkan R. af hennes son, då nämligen erfarenheten lärde, att dylik sinnessjukdom stundom uppkomme såsom en följd af våld mot hufvudet, äfven där, såsom i detta fall, inga direkta skador å hjärnan, dess hinnor eller omgifvande ben kunnat iakttagas; samt

att antagligt vore att ofvannämnda sinnessjukdom hos änkan R. ytterligare förvärrats på grund af de upprepade sinnesrörelser, som en serie sedermera inträffade omständigheter hos henne troligtvis framkallat.

Häradsrätten meddelade utslag i målet den 22 juni 1909 och yttrade däri, bland annat, att i målet vore utrönt, att svaranden den 20 februari 1909 mot sin moder änkan R. föröfvat grof misshandel, af hvilken misshandel uppkommit svåra kroppsskador, hvaraf änkan R. först omedelbart under en tid af omkring en månad varit lidande och därefter måste antagas hafva erhållit en sinnessjukdom, som medfört en långsam aftyning på grund af svält och därigenom den 27 maj 1909 orsakat hennes död. På grund häraf och då af hvad i målet förekommit framginge, att svaranden vid misshandelns föröfvande måste antagas hafva genom något änkan R:s yttrande blifvit, dock ej utan egen skuld, till vrede retad, pröfvade häradsrätten jämlikt 14 kap. 5 § 1 mom. strafflagen rättvist döma svaranden, för det han genom uppsåtlig misshandel af hastigt mod men utan afsikt att dräpa dödat sin moder, att hållas till straffarbete i 5 år och 6 månader.

I afseende å detta utslag anmärkte jag, att svaranden icke bort dömas till ansvar för dråp, då den af honom föröfvade misshandeln ej direkt orsakat änkan R:s död.

Ett af M. häradsrätt meddeladt utslag i mål angående ansvar för

misshandel var af följande lydelse: »Genom hvad i målet förekommit är styrkt, att svaranden tilldelat målsäganden med ett tillhygge åtskilliga slag, af hvilka ett träffade i hufvudet med påföljd att målsäganden fallit omkull, men härunder af målsäganden jämväl själf tilldelad slag, af hvilken misshandel målsäganden måste anses hafva erhållit ifrågavarande skada», alltså dömdes svaranden att för misshandel hållas i fängelse viss tid.

---

16 kap. Vid S. häradsrätt tilltalades N. för anstiftan af falskstämpling. Under målets gång yrkade N. ansvar å åklagaren för »olaga åtal», utan att han därvid närmare motiverade sitt yrkande. I anledning häraf framställde åklagaren i sin ordning yrkande om ansvar å N., jämlikt 16 kap. 1 § strafflagen, för falsk beskyllning. I slutligt utslag fann häradsrätten, ehuru besvärande omständigheter förekommit mot N., ansvar för anstiftan af falskstämpling icke kunna honom ådömas, hvaremot N. för det han falskeligen yrkat ansvar å åklagaren jämlikt 16 kap. 1 § strafflagen dömdes till straffarbete i tre månader.

Det sålunda utsatta straffet var enligt min mening uppenbarligen för strängt. Straffet blef ock sedermera af hofrätten nedsatt till böter.

En hemmansägare hade till N. häradsrätt instämt en änka med yrkande om ansvar, för det hon beskyllt käranden för att vara fader till ett barn, som af henne under närmaste framtiden komme att födas. I utslag yttrade häradsrätten, att som hvad i målet lagts svaranden till last icke utgjorde ärekränkning, ogillades käromålet.

I målet hade icke antecknats, huruvida käranden vore gift eller ej, hvarförutom, i händelse käranden verkligen vore gift, utslagets motivering och resultat icke kunde anses tillfredsställande.

J. instämde H. till G. häradsrätt med yrkande om ansvar för ärekränkning. I stämningen anförde J., att H. vid ett tillfälle i flere personers närvaro upprepade gånger i höga ordalag yttrat, bland annat: »du har sålt brännvin, din satan». Svaranden medgaf, att han fällt de i stämningen omnämnda yttranden. Käranden hade emellertid strax förut stämts för olaga brännvinsutskänkning, i anledning hvaraf svaranden ansåg sig hafva haft fullt fog för sitt förfarande. Häradsrätten yttrade i utslag, att som i målet annat ej blifvit styrkt, än hvad svaranden medgifvit, eller att han vid ifrågavarande tillfälle i X. hotell påstått, att käranden vore stämd för brännvinsförsäljning och af den anledning fällt de mot käranden framställda tillmälena; alltså och då ostridigt käranden under ifråga-

varande tid stått under tilltal för olaga brännvinsförsäljning, ogillades kärandens i målet förda talan.

Genom de medgifna yttrandena hade svaranden uppenbarligen gjort sig skyldig till smädelse. För öfrigt hade häradsrätten underlåtit att i utslaget meddela yttrande angående af svaranden i målet framställdt ansvarspåstående för obefogadt åtal.

Rådstufvurätten i S. hade till ansvar för ärekränkning dömt en kvinna, som benämnt en annan kvinna för »blecksslagaretös». Domboken lämnade icke någon upplysning därom, huruvida ifrågavarande uttryck på grund af särskilda förhållanden möjligen kunde anses såsom smädligt.

Efter det en person vid rådstufvurätten i L. yrkat ansvar å en kvinna, som förut varit anställd i hans tjänst, för det hon under tjänstetiden till åtskilliga personer yttrat, att käranden i afsikt att misshandla sin hustru efter henne kastat en stol, meddelade rådstufvurätten, sedan svaranden erkänt hvad henne lagts till last, följande uppenbart felaktiga utslag: »Enär det icke blifvit visadt, vare sig att svaranden af arghet fällt ifrågavarande yttrande eller att det skett å tid, ort eller sätt att detsamma väckt synnerligt uppseende, ogillades käromålet.»

I ett barnuppfostringsmål bestred svaranden käromålet, under påstående att han icke haft samlag med käranden å sådan tid, att han kunde vara fader till hennes barn, samt att, då han haft samlag med henne, han omedelbart därefter lämnat henne betalning därför, i följd hvaraf han under intet förhållande kunde dömas skyldig utgifva barnuppfostringsbidrag. I anledning häraf yrkade kärandens ombud i rättegången ansvar å svaranden för smädelse; och dömdes svaranden att jämlikt 16 kap. 11 § strafflagen för ärekränkning böta 20 kronor.

En person hade vid rådstufvurätten i K. tilltalat en annan för olofligt tillgrepp. I slutligt utslag befriades svaranden från ansvar, enär trots bindande omständigheter full bevisning mot honom icke förebragts. Svaranden instämde sedermera å sin sida käranden i det förra målet med yrkande om ansvar å honom för falskt åtal. Den senare åberopade därvid de förut förebragta omständigheterna till stöd därför, att hans motpart verkligen föröfvat olofligt tillgrepp. I slutligt utslag förklarade emellertid rådstufvurätten allenast att, då åtalet för olofligt tillgrepp ogillats, svaranden i ärekränkningsmålet dömdes att böta 150 kronor.

Sistberörda utslag stod emellertid i uppenbar strid med vedertagen rättspraxis.

Sedan en person vid rådstufvurätten i A. påstått ansvar å en polisman för öfvervåld, yrkade den senare å sin sida ansvar å käranden för falskt åtal. Till styrkande af jämväl framställdt skadeståndsanspråk företedde polismannen ett urklipp af en i staden G. utkommande socialdemokratisk tidning, däri redogjordes för det förmenta öfvervåldet. I utslag ogillade rådstufvurätten kärandens talan samt dömde käranden för falskt åtal till böter och ersättningsskyldighet. Därjämte förpliktade rådstufvurätten käranden att bekosta tryckning af utslaget i, bland annat, förenämnda i G. utkommande tidning.

Enligt min mening medgifver det i 16 kap. 14 § strafflagen förekommande uttrycket »allmän eller ortens tidning» icke den tolkning, rådstufvurätten antagit genom att i förevarande fall ålägga vederbörande att bekosta tryckning af utslaget i den i G. utkommande tidningen.

Höstinget 1908 hade M. häradsrätt efter yrkande af en länsman, på angifvelse af målsäganden, dömt en person till ansvar för missfirmlig gärning mot enskild person, utan att målsäganden för sin del yrkat ansvar.

---

18 kap. På yrkande af käranden i ett vid F. häradsrätt anhängiggjordt barnuppfostringsmål hade häradsrätten dömt svaranden till ansvar för lönskaläge.

N. häradsrätt hade dömt en person till ansvar jämlikt 18 kap. 10 § strafflagen för otukt med djur, ehuru det förfarande, som i målet lagts den tilltalade till last, icke innefattade sådant brott.

Utslaget var af följande lydelse:

Som N. fritt och otvunget inför rätten erkänt, att han på kvällarne den 29 och 30 september 1905 gått in i F:s stall i A., där ett stokreatur varit insatt, och upprepade gånger infört flera fingrar i dess könsdel, dels att han under natten till den 31 mars 1906 i stallet vid därvarande prästgård med ett där insatt stokreatur utfört samma ogärning, alltså och då häradsrätten icke kunde fästa något afseende vid hvad N. till sitt fredande under rättegången anfört och invändt, pröfvade häradsrätten, under åberopande af 18 kap. 10 § strafflagen, rättvist döma honom att för omförmälda gärning, som ej kunde annorlunda anses än som otukt med djur, hållas till straffarbete två månader.

Rättens ordförande var af skiljaktig mening och frikände N. från ansvar i målet.

Sedan vederbörande länsman vid A. häradsrätt yrkat ansvar å två

personer jämlikt 18 kap. 10 § strafflagen, för det de skulle föröfvat otukt med en kviga inne i en ladugård, hördes såsom vittne i målet en kvinna, hvilken uppgaf, att hon vid sitt inträde i ladugården därstädes anträffat de båda tilltalade, af hvilka den ene utfört vissa misstänkta rörelser. Vittnet betonade emellertid, att hon icke kunde yttra sig därom, huruvida personen i fråga öfvat otukt med kvigan eller stått i beredskap att göra det. I målet förekom i öfrigt icke någon som helst bevisning. Dock medgåfvo de tilltalade, att de varit betänkta på att öfva otukt med djuret. I utslag den 21 november 1906 yttrade häradsrätten, att enär de tilltalade erkänt, att de i en ladugård sökt öfva otukt med en kviga, men det icke emot de tilltalades förnekande styrkts, att deras förfarande med kvigan fortskridit till fullbordadt brott, funne sig häradsrätten icke kunna döma de tilltalade till ansvar enligt 18 kap. 10 § strafflagen, men då de tilltalades förfarande varit sådant, att det i hög grad sårat tukt och sedlighet, och *då allmän förargelse däraf kommit,* pröfvade häradsrätten lagligt jämlikt 18 kap. 13 § strafflagen döma de tilltalade att hvar för sig hållas i fängelse under en månad.

Af hvad i målet förekommit syntes dock uppenbart, att de sakfällde icke blifvit öfvertygade om något »förfarande», som kunnat åstadkomma allmän förargelse i den mening, som för en riktig tillämpning af 18 kap. 13 § strafflagen förutsättes.

Vederbörande länsman yrkade vid M. häradsrätt ansvar å en person för uppenbar grymhet mot en katt. I målet blef upplyst, att då svaranden jämte andra personer varit sysselsatt med målskjutning i en skog och en katt därvid kommit framspringande, svaranden aflossat ett skott mot katten, hvilken emellertid springande undkommit. Svaranden hade omedelbart sökt taga reda på katten i afsikt att få utrönt, huruvida han blifvit skadad, för att i så fall döda honom. Först senare hade emellertid katten af andra personer blifvit anträffad, och hade han då varit svårt skadad. Häradsrätten yttrade i utslag, att enär svaranden medgifvit, att han vid ifrågavarande tillfälle aflossat ett skott mot katten, hvilket endast haft till följd att denne sårats, samt detta svarandens förfarande måste uppfattas såsom uppenbar grymhet i behandling af katten, dömdes svaranden till böter.

I ett fall hade en person, efter åtal af allmänne åklagaren, dömts af V. häradsrätt till ansvar för skadegörelse å egendom, hvarigenom endast enskild persons rätt förnärmats. *19 kap.*

En häradsrätt hade (år 1907) dömt två häktade på åtal af allmän åklagare till ansvar för skadegörelse å egendom, hvarigenom endast enskild persons rätt blifvit förnärmad. Åklagaren hade till stöd för sin talan allenast åberopat en af målsägaren utfärdad rättegångsfullmakt in blanco.

År 1908 undergick A., häktad för inbrottsstöld å särskilda ställen, rannsakning vid rådstufvurätten i S. I det vid häktningstillfället hållna polisförhörsprotokollet, hvilket var intaget i domboken, angafs, att A. å de ställen, där han begått inbrott, jämväl föröfvat skadegörelse å egendom. Vid andra rannsakningstillfället antecknades i domboken, att åklagaren uppträdde såsom befullmäktigadt ombud för samtliga målsägare utom en. Från denne inlämnade åklagaren vid följande rannsakningstillfälle en rättegångsfullmakt in blanco för innehafvaren. Rådstufvurätten meddelade utslag i målet den 4 maj 1908 och dömde A., förutom till ansvar för inbrottsstölderna, jämväl till ansvar för skadegörelse, utan att från åklagaren eller målsägarne yrkande härom framställts. För skadegörelsen hos de särskilda målsägarne dömdes vidare A. till ett straff, fängelse i ett år, ehuru rätteligen 4 kap. 2 § bort tillämpas.

Efter angifvelse af drätselkammaren i U. yrkade stadsfiskalen ansvar vid rådstufvurätten därstädes å en person, för det han sönderslagit en gatlykta. Rådstufvurätten afvisade emellertid målet under förklaring, att stadsfiskalen icke vore behörig att föra talan jämlikt 19 kap. 20 § strafflagen.

Med hänsyn till innehållet af andra momentet i 19 kap. 20 § strafflagen hade rätten bort upptaga målet till pröfning.

Efter angifvelse af målsägaren åtalade allmänne åklagaren vid K. häradsrätt en person för skadegörelse, bestående däri, att en häst dödats. Oaktadt målsägaren, så vidt af protokollet framgick, icke själf fört talan i målet, dömde häradsrätten den tilltalade jämlikt 19 kap. 20 § strafflagen för skadegörelse till fyra månaders straffarbete.

Vederbörande länsman yrkade vid T. häradsrätt ansvar å S. för skadegörelse hos B. Sedan målet förevarit vid ett par rättegångstillfällen, blef detsamma uppskjutet för B:s hörande. B. inställde sig vid följande rättegångstillfälle genom åklagaren, hvilken till stöd för sin behörighet att föra B:s talan åberopade en rättegångsfullmakt in blanco för innehafvaren. I slutligt utslag dömde häradsrätten S. att för ifrågavarande skadegörelse jämlikt 19 kap. 20 § strafflagen böta 25 kronor.

Med hänsyn till bestämmelserna i nyssnämnda lagrum och då åklagaren icke visat bemyndigande från målsäganden att väcka ansvarstalan, hade häradsrätten icke bort upptaga målet till pröfning.

Under år 1908 hade rådstufvurätten i T. till handläggning upptagit ett af allmän åklagare efter angifvelse anhängiggjordt åtal för missfirmelse mot enskild person och för skadegörelse å enskild egendom.

Hos vederbörande länsman angafs O. för att hafva föröfvat hemfridsbrott och misshandel, och instämdes i anledning häraf O. till S. häradsrätt. Vid första rättegångstillfället kom, i åklagarens närvaro, målsägaren personligen tillstädes samt förmälte sig vilja fullfölja sin angifvelse. Nästa rättegångstillfälle infann sig icke målsägaren och hade ej heller befullmäktigat någon att föra hans talan.

Sedan då blifvit upplyst, att O. förut förstört ett gevär, som tillhört målsägaren, yrkade åklagaren vid öfverlämnandet af målet ansvar å O. för hemfridsbrott och misshandel samt dessutom för skadegörelse. Häradsrätten dömde genom utslag den 1 februari 1906 O., förutom till ansvar för hemfridsbrott och misshandel, till 25 kronors böter för skadegörelse, ehuru yrkandet om ansvar för skadegörelse icke bort i den ordning det framställts upptagas till pröfning.

Ett dylikt fall förekom äfven vid G. häradsrätt. I ett där anhängiggjordt mål angående ansvar å B. för mot åtskilliga personer föröfvad misshandel upplystes, att B. sönderskurit en annan person, J., tillhörig rock. J., som var personligen tillstädes vid rannsakningen, yrkade ersättning, i anledning af skadegörelsen, men framställde intet ansvarsyrkande på grund däraf. Allmänne åklagaren däremot yrkade ansvar å B. icke blott för misshandel utan äfven för skadegörelse. I enlighet med åklagarens yrkande dömde häradsrätten genom utslag den 20 juni 1908 B. att för skadegörelse böta 25 kronor.

I ett tiotal fall, då minderårig dömts till ansvar för olofligt tillgrepp, hade domstolarna utsatt, att den tilltalade dömdes för »första» resan stöld eller »första» resan snatteri. *20 kap.*

Denna formulering kunde lätt gifva anledning till misstag vid fråga om ådömande af ansvar för återfall i tjufnadsbrott.

Genom utslag den 6 juli 1908 dömde rådstufvurätten i V. en person till ansvar för första resan stöld och snatteri, ehuru utslaget rätte-

ligen borde hafva erhållit den formuleringen, att den tilltalade dömdes till ansvar för första resan å särskilda tider föröfvad stöld.

Genom utslag den 19 juli 1906 dömde rådstufvurätten i L. likaledes en person till ansvar för första resan stöld och snatteri, ehuru utslaget bort lyda allenast å ansvar för första resan stöld.

I ett mål angående ansvar för olofligt tillgrepp meddelade rådstufvurätten i N. det utslag, att, enär den tilltalade vore förvunnen att hafva vid olika tillfällen tillgripit åtskillig lösegendom, tillsammans af rådstufvurätten värderad till 27 kronor 50 öre, därvid icke, så vidt visadt blifvit, det tillgripnas värde vid något tillfälle öfverskridit 15 kronor, pröfvade rådstufvurätten jämlikt 1 och 8 §§ i 20 kap. strafflagen rättvist döma den tilltalade till ansvar för å olika tider och ställen föröfvadt snatteribrott.

Enligt ett af M. häradsrätt under hösttinget 1907 meddeladt utslag hade häradsrätten dömt en person att för hvart och ett af tre snatteribrott böta 15 kronor i stället för att jämlikt 20 kap. 8 § 2 mom. strafflagen döma honom till ansvar såsom för fortsatt brott.

I åtskilliga fall hade olika underrätter dömt till fängelse för stöld, ehuru förhandenvaron af förmildrande omständigheter icke åberopats, och sådana ej heller, så vidt domboken utmärkte, förelegat.

I ett utslag, hvarigenom en person rätteligen skulle fällas till ansvar för andra resan snatteri, hade af rådstufvurätten i L. ansvar i stället ådömts för »snatteri återigen».

M. häradsrätt hade i ett fall jämlikt 20 kap. 1 § strafflagen dömt en person till ansvar för andra resan olofligt tillgrepp, utan att i utslaget särskildt angifvits, om straffet afsåg stöld eller snatteri.

Vid rådstufvurätten i U. tilltalades en person för olofligt tillgrepp. Af ett vittne intygades, att svaranden från gästgifvaregården i U. tillgripit två betsel. Ett annat vittne, som af det förra vittnet gjorts uppmärksam å förhållandet, hade omedelbart därefter uppsökt svaranden, där han uppehöll sig, och härvid i en svaranden tillhörig vagn funnit de två betslen. Vid första rannsakningstillfället förklarade svaranden allenast, att han vid tillfället i fråga varit så onykter, att han ej kunde erinra sig, om han gjort sig skyldig till hvad i målet lagts honom till last. Vid

ett senare rannsakningstillfälle, då svaranden hade rättegångsbiträde, bestred han emellertid åtalet, under uppgift att en annan person, honom ovetande, i hans vagn inlagt betslen. Rådstufvurätten fann i utslag väl, att svaranden, på sätt af vittnesmålen framginge, olofligen tagit betslen, men då af hvad i målet förekommit icke kunde anses utrönt, att svaranden härvid haft »tillägnelseafsikt» ogillades käromålet.

J. tilltalades vid G. krigsrätt för olofligt tillgrepp. I utslag, meddeladt den 25 april 1906, yttrade krigsrätten, att, enär J. vore förvunnen att hafva vid olika tillfällen ur en i källaren till regementets kasern förvarad tillspikad låda, hvilken han uppbrutit, utaf ett däri inneslutet parti whisky tillgripit whisky till sammanlagdt värde af 28 kronor 50 öre, dömdes J. jämlikt 20 kap. 1 och 8 §§ strafflagen för första resan stöld till 3 månaders straffarbete.

Med afseende å utredningen i målet hade J. rätteligen bort dömas till ansvar för första resan stöld medelst inbrott.

Den 27 juli 1908 dömdes en person af N. häradsrätt till ansvar för snatteri. Utredningen i målet angaf emellertid, att den dömde, sedan han ur en vagn tagit en större tillspikad låda, uppbrutit locket och tillgripit i lådan förvarad frukt.

Genom utslag den 13 juli 1906 hade rådstufvurätten i V. dömt en person, som föröfvat tillgrepp ur en sofvandes påhafda kläder, till ansvar enligt 20 kap. 4 § 3 mom. strafflagen.

Likaledes hade rådstufvurätten i S. dömt en person till ansvar jämlikt sistnämnda lagrum för enahanda förbrytelse.

Den 12 juli 1907 rannsakades vid rådstufvurätten i T. en person B., tilltalad för olofligt tillgrepp och inbrott i afsikt att stjäla. Det utreddes i målet, att B. den 6 juli 1907 olofligen tillgripit en rock, värd 18 kronor, samt att han vidare samma dag medelst inkrypande genom fönster olofligen beredt sig tillträde till två lägenheter. I utslag, meddeladt den 12 juli 1907, yttrade rådstufvurätten med åberopande af hvad sålunda blifvit utredt och då skäligen kunde antagas att B. i afsikt att stjäla beredt sig tillträde till omförmälta lägenheter, att rådstufvurätten, som »i betraktande af att B. aldrig, rätten veterligen, tillförene varit för tjufnadsbrott straffad, funne synnerligen förmildrande omständigheter föreligga», pröfvade rättvist döma B. att för första resan stöld af berörda rock jämlikt 20 kap.

1 § strafflagen hållas i fängelse två månader och att för hvartdera inbrottet jämlikt samma kapitels 5 § hållas i fängelse en månad eller jämlikt 4 kap. 2 och 5 §§ strafflagen i en bot hållas i fängelse fyra månader.

I afseende å detta utslag anmärkte jag, att 20 kap. 9 § strafflagen bort tilllämpas, hvarjämte rådstufvurättens motivering för att förmildrande omständigheter skulle anses föreligga syntes anmärkningsvärd.

I ett fall hade L. häradsrätt dömt en person till ansvar för stöld i förening med inbrott och *snatteri*.

En person dömdes af rådstufvurätten i H. till ansvar enligt 20 kap. 12 § strafflagen för stöld. I målet var upplyst, att han efter inbjudan af den, som föröfvat tillgreppet af det stulna godset, bestående af spritvaror och vin, förtärt något punsch och rödt vin ur kärl, hvilka med innehållet uppskattats till ett visst belopp. Hela detta belopp hade af rådstufvurätten beräknats vid bestämmandet af värdet å de varor, med hvilka svaranden med vetskap om den olofliga åtkomsten tagit befattning.

I ett mål angående ansvar enligt 20 kap. 12 § 1 mom. strafflagen hade M. häradsrätt yttrat, att svaranden på grund af hvad i målet förekommit samt jämlikt 20 kap. 12 §, jämförd med 20 kap. 1 §, strafflagen, dömdes »för hvad han låtit komma sig till last» att undergå fängelse viss tid.

I utslaget hade bort utsättas, att straffet afsåg stöld. *

---

22 kap. I ett mål yrkades vid rådstufvurätten i V. ansvar å en person, för det han, som för växling mottagit en tiokronorssedel, för egen del användt penningbeloppet. Oaktadt detsamma, innan målet förekom till handläggning vid rådstufvurätten, återbetalts till målsägaren, dömdes den tilltalade till ansvar jämlikt 22 kap. 11 § strafflagen.

---

24 kap. Genom utslag den 4 mars 1907 dömde rådstufvurätten i A. en person, R., hvilken förut undergått bestraffning för första resan stöld, att såsom för andra resan stöld hållas i fängelse en månad. R. hade i målet vidgått, att han, som under augusti och september 1906 varit sysselsatt med skogsarbete för A. stads räkning å en dess utmark, plägat, då han begaf sig hem, af torra träd taga med sig något åt gången, hvar-

* I fråga om oriktigt straff för olofligt tillgrepp, se jämväl sid. 298, 303, 304, 306, 307, 310, 325 och 331.

igenom han förskaffat sig sammanlagdt $^3/_8$ famn ved till värde af en krona 87 öre.

Af utredningen i målet, sådan den var återgifven i domboken, syntes, som om R. snarare bort dömas till ansvar för åverkan än för stöld.

Rådstufvurätten i M. hade genom utslag den 15 november 1906 dömt B., för det han olofligen afverkat och bortfört en gran, värderad till 2 kronor, jämlikt 20 kap. 1 § strafflagen för första resan snatteri att böta 10 kronor, hvarom straffuppgift afsändts.

En person arrenderade enligt kontrakt en kronoegendom med rätt allenast till husbehofsvirke från skogen. Han dömdes af N. häradsrätt genom utslag den 25 november 1907 till ansvar för första resan stöld, emedan han å skogen olofligen afverkat och försålt två famnar ved och 40 timmer.

Stadsfiskalen i F. yrkade vid rådstufvurätten därstädes ansvar å K. för snatteri, bestående däri att han från ett M. tillhörigt skogsskifte, hvartill afverkningsrätten tillhörde L., olofligen tillägnat sig vindfällen, värderade till 1 krona 50 öre. Åklagaren upplyste, att M. och L. icke ville föra talan såsom målsägande. K. dömdes till ansvar för åverkan enligt 24 kap. 4 § strafflagen.

Jämlikt 15 § i samma kapitel hade stadsfiskalen icke ägt behörighet att föra talan i målet, och rådstufvurätten hade alltså icke bort pröfva detsamma.

Å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar instämde vederbörande jägmästare till S. häradsrätt dels A., för det han olagligen brukat jord tillhörig N. kronopark äfvensom å samma kronopark olagligen betat en sig tillhörig ko, dels ock J., för att denne med full vetskap om olagligheten biträdt A. vid brukningen af nämnda jord. I målet företeddes ett häradsrättens utslag af den 15 juli 1908, enligt hvilket A. ålagts att genast afträda den lägenhet, om hvilken i målet var fråga, och som A. förut arrenderat. Därjämte upplystes i målet, att jägmästaren efter nämnda utslag af »beskedlighet» låtit A. kvarsitta å lägenheten en tid. Därefter hade han tillsagt honom att afflytta och, då denna tillsägelse icke åtlydts, uttagit stämningen i målet. I utslag den 13 februari 1911 dömde häradsrätten dels A. att böta jämlikt 24 kap. 1 § strafflagen fem kronor samt enligt 24 kap. 8 § samma lag 10 kronor dels J. jämlikt 24 kap. 1 §, jämförd med 3 kap. 4 § strafflagen, att böta fem kronor.

Med afseende på omständigheterna i målet hade A. och J. tydligen icke bort dömas till ansvar.

---

25 kap. En rådstufvurätt hade genom utslag år 1906 jämlikt 14 kap. 12 § strafflagen och under åberopande af 25 kap. 16 § samma lag dömt en polis- och brandkonstapel till ansvar för under tjänstgöring föröfvad misshandel, utan att därvid jämlikt 25 kap. 18 § strafflagen utsatts särskildt straff för misshandeln och särskildt straff för tjänstefelet.

Promulgationslagen m. m. År 1906 undergick en person, häktad för stöld, rannsakning vid rådstufvurätten i Ä., och dömdes han till två månaders straffarbete. Domboken innehöll icke upplysning, huruvida rådstufvurätten förordnat om den dömdes kvarhållande i häkte eller hans försättande på fri fot.

Enahanda underlåtenhet hade rådstufvurätten i S. gjort sig skyldig till i ett utslag, meddeladt i mål angående två häktade personer, i hvilket utslag rådstufvurätten dömt den ene till en månads fängelse och den andre till en månad 29 dagars fängelse.

Samma fel anmärktes vid L. häradsrätt i fråga om ett utslag, hvarigenom en häktad person dömts till lindrigt urbota straff.

Likaledes hade S. häradsrätt i två fall, då häktad person dömts till böter, uraktlåtit att i utslagen meddela besked i fråga om den dömdes kvarhållande i häkte.

Under år 1908 hade af rådstufvurätten i S. en häktad person dömts till en månads fängelse. Ehuru den häktade blifvit af rådstufvurätten på fri fot försatt, förekom i domboken icke någon anteckning om detta rådstufvurättens förordnande.

Genom utslag den 20 augusti 1906 hade R. häradsrätt dömt en häktad person, som tilltalats för olofligt tillgrepp, till böter för snatteri, utan att rätten samtidigt förklarat om den tilltalade skulle försättas på fri fot eller icke.

Sedan en för stöld häktad person af N. häradsrätt frikänts, förordnade häradsrätten emellertid, att den tilltalade skulle förblifva i häkte,

tills utslaget vunnit laga kraft eller hofrätten annorlunda förordnade. Synnerligen besvärande omständigheter hade emot den tilltalade icke förekommit, och sådant var i häradsrättens utslag icke heller angifvet.

Vid rådstufvurätten i S. hade ett mål angående en häktad uppskjutits från den 3 till den 11 i en månad.

Liknande anmärkning förekom vid rådstufvurätten i V.

Stadsfiskalen i S. hade i ett fall häktat en person för brott mot 15 kap. 22 § 2 mom. strafflagen, utan att, så vidt af domboken framgick, tillfyllestgörande skäl förelegat för häktning af ifrågavarande person, hvilken ock blifvit af rådstufvurätten omedelbart försatt å fri fot.

Äfven i andra fall anmärktes, att vederbörande åklagare utan fog verkställt häktning för brott mot 15 kap. 22 § 2 mom. strafflagen.*

Länsmannen K. häktade den 31 augusti 1909 arbetaren T. från Hellefors för »hot mot arbetsvillig». Häktningen af T., hvilken jämte hustru och barn var bosatt vid Hellefors, hade ägt rum efter angifvelse af disponenten vid Hellefors bruk. Vid polisförhöret hade den vid tillfället ifråga hotade arbetaren D., hvilken jämte öfriga arbetare vid Hellefors deltagit i storstrejken, uppgifvit, att T. fällt följande yttrande: »Om du börjar på att arbeta, då skall både trehjulingen och du slå kullerbytta i dikena». (D. plägade färdas från sitt hem till bruket å en s. k. trehjuling). D. hade enligt polisprotokollet vid förhöret sagt sig icke kunna erinra sig några detaljer angående förloppet vid hotets uttalande.

Rannsakningen ägde rum den 18 september. Målsägaren uppgaf därvid, att han ej uppfattat den tilltalades yttrande såsom någon hotelse, och hade parterna under samtalet skämtat. Målsägaren hade ej blifvit skrämd af den tilltalades yttranden, så mycket mindre som parterna varit goda vänner.

Såsom vittne hördes en arbetare, H., hvilken intygade, att den tilltalade verkligen fällt det yttrande, som åklagaren lagt honom till last. Vittnet, som suttit i närheten af parterna, hade särskildt lagt märke till yttrandet, då vittnet tyckt, att detsamma gällt vittnet lika mycket som målsägaren. Någon osämja hade ej förmärkts, och hade parterna skrattat under samtalet med hvarandra.

---

* Se härom jämväl ämbetsberättelsen till 1911 års Riksdag, sid. 139 o. f.

Häradsrätten försatte vid första rättegångstillfället den häktade å fri fot.

Någon ytterligare bevisning förekom icke mot det tilltalade, som å sin sida yrkade ansvar å åklagaren för olaga häktning.

I slutligt utslag yttrade häradsrätten, att det genom H:s af svaranden obestridda vittnesberättelse vore styrkt, att svaranden vid ifrågavarande tillfälle söndagen den 29 augusti 1909 till målsäganden fällt det af H. omvittnade yttrandet; och som nämnda yttrande uppenbarligen inneburit försök att hindra målsägaren att återgå till arbete, dömdes svaranden jämlikt 15 kap. 22 § 2 mom. strafflagen att för hvad han sålunda låtit komma sig till last böta 50 kronor, hvilket straff dock skulle anses till fullo verkställdt genom svarandens hållande i rannsakningshäkte. — Då åklagaren ej kunde anses hafva saknat skäl för sin häktningsåtgärd, ogillade häradsrätten svarandens mot åklagaren framställda ansvarspåstående.

Underlåtenhet att införskaffa prästbevis m. m.

I ett vid S. häradsrätt handlagdt mål, däri en person dömts till urbota straff, hade prästbevis angående den tilltalade icke införskaffats före utslagets meddelande, och fanns i afseende å hans ålder allenast antecknadt, att han var 18 år.

Den 19 april 1909 dömde rådstufvurätten i M. en skeppsgosse till böter för snatteri. Rådstufvurätten hade underlåtit att före målets afgörande föranstalta om anskaffande af prästbevis och utdrag af straffregistret i fråga om den tilltalade.

I ett mål hade F. häradsrätt dömt en person till urbota bestraffning, utan att prästbevis angående den tilltalade infordrats eller eljest upplysningar om den tilltalades lefnadsomständigheter inhämtats.

I ett brottmål hade ej den åtalades tilltalsnamn blifvit i protokollet angifvet.

Rådstufvurätten i Ö. hade i ett fall dömt två kvinnor såsom innehafvare af en handelsfirma till fängelse för vårdslöshet mot borgenärer, utan att, så vidt domboken utmärkte, rådstufvurätten gjort sig underrättad om de tilltalades lefnadsomständigheter.

I ett rannsakningsmål inför N. häradsrätt hade en för groft sedlighetsbrott tilltalad person icke hörts öfver sina lefnadsomständigheter och ej

heller i protokollet anteckning gjorts om den tilltalades förekomst i straffregistret, ehuru bland inneliggande handlingar uppgift från straffregistret rörande den tilltalade förelåg.

Angående en person, som af G. häradsrätt dömts jämlikt 16 kap. 1 § strafflagen till en månads fängelse, hade i domboken ej angifvits lefnadsomständigheter, ej ens hans förnamn.

Då någon af annan domstol förklarats saker till ansvar för brott och hänvisats till N. häradsrätt för fortsatt rannsakning, plägade i rannsakningsprotokollet icke ens införas anteckning om den tilltalades ålder.

En person hade af J. häradsrätt för fortsatt rannsakning hänvisats till D. häradsrätt i anledning af inom denna häradsrätts domvärjo föröfvadt olofligt tillgrepp. D. häradsrätt förklarade sedermera den tilltalade saker till ansvar för första resan stöld. I D. häradsrätts protokoll i målet fanns icke antecknadt något om den tilltalades föregående lefnadsomständigheter, icke ens hans ålder.

Samma ofullständighet förekom äfven i andra liknande fall.

Sedan P. af K. häradsrätt genom utslag den 18 augusti 1908 förklarats saker till ansvar för andra resan stöld och för fortsatt rannsakning förvisats till V. häradsrätt, hölls rannsakning därstädes den 12 september 1908. I V. häradsrätts dombok för detta rannsakningsmål förekommo icke några upplysningar om den tilltalades ålder eller lefnadsomständigheter i öfrigt.

Strafflagen för krigsmakten.

En krigsrätt dömde genom utslag den 23 april 1909 N., »hvilken, i afsikt att undandraga sig krigstjänsten, undanhållit sig i K. under tiden för 1909 års beväringsrekrytmötes början till den 22 april 1909», att för första gången rymning undergå disciplinstraff af tio dagars vaktarrest. I utslaget hade åberopats 59 och 62 § strafflagen för krigsmakten, ehuru, därest N. skolat dömas till ansvar för rymning, 68 § rätteligen bort åberopas.

N. krigsrätt hade den 30 april 1908 jämlikt 102 § strafflagen för krigsmakten dömt en korpral och en vice korpral till ansvar, för det de vid angifvet tillfälle åstadkommit förargelse under andaktsöfning i frälsningsarméns lokal i Sollefteå.

Med det i nämnda lagrum, som icke undergick jämkning i samband

med den genom lagen den 8 juni 1906 vidtagna ändringen i 11 kap. 15 § strafflagen, använda uttrycket »allmän plats» kunde dock icke afses frälsningsarméns lokal, i följd hvaraf krigsrätten icke varit behörig att pröfva målet.

Jämlikt 101 och 102 §§ strafflagen för krigsmakten, förstnämnda lagrum jämfördt med 11 kap. 2 § allmänna strafflagen, dömde en fältkrigsrätt genom utslag den 11 februari 1908 E., som genom högljudt tal stört frälsningsarméns gudstjänst, att för det han sålunda på allmän plats kommit förargelse åstad undergå disciplinstraff af sträng arrest i fem dagar.*

En krigsrätt hade efter verkställd undersökning genom utslag den 23 november 1910 dömt kaptenen E. att utgifva ersättning för förkomna persedlar.

Krigsrätten hade rätteligen bort öfverlämna handlingarna i målet till krigshofrätten för att döma i detsamma.

Vid stationskrigsrätten i K. tilltalades 2:dra klass sjömannen L. n:r 468 för det han, bland annat, med begagnande af särskilda af honom falskeligen skrifna och med kamraters vid flottan namn underskrifna fullmakter uppburit dessa kamrater tillkommande aflöningsförmåner, som han sedan för egen räkning användt. Ifrågavarande brott hade föröfvats i K.

Utslag meddelades i målet den 9 december 1909, och yttrade stationskrigsrätten däri angående nyssnämnda ansvarsyrkande, att stationskrigsrätten funne sig icke behörig att, jämlikt 18 § i förordningen om krigsdomstolar och rättegången därstädes den 11 juni 1868, målet i denna del till slutlig pröfning upptaga, utan hänvisades L. beträffande ifrågavarande brott till fortsatt rannsakning inför rådstufvurätten i K. för att slutligen dömas där han sist lagfördes.

Någon framställning om L:s hänvisande till rådstufvurätten för fortsatt rannsakning hade icke förekommit.

I afseende å utslaget anmärkte jag, att då de förfalskningsbrott, för hvilka L. varit i målet tilltalad, blifvit begångna inom stationsorten K. emot personer hörande till krigsmakten, målet jämlikt 18 § 1 c i förordningen om krigsdomstolar och rättegången därstädes tillhört stationskrigsrättens pröfning. I allt fall hade krigsrätten ej varit behörig att hänvisa målet till rådstufvurätten, då framställning härom ej blifvit gjord.

En 2:dra klass sjöman tilltalades vid stationskrigsrätten i K., för det

* Jämför ämbetsberättelsen till 1910 års Riksdag, sid. 264.

han olofligen undanhållit sig från tjänstgöring vid två olika tillfällen. Genom utslag den 18 augusti 1910 dömdes den tilltalade härför till ett straff, fängelse i två månader. I ett annat mål, däri en beväringsman tilltalades likaledes för olofligt undanhållande vid två särskilda tillfällen, dömdes af samma domstol den tilltalade genom utslag den 11 augusti 1910 för två olofliga undanhållande, för hvardera gången till fängelse i en månad.

En fanjunkare E. tilltalades vid G. krigsrätt för olofligt afvikande från tjänstgöringsort m. m. Utslag meddelades den 30 april 1908, och yttrade krigsrätten däri, att enär E. vore förvunnen dels att den 5 december 1907 hafva utan tillstånd lämnat regementets förläggningsort och icke dit återvändt förr än den 8 januari 1908 och dels att icke hafva efterkommit t. f. regementschefens telegrafiska order den 13 december 1907 om ofördröjlig inställelse å tjänstgöringsorten, pröfvade krigsrätten rättvist döma E. dels jämlikt 68 § strafflagen för krigsmakten för olofligt afvikande från tjänstgöringsort att undergå vaktarrest i tio dagar och dels jämlikt 85 §, jämförd med 144 §, samma lag för underlåtenhet att rätt fullgöra hvad förman under tjänstens utöfning och i hvad som anginge tjänsten befallt att undergå vaktarrest i femton dagar.

Särskildt straff hade icke bort ådömas jämlikt sistnämnda paragrafer.

En fältkrigsrätt dömde genom utslag den 21 november 1907 R. jämlikt 102 § strafflagen för krigsmakten att undergå disciplinstraff af åtta dagars sträng arrest. Enligt protokollet hade R. erkänt, att han, som varit i tillfälligt behof af penningar för gäldande af en skuld, kommit på den tanken att från en kamrat W., hvilken, enligt hvad R. visste, hade penningar förvarade i sin portmonnä, därur tillägna sig hvad han behöfde för skuldens betalande. Han hade den 9 november tillgripit portmonnän, i afsikt dock att, sedan han därur tagit sitt behof af penningar, genast lägga den tillbaka på dess plats. De penningar, som han komme att tillägna sig, hade han haft för afsikt att återbetala den 11 november. Sedan han tagit portmonnän, hade han blifvit skrämd och då kastat ut portmonnän jämte dess innehåll genom ett fönster. Portmonnän värderades till 1 krona 25 öre, och innehöll densamma 23 kronor 50 öre i penningar.

Utslaget var motiveradt därmed, att i målet annat förhållande icke blifvit ådagalagdt än R. själf uppgifvit, eller att han haft för afsikt att till målsägaren återställa portmonnän genast och penningarna senast inom två dagar efter tillägnandet. Fältkrigsrätten fann därför R:s förfarande icke böra till svårare ansvarspåföljd för honom föranleda än enligt 102 § för opålitlighet.

R. hade uppenbarligen bort dömas till ansvar för olofligt tillgrepp.

Vid förvandling och sammanläggning af arrest- och fängelsestraff hade en krigsrätt förordnat, att en person skulle undergå fängelse 2 månader 9 dagar i stället för en månad 39 dagar.

Med 4 månaders straffarbete hade krigsrätt förordnat om förvandling och sammanläggning af 6 dagars vaktarrest, hvartill en person enligt ett föregående utslag dömts, utan att i senare utslaget angifvits det brott, hvarför vaktarrest ådömts.

En krigsrätt hade i regel för enstaka fylleriförseelser dömt värnpliktiga till sträng arrest.

En person, som tilltalades vid K. regementes krigsrätt för vållande till eldsolycka, hade vid förberedande förhör om saken för att freda sig uppsåtligen lämnat osanna uppgifter och dömdes af krigsrätten, förutom till ansvar i själfva saken, äfven för opålitlighet till disciplinstraff.

Tydligen hade den tilltalade icke bort dömas till ansvar, för det han lämnat ifrågavarande osanna uppgifter.

Sedan en stationskrigsrätt genom utslag den 2 juni 1910 dömt häktade kustartilleristen S. till fängelse i tre månader tolf dagar, hade S. redan den 4 i samma månad fått inför regementschefen förklara sig nöjd med utslaget.

I ett regementes häkte befanns vid inspektion, att en där förvarad fånge, som på grund af religiösa skäl vägrat att fullgöra sin värnplikt och därför dömts till fyra månaders straffarbete, efter utslagets meddelande förklarat sig villig att fullgöra värnplikten.

Med anledning häraf vidtogos af mig åtgärder för att söka få af nåd det ådömda straffet efterskänkt, hvilka ock ledde till åsyftadt resultat.

Straff-registret.

Den 8 augusti 1910 dömdes G. af rådstufvurätten i S. till två månaders straffarbete för första resan stöld, men förklarades, att med straffet skulle anstå. Uppgift hade icke afsändts till straffregistret.

En person hade af rådstufvurätten i A. för stöld dömts till sex månaders fängelse, men skulle han enligt rättens förordnande, i stället för att

undergå det ådömda straffet, insättas i allmän uppfostringsanstalt. Uppgift hade icke insändts till straffregistret.

Liknande anmärkning framställdes vid rådstufvurätten i F.

Vid ej mindre än 35 domstolar har för öfrigt anmärkts, att vederbörande i ett eller flera fall försummat att behörigen afsända uppgifter till straffregistret.

Vid 39 domstolar har anmärkts, att i brädden af domboken ej antecknats, att straffuppgift afsändts.

I 20 fall, där anteckning gjorts därom, att uppgift afsändts till straffregistret, har anmärkts, att dagen för afsändandet ej antecknats.

I några fall har konstaterats, att felaktig anteckning om dagen, då uppgift till straffregistret afsändts, blifvit gjord i domboken.

Vid en domstol har anmärkts, att vederbörande i fråga om straffuppgifter plägade i domboken anteckna: »straffuppgift afsänd inom laga tid».

D. tilltalades vid K. häradsrätt för olofligt tillgrepp. I utslag förklarades D. hafva vid särskilda tider och å särskilda ställen begått sådan gärning, som afses i 20 kap. 7 § andra stycket strafflagen, jämfördt med 4 § af samma kapitel. Som D. dock enligt medicinalstyrelsens utlåtande vid tiden för de åtalade brottens begående varit af sinnessjukdom beröfvad förståndets bruk, kunde straff ej ådömas honom.

Angående D. hade enligt anteckning i häradsrättens protokoll uppgift insändts till straffregistret. Det anmärktes, att straffuppgift i detta fall icke bort expedieras.

Sedan en person häktats för brott, hade stadsfiskalen i staden V. dröjt sex dagar, innan han begärt uppgift från straffregistret om den häktade.

Ett rannsakningsmål angående en häktad förevar till handläggning vid rådstufvurätten i S. den 30 september 1909. Tjänstförrättande stadsfiskalen uppgaf därvid, att han den 27 september begärt uppgift från straffregistret angående den tilltalade, men att sådan uppgift ännu icke ankommit. I anledning häraf uppsköts målet till den 7 oktober. Ej heller då hade uppgift från straffregistret ankommit, hvarför målet måste ånyo uppskjutas.

Af den sedermera för rätten företedda uppgiften från straffregistret framgick emellertid, att stadsfiskalen först den 3 oktober rekvirerat uppgiften.

I ett rannsakningsmål hade S. häradsrätt uppskjutit målet för anskaffande af utdrag ur straffregistret rörande den tilltalade. Häradsrätten meddelade emellertid sedermera slutligt utslag, därvid den tilltalade dömdes till ansvar, utan att, så vidt af protokollet framgick, utdrag af straffregistret inkommit.

2) Rättegångsbalken med därtill hörande författningar.

2 och 6 kap. I åtskilliga fall hade rådstufvurätten i Ö. handlagt ärenden, utan att borgmästaren eller annan lagfaren person därvid suttit som ledamot af rätten.

Liknande anmärkning har gjorts i fråga om rådstufvurätten i H.

Sammanträde för afslutande af 1908 års vårting med R. tingslag hade icke hållits förrän den 30 juli.

Slutsammanträde under 1909 års vårting med samma tingslag hade utsatts först till den 29 juli.

För S. häradsrätts vårting 1908 och 1909 höllos slutsammanträdena den 29 juli, för B. tingslags vårting 1909 den 21 juli och för Å. häradsrätts vårting 1909 den 22 juli.

Särskildt sammanträde för afslutande af 1911 års vårting med V. härad hade hållits först den 28 juli.

1902 års vinterting med T. tingslag, som hållits i januari, hade afslutats först i augusti.

Tingsafslutningar hade i M. domsaga upprepade gånger hållits senare än i lag medgifna tider. Sålunda hade

vintertinget med N. tingslag år 1909, som hållits i februari, afslutats först den 23 juni,

vintertinget med I. tingslag samma år hållits i mars, men afslutats först den 4 augusti,

höstting med S. tingslag år 1909 hållits den 28 september till och med den 2 oktober, men afslutats först den 4 januari 1910,

höstting med I. tingslag år 1909 börjat den 12 oktober, men afslutats först den 4 februari 1910,

vintertinget med I. tingslag år 1910 hållits i mars, men afslutats först den 23 juli samt

höstting med I. tingslag år 1910 hållits den 13—15 september, men afslutats först den 18 januari 1911.

Vid ett särskildt sammanträde med D. tingslags häradsrätt förpliktades den part, som begärt sammanträdet, att ersätta häradsrättens kostnader för detsamma. Det belopp, hvarmed ersättningen skulle utgå, hade emellertid icke blifvit utsatt.

Vid tre domstolar, en underrätt på landet och två rådstufvurätter, hafva synnerligen anmärkningsvärda försummelser i afseende å uppsättande af dombok och öfriga protokoll konstaterats.

Vid en mängd domstolar har anmärkts, att vederbörliga underskrifter å domboken eller öfriga protokoll i ett eller flera fall saknats.

I åtskilliga fall har observerats, att rådstufvurätts domböcker och öfriga protokoll underskrifvits endast vid årets slut.

Vid rådstufvurätterna i S. och M. anmärktes, att då under rättegångsdag något till domboken hörande mål eller ärende icke förekommit, anteckning härom icke alltid infördes i domboken, till följd hvaraf utaf densamma icke framgick, huruvida rätten sammanträdt, såsom lag föreskrifver, hvarje måndag.

I några häradsrätters domböcker har uppgift saknats om närvarande ledamöter i nämnden.

I ingressen till en dombok var antecknadt, att sammanträdet hållits af »undertecknad, t. f. domare i orten». Domboken var emellertid underskrifven af ordinarie häradshöfdingen, som ock hållit sammanträdet.

I åtta domsagor hade icke vid domboken fogats föreskrifven förteckning rörande urtima ting, syner och andra extra förrättningar.

I en sådan förteckning hade antecknats, att extra förrättning af visst slag den och den dagen förekommit, utan att person eller sak, som förrättningen afsett, angifvits.

Vid en mängd domstolar har anmärkning framställts däremot, att i domboken inhäftats bilagor skrifna med blyerts. Därjämte har i ett stort antal fall anmärkts, att ändringar, rättelser eller andra smärre anteckningar i konceptprotokollen verkställts allenast med blyerts.

Åtskilliga till ett vid K. häradsrätts vårting 1909 handlagdt mål hörande bilagor hade utlämnats till vederbörande, utan att afskrift förut tagits af handlingarna.

I ett mål vid H. häradsrätt angående ansvar för olofligt tillgrepp hade uti domboken antecknats, att »den tilltalade vitsordade polisförhörsprotokollet af den 9 juli 1910». Polisförhörsprotokollet var emellertid icke intaget eller på annat sätt anmärkt i domboken.

År 1908 dömdes en person till ansvar för fylleri jämlikt 18 kap. 15 § strafflagen och försök att fritaga anhållen person. Det lagrum, som åberopats i afseende å det senare brottet, var icke angifvet i domboken, utan hade tomrum härför lämnats.

Liknande försummelser hafva iakttagits äfven i åtskilliga andra fall.

Sedan Konungens befallningshafvande meddelat utslag i ett lagsökningsmål samt hofrätt, efter anförda besvär, upphäft utslaget och hänvisat saken såsom tvistig till domstol, instämdes saken till vederbörande häradsrätt. I dess dombok intogos härefter först Konungens befallningshafvandes utslag i dess helhet och vidare fullständigt hofrättens utslag, hvari Konungens befallningshafvandes utslag var refereradt.

Äfven i andra fall har anmärkts, att domboken onödigt betungats.

Vid inspektion år 1909 i M. domsaga befanns, att uti ett den 12 juli 1904 vid rannsakning med häktade inför M. häradsrätt hållet protokoll hade intagits två rannsakningsmål. Som protokollet icke var afslutadt eller underskrifvet, framgick icke, huruvida häradsrätten samma dag handlagt något ytterligare mål.

Vid fyra häradsrätter hade efter inteckningsprotokollets afslutande antecknats, att ärende hörande till äktenskapsförordsprotokollet icke förekommit.

Å inteckningsprotokollet hade vid några häradsrätter antecknats, att ärenden hörande till tomträttsprotokollet icke förekommit.

Dylik anteckning beträffande tomträttsprotokoll hade vid en rådstufvurätt införts å lagfartsprotokollet.

I tre fall hade å inteckningsprotokollet antecknats, att ärende hörande till förlagsinteckningsprotokollet ej förekommit.

I en mängd fall saknades anteckning, att under hela året eller en del däraf ärenden icke förekommit, hörande till något eller några af småprotokollen.

I brädden af rådstufvurättens i N. boupptecknings protokoll saknades för ärenden, som angingo inregistrering af bouppteckning eller bevakning af testamente, anteckning om den dödes namn.

S. häradsrätt hade den 16 mars 1909 förklarat, att åtskilliga mål, som till denna dag instämts, i anseende till den framskridna rättegångstimman först nästa dag skulle handläggas. I de utskrifna domboksutdragen angående dessa mål hade emellertid icke intagits häradsrättens den 16 mars meddelade uppskofsbeslut, hvilket sedermera förorsakat parterna ökade kostnader.

Vid magistraten i M. fördes ej särskildt protokoll öfver ingångna civiläktenskap.

Vid tretton underrätter har anmärkts, att förteckning å stämningsmän ej anslagits å rättens dörr.

Vid rådstufvurätten i N. befanns den å rättens dörr anslagna förteckningen ofullständig.

Sedan till domkapitlet i U. inkommit en anmälan med yrkande om ansvar å en kyrkoherde, för det han i strid mot tryckfrihetsförordningen vägrat låta klaganden taga del af församlingsboken, hade domkapitlet till hufvudsaklig pröfning upptagit ärendet. *10 kap.*

Målet hade rätteligen bort pröfvas af allmän domstol.

G. häradsrätt hade hösttinget 1905 upptagit till pröfning och afdömt ett mål angående ansvar å en poststationsföreståndare för tillgrepp i tjänsten.

R. häradsrätt hade till handläggning och pröfning upptagit ett mål angående kraf på grund af växel.

Enligt hvad rådstufvurättens i S. dombok utvisade yrkade G., att som K. å marknad i S. till G. försålt en häst under uppgift, att den vore felfri, men hästen sedermera befunnits vara istadig, så att den vore oduglig till körning, K. härför måtte dömas till ansvar äfvensom åläggas återtaga hästen samt till G. återbära köpeskillingen för densamma och utgifva ersättning för hästens utfodring och skötsel.

K. invände, att då han vore skrifven i E., rådstufvurätten vore behörig domstol endast såvidt saken rörde ansvar och »därmed sammanhängande frågor».

Rådstufvurätten gillade denna invändning.

Sedan G. förklarat, att han ämnade vid rådstufvurätten i E. anhängiggöra rättegång mot K. rörande de i stämningsansökningen framställda yrkanden, som ej afsåge ansvar, yttrades i utslag, att rådstufvurätten med hänsyn till sambandet mellan nyssnämnda yrkanden samt frågan om ansvar, funne sig icke lagligen kunna med handläggning af förevarande mål för närvarande fortfara, utan förklarades detsamma hvilande i afbidan på utgången af den rättegång, som G. ville föra vid rådstufvurätten i E.; och skulle förevarande mål upptagas till fortsatt handläggning på anmälan af part, sedan den tillämnade rättegången vid rådstufvurätten i E. slutligen afgjorts, eller när det styrkts, att någon sådan rättegång ej komme till stånd.

H. instämde J. till rådstufvurätten i Å. med yrkande om godtgörelse för utfördt arbete. J. invände, att rådstufvurätten icke vore behörigt forum, enär J. vore mantalsskrifven i T. socken. Rådstufvurätten förelade J. att vid vite af 50 kronor den 5 november 1906, till hvilken dag målet uppsköts, vederbörligen styrka sitt påstående rörande sin mantalsskrifningsort. Enligt beslut nämnda dag dömde rådstufvurätten J. för underlåtenhet att ställa sig berörda föreläggande till efterrättelse att utgifva vitet. Samtidigt uppsköts målet till annan dag, då J. skulle komma tillstädes, beredd att förebringa bevis angående sin mantalsskrifningsort vid äfventyr att eljest anses icke äga något hemvist.

Föreläggandenen af omförmälta art hade uppenbarligen icke bort förekomma.

En handlande i S. ställdes under tilltal vid rådstufvurätten i V., för det han i strid mot stadgandet i 1 § jaktstadgan från S. till V. forslat orrar, då jakt efter orre varit förbjuden. Rådstufvurätten yttrade i utslag, att enär svaranden, som från S. afsändt orrarna till V. efter rekvisition af en där boende handlande, således icke i V. gjort sig skyldig till brottsligt förfarande, förklarade rådstufvurätten sig obehörig upptaga målet till pröfning.

Enär det forslande, hvarigenom åtalade förseelsen kommit till utförande, försiggått jämväl inom V. stads område, hade rådstufvurätten varit behörig pröfva saken.

Under det en häktad person inför R. häradsrätt undergick rannsakning för olofligt tillgrepp, framträdde en enskild person och yrkade ansvar å den häktade för ärekränkning, begången inom annan häradsrätts domvärjo. I slutligt utslag förklarades den tilltalade saker till ansvar för stöld och hänvisades till sistberörda häradsrätt för undergående af rannsakning för den påstådda ärekränkningen.

Dylik hänvisning hade icke bort äga rum.

En person tilltalades vid rådstufvurätten i A. för olofligt tillgrepp, föröfvadt inom A. stad. Han kunde icke fällas till ansvar, men under rannsakningen uppgafs, att han anträffats inom V. domsaga, innehafvande det tillgripna godset. I anledning häraf hänvisades den tilltalade, som hölls häktad, till nämnda domsagas häradsrätt för fortsatt rannsakning. Någon framställning om dylik hänvisning hade emellertid icke blifvit gjord; och enligt hvad vid granskningen af häradsrättens dombok inhämtats hade vid rannsakningen inför häradsrätten åklagaren förklarat sig icke hafva någon talan att föra mot fången.

Genom utslag den 21 augusti 1905 förklarade rådstufvurätten i H. en häktad person saker till »bötesstraff» för hemfridsbrott, jämlikt 11 kap. 10 § strafflagen, hvarjämte förordnande meddelades om den häktades rannsakning inför annan domstol.

Mot detta utslag var att anmärka, att rådstufvurätten obehörigen begränsat den senare domstolens pröfningsrätt.

B. tilltalades vid rådstufvurätten i M. för bedrägeri, och gjordes under målets handläggning framställning om hans förvisning till annan domstol för fortsatt rannsakning. Utslag i målet meddelades den 31

augusti 1908, och yttrade rådstufvurätten däri: Enär tilltalade B. på grund af egen frivillig bekännelse, samt genom hvad angifvaren i saken upplyst, vore lagligen förvunnen att hafva den 24 augusti 1908 hos angifvaren företett ett af X. den 12 mars 1908 utfärdadt arbetsbetyg för B., hvilket betyg B. vid pingsttiden 1908 själf skrifvit vid besök hos O. i syfte att på nämnda betyg hos angifvaren förskaffa sig arbete eller af honom erhålla penningar till reshjälp; alltså pröfvade rådstufvurätten lagligt förklara den tilltalade saker till ansvar enligt 22 kap. 16 § 2 mom. strafflagen, samt enär B. erkänt sig hafva jämväl å platser utom M. stad föröfvat brott, af hvilka här ifrågakomna förbrytelse ej kunde utgöra fortsättning, jämlikt 4 kap. 2 § i nyss åberopade lag utsätta straffet för B. till tre månades fängelse. Som emellertid den tilltalade erkänt sig hafva föröfvat brott jämväl inom V. härads domvärjo, hänvisades han för undergående af fortsatt rannsakning till sagda häradsrätt för att slutligen dömas af den rätt, där han sist lagfördes.

Efter utslagets meddelande lämnades besvärshänvisning.

Genom att sålunda bestämma straff för B. hade rådstufvurätten förfarit i strid mot lag.

---

11 kap. Till en rättegångsdag vid I. häradsrätt hade allmänne åklagaren instämt två personer med yrkande om ansvar å dem för misshandel. Till samma rättegångsdag hade åklagaren därjämte instämt båda ifrågavarande svarande med yrkande om ansvar å dem, för det de vid det tillfälle, då misshandeln föröfvats, skulle hafva åstadkommit allmän förargelse. Dessa båda mål handlades af häradsrätten hvart för sig under särskilda nummer i domboken. Båda målen uppskötos till ett följande rättegångstillfälle, därvid häradsrätten förelade svarandena att vid vite af 20 kronor komma tillstädes. Vid detta rättegångstillfälle uteblefvo svarandena, i anledning hvaraf häradsrätten förpliktade en hvar af dem att utgifva försuttet vite 40 kronor.

För min del ansåg jag, att målen bort i ett sammanhang handläggas.

I ett mål angående kraf genmälde svaranden bland annat, att han på grund af en utaf käranden utfärdad, i målet företedd skriftlig handling af denne ägde genfordran, och yrkade att genfordringen måtte kvittningsvis tillgodoräknas honom. Käranden bestred, att kvittningsyrkandet, såsom icke instämdt, finge komma under bedömande. I slutligt utslag förklarade S. häradsrätt, uppenbarligen felaktigt, sig icke kunna mot gjordt bestridande utan föregående stämning till pröfning upptaga svarandens påstådda genfordran.

X. och Y. i egenskap af borgenärer i P:s konkurs instämde A. till V. häradsrätt med yrkande, att som A. efter konkursens början af gäldenären fått betalning för sin i konkursen bevakade fordran, det måtte åläggas honom att till konkursboet återbära, hvad han erhållit. Under målets handläggning förklarade sedermera kärandena, att deras talan afsåge återvinning af egendom, som A. bekommit under de 30 sista dagarna före konkursens början. A. vägrade ingå i svaromål å detta sålunda fullföljda yrkande såsom icke behörigen instämdt. Häradsrätten ogillade invändningen och uppsköt målet.

Jag framhöll, att den af kärandena i målet förda talan lagligen icke bort å den i målet ågångna stämningen komma under bedömande.

I anledning af anmärkningen upplyste vederbörande häradshöfding, att häradsrättens utslag i målet blifvit af hofrätten undanröjdt.

Allmänne åklagaren hade till O. häradsrätt instämt en person med yrkande om ansvar. Vid målets påropande uteblef svaranden. Då stämningen icke blifvit delgifven svaranden i tillräckligt god tid, uppsköt häradsrätten målet med föreläggande af vite för svaranden att komma tillstädes. Svaranden uteblef äfven vid nästa rättegångstillfälle. Häradsrätten utdömde då vitet, ehuru svaranden, som ju för sin utevaro vid första rättegångstillfället måste anses hafva haft giltig ursäkt, icke fått del af föreläggandet.

Häradshöfdingen i N. domsaga gaf i liknande fall alltid vitesföreläggande utan skyldighet för åklagaren att därom underrätta svaranden.

Vederbörande länsman hade till R. häradsrätt instämt en person med yrkande om ansvar. Svaranden uteblef. Länsmannen företedde stämning, försedd med ett af honom underskrifvet intyg, att svaranden blifvit behörigen stämd. Länsmannen yrkade ansvar å svaranden för utevaro. Som emellertid intyget var undertecknadt allenast af åklagaren, förklarade häradsrätten, att ansvar för utevaro icke kunde ådömas svaranden, men förelade häradsrätten, med målets uppskjutande till nästa sammanträde, i strid mot grunderna för bestämmelserna i 11 kap. rättegångsbalken svaranden vid vite att infinna sig, om hvilket beslut åklagaren dock skulle i behörig ordning underrätta svaranden.

Sedan en jägmästare vid N. häradsrätt å en person, som var vid rätten personligen tillstädes, yrkat ansvar för oloflig jakt, förklarade häradsrätten i strid mot bestämmelserna i 11 kap. 34 § rättegångsbalken, att påståendet i den ordning, det blifvit väckt, icke kunde upptagas till pröfning.

Efter angifvelse hade vederbörande länsman å två personer yrkat ansvar vid M. häradsrätt för misshandel å angifvaren. Sedan af vittnesmål framgått, att ej mindre svarandena än äfven angifvaren vid tillfället varit öfverlastade af starka drycker, yrkade länsmannen vid målets öfverlämnande till pröfning ansvar å samtliga för fylleri. Utan att angifvaren lämnats tillfälle att yttra sig öfver detta ansvarspåstående, dömde häradsrätten honom att för fylleri böta 25 kronor.

I ett vid V. häradsrätt handlagdt mål angående bättre rätt till grufva yrkade käranden vid sista rättegångstillfället, då svaranden icke var personligen tillstädes, ansvar å svaranden, för det han för bestyrkande af sin rätt till grufvan åberopat sig på en veterligen falsk handling. Ehuru svaranden sålunda icke fått tillfälle att yttra sig öfver ansvarsyrkandet, upptog häradsrätten detsamma till pröfning.

Vederbörande länsman hade efter angifvelse vid M. häradsrätt yrkat ansvar å en person för misshandel. Å målsäganden, som var personligen tillstädes vid rätten, yrkade svaranden å sin sida ansvar för falsk angifvelse. I slutligt utslag, hvari åtalet ogillades, förklarade häradsrätten, i strid mot bestämmelserna i 11 kap. 34 § rättegångsbalken, att svarandens rekonventionstalan icke kunde upptagas till pröfning i den ordning, den blifvit väckt.

I ett annat fall, där vederbörande länsman åtalat en person, och denne å sin sida af länsmannen fordrat skadestånd, ogillades åtalet, men förklarades skadeståndsanspråket icke kunna pröfvas i den ordning, det framställts.

En stämning, delgifven i afskrift, hvilken å tjänstens vägnar bestyrkts af länsmannen i distriktet, förklarades af V. häradsrätt ogill, enär afskriften ej bestyrkts af två personer.

I ett vid rådstufvurätten i K. anhängigt mål innehöll domboken den anteckning, att stadsfiskalen företrädt inför rätten och yrkat ansvar för viss förseelse å en icke närvarande person. Oaktadt i domboken icke ens uppgafs, att svaranden blifvit i målet stämd, dömdes svaranden till böter för utevaro.

Borgmästaren uppgaf, att i berörda mål stämning vederbörligen utfärdats och delgifvits, och denna uppgift bestyrktes af närvarande stadsfiskalen, hvilken i målet uppträdt såsom åklagare.

Jag fäste borgmästarens uppmärksamhet på olämpligheten af ofvannämnda uttryckssätt, som syntes hafva kommit till användning i ett flertal fall, äfven sådana, där missförstånd med nödvändighet däraf måst uppstå.*

Sedan vederbörande åklagare vid V. häradsrätt påstått ansvar å en person för fylleri och våldsamt motstånd vid offentlig förrättning, samt målet efter handläggning vid häradsrätten af parterna öfverlämnats till pröfning, föredrogs den 20 juli 1909, till hvilken dag utslag utlofvats, en af åklagaren ingifven skrift, däri han på anfördt skäl hemställde om uppskof med målet. Med bifall till denna anhållan utsatte i svarandens frånvaro häradsrätten målet att åter förekomma å viss rättegångsdag, då svaranden skulle komma tillstädes vid tio kronors vite.

Häradsrätten hade bort ålägga åklagaren att underrätta svaranden om uppskofsbeslutet och vitesföreläggandet.**

I åklagarmål förekom synnerligen ofta, att S. häradsrätt, oaktadt svaranden blifvit vederbörligen stämd, ålade åklagaren i beslut om uppskof, hvarigenom svaranden förelades att vid vite komma tillstädes, att delgifva svaranden vitesbeslutet, utan att åklagaren tillfrågats, om han åtoge sig delgifningen.

Då i åklagarmål svaranden uteblifvit och målet uppskjutits med föreläggande för svaranden vid vite att komma tillstädes, plägade rådstufvurätten i Ö. städse ålägga åklagaren att delgifva svaranden beslutet, utan att, såvidt protokollen angåfvo, åklagaren tillfrågats, om han åtoge sig delgifningen.

I ett barnuppfostringsmål meddelade I. häradsrätt — i sammanhang med uppskofsbeslut, enligt hvilket svaranden vid vite skulle komma tillstädes vid nästa rättegångstillfälle — föreläggande för käranden att i god tid lämna svaranden underrättelse om häradsrättens beslut. Laga skäl för ett dylikt för käranden betungande föreläggande förefanns icke.

Sedan käranden i ett civilt mål vid första rättegångstillfället uteblifvit, men svaranden tillstädeskommit och yrkat ersättning för sin inställelse, uppsköt J. häradsrätt målet till nästa sammanträde. Då uteblef svaranden. *12 kap.*

* I fråga om oriktig tillämpning af bestämmelserna om stämning, se jämväl rättsfall å sid. 355.

** Se ämbetsberättelsen till 1911 års Riksdag, sid. 105.

Käranden, som ej uttagit ny stämning, tillstädeskom och bestred svarandens yrkande på ersättning för inställelsen vid förra rättegångstillfället under åberopande af bref från svaranden jämte annan handling, hvaraf framgick, att förlikning mellan parterna träffats efter stämningens delgifning, men i god tid före målets första handläggning. Häradsrätten ansåg sig emellertid — tydligen oriktigt — på grund af stadgandet i 12 kap. 2 § rättegångsbalken böra bifalla svarandens ersättningsyrkande.

Sedan Å. häradsrätt vid ett sammanträde dömt svaranden i ett brottmål för utevaro till böter, beslöt rätten vid ett följande sammanträde att böterna skulle återgå.

Detta beslut var stridande mot 3 § i lagen om hvad iakttagas skall i afseende å införande af lagen om ändring i vissa delar af rättegångsbalken den 14 juni 1901, enligt hvilket lagrum bestämmelsen i lagen angående påföljd i vissa fall af parts utevaro i brottmål den 10 juli 1899 om rätt för häradsrätt att besluta om återgång af böter upphäfts.

I ett fall, då svarande af J. häradsrätt för utevaro ådömts böter, hade rätten till pröfning upptagit svarandens yrkande om återgång af böterna.

Den 6 september 1909 fällde rådstufvurätten i K. en person att för utevaro såsom part böta fem kronor. Till beslutet meddelades vanlig besvärshänvisning. Då målet den 4 oktober 1909 ånyo förevar vid rådstufvurätten, meddelade rätten det beslut, att som svaranden visat laga förfall för sin ofvannämnda utevaro, förklarades de den 6 september 1909 ådömda böterna förfallna.

I ett mål vid rådstufvurätten i M. angående ansvar å en person för olofligt tillgrepp af en kavaj uppgaf den tilltalade, att han i god tro på begäran af en annan person, J., hämtat kavajen. Rådstufvurätten meddelade i anledning häraf föreläggande för åklagaren att till nästa rättegångstillfälle inkalla J. Denne uteblef emellertid då, ehuru han erhållit vederbörlig del af åklagarens kallelse. För sin utevaro dömdes J. att böta 5 kronor.

Rådstufvurätten hade icke lagligen ägt att sålunda bötfälla J., hvilken ju icke var part i målet.

I ett mål angående ansvar för skadegörelse, däri svaranden vid flera rättegångstillfällen uteblifvit, förklarade T. häradsrätt på yrkande af allmänne åklagaren målet hvilande tills vidare. Samtidigt förordnade härads-

rätten, att, därest svaranden kunde anträffas, åklagaren skulle anhålla honom och inställa honom inför rätten.

Jag framhöll såsom sin mening, att då målet icke blifvit till viss dag uppskjutet, häradsrätten icke, på sätt som skett, bort meddela förordnande om svarandens hämtning.

L. häradsrätt hade i åtskilliga mål, som tredskovis afdömts, meddelat beslut först vid sammanträdet näst efter det, till hvilket saken instämts. Häradsrätten hade vidare — i stället för att i tredskodomarna införa, såsom i 12 kap. 3 § rättegångsbalken stadgas, huru den, som vunnit, skulle kungöra domen för vederparten m. m. — allenast hänvisat till bestämmelserna i 12 kap. 4 § rättegångsbalken.

I tredskovis afgjorda mål hade rådstufvurätterna i K. och Ö. i strid mot stadgandet i 12 kap. 3 § rättegångsbalken i åtskilliga fall underlåtit att meddela hänvisning om återvinningstalan.

L. rådstufvurätt hade regelmässigt underlåtit att i tredskovis afgjorda mål anföra i domen, hvad käranden i afseende å densammas kungörande hade att iakttaga.

Vid tredskodomar meddelade rådstufvurätten i R. icke fullständig hänvisning om domens kungörande och återvinning jämlikt bestämmelserna i 12 kap. 3 och 4 §§ rättegångsbalken.

I ett vid L. häradsrätt anhängiggjordt mål angående kraf på grund af räkning, å hvilken svaranden tecknat accept, inställde sig käranden den dag, till hvilken målet instämts, hvaremot svaranden uteblef. I enlighet med kärandens yrkande dömde häradsrätten omedelbart svaranden att på grund af hans å räkningen tecknade erkännande utgifva omstämda beloppet, men uraktlät att, jämlikt bestämmelserna i 12 kap. 3 och 4 §§ rättegångsbalken, lämna meddelande om skyldighet för käranden att kungöra svaranden utslaget och om rättigheten för den senare att söka återvinning.

I ett mål vid rådstufvurätten i N. angående kraf på grund af räkning hade svaranden å stämningen tecknat godkännande af krafvet. Inför rätten uteblef svaranden. På grund af hans å stämningen tecknade erkännande ålade rådstufvurätten honom betalningsskyldighet.

Svaranden hade bort dömas enligt reglerna för tredskoförfarandet, och

rådstufvurätten hade alltså i sitt utslag bort lämna käranden anvisning i enlighet med bestämmelserna i 12 kap. 3 och 4 §§ rättegångsbalken.

I krafmål plägade rådstufvurätten i K., då svaranden å stämningen tecknat medgifvande af krafvet, i svarandens frånvaro utdöma beloppet, utan att hänvisning i afseende å återvinningstalan lämnades.

Enahanda anmärkning framställdes hos rådstufvurätten i Å.

Vid J. häradsrätt hade under år 1908 en förmyndare, som förordnats i stället för en annan, instämt den afgående förmyndaren med yrkande om åläggande för honom att afgifva redovisning för förmynderskapet. Då målet förekom till handläggning, därvid svaranden uteblef, företedde käranden en mängd handlingar, enligt hvilka ett visst belopp skulle finnas myndlingen till godo. Därefter ändrade käranden sitt stämningspåstående därhän, att han yrkade, att svaranden måtte förpliktas att utgifva nyssnämnda belopp. Häradsrätten dömde svaranden *tredskovis* att utgifva beloppet.

D. häradsrätt dömde år 1908 en person tredskovis att utgifva ett belopp på grund af en räkning, hvilken icke varit å stämningsansökningen afskrifven.*

I ett mål vid V. häradsrätt om kraf på grund af räkning, som icke afskrifvits å stämningen,* uteblef svaranden vid första rättegångstillfället. Käranden öfverlämnade målet till pröfning, i anledning hvaraf häradsrätten förklarade sig skola meddela utslag vid nästa sammanträde, då svaranden dömdes att tredskovis utgifva omstämda beloppet.

Tredskoförfarande hade i ifrågavarande fall icke bort tillämpas, och häradsrätten hade med sin motsatta uppfattning härutinnan i allt fall bort meddela tredskodomen omedelbart.

I ett växelmål, där såväl trassenten som endossenten instämts, uteblef endossenten vid första rättegångstillfället, hvaremot trassenten tillstädeskom och bestred käromålet. Målet förekom sedan i endossentens frånvaro vid två rättegångstillfällen. I utslag ogillade rådstufvurätten i S. käromålet, i hvad det afsåg trassenten, hvaremot endossenten, som genom sin

* Den omständigheten, att räkning afskrifvits å stämningsansökningen, lärer icke enligt lag berättiga till tredskodom. Mot en på motsatt uppfattning grundad, ganska allmänt utbredd praxis har jag emellertid ansett mig icke böra framställa anmärkning.

utevaro lämnat stämningen utan bestridande, jämlikt 12 kap. 3 § rättegångsbalken ålades betalningsskyldighet.

Jag anmärkte med afseende därå, att endossenten sålunda dömts ohörd, att tredskoförfarande icke borde användas i uppskjutna mål,* och att rådstufvurätten för öfrigt med sin uppfattning bort lämna hänvisning angående återvinningstalan.

Ett mål angående klander af utdelningsförslag, i hvilket mål en bank tillerkänts utdelning, hade handlagts och afdömts af rådstufvurätten i N. under ordförandeskap af borgmästaren, ehuru denne såsom ledamot af bankens styrelse härtill varit jäfvig. Det upplystes emellertid, att rådstufvurättens utslag i målet af denna anledning blifvit af hofrätten upphäfdt. *13 kap.*

Vid ett tillfälle hade rådstufvurätten i F., bestående af borgmästaren, rådmannen L. och en tredje person, förordnat bemälde rådman till förmyndare.

I ett mål angående kraf på grund af skuldebref uteblef svaranden vid första rättegångstillfället, och förelade rådstufvurätten svaranden vid vite af 50 kronor att inställa sig vid nästa rättegångstillfälle. När svaranden äfven då uteblef, uppsköt rådstufvurätten målet med föreläggande för svaranden af 200 kronors vite att inställa sig för rådstufvurätten. Då svaranden ej heller vid detta rättegångstillfälle iakttog inställelse, afdömde rådstufvurätten målet enligt reglerna för tredskoförfarandet. *14 kap.*

I ett par fall hade N. häradsrätt förelagt uteblifven kärande, som förut varit tillstädes, att inställa sig vid äfventyr, att käromålet eljest vore att anse såsom förfallet.

För min del ansåg jag, att käranden i stället bort föreläggas att tillstädeskomma vid äfventyr att målet eljest afdömdes.

U. rådstufvurätt hade vid uppskjutande af krafmål, där svaranden uteblifvit, förelagt honom att komma tillstädes vid äfventyr att eljest anses hafva godkänt krafvet.

I uppskjutna mål plägade F. häradsrätt i händelse af båda parternas utevaro städse förklara målet hvilande, beroende af anmälan af någondera parten, och detta utan hänsyn till såväl det för utevaro meddelade äfventyr som den af käranden i målet förebragta bevisning samt den omständighet, huruvida svaranden för föregående inställelse begärt ersättning.

---

* I fråga om tredskoförfarande, se för öfrigt första anmärkningen under 14 kap.

Mål, som vid S. häradsrätt uppskjutits med föreläggande för parterna att komma tillstädes vid laga påföljd, brukade utan vidare afskrifvas, då icke någon af parterna lät sig afhöra vid det rättegångstillfälle, till hvilket målet sålunda uppskjutits.

I uppskofsbeslut hade V. häradsrätt i åtskilliga fall förelagt parter att vid följande rättegångstillfälle, vid äfventyr att målet ändå afgjordes, *vid upprop* komma tillstädes. *

Likaledes hade i N. domsaga vederbörande häradsrätt vid flera tillfällen i ansökningsärenden förelagt personer att *vid upprop* tillstädeskomma vid rätten, vid äfventyr att deras utevaro icke komme att utgöra hinder för ärendets afgörande.

Ett par häradsrätter hade vid flera olika tillfällen, utan att särskild anledning därtill förefunnits, uraktlåtit att genast tillämpa förelagdt vites-äfventyr i händelse af utevaro och i stället förklarat, att häradsrätten framdeles vid sakens pröfning skulle meddela utlåtande jämväl om påföljden för utevaro.

D. häradsrätt hade i ett mål dömt svaranden att utgifva försuttet vite för utevaro viss angifven dag, hvilken dag svaranden emellertid, enligt hvad protokollet utvisade, varit tillstädes vid rätten.

I ett mål vid N. häradsrätt angående kraf uteblef svaranden vid första rättegångstillfället den 4 november 1908. Häradsrätten uppsköt i anledning däraf målet med föreläggande af vite för svaranden att komma tillstädes vid följande rättegångstillfälle den 19 januari 1909. Svaranden uteblef emellertid äfven då. Käranden hörde vittnen till bestyrkande af sin talan och öfverlämnade målet till slutlig pröfning. Häradsrätten förklarade sig skola meddela utslag å tredje sammanträdet under vårtinget. Vid detta sammanträde uppsköt rätten emellertid målet för svarandens hörande till femte sammanträdet under tinget utan att då (eller sedermera) utdöma vitet för utevaron den 19 januari.

Jag anmärkte vidare, att uppskofsbeslutet uppenbarligen bort meddelas nämnda den 19 januari.

I ett mål vid N. häradsrätt angående kraf tillstädeskom vid första rättegångstillfället, i svarandens frånvaro, käranden och företedde åtskillig bevisning till stöd för sin talan. Vid andra rättegångstillfället uteblef

* Jämför ämbetsberättelsen till 1910 års Riksdag, sid. 277.

äfvenledes svaranden, men käranden var tillstädes. I uppskofsbeslut, som då meddelades, förelade häradsrätten parterna att komma tillstädes vid nästa rättegångstillfälle, käranden vid laga påföljd och svaranden vid vite af 50 kronor. Vid tredje rättegångstillfället uteblefvo båda parterna, och blef målet i anledning häraf afskrifvet.

I ett vid V. häradsrätt anhängigt mål hade svaranden fått sig förelagdt vite att komma tillstädes. Svaranden uteblef likväl; och sedan käranden öfverlämnat målet till rättens pröfning, förklarade sig häradsrätten skola meddela utslag i målet vid nästa sammanträde. Vid detta sammanträde uppsköts emellertid målet med hänsyn därtill, att annat äfventyr än vite icke förelagts svaranden. Jämväl i ett annat mål hade häradsrätten förfarit på liknande sätt.

I afseende å dessa måls handläggning anmärktes, att uppskofsbeslutet bort meddelas omedelbart.

S. häradsrätt hade dömt X. i ett mål, för det han under rättegången missfirmat rättens ordförande, att jämlikt 10 kap. 2 § strafflagen och 14 kap. 7 § rättegångsbalken böta 200 kronor.

Häremot anmärktes, att häradsrätten enligt sistnämnda lagrum icke varit behörig att sålunda döma X. till ansvar.

I ett mål angående ansvar å kvinna för barnamord hade den tilltalade haft rättegångsbiträde, förordnadt af Konungens befallningshafvande i V. län. Häradsrätten tillerkände 1908 biträdet ersättning af allmänna medel förskottsvis jämlikt lagen den 14 september 1906 angående förordnande af rättegångsbiträde åt häktad, ehuru sådan ersättning rätteligen icke bort utgå, då fråga icke var om sådant brott, hvarom i samma lag enligt dess dåvarande lydelse förmäldes. *15 kap.*

Sedan Konungens befallningshafvande i V. län förordnat rättegångsbiträde åt person, häktad för brott, hvarå efter lag kunnat följa straffarbete under två år, beslöt Å. häradsrätt 1908 likaledes att ersättning af allmänna medel förskottsvis skulle utgå åt biträdet. Äfven detta beslut stod i strid mot nyssnämnda lag enligt dess ursprungliga lydelse.

Under år 1908 hade Konungens befallningshafvande i ett annat län på begäran, enligt lagen angående förordnande af rättegångsbiträde åt häktad den 14 september 1906, förordnat biträde åt häktad, misstänkt för

barnamord. Äfven i andra fall hade Konungens befallningshafvande i strid mot bestämmelserna i nämnda lag förordnat rättegångsbiträde åt personer, som häktats såsom misstänkta för brott, hvarå efter lag kunnat följa straffarbete under två år.

Rådstufvurätten i K. hade dels den 31 december 1906 dels den 11 januari 1909 i mål angående för olofligt tillgrepp häktade på begäran af dem förordnat rättegångsbiträde under åberopande af lagen den 14 september 1906 angående dylikt biträde, ehuru nämnda lag intill den år 1909 af densamma vidtagna ändringen icke varit tillämplig å ifrågavarande fall.

Under år 1906 tilltalades en arbetarhustru vid rådstufvurätten i K. för en af henne begången förbrytelse. Hon inställde sig icke vid rätten, men infann sig i stället hennes man. Denne erkände å hustruns vägnar förbrytelsen, och dömde rådstufvurätten på grund häraf hustrun till ansvar, oaktadt mannen icke i målet företett någon fullmakt från henne.

I ett mål hade Å. häradsrätt obehörigen tillåtit en person att vara ombud för käranden, oaktadt han vid ett föregående rättegångstillfälle uppträdt som ombud för svaranden. Häradsrätten hade sedermera i slutligt utslag förklarat, att hvad detta ombud anfört till utveckling af kärandens talan icke kunde upptagas till bedömande, i följd hvaraf käranden, som i hufvudsak vann, förklarades icke kunna tillerkännas ersättning för rättegångskostnaderna.

E. häradsrätt hade under 1907 års vårting i ett mål angående oloflig älgjakt låtit en person uppträda såsom ombud för käranden, ehuru han förut i målet varit svarandens ombud.

Sedan en person å en annan till Ä. häradsrätt uttagit stämning, uteblefvo å den utsatta rättegångsdagen båda parterna. Utan fullmakt men under uppgift, att förlikning i målet träffats, företrädde en poliskonstapel och ingaf med begäran om fastställelse en med parternas namn undertecknad handling, innefattande villkoren för förlikningen. Häradsrätten fastställde den med kraft af laga dom.

I ett annat, liknande fall hade häradsrätten också förfarit på enahanda sätt.

I ett af allmänne åklagaren anhängiggjordt mål tillstädeskom svaranden genom ombud på grund af skriftlig fullmakt. Häradsrätten förkla-

rade ombudet icke vara behörigt att föra talan på grund af den ifrågavarande fullmakten, enär densamma icke blifvit med insegel eller vittnesintyg försedd. Åklagaren hade icke ifrågasatt, att fullmakten blifvit af svaranden egenhändigt skrifven, eller gjort invändning mot ombudets behörighet.

En person hade i uppgifven egenskap af disponent för ett bolag å bolagets vägnar fört ansvarstalan mot en person. N. häradsrätt hade upptagit detta mål till pröfning, oaktadt disponentens behörighet att å bolagets vägnar föra sådan talan icke blifvit på något sätt styrkt.

V. häradsrätt hade upptagit till pröfning ett mål, däri en person i uppgifven egenskap af disponent för ett aktiebolag fört talan om ansvar och ersättning.

I ett af V. häradsrätt den 19 januari 1910 handlagdt lagfartsärende företeddes *afskrift* af en af säljaren utfärdad fullmakt för viss person att afyttra fastigheten. Häradsrätten antecknade i protokollet, att enligt upplysning af sökandeombudet ifrågavarande fullmakt »icke kunde företes i original, enär originalfullmakten numera förkommit», samt att sökandeombudet på fråga uppgifvit, »att han kunde försäkra, att originalfullmakten varit tillgänglig vid tidpunkten för ofvanintagna köpehandlingars underskrifvande». Häradsrätten beviljade härefter den sökta lagfarten.

I ett vid I. häradsrätt anhängiggjordt mål, däri svaranden företräddes genom ombud, åberopade ombudet till stöd för sin behörighet en med svarandens namn och vittnesintyg af två personer försedd fullmakt »in blanco för innehafvaren». Häradsrätten afvisade ombudet, »enär fullmakten icke upprättats i laga form».

Ett aktiebolag instämde genom en styrelseledamot, som ensam ägde teckna bolagets firma, N. till rådstufvurätten i Ö. samt yrkade ansvar å honom för vårdslöshet i konkurs. Sedan målet öfverlämnats till pröfning, yttrade häradsrätten i sitt utslag: Enär den styrelseledamot, hvilken för aktiebolaget anhängiggjort och utfört talan i målet, icke visat bemyndigande att för bolaget väcka talan om ansvar, kunde den i målet förda talan icke upptagas till pröfning.

I anledning häraf erinrade jag, att då ifrågavarande styrelseledamot ägt rätt att teckna bolagets firma, han följaktligen med hänsyn till stadgandet i 42 § i aktiebolagslagen enligt detta lagrums lydelse i 1906 års lag

varit befogad att å bolagets vägnar föra talan jämväl i mål af förevarande beskaffenhet.

En hemmansägare hade instämt en person till V. häradsrätt med yrkande om utbekommande af en fordran. Vid första rättegångstillfället tillstädeskom käranden personligen. Vid andra rättegångstillfället anmälde sig såsom ombud för honom en vice häradshöfding på grund af fullmakt till innehafvaren eller den han i sitt ställe förordnade, undertecknad af stadsfiskalen L. Fyra följande rättegångstillfällen uppträdde denne vice häradshöfding såsom ombud för käranden utan att åberopa annan fullmakt. Sedan målet öfverlämnats och häradsrätten utlofvat att vid nästa sammanträde meddela utslag, förklarades vid detta sammanträde vice häradshöfdingen icke hafva varit behörig att uppträda såsom ombud för käranden, och uppsköts målet för att lämna käranden tillfälle att yttra sig öfver hvad däri förekommit.

I ett vid flera rättegångstillfällen handlagdt mål hade svaranden uppträdt genom en person utan vederbörligen styrkt behörighet. Först då slutligt utslag skulle meddelas, hade domstolen upptäckt misstaget och då uppskjutit målet, för att personen i fråga skulle blifva i tillfälle att styrka behörigheten.

Sedan under handläggningen af ett till L. häradsrätt instämdt krafmål svaranden råkat i konkurs, hade vid andra rättegångstillfället för svaranden inställt sig sysslomannen i konkursen utan fullmakt, och hade denne godkänt krafvet. I ett samma dag meddeladt utslag hade häradsrätten yttrat, att enär käranden icke styrkt krafvet och svarandeombudet icke i sin egenskap af syssloman i svarandens konkurs kunnat med bindande verkan för svaranden eller konkursboet godkänna krafvet, ogillades käromålet.

I afseende å behandlingen af detta mål anmärkte jag, att om häradsrätten såsom rätteligen bort ske förvägrat sysslomannen att i denna egenskap föra talan för svaranden, käranden efter all sannolikhet icke skulle underlåtit att begära uppskof med målet för bevisnings förebringande.

I mål angående utbekommande af rättegångsarfvode hade en häradsrätt förfarit i strid mot 10 kap. 29 § och 15 kap. 12 § rättegångsbalken, i det att häradsrätten förpliktat svaranden att till käranden, hvilken i hofrätten bevakat svarandens talan i ett dit fullföljdt mål, utgifva arfvode därför med visst belopp.

I åtskilliga fall, då vid V. häradsrätt part tillstädeskommit genom ombud, hade rätten uraktlåtit att i domboken intaga fullmakten, utan att på något sätt angifva dess innehåll.

I ett fall, där N. häradsrätt ogillat mot vittne framställd jäfsanmärkning, tillsades, att den med beslutet missnöjde ägde däröfver föra *särskild* talan. *16 kap.*

I ett vid R. häradsrätt anhängigt krafmål hade käranden yrkat kvarstad å viss svarandens egendom. Häradsrätten förklarade genom beslut, jämte det målet uppsköts, att yrkandet om kvarstad icke kunde bifallas, och skulle talan mot beslutet, i hvad det afsåge kvarstadsyrkandet, i händelse af missnöje föras genom *särskilda* besvär.

I ett krafmål mellan ett engelskt handelsbolag och ett svenskt aktiebolag biföll rådstufvurätten i H. svarandens begäran om vittnesförhör vid engelsk domstol med uppgifna personer. Därvid hänvisades den med beslutet missnöjde att fullfölja *särskild* talan.

I fråga om uppskofsbeslut (af rätten benämnda utslag), hvarigenom rådstufvurätten i K. ålagt parterna att vid vite inställa sig vid ett följande rättegångstillfälle, meddelade rådstufvurätten den hänvisning, att talan mot utslaget skulle fullföljas genom *särskilda* besvär.

Till beslut, hvarigenom rådstufvurätten i K. — jämte det målet uppskjutits till annan dag — förpliktat svaranden att godtgöra statsverket den kostnad, som föranledts af svarandens hämtning till rätten, meddelade rådstufvurätten *särskild* besvärshänvisning.

Några af rådstufvurätten i A. under rättegång meddelade beslut, hvarigenom part eller till vittne åberopad person för utevaro ådömts böter eller fällts att utgifva vite, hade icke åtföljts af hänvisning att mot beslutet i nämnda hänseende fullfölja *särskild* talan genom besvär.

I åtskilliga fall, då parter af rådstufvurätten i K. dömts för utevaro till böter eller vite, hade besvärshänvisning icke meddelats.

Tre häradsrätter och två rådstufvurätter hade underlåtit meddela hänvisning för fullföljd af talan mot under rättegång meddeladt beslut angående ersättning till vittnen.

T. häradsrätt, som tillerkänt biträde åt häktad ersättning förskottsvis af allmänna medel, hade, ehuru missnöje anmälts, icke meddelat hänvisning för fullföljd af talan mot beslutet.

S. häradsrätt hade i ett mål meddelat den oriktiga hänvisning, att besvär öfver beslut, hvarigenom målet förklarats hvilande, skulle anföras inom tjugu dagar.

Sedan M. rådstufvurätt förklarat ett mål hvilande i afvaktan på utgången af ett annat mål, hänvisades likaledes den med beslutet missnöjde att fullfölja talan genom besvär inom tjugu dagar.

I ett mål angående ansvar för olaga slakt meddelade samma rådstufvurätt den 19 juli 1909 beslut, hvarigenom målet på svarandens begäran uppsköts till en senare rättegångsdag. Rådmannen S. var skiljaktig och afgaf särskildt yttrande, däri han ogillade svarandens anhållan om uppskof. Ehuru öfverröstad härutinnan ingick S. i pröfning af själfva saken och fällde svaranden till ansvar. Till sitt ofvannämnda beslut meddelade rådstufvurätten vanlig besvärshänvisning.

S. häradsrätt hade försatt en häktad person på fri fot och därvid lämnat den hänvisning, att den med beslutet missnöjde ägde däröfver föra *särskild* talan.

Sedan en häktad person försatts å fri fot, meddelade N. häradsrätt åklagaren hänvisning att emot detta beslut föra *särskild* talan.

Till beslut, att en tilltalad skulle i häkte kvarhållas, meddelade rådstufvurätten i L. i strid mot lag hänvisning till fullföljd af talan genom besvär inom tjugu dagar från beslutets dag.

Sedan en för stöld häktad person af N. häradsrätt frikänts, förordnade häradsrätten, ehuru synnerligen besvärande omständigheter emot den tilltalade icke förekommit och sådant i häradsrättens utslag icke heller var angifvet, att den tilltalade skulle förblifva i häkte. Häradsrätten lämnade den tilltalade (som i målet icke begärt ersättning) besvärshänvisning, enligt hvilken han hade att intill besvärstidens utgång eller tjugonde dagen från utslagets dag aflämna besvärsskrift till häktets föreståndare. Besvärshänvisningen stod i strid med bestämmelserna i 25 kap. 5 §, jämförda med 16 kap. 11 § rättegångsbalken.*

* I fråga om oriktig hänvisning för fullföljd af talan, se jämväl nästa rättsfall.

Under år 1906 handlades vid rådstufvurätten i T. ett mål mellan allmänne åklagaren och H. angående ansvar å H. för inbrott m. m. I sammanhang med detta mål behandlades af H. framställda yrkanden om ansvar å, bland andra, länsmannen Ö. för egenmäktigt förfarande och å rådmannen K. för felaktigt förfarande vid auktion å H:s konkursmassa tillhörig egendom.

Vid rättegångstillfället den 24 september 1906, till hvilken dag Ö. instämts, inställde sig Ö. genom ombud, som bestred Ö:s skyldighet att ingå i svaromål, enär stämningen delgifvits honom först den 19 september 1906. I anledning häraf hade i domboken antecknats, att då den af Ö. gifna fullmakten medgåfve hans ombud att ingå jämväl i »materiellt» svaromål, ansåge rådstufvurätten Ö:s invändning, det han ej åtnjutit laga stämningstid, ej vara af beskaffenhet att särskildt beslut öfver densamma borde komma i fråga.

Rådstufvurätten utsatte sedermera målet att åter förekomma den 15 oktober 1906, då Ö. och öfriga parter skulle vid laga påföljd inställa sig, och tillade i beslutet härom: »börande detta beslut på sätt och inom tid, som för stämnings delgifning gäller, delgifvas länsmannen Ö., vid äfventyr att käromålet mot honom eljest varder förfallet».

Den 15 oktober tillstädeskom Ö. personligen och anhöll, att enär han icke i laga tid delgifvits rådstufvurättens uppskofsbeslut af den 24 september, han måtte med tillämpning af den i beslutet stadgade påföljd från vidare befattning med målet blifva skild. Sedan motsidans advokat emellertid framhållit, att fråga vore om brottmål, samt ingifvit bevis att Ö. den 8 oktober erhållit del af rättens beslut den 24 september, ogillade rådstufvurätten invändningen.

Vid handläggningen för andra gången den 15 oktober 1906 af målet i hvad det afsåg yrkande om ansvar å rådmannen K., anhöll denne att blifva från målet skild, enär, enligt det för T. stad gällande auktionsreglementet, det vore magistraten i dess helhet, som förrättade auktioner i staden genom en af sina ledamöter, samt missnöje mot denne finge anmälas hos magistraten. I anledning af denna anhållan fann rådstufvurätten, enligt beslut meddeladt den 15 oktober, skäligt skilja K. från vidare befattning med målet, och skulle H. i den ordning auktionsreglementets § 7 föreskrefve hos magistraten framställa sina klagomål öfver auktionsförrättarens tillvägagående. Rådstufvurätten meddelade därefter det oriktiga besked, att talan mot detta beslut skulle fullföljas i sammanhang med fullföljd af talan i hufvudsaken.

Den 15 oktober anställdes i målet vittnesförhör. Under förhörets lopp begärde H. att få såsom vittne höra lotsen S., hvilken var vid rätten *17 kap.*

tillstädes. S. vägrade emellertid att vittna i målet, emedan han ej blifvit instämd eller på annat sätt kallad att vittna. Då med anledning häraf H. begärde, att rätten måtte ålägga S. att omedelbart träda fram för att vittna, förklarade, enligt hvad domboken utvisade, rättens ordförande, att dylikt tvång enligt gällande lag ej förefunnes för att få ett vittne att fullgöra sin vittnesplikt, när vittnet ej vore lagligen kalladt. H:s rättegångsbiträde påkallade härpå rättens beslut om saken, och resolverade på grund häraf rådstufvurätten, att rådstufvurätten funne sig ej kunna lagligen förplikta S. att nu vittna, enär S. ej i den ordning, lag föreskrefve, blifvit kallad till vittne.

I ett par fall, då i brottmål på åklagarens begäran hörda vittnen begärt ersättning af allmänna medel, hade rådstufvurätten i K. underlåtit att genast tillerkänna dem sådan ersättning.

Rådstufvurätten i K. hade i två fall, då tilltalad person dömts till ansvar, försummat ålägga honom att återgälda statsverket, hvad af allmänna medel förskjutits till i målet på åklagarens begäran hörda vittnen.

Vid R. häradsrätt hade allmänne åklagaren efter angifvelse yrkat ansvar å en person för olofligt tillgrepp. Genom utslag i målet, därvid åtalet ogillades, förpliktade häradsrätten angifvaren, som ej hörts i målet, att ersätta de på åklagarens begäran i målet hörda vittnena för deras inställelse.

Dylik ersättningsskyldighet hade lagligen icke bort åläggas angifvaren.

I ett af allmänne åklagaren efter angifvelse anhängiggjordt åtal hade rådstufvurätten i R. likaledes obehörigen dömt angifvaren att ersätta statsverket, hvad på åklagarens begäran i målet hörda vittnen fått uppbära af allmänna medel.

Vid M. häradsrätt hade i åtskilliga mål, afseende åtal för mindre förbrytelse, som af svaranden vid polisförhör utan förbehåll erkänts, vederbörande länsman till första rättegångstillfället inkallat vittnen, hvilkas hörande emellertid ej påkallats, enär svaranden därförut erkänt hvad som lagts honom till last. Statsverket hade detta oaktadt fått i samtliga fallen vidkännas kostnaderna för vittnenas inställelse.

I ett vid N. häradsrätt vårtinget 1907 anhängigt mål hördes vid första rättegångstillfället på kärandens begäran en person såsom vittne.

Vid andra rättegångstillfället, sedan målet öfverlämnats till pröfning, tillstädeskom i kärandens närvaro nämnda person och begärde ersättning för sin vittnesinställelse med 15 kronor, hvilket belopp af käranden medgafs. Häradsrätten meddelade vid ifrågavarande rättegångstillfälle ej annat besked om vittnesersättningen än att den förklarade sig skola därom meddela beslut i samband med slutligt utslag i målet. I det slutliga utslaget nämndes emellertid intet om vittnesersättningen.

I ett mål angående ersättning för lämnad fattigvård hade kammarrätten medgifvit en sockens fattigvårdsstyrelse att för ådagaläggande af visst förhållande få de personer, hvilkas hörande fattigvårdsstyrelsen kunde anse erforderligt, därest de befunnes ojäfviga, såsom vittnen afhörda vid Å. häradsrätt.

Då ärendet förekom till handläggning vid häradsrätten framställdes af motparten jäf mot en af fattigvårdsstyrelsen till vittne åberopad person, emedan han vore ägare af en jordlägenhet inom socknen, för hvilken han vore påförd 10 fyrkar. I anledning häraf resolverade häradsrätten den 6 september 1909, att häradsrätten, *som ansåge det icke tillkomma häradsrätten att pröfva jäfsfråga*, funne sig icke kunna förvägra fattigvårdsstyrelsen att få ifrågavarande person hörd.

Den mening, åt hvilken häradsrätten i sitt beslut sålunda gifvit uttryck, leder konsekvent därtill, att häradsrätten, om ett uppenbart jäf där yppade sig, ändock skulle anse sig böra höra den till vittne åberopade personen.

Den 1 april 1908 rannsakades vid N. krigsrätt volontärerna W. och N., tilltalade för fylleri och misshandel. Enligt den till grund för åtalet liggande rapporten hade W. och N. den 28 mars 1908 berusat sig i hvarandras sällskap. Då W. därefter i kasernen föröfvat ofog, och förste konstapeln P. tillsagt W. att förhålla sig lugn, hade denne svarat, att saken icke anginge konstapeln, samt, då konstapeln tillsagt W. arrest, rusat mot konstapeln. N., som i samma ögonblick kommit ut ur ett logement, tillsades af konstapeln att vara honom behjälplig att nedföra W. till arresten. I stället för att göra detta hade N. slagit till konstapeln i nacken.

I utslag den 1 april 1908 förklarade krigsrätten, i anledning af åklagarens yrkanden, W. och N. icke vara genom hvad i målet förekommit förvunna att hafva våldfört sig å konstapeln P., men enär de erkänt, att de vid tillfället i fråga varit af starka drycker öfverlastade, dömdes hvardera af dem att hållas i sträng arrest.

Åtalen mot W. och N. voro i protokollet antecknade under särskilda

§§ såsom särskilda rannsakningar. Den ene hördes mot den andre såsom vittne för att få utrönt, huruvida de våldfört sig å konstapeln P.

I afseende å dessa rannsakningar förekom till anmärkning, att krigsrätten icke bort tillåta, att W. och N. hördes såsom vittnen.

En gift man hade vid rådstufvurätten i B. tilltalats för hor vid upprepade tillfällen med tre fabriksarbeterskor. Sedan åklagaren i målet förklarat, att han icke hade anledning att föra talan mot kvinnorna, samt åberopat dem såsom vittnen, tillät rådstufvudrätten deras hörande såsom vittnen, hvilket förfarande enligt min mening var stridande emot lag.

Den 13 september 1909 hade S. häradsrätt i ett mål angående ansvar å en person för brott mot 15 kap. 22 § strafflagen låtit såsom vittne afhöra den person, mot hvilken brottet skulle föröfvats.

I ett mindre brottmål hade rådstufvurätten i S., i strid mot bestämmelserna i 17 kap. 9 § rättegångsbalken, tillåtit en syster till svaranden att höras upplysningsvis.

I ett till viss dag uppskjutet mål vid G. häradsrätt emellan vederbörande åklagare och L. om ansvar för förskingring uteblef L. På åklagarens begäran uppsköts målet till nästa sammanträde. L. tillstädeskom emellertid sedermera, innan första sammanträdet afslutats, och anhöll att få afhöra ett vittne. Ehuru åklagaren då icke var tillstädes, tillstadde häradsrätten vittnesförhöret.

Beslutet stod i strid mot bestämmelserna i 17 kap. 20 § rättegångsbalken.

Vid V. häradsrätt anhöll den 27 februari 1908 S. om vittnesförhör med E. och J. N. angående tillkomsten af ett utaf P. och C. N. undertecknadt, den 20 februari 1908 dateradt testamente. Sedan i domboken antecknats, att de till vittnen åberopade personerna på därom framställd fråga förklarat, att de hvarken lede af någon sjukdom eller hade för afsikt att lämna orten, samt att de båda vore män i sin bästa ålder, resolverade häradsrätten, att enär sökanden icke visat laga skäl för det begärda vittnesförhöret, blefve jämlikt grunderna till 17 kap. 23 § rättegångsbalken ansökningen därom af häradsrätten afslagen.

I ett barnuppfostringsmål ålade rådstufvurätten i H. den 25 november 1907 svaranden edgång; och ville »rådstufvurätten, sedan sig visat, att

laga kraft åkommit beslutet om edgång — därom det ålåge käranden att förete bevis — uppå anmälan af käranden ånyo företaga målet till handläggning».

Den 13 januari 1908 anmälde käranden målet till förnyad handläggning med företeende af bevis, att besvär mot edgångsbeslutet ej anförts. Rådstufvurätten utsatte då målet att åter förekomma den 3 februari, hvilken dag svaranden vid vite af 20 kronor skulle tillstädeskomma; och ålades käranden att af detta beslut snarast gifva svaranden behörig del, på sätt om stämning vore stadgadt. Den 3 februari tillstädeskommo båda parterna, därvid svaranden förklarade sig beredd att gå eden. Käranden yrkade, att svaranden måtte hänvisas till sin själasörjare för erhållande af undervisning om edens vikt och betydelse. I afsagdt beslut bestämde rådstufvurätten tiden för edgången till den 6 april, å hvilken dag svaranden skulle vid vite förete intyg från vederbörande pastor, att svaranden erhållit undervisning om eds vikt och betydelse. Den 6 april uteblef svaranden. Den 13 april meddelade rådstufvurätten utslag, hvarigenom svaranden, då han på grund af sin utevaro den 6 april måste anses hafva medgifvit käromålet, ålades betalningsskyldighet.

Jag anmärkte, att käranden genom rådstufvurättens förfarande obehörigen tillskyndats kostnader; att rådstufvurätten, som ej i samband med edgångsbeslutet hänvisat svaranden till själasörjaren för erhållande af undervisning om eds vikt och betydelse, icke bort den 3 februari meddela beslut i sådant afseende; samt att rådstufvurätten, då dag för edgångens fullgörande bestämdes, tillika bort lämna svaranden besked därom, att han å den sålunda utsatta dagen skulle tillstädeskomma vid äfventyr att eljest anses hafva åt eden brustit.

I ett mål vid V. häradsrätt hade svaranden ålagts värjemålsed men förelagts tillika att förete intyg om fräjd och kristendomskunskap. Å edgångsdagen kom svaranden tillstädes och visade genom betyg, att han ägde *försvarlig* kristendomskunskap. Detta oaktadt ansåg rätten — uppenbarligen felaktigt — honom icke äga tillfredsställande kristendomskunskap och uppsköt för den skull målet till annat sammanträde, då svaranden skulle komma tillstädes och visa, att han af sin själasörjare erhållit undervisning om edens vikt och betydelse.

Svaranden i ett civilmål vid rådstufvurätten i N. ålades värjemålsed och hänvisades i samband därmed till sin själasörjare för erhållande af undervisning om edens vikt och vådan af mened. Å den utsatta edgångsdagen tillstädeskom svaranden och påfordrade att få gå eden. Från veder-

börande pastor åberopades ett intyg, hvari denne, med vitsordande att svaranden ägde nödig kristendomskunskap, emellertid tillika förklarat sig anse, att det med hänsyn till omständigheterna i målet icke borde tillåtas svaranden att aflägga värjemålsed. På grund af intygets lydelse hänvisade rådstufvurätten — uppenbarligen felaktigt — svaranden ånyo till själasörjaren.

Sedan V. häradsrätt ålagt svaranden i ett barnuppfostringsmål — en hemmansägareson — värjemålsed med föreskrift, att svaranden skulle inställa sig hos sin själasörjare för erhållande af undervisning om edens vikt, infann sig å den utsatta edgångsdagen svaranden och förklarade sig vilja gå eden. Han företedde intyg från vederbörande pastor, att han erhållit undervisning om edens vikt samt ägde godkänd kristendomskunskap, »men» — yttrade pastor vidare i intyget — »anser jag mig dock icke kunna intyga, att han till fullo förstår edens vikt och betydelse samt vådan af mened». Med anledning af detta intygs lydelse förvägrades svaranden att fullgöra edgången förr, än han af själasörjaren erhållit ytterligare undervisning om edens betydelse.

Enahanda förhållanden förelågo i ett annat mål med det undantag att svaranden i målet, en hemmansägare, i pastors intyg vitsordades äga »försvarlig» kristendomskunskap.

Beträffande dessa båda mål framhöll jag såsom min mening, att häradsrätten bort tillåta svaranden att genast och således utan ny hänvisning till själasörjaren fullgöra edgången.

En person, som tilltalats för hemfridsbrott, dömdes af S. häradsrätt till värjemålsed, ehuru i målet var upplyst, att den tilltalade var af starka drycker öfverlastad vid det tillfälle, då förbrytelsen skulle föröfvats.

En hustru D. och en hustru V. framställde vid N. häradsrätt hvar emot annan yrkanden om ansvar för ärekränkning. Häradsrätten meddelade den 26 maj 1910 utslag, hvarigenom parterna förelades att med ed betyga, hustru D. bland annat, »att hon icke kallat hustru V. för tjufsugga *och andra liknande tillmälen*», samt hustru V., »att hon icke den 15 februari 1910 för en person uppgifvit, att hon hört andra berätta, att hustru D. under ett kalas i X. supit sig full och sedan försvunnit från de öfriga, samt att de sedan gått för att söka henne och då funnit henne ligga bar med utspräkande ben under en loge», hvarjämte häradsrätten tillade: »ägande hustru D. och hustru V. att från eden undantaga, hvad de därunder icke kunna begripa».

I ett mål angående ansvar för ärekränkning ålade V. häradsrätt svaranden att med ed betyga, att han icke vid angifvet tillfälle »därmed afseende käranden, fällt något yttrande om att han beklagade att han råkat ut för sådant folk».

Vederbörande åklagare instämde i slutet af år 1909 K. till G. häradsrätt med yrkande om ansvar å K., för det han under oktober 1908 rubbat en fornlämning. I utslag, meddeladt sista sammanträdet af 1910 års vårting, ådömde häradsrätten K. värjemålsed, hvarigenom han skulle betyga, att han icke rubbat ifrågavarande fornlämning hösten 1908 eller under närmast föregående två åren.

Jag anmärkte, att såsom edgången blifvit formulerad den komme att omfatta äfven det fall, att förbrytelsen skulle begåtts mera än två år före åtalets anhängiggörande, då emellertid preskription förelegat.

En hemmansägare instämdes till B. häradsrätt af en sin förutvarande tjänsteflicka, hvarvid hon yrkade ansvar och skadestånd, för det han olagligen bortjagat henne från tjänsten. Sedan svaranden genmält, att käranden efter en häftig ordväxling mellan parterna frivilligt lämnat tjänsten, samt bevisning å ömse sidor förebragts, ålade häradsrätten svaranden värjemålsed, hvarigenom han skulle betyga, att käranden icke »på hans tillskyndan» lämnat tjänsten.

En person instämde en annan till rådstufvurätten i L. med yrkande om betalning för varor enligt räkning. Svaranden uppgaf, att han bekommit en del af varorna, i räkningen upptagna till 34 kronor, ehuru han af angifna skäl ansåg att för högt pris debiterats. Däremot bestred han, att käranden aflämnat öfriga varor. Någon bevisning i sistberörda hänseende förebragtes alls icke af käranden, som vid första rättegångstillfället öfverlämnade målet, därvid han allenast anförde, att samtliga varorna utlämnats antingen till svaranden eller dennes döttrar. I utslag ålade rådstufvurätten svaranden att betala de varor, som han erkänt sig hafva emottagit, med fordrade beloppet, samt förpliktade honom att med 36 kronor 80 öre ersätta kärandens kostnader »i denna del» af målet. Beträffande öfriga omstämda varorna, i räkningen upptagna till ett värde af 16 kronor, ålades svaranden att med ed betyga, att hvarken han själf *eller någon af hans husfolk* bekommit desamma. Svaranden brast sedermera åt eden, hvarefter rådstufvurätten, jämte det svaranden ålades betalningsskyldighet, förpliktade honom att med 15 kronor ersätta kärandens kostnader å målet »i denna del».

Jag anmärkte i afseende å behandlingen af detta mål, *att* edgång lagligen icke bort åläggas svaranden, *att* edgångsformuläret var otillfredsställande samt *att* rådstufvurätten icke bort, på sätt som skett, innan sig visat om svaranden gått den honom förelagda eden, meddela utslag i en del af målet, i hvilket fall uppdelningen af rättegångskostnaden icke ifrågakommit.

En person instämde en annan till B. häradsrätt med yrkande att utfå 333 kronor på grund af räkning. Svaranden bestred käromålet. Sedan ett vittne hörts därom, att svaranden skulle på kredit af käranden emottagit varor, ålade häradsrätten svaranden att med ed betyga, att han icke på grund af omstämda räkningen häftade i skuld till käranden med 333 kronor.

I edsformuläret hade bort lämnas svaranden tillfälle att uppgifva det mindre belopp, hvarmed han kunde häfta i skuld till käranden.

N. häradsrätt ålade käranden i ett krafmål edgång, hvarigenom han skulle betyga, att han icke af svaranden erhållit så stor afbetalning, att han numera endast hade att fordra sextio kronor.

Äfven i detta fall hade häradsrätten obehörigen begränsat edstemat.

A. instämde K. till I. häradsrätt samt anförde: A., som till K. på grund af åtskilliga affärer häftat i skuld, hade till K. utfärdat en revers, hvilken, ehuru skulden rätteligen utgjort 350 kronor, af misstag utskrifvits å 400 kronor. Som A. sedermera nödgats betala detta belopp, yrkade han åläggande för K. att utgifva 50 kronor. Sedan ett vittne berättat, att vittnet hört K. säga, att skulden ifråga icke uppgått till mera än 350 kronor, ålade häradsrätten K. värjemålsed, hvarigenom han skulle betyga, att han, då i målet ifrågakomna reversen skrifvits, *i god tro* varit innehafvare af en fordran hos A. till det belopp, 400 kronor, hvarå reversen utfärdats.

En person, som vid B. häradsrätt tilltalats för oloflig jakt, medgaf, att han olofligen jagat den 9 maj 1907. Käranden påstod emellertid, att svaranden äfven vid andra tillfällen gjort sig skyldig till oloflig jakt. Sedan målet öfverlämnats till pröfning, ålade häradsrätten svaranden värjemålsed, hvarigenom han skulle betyga, »att han ej vid ett eller flera tillfällen utöfver det af honom erkända idkat oloflig jakt».

Häremot anmärktes, att edsformuläret icke blifvit tillräckligt bestämdt.

En person yrkade vid M. häradsrätt ansvar å en annan, för det denne

vid angifvet tillfälle skulle utan lof jagat hare å kärandens ägor. Häradsrätten ålade svaranden värjemålsed, hvarigenom han skulle betyga, att han icke vid ifrågavarande tillfälle olofligen idkat jakt. Därjämte föreskref häradsrätten, att, därest svaranden bruste åt denna edgång, det ålåge honom att med ed betyga, att han icke vid ifrågavarande tillfälle skjutit en hare. (I målet var endast fråga om ansvar.)

En person hade vid S. häradsrätt tilltalats för öfverdådig framfart. Sedan svaranden påstått, att han vid ifrågavarande tillfälle kört med allenast sakta fart, samt åklagaren låtit afhöra ett vittne, ålade häradsrätten svaranden att med ed betyga, att han icke vid omstämda tillfället »gjort sig skyldig till öfverdådig framfart».

Vid ett annat tillfälle hade samma häradsrätt dömt en person, som åtalats för uppenbar grymhet mot en häst vid angifvet tillfälle, att med ed betyga, att han icke vid ifrågavarande tillfälle »misshandlat» hästen.

Jag ansåg edgångsformulären i båda målen olämpliga.

Äfven i andra fall har anmärkning framställts mot bristfällig formulering af edgångsbeslut.

I ett mål angående ansvar för ärekränkning m. m. förklarade käranden, då målet öfverlämnades till pröfning, att, för den händelse rätten funne målet icke kunna i visst hänseende afgöras utan att svaranden ålades värjemålsed, käranden önskade, att »svaranden icke måtte få gå sådan ed». I utslag yttrade rådstufvurätten i L.: att emot svaranden i förevarande hänseende väl förekommit halft bevis, men då käranden förklarat sig icke medgifva edgång i samma hänseende, ogillades kärandens talan i denna del af målet.

Borgmästaren upplyste, att kärandens ofvan omförmälda uttalande innefattat, att käranden velat som sin mening framhålla, att eden icke kunde åt svaranden anförtros.

Enligt min uppfattning hade rådstufvurätten uti ifrågavarande brottmål af kärandens berörda uttalande icke bort anse sig förhindrad att ålägga svaranden värjemålsed.

I ett mål angående kraf, däri käranden i stämningsansökan yrkat att utbekomma visst belopp, invände svaranden och sökte styrka, att han gjort en afbetalning å skulden. Med åberopande af 17 kap. 29 och 30 §§ rättegångsbalken ålade V. häradsrätt svaranden att med ed betyga, att han gjort ifrågavarande afbetalning.

Jag anmärkte beträffande detta beslut, att edgång här icke bort ifrågakomma, då svaranden varit bevisskyldig för invändningen.

N. häradsrätt ålade likaledes en svarande i ett krafmål värjemålsed, hvarigenom han skulle komma att bekräfta en uppgift, i afseende å hvilken han själf var bevisningsskyldig.

(Emellertid blef häradsrättens utslag af hofrätten upphäfdt och målet återförvisadt till häradsrätten, som sedan ålade svaranden betalningsskyldighet.)

I mål angående ansvar för stöld förklarade G. häradsrätt, som ansåg den tilltalade icke kunna fällas till ansvar, att saken lämnades åt framtiden, då den kunde uppenbar varda.

Målet var icke af den beskaffenhet, att stadgandet i 17 kap. 32 § rättegångsbalken bort därå vinna tillämpning.

I ett mål angående skälig ersättning för arbete hade bevisningsskyldigheten omkastats, i det att vederbörande häradsrätt dömt svaranden att utgifva ett mindre belopp, 71 kronor, än käranden fordrat, och såsom skäl härför anfört, att käranden icke visat, att ifrågavarande arbete skäligen kunde uppskattas till mera än medgifna 71 kronor.

I ett 1906 anhängiggjordt mål angående kraf å tjänstehjons lön för tiden $^1/_1$—$^1/_{10}$ 1899 hade svaranden genmält, att lönen betalts vid tjänstehjonets afflyttning. Käranden bestred emellertid, att hon fått mera än 10 kronor. Vederbörande häradsrätt utdömde fordrade beloppet och anförde såsom skäl, att svaranden ej styrkt, att käranden bekommit mer, än hon medgifvit.

Med hänsyn till den långa tid, som förflutit från tjänstehjonets afflyttning till stämningens uttagande, ansåg jag, att äfven i detta fall bevisbördan blifvit oriktigt fördelad.

I mål angående tvistiga kraf i konkurs hade G. häradsrätt i ett par fall, »enär de borgenärer, mot hvilkas bevakningar jäf framställts, icke iakttagit inställelse vare sig inför rättens ombudsman eller häradsrätten och således lämnat jäfven utan motbevisning», godkänt de framställda jäfven, ehuru bevisningsskyldighet icke ålegat de bevakande borgenärerna.

I ett mål vid L. häradsrätt om utfående af köpeskilling för varor erkände svaranden, att han af käranden köpt ifrågavarande varor, men påstod, att jämlikt köpeaftalet köpeskillingen bestämts till lägre belopp än

käranden uppgifvit. Någon bevisning förebragtes icke. Sedan målet öfverlämnats till pröfning, yttrade häradsrätten: »Enär svaranden dels erkänt sig vara käranden betalningsskyldig för de omstämda varorna och dels ej kunnat styrka, att annat pris än det af käranden i räkningen upptagna varit parterna emellan aftaladt», ålades svaranden betalningsskyldighet i enlighet med stämningspåståendet.

Bevisningsskyldigheten hade här blifvit omkastad.

Rådstufvurätten i U. hade i ett barnuppfostringsmål tillämpat bestämmelserna i 17 kap. 34 § rättegångsbalken angående bjuden ed.

Med hänsyn till målets beskaffenhet hade dylik ed ej bort ifrågakomma.

I strid mot bestämmelserna i nyssnämnda lagrum hade M. häradsrätt tillåtit bjuden ed i ett brottmål.

L. häradsrätt hade vid vårtinget 1908, sedan allmän åklagare till häradsrätten instämt en person under yrkande om ansvar, för det han skulle några dagar före julen 1907 »på begäran hemköpt brännvin till några närboende», samt svaranden, som tecknat skriftligt erkännande å stämningen, uteblifvit vid målets handläggning, utan vidare utredning af förseelsens beskaffenhet dömt svaranden, hvilken sålunda icke hörts i målet, att böta 30 kronor, för att han tillhandagått allmänheten med anskaffande af brännvin.

Vid L. häradsrätt hade vederbörande länsman i stämning yrkat ansvar å en tjänsteflicka för djurplågeri. Å stämningen, hvari förbrytelsen ej närmare angifvits, hade tjänsteflickan tecknat erkännande. Vid häradsrätten tillstädeskom åklagaren, hvaremot svaranden uteblef. Åklagaren åberopade det å stämningen tecknade erkännandet samt uppgaf, att svaranden af ren ondska med en grof käpp slagit flera hennes husbonde tillhöriga kreatur. På grund af erkännandet dömde häradsrätten svaranden att böta 100 kronor.

Svaranden hade icke bort dömas, innan hon blifvit hörd i målet.

I en del fall hade personer, som tilltalats för våldsamt motstånd vid offentlig förrättning, af Å. häradsrätt dömts till ansvar allenast på grund af å stämningen, som framlämnats af åklagaren i målet, tecknadt erkännande.

V. häradsrätt dömde genom utslag den 2 februari 1909 en person, som vid det rättegångstillfälle, utslaget meddelades, infunnit sig vid rätten »synnerligen öfverlastad af starka drycker», att för oskickligt beteende inför rätta böta 10 kronor.

I afseende härå anmärktes — förutom att straffet satts under stadgadt minimum — att häradsrätten bort afdöma målet vid ett senare rättegångstillfälle, efter det svaranden varit i tillfälle att i nyktert tillstånd höras om ansvarsyrkandet.

Enligt hvad G. häradsrätts dombok för 1905 års höstting utvisade, företrädde uppvaktande länsmannen och yrkade ansvar å P., för det denne vid handläggningen af ett under nästföregående nummer i domboken antecknadt mål åstadkommit förargelse genom oskickligt uppträdande. Svaranden kom personligen tillstädes. Häradsrätten antecknade, att svaranden, då han i det föregående målet uppträdt såsom part, förekommit inför rätten i onyktert tillstånd och trots upprepade föreställningar fört högljudt tal, på grund hvaraf han slutligen måst ur tingssalen utvisas. Häradsrätten dömde omedelbart svaranden, för hvad han sålunda låtit komma sig till last, att böta 300 kronor.

Vederbörande länsman hade till 1908 års höstting i G. domsaga stämt arbetaren H. med yrkande om ansvar å honom för misshandel m. m. Svaranden, som personligen infann sig, var — enligt domboken — i så berusadt tillstånd, att han icke kunde tillåtas uppträda inför rätta, hvarför han afvisades. Åklagaren anhöll om uppskof till nästa sammanträde för att svaranden måtte höras i målet, hvilken anhållan bifölls. I nästföljande nummer af domboken fanns antecknadt, att länsmannen företrädde och yrkade ansvar å H., för det denne sålunda gjort sig skyldig till fylleri och förargelseväckande beteende inför rätta. Häradsrätten meddelade omedelbart och således utan att svaranden lämnats tillfälle att yttra sig öfver ansvarspåståendet utslag, hvarigenom svaranden fälldes att böta för fylleri 25 kronor och för förargelseväckande beteende 25 kronor.

Vid Å. häradsrätt uppvaktande allmänne åklagaren yrkade i ett mål ansvar å svaranden, för det han under målets handläggning uppträdt synbart berusad. Häradsrätten dömde svaranden omedelbart till ansvar för fylleri inför rätta.

Sedan i ett mål angående kraf på grund af skuldebref svaranden i ett skriftligt anförande yttrat, att käranden undfägnat svaranden med starka

drycker, så att svaranden icke haft reda på sig själf, då han undertecknade reversen, yrkade käranden ansvar å svaranden. Häradsrätten, som icke hörde svaranden öfver detta ansvarspåstående, ogillade detsamma i slutligt utslag »såsom obestyrkt».

I ett instämdt mål angående bättre rätt till en lägenhet anmälde sig vid V. häradsrätt K. såsom mellankommande part med yrkande, att som viss del af lägenheten tillhörde honom, men hvarken käranden eller svaranden, K. måtte förklaras vara ägare till berörda del af lägenheten. Sedan målet åtskilliga gånger uppskjutits, meddelade häradsrätten den 9 november 1907 utslag, därvid K:s yrkande upptogs till pröfning. *18 kap.*

Jämlikt 18 kap. 2 § rättegångsbalken hade häradsrätten bort lägga K. viss tid före att efter laga stämning utföra sin talan.

I ett vid N. häradsrätt anhängiggjordt krafmål tillstädeskom vid första rättegångstillfället käranden, hvaremot svaranden uteblef. Då han emellertid icke fått åtnjuta behörig stämningstid, uppsköt häradsrätten målet till nästa sammanträde med föreläggande af vite för svaranden att då komma tillstädes, om hvilket beslut käranden skulle behörigen underrätta svaranden. I slutligt utslag förpliktade häradsrätten svaranden, i trots af dennes bestridande, att ersätta käranden såväl för hans inställelse vid första rättegångstillfället som kostnaden för vitesföreläggandets delgifvande. *21 kap.*

Sedan en person å annan till N. häradsrätt uttagit stämning med yrkande att utfå ett till betalning förfallet belopp jämte ersättning för rättegångskostnad, betalade denne omstämda beloppet. Emellertid blef stämningen, då kostnaden för densammas uttagande icke på begäran guldits, sedermera behörigen delgifven. Å den utsatta rättegångsdagen tillstädeskommo båda parterna. Käranden fordrade ersättning för sin inställelse jämte stämningskostnaden. Svaranden bestred detta anspråk under åberopande däraf, att käranden låtit delgifva honom stämningen, sedan betalning erlagts. Häradsrätten förklarade i utslag, att då käranden fullföljt stämningen, ehuru han före delgifningen fått betalning för sin fordran, saknade ersättningsanspråket laga fog.

En person, som förgäfves kräft en annan på en fordran, uttog därefter stämning å honom. Sedan stämningen, hvari jämväl yrkats ersättning för densammas uttagande, blifvit försedd med resolution, betalade gäldenären sin skuld. Borgenären lät emellertid, då gäldenären vägrade

godtgöra honom kostnaderna för stämningens uttagande delgifva gäldenären stämningen. Vid häradsrätten tillstädeskommo båda parterna. Käranden yrkade vid rätten ersättning för stämnings- och inställelsekostnad, hvaremot svaranden å sin sida fordrade godtgörelse för sin inställelse.

I slutligt utslag förklarade häradsrätten, att då stämningen delgifvits först efter det käranden erhållit betalning för sin fordran, kunde käranden icke undgå att med angifvet belopp gälda svarandens inställelsekostnad.

Vid 1909 års höstting med K. härad ålade häradsrätten svaranden i ett krafmål värjemålsed. Svaranden gick å utsatt dag eden, i följd hvaraf käromålet ogillades; men förklarade häradsrätten, i strid mot stadgandet i 21 kap. 3 § rättegångsbalken, att käranden skulle ersätta svarandens rättegångskostnader med visst belopp jämte protokollslösen.

Efter det i ett af allmän åklagare anhängiggjordt mål om ansvar för förfalskning åtskilliga vittnen hörts, yttrade häradsrätten i utslag, att den tilltalade, mot sitt nekande och då tillräcklig bevisning saknades, ej kunde fällas till ansvar för åtalade förbrytelsen; men förpliktades den tilltalade ändock att till statsverket utgifva hvad af allmänna medel förskjutits till de på åklagarens begäran i målet hörda vittnena.

I ett mål tilltalades två icke häktade personer för misshandel. Åklagaren lät höra vittnen. Efter målets öfverlämnande till afgörande dömdes den ene af de tilltalade till ansvar, under det att den andre ålades värjemålsed. Denne senare brast åt eden och dömdes jämväl till ansvar. Samtidigt därmed dömdes han att ersätta statsverkets kostnader i målet för hörda vittnen, och förpliktades tillika den förut dömde att ersätta nämnda kostnader.

En person, som tilltalats för misshandel, men af medicinalstyrelsen förklarats hafva vid förbrytelsens begående varit i saknad af förståndets bruk, fann V. häradsrätt väl saker till åtalade gärningen. Men på grund af medicinalstyrelsens utlåtande kunde han icke fällas till ansvar i målet.

Det oaktadt förpliktade häradsrätten den tilltalade, som ägde tillgångar, att ersätta statsverket hvad, som utgifvits till åtskilliga på åklagarens begäran i målet hörda vittnen.

D. tilltalades vid K. häradsrätt för olofligt tillgrepp. I utslag förklarades D. hafva vid särskilda tider och å särskilda ställen begått sådan gärning, som afses i 20 kap. 7 § andra stycket strafflagen, jämfördt med

4 § af samma kap. Som D. dock enligt medicinalstyrelsens utlåtande vid tiden för åtalade brottens begående varit af sinnessjukdom beröfvad förståndets bruk, kunde straff ej ådömas honom. Emellertid ålade häradsrätten honom att godtgöra statsverket de vittneslöner, som förklarats skola förskottsvis utgå af allmänna medel till vittnen i målet.

Vederbörande länsman hade häktat och vid N. häradsrätt yrkat ansvar å R. med flere, för det de misshandlat F., äfvensom för det de vid samma tillfälle åstadkommit förargelse och varit berusade. Sedan bevisning af åklagaren förebragts angående misshandeln, meddelade häradsrätten utslag, hvarigenom de tilltalade dömdes till ansvar för fylleri, hvaremot häradsrätten icke i öfrigt meddelade något yttrande angående åklagarens påståenden. Häradsrätten förpliktade de tilltalade att ersätta statsverket, hvad detsamma fått utgifva till de på åklagarens begäran i målet hörda vittnena. Dessa hade hörts om misshandeln.

I ett af F. häradsrätt meddeladt utslag, hvarigenom åtalet ogillats och åklagaren förpliktats att godtgöra svarandens kostnader, hade i utslaget tillagts »äfvensom återgälda fordrade vittnesersättningar». Intet vittne hade emellertid hörts i målet. *

I ett vid S. häradsrätt anhängiggjordt mål angående fordringsanspråk tillstädeskom vid första rättegångstillfället käranden, hvaremot svaranden uteblef. Käranden begärde uppskof för styrkande af sin talan. Häradsrätten beslöt att meddela utlåtande vid nästa sammanträde. Vid detta sammanträde förklarade häradsrätten, att uppskof lagligen icke kunde käranden förvägras, och utsatte målet till ett följande sammanträde med föreläggande af vite för svaranden att iakttaga inställelse, om hvilket beslut käranden emellertid skulle i god tid förut gifva svaranden underrättelse. *24 kap.*

Vid upprepade tillfällen hade S. häradsrätt förfarit på liknande sätt. Genom detta förfarande hade emellertid målen obehörigen uppehållits och kärandena tillskyndats onödig kostnad.

L. instämde under år 1908 sin hustru till N. häradsrätt samt anförde: L., som vore svensk medborgare, hade år 1895 i Amerika ingått äktenskap med sin hustru. År 1904 återvände L. till Sverige. Hustrun hade emellertid då vägrat medfölja honom och hade jämväl, trots hans upprepade anmaningar att flytta öfver till Sverige, allt sedan dess kvar-

* I fråga om rättegångskostnad, se jämväl sid. 354 och 361.

stannat i Amerika. L. yrkade därför, att då hustrun således af ondska och motvilja förlupit honom, äktenskapet mellan makarna måtte jämlikt 13 kap. 4 § giftermålsbalken förklaras upplöst. Sedan ombud för hustrun anhållit om uppskof med målet för att styrka, att hon ej varit ovillig att resa öfver till mannen, samt målet af sådan anledning förevarit vid åtskilliga rättegångstillfällen, yttrade häradsrätten i slutligt utslag, att som upplyst vore, att hustru L. icke någonsin ägt hemvist i Sverige, kunde käromålet icke bifallas.

I anledning häraf anmärktes, att, då käromålet icke kunnat bifallas på den i stämningen angifna grunden, häradsrätten genom beviljande af uppskofsyrkandena onödigt uppehållit målet och ådragit parterna kostnader.

I ett vid H. häradsrätt handlagdt barnuppfostringsmål bestred svaranden, att han vore fader till kärandens ifrågavarande barn, enär käranden hållit sig till flera manspersoner, »nästan hvem som helst», men medgaf, att han haft sådant förtroligt umgänge med käranden, att han kunde vara barnets fader. Häradsrätten uppsköt målet för vidare utredning.

Med hänsyn till innehållet af svarandens yttrande hade det icke varit af nöden att uppskjuta målet.

I ett vid N. häradsrätt anhängiggjordt krafmål förekom vid första rättegångstillfället ingen utredning, utan rätten uppsköt på kärandens begäran målet till nästa sammanträde med föreläggande för parterna att vid laga påföljd då komma tillstädes, käranden med sin bevisning försedd. Sedan käranden vid detta sammanträde låtit afhöra åtskilliga vittnen, öfverlämnade han målet till slutlig pröfning. Svaranden begärde uppskof för att å sin sida förebringa bevisning angående omständigheter, som uppenbarligen voro af betydelse för målets utgång. Häradsrätten uppsköt målet icke omedelbart utan förklarade sig skola meddela utlåtande å nästföljande sammanträde, då svarandens uppskofsbegäran bifölls.

Samma (t. f.) domare, som handlagt nyssnämnda mål, hade äfven i andra fall på liknande sätt obehörigen uppehållit mål.

I N. domsaga anmärktes i ett flertal fall, att vederbörande häradsrätt, sedan utslag utlofvats till viss dag, å denna dag uppskjutit målet, utan att något skäl för uppskofvet angifvits.

Vid behandling af ansökningsärenden tillämpades i N. domsaga den

praxis, att för den händelse ansökningen icke kunde omedelbart bifallas, beslut meddelades först vid följande sammanträde.

Jag anmärkte, att i sådana fall, där hindret varit af enklare beskaffenhet eller klagan öfver beslutet icke skäligen kunde tänkas förekomma, beslut borde omedelbart meddelas till undvikande af sökandens betungande med onödig kostnad.

I afseende å flera fall, där lagfarts- och inteckningsärenden af N. häradsrätt uppskjutits för meddelande af utslag eller beslut, anmärkte jag, att det syntes som om häradsrätten kunnat underlåta att orsaka de sökande den ökade kostnad, som föranleddes genom uppskofsbesluten.

Sedan ett mål angående kraf förevarit vid H. häradsrätt en mängd rättegångstillfällen, öfverlämnades det af parterna till slutlig pröfning. Häradsrätten lofvade meddela utslag vid nästa rättegångstillfälle, då häradsrätten likväl »för vidare utredning» ånyo uppsköt målet. Af domboken för följande rättegångstillfälle framgick ej, i hvilka afseenden häradsrätten funnit ny utredning erforderlig.

Efter det ett mål öfverlämnats till slutlig pröfning, och N. häradsrätt förklarat sig skola meddela utslag å nästa sammanträde, uppsköt då häradsrätten målet utan att för uppskofsbeslutet något som helst skäl angafs.

Ett mål var instämdt till S. häradsrätt till den 16 mars 1909. Häradsrätten medhann emellertid ej då att handlägga målet utan beslöt uppskjuta detsamma till nästföljande dag den 17 mars. Målet förekom sedermera vid olika tillfällen efter sistnämnda dag och öfverlämnades af båda parterna till slutlig pröfning den 2 november 1909, då häradsrätten tillkännagaf, att utslag skulle afkunnas den 31 december 1909. Denna dag meddelades följande utslag: Enär häradsrätten, i saknad af protokoll i målet för det eller de tillfällen detsamma före den 17 mars 1909 förevarit till handläggning, icke ansåge sig nu kunna företaga målet till afgörande, uppsköt häradsrätten detsamma till nästföljande sammanträde, då parterna, vid äfventyr att den enes eller andres utevaro icke hindrade målets afgörande, skulle infinna sig, käranden beredd att då förete felande protokoll i målet, vid påföljd att det ändock pröfvades.*

Vid rådstufvurätten i S. plägade växelmål, oaktadt de voro klara till afgörande, uppskjutas på en vecka för utslag, därvid de i fall, då svaranden ej varit tillstädes, tredskovis afdömdes.

* Se ämbetsberättelsen till 1911 års Riksdag, sid. 163.

Rådstufvurätten i Ö. plägade jämväl i synnerligen enkla, erkända kraftmål meddela utslag först efter tre veckor.

Denna praxis uppgafs bero på svårigheten att, om utslag meddelades tidigare, hinna inom lagstadgad tid expediera desamma.

Sedan mål öfverlämnats till pröfning, hade S. häradsrätt, om ock målen varit af synnerligen enkel beskaffenhet, ej meddelat utslag förrän å nästa därpå följande sammanträde. Ej ens erkända fyllerimål afdömdes omedelbart.

En person yrkade vid G. häradsrätt, att en hans från tjänsten afvikne tjänare måtte för afvikandet enligt legostadgan dömas till ansvar och förpliktas återbära bekommen städjepenning. Sedan målet förevarit vid flera rättegångstillfällen, upplyste svaranden, som medgaf hvad i målet lagts honom till last, att vid det tillfälle afvikandet ägt rum hans saker körts till närmaste järnvägsstation af en dräng i tjänst hos en person vid namn H. I anledning häraf anhöll käranden om ytterligare uppskof med målet för att blifva i tillfälle att till nästa rättegångstillfälle instämma H. med yrkande om ansvar å honom för delaktighet uti ifrågavarande förbrytelse. Mot svarandens bestridande biföll häradsrätten detta yrkande.

Härigenom hade målet blifvit onödigt uppehållet.

I vissa fall hade V. häradsrätt onödigt uppskjutit målen. Sålunda förklarade häradsrätten i ett barnuppfostringsmål, där käranden vid första rättegångstillfället i svarandens frånvaro öfverlämnade målet till slutlig pröfning, att utlåtande skulle meddelas nästa sammanträde. För svarandens hörande uppsköts då målet till ett följande sammanträde. Äfven då uteblef svaranden, hvaremot käranden tillstädeskom och med upplysning att svaranden numera afrest till Amerika, yrkade, att häradsrätten måtte bifalla stämningspåståendet, eller ock, om detta icke läte sig göra, förklara målet hvilande. Häradsrätten meddelade, att utslag skulle gifvas nästa sammanträde. Vid detta yttrade häradsrätten, att då svaranden icke blifvit i målet hörd, kunde målet icke slutligen pröfvas, utan förklarades detsamma hvilande.

L. häradsrätt hade i åtskilliga fall utan orsak meddelat beslut i anledning af uppskofsbegäran först vid påföljande sammanträde. Detta hade skett jämväl i nyinstämda mål.

Likaledes hade N. häradsrätt i ett synnerligen afsevärdt antal fall

först vid påföljande sammanträde meddelat beslut angående framställdt yrkande om uppskof, därvid uppskof beviljats.

I ett vid J. häradsrätt hösttinget 1906 handlagdt mål angående ansvar för olaga ölutskänkning, som behandlats vid två föregående rättegångstillfällen, anhöll åklagaren, att enär han önskade få såsom vittne hörd en person, hvars vistelseort han för tillfället icke kände, målet måtte förklaras hvilande i afbidan på, att ifrågavarande person kunde anträffas. Denna anhållan blef af häradsrätten bifallen, och ännu vid min inspektion den 17 juli 1908 hade målet icke upptagits till förnyad behandling.

Sedan vid en rådstufvurätt åklagaren på grund af en utaf vederbörande målsägare utfärdad rättegångsfullmakt in blanco yrkat ansvar å en person för misshandel, hade rådstufvurätten, i stället för att genast afvisa målet, förehaft det flera gånger och först vid fjärde rättegångstillfället förklarat målet ej kunna upptagas till pröfning.

I ett mål hade S. häradsrätt ålagt svaranden edgång, utan att käranden förelagts att å edgångsdagen infinna sig eller påföljd för hans utevaro utsatts. Å edgångsdagen, därvid svaranden gick eden, uteblef käranden. Häradsrätten förklarade sig skola meddela utslag å nästa sammanträde. Då uppsköt emellertid häradsrätten målet, enär käranden icke fått föreläggande att å edgångsdagen inställa sig vid äfventyr, att hans utevaro icke hindrade målets afgörande.

Två andra liknande fall antecknades vid samma rätt.*

A. häradsrätt hade den 28 januari 1905 i ett mål af icke vidlyftig eller svår beskaffenhet angående hemfridsbrott, den 20 januari 1906 i mål angående en stöld, som af den tilltalade utan vidare erkänts, samt den 7 april 1906 i mål angående fosters läggande å lön, i hvilket jämväl den tilltalade erkänt förbrytelsen, uppskjutit meddelandet af utslagen i målen till först påföljande helgfria dagar eller respektive den 30 januari 1905, den 22 januari 1906 samt den 9 april 1906.

I två andra fall hade samma häradsrätt uppskjutit meddelandet af utslag i enklare mål angående häktad till nästa dag.

---

* I fråga om onödigt uppskof, se jämväl sid. 348 och 349.

Vid J. häradsrätt rannsakades den 16 december 1905 R., häktad och åtalad för tjufnadsbrott, äfvensom S., häktad och åtalad för förskingring m. m. Efter det rannsakningen i de båda målen afslutats, tillkännagafs, att häradsrätten ville i målen meddela utslag påföljande helgfria dag. Intetdera målet var af vidlyftig beskaffenhet.

Arbetaren J., tilltalad för olofligt tillgrepp, undergick den 11 augusti 1906 rannsakning vid E. häradsrätt. Efter en kort rannsakning tillkännagafs, att rätten skulle meddela utslag i målet nästa helgfria dag. Den 13 augusti meddelades utslag, och dömdes då J., jämlikt 12 § i lagen om renmärken den 1 juli 1898, att böta 15 kronor.

Vid sistnämnda häradsrätt hölls vidare den 31 december 1906 rannsakning med H., tilltalad för vållande till annans död. Den tilltalade erkände brottet och rannsakningen var mycket kort. Vid dess slut tillkännagafs, att utslag skulle meddelas nästa helgfria dag; och dömdes H. den 2 januari 1907 till sex månaders fängelse.

Den 10 november 1906 hölls rannsakning vid K. häradsrätt med häktade P. Efter det rannsakningen afslutats, tillkännagafs, att häradsrätten ville påföljande helgfria dag meddela utslag. Målet var af enkel beskaffenhet.

I ett vid rådstufvurätten i L. anhängigt rannsakningsmål angående en änka, häktad och tilltalad för att vid två särskilda tillfällen hafva utslagit, ena gången två och andra gången fyra fönsterrutor, anhöll den tilltalade, då hon den 21 januari 1907 rannsakades, att blifva försatt å fri fot. Denna begäran afslogs, och målet företogs till ny behandling den 28 januari 1907, då rannsakningen afslutades. Målet, som kräft obetydlig handläggning, företogs då icke till afgörande, och den tilltalade fick kvarsitta i häkte. Rätten tillkännagaf, att utslag skulle meddelas följande dag. Den 29 januari 1907 meddelades utslag, hvarigenom den tilltalade dömdes att böta för ett af brotten 25 kronor och för det andra 50 kronor och förklarades, att hon skulle försättas å fri fot.

I en del synnerligen enkla brottmål hade M. häradsrätt jämväl underlåtit att meddela utslag genast.

I tre rannsakningsmål af enklare beskaffenhet hade rådstufvurätten i L. uppskjutit meddelandet af utslag, i två af målen två dagar och i det tredje en dag efter det rannsakningen afslutats.

Angående en ansökan om dödförklaring hade N. häradsrätt uppskjutit meddelande af utlåtande till nästa sammanträde, då ansökningen bifölls.

I ett mål angående ansvar å häktad person för misshandel och tidelag dömde V. häradsrätt i utslag den tilltalade till två månaders fängelse för misshandel, hvaremot häradsrätten uppsköt målet, i hvad det afsåg ansvar för tidelag.

I en domsaga befanns, att i åtskilliga fall utslagen allenast innehöllo, att häradsrätten pröfvade rättvist »bifalla kärandens talan». Åtminstone i ett af de anmärkta fallen (afseende testamentsklander) var kärandens talan, som endast i stämningen angifvits, synnerligen invecklad formulerad.

En person instämde år 1906 en annan till domstol med yrkande om utfående af visst belopp på grund af räkning. I denna hade svaranden debiterats, förutom kapitalbelopp, ränta därå. I stämningen hade käranden därjämte yrkat utbekomma fem procent ränta från stämningsdagen å räkningens belopp (kapital jämte ränta). Det antecknades i domboken allenast, att svaranden »vidgick krafvet», hvarefter häradsrätten ålade honom betalningsskyldighet »i enlighet med stämningspåståendet».

I en bank hade A. erhållit ett lån mot säkerhet af inteckning. Banken instämde 1908 A. till rådstufvurätten i S. med yrkande om utbekommande af förskrifna beloppet. A. erkände krafvet; och ålade rådstufvurätten honom betalningsskyldighet mot återbekommande af omslagsreversen (men icke inteckningen). I omslagsreversen var antecknadt, att inteckningen skulle utgöra säkerhet jämväl för öfriga lån, hvari A. häftade eller komme att häfta till banken. Denna hade emellertid uti ifrågavarande mål ej uppgifvit, att svaranden häftade i någon annan skuld.

I åtskilliga civila mål hade Å. häradsrätt, utan att något som helst domskäl angifvits, ålagt svaranden betalningsskyldighet.

Sedan vid rådstufvurätten i U. i domboken för 1906 under nr 130 antecknats ett vid rätten handlagdt mål, hade på en bilaga, till hvilken icke någon hänvisning förekom i domboken, protokollförts ett annat mål, angående ärekränkning, betecknadt likaledes med nr 130. Enligt den 24

september 1906 meddeladt utslag i detta senare mål dömde rådstufvurätten svaranden att med ed betyga, »att han icke under långfredagen innevarande år missfirmat *'svaranden'*». Såsom tid för edgången bestämdes den 3 december 1906, då svaranden skulle komma tillstädes, vid vite försedd med prästbetyg. I domboken för den 3 december 1906 fanns icke någon anteckning om detta mål, men under den 31 december 1906 var antecknadt, att som ifrågavavarande mål icke blifvit till handläggning påropadt den 3 december, så beslöt rådstufvurätten förklara målet hvilande och beroende på anmälan af någondera parten. Den 15 april 1907 inställde sig käranden och begärde, att målet skulle upptagas till förnyad behandling, i anledning hvaraf rådstufvurätten utsatte målet att förekomma den 29 i samma månad. Nämnda dag kom svaranden tillstädes och påvisade felaktigheten i edgångsformuläret (»svaranden» i stället för »käranden»). Med anledning häraf meddelades nytt utslag den 29 april. Det nya utslaget var af samma innehåll som det förra med undantag däraf, att »svaranden» ändrats till »käranden».

I ett mål angående ansvar å en poliskonstapel för misshandel yttrade rådstufvurätten i S. i utslag, att enär svaranden icke genom hvad i målet förekommit vore öfvertygad att under det han affört käranden till arresten eller sedan han insatt käranden i densamma hafva misshandlat käranden ens i så måtto, att edgång kunde svaranden ådömas, ogillades käromålet.

I ett vid M. häradsrätt anhängiggjordt mål angående utlämnande af en handling, i hvilket mål en person instämt två andra såsom svarande, meddelade häradsrätten utslag den 28 oktober 1907, och förelade häradsrätten, utan att förut hafva gjort sig underrättad om hvem, som innehade handlingen, en hvar af svarandena vid vite af 50 kronor att inom viss tid utlämna handlingen.

I ett vid Å. häradsrätt anhängiggjordt mål mot firman Axel Johansson & c:o hade häradsrätten vid två tillfällen dömt »innehafvaren» af firman att utgifva vite, utan att i beslutet angifva hans namn.

I ett mål mellan två enskilda parter angående ansvar för bedrägeri ålade rådstufvurätten i K. genom beslut under rättegången svaranden att nästa rättegångstillfälle vid vite förete de räkenskaper, han kunde hafva fört.

Häremot anmärktes, att rådstufvurätten i ifrågavarande mål, däri talan om ansvar förts, icke lagligen ägt att vid vite förelägga svaranden att vid rätten förete sina räkenskapsböcker.

Ett aktiebolag instämde till M. häradsrätt en f. d. styrelseledamot i bolaget med yrkande att honom måtte åläggas utlämna en dagbok, som han i sin egenskap af styrelseledamot haft i förvar. Svaranden ålades af häradsrätten genom utslag, som af hofrätten fastställdes, att vid vite af 200 kronor utlämna boken inom viss tid. Då boken icke inom den föreskrifna tiden utlämnades, instämde aktiebolaget ånyo den ifrågavarande personen med yrkande, att vitet måtte utdömas.

I utslag utlät sig häradsrätten, att, *oaktadt svaranden innan målet förekom till handläggning utlämnat boken*, dömdes svaranden att utgifva vitet, hvilket skulle lika fördelas mellan kronan och allmänne åklagaren.

Då en person, som dömts till edgång, tillåtits att, ehuru vid edgångsbeslutet med vitespåföljd lämnade föreskrifter ej uppfyllts, gå eden, hade vederbörande domstol dessutom utdömt vitet.

Vid meddelande af besvärshänvisning beträffande slutliga utslag lämnades vid N. häradsrätt icke besked om tiden för talans fullföljande i annan mån än genom en hänvisning till bestämmelserna i 27 kap. 1 § rättegångsbalken. *25—27 kap.*

Med tillämpning af 13 kap. 4 § giftermålsbalken dömde vederbörande häradsrätt den 9 oktober 1907 till skillnad i äktenskap, enär mannen af ondska och motvilja förlupit sin hustru och rest utrikes i uppsåt att ej mera blifva och bo med henne. Parterna hänvisades att fullfölja talan mot utslaget efter vad.

Utslaget hade rätteligen bort åtföljas af besvärshänvisning.

Enahanda anmärkning framställdes hos rådstufvurätten i A.

Rådstufvurätten i M., som i två särskilda fall i tvist angående skyldighet för en person att beediga bouppteckning ålagt vederbörande dylik skyldighet, hänvisade den med utslaget missnöjde att fullfölja talan genom besvär.

I fråga om åskilliga brottmål, hvari af M. häradsrätt meddelats slutligt utslag, saknades anteckning, att besvärshänvisning lämnats.

I ett vid J. häradsrätt anhängigt krafmål mot en änka invände denna, att hennes fyra barn borde instämmas till medsvaromål. Häradsrätten uppsköt målet till nästa sammanträde med föreläggande för käranden att

till detta sammanträde instämma barnen, vid äfventyr att käromålet eljest skulle anses förfallet. Då käranden sedermera ej ställde sig föreläggandet till efterrättelse, tillämpade häradsrätten detsamma. Käranden hänvisades att mot detta beslut föra talan genom besvär.*

---

29 kap. Genom utslag den 30 december 1909 fällde V. häradsrätt en kvinna jämlikt 29 kap. 1 § rättegångsbalken för rättegångsmissbruk att böta femton daler »*eller tjugutvå kronor 50 öre*». Enligt anteckning i domboken var den bötfällda för fattigdom befriad från erläggande af afgift för protokoll i målet.

Saköreslängd m. m. Sommartinget 1908 dömde J. häradsrätt två personer jämlikt kungl. cirkuläret den 28 maj 1859 att för olofligt beträdande af järnväg böta hvardera fem kronor. I saköreslängden voro i afseende å den ene af de dömde böterna fördelade med hälften till kronan och hälften till åklagaren, medan i det andra fallet hela bötesbeloppet tillagts kronan. Domboken innehöll icke någon anteckning om fördelning af böterna.

I domboken plägade för öfrigt aldrig utsättas, huru böter, ådömda enligt särskilda författningar, skulle fördelas, utan verkställdes anteckning om fördelningan, då sådan ifrågakom, allenast i saköreslängden.

Vid rådstufvurätten i M. hade i ett utslag, hvarigenom böter utdömts till fördelning på annan än kronan, endast antecknats, att böterna skulle utgå »till laga fördelning», utan upplysning huru fördelningen skulle ske.

I ett mål angående ansvar för oloflig utskänkning af öl hade rådstufvurätten i K. dömt svaranden att böta 25 kronor *till kronan*. Sedan hade emellertid rådstufvurätten i enlighet med lag fördelat böterna.

Angående fyllerimål var i åtskilliga fall i rådstufvurättens i K. dombok antecknadt, att böterna redan erlagts.

Borgmästaren upplyste, att stadsfiskalen, som kände rådstufvurättens praxis i afseende å bötesbeloppens storlek, plägade vid förseelsens erkännande inför honom uppbära böterna.

---

* I fråga om oriktig hänvisning för fullföljd af talan mot slutligt utslag, se äfven rättsfall å sid. 355.

Vid rådstufvurätten i M. hade i saköreslängden för år 1907 i ett fall ej antecknats förbrytelsens art.

I flera fall, då domstolar dömt personer till böter jämte urbota bestraffning, hade i saköreslängden anteckning ej skett om urbota straffet. I ett sådant fall hade anteckning ej heller skett om böterna.

En person dömdes af S. häradsrätt å särskildt sammanträde den 19 augusti 1906 till 200 kronors böter för misshandel. Böterna voro emellertid, vid inspektion i juli 1909, ej antecknade i saköreslängden.

Rådstufvurätten i K. dömde den 2 juni 1908 en person till 5 kronors böter för fylleri. Vid inspektion i juli 1909 voro böterna ej antecknade i saköreslängden.

I ett mål emellan M., kärande, och flera andra personer, svarande, dömde K. häradsrätt genom utslag den 10 maj 1909 M. att jämlikt 16 kap. 1 § strafflagen böta 75 kronor. Anteckning om dessa böter hade ej införts i saköreslängden.

Likaledes hade icke i saköreslängden införts, att en person blifvit af N. häradsrätt dömd till böter för olaga ölförsäljning, andra resan.

Därest i ett utslag samma person ådömts böter för flera förseelser, plägade vid N. häradsrätt i saköreslängden icke antecknas det för hvarje förseelse utdömda belopp.

Angående en person, som af N. häradsrätt dömts att böta för olaga ölförsäljning, första gången, 15 kronor och för försäljning af öl till minderåriga 10 kronor, funnos ej i saköreslängden de särskilda bötesbeloppen, utan var endast deras summa införd.

Saköreslängd fanns vid inspektion i juli 1909 ej upprättad för andra och tredje sammanträdena af B. häradsrätts vårting 1909.

Utdrag af saköreslängden till domboken i civila mål plägade vid rådstufvurätten i V. icke, på sätt föreskrifves i kungl. kungörelsen den 6 oktober 1882, expedieras för hvarje månad.

Saköreslängd hade af rådstufvurätten i S. för verkställighet expedierats allenast för hvarje halfår, i stället för hvarje månad, detta oaktadt

vid inspektion, som år 1906 verkställts af justitieombudsmannen, anmärkning af liknande beskaffenhet förekommit.

Vid inspektion den 8 september 1908 anmärktes, att vid rådstufvurätten i F. saköreslängden för 1908 var uppsatt allenast för tiden till och med juni. Under juli och augusti hade likväl böter utdömts af rådstufvurätten.

I en mängd fall har anmärkts, att saköreslängden ej underskrifvits eller hopsummerats.

En kronofogde hade i flera fall låtit sig komma till last försummelse i afseende å indrifning af böter.

3) Giftermålsbalken m. m.

K. häradsrätt hade den 29 april 1907 sammanträdt till *urtima ting* för ändamål, som i protokollet sålunda angifvits: »Under åberopande af stadgandet i 8 kap. 3 § giftermålsbalken, att svensk man och kvinna, som gjorde äktenskapsförord utrikes, skulle inom sex veckor efter sin återkomst låta ingifva sagda förord till rätten för att i dess protokoll intagas, anhöllo makarna E., som i midten af denna månad återkommit till Sverige, genom E. Ö. att här skulle intagas detta äktenskapsförord etc.» Handlingen var dagtecknad: Paris den 27 mars 1907. Nästa lagtima ting i häradet inföll den 4 juni 1907.

Förfarandet syntes vara grundadt på en uppfattning af innebörden i 8 kap. 3 § giftermålsbalken, som, där den ej vore felaktig, utvisade en uppenbar brist i lagstiftningen.*

L. häradsrätt hade i ett par fall dömt till skillnad i äktenskap jämlikt 13 kap. 4 § giftermålsbalken på grund af egenvilligt öfvergifvande, utan att någon som helst utredning om förefintligheten af oenighet i parternas äktenskap förebragts.

Å. häradsrätt hade i ett fall dömt till skillnad i ett äktenskap, men härvid uraktlåtit att hänvisa parterna till konsistorium för erhållande af skiljobref.

Öfver äktenskap, afslutade inför magistraten i U., fördes icke särskilda protokoll.

Enahanda anmärkning framställdes hos magistraten i P.

---

* Jag skall i annat sammanhang närmare behandla detta spörsmål.

Två makar försattes i konkurs af rådstufvurätten i A., och ingaf hustrun ansökan om att erhålla boskillnad. I anledning häraf yttrade rådstufvurätten i meddelad dom, att enär, såvidt konkurshandlingarna utvisade, den i konkursen bevakade gälden vore af sådan beskaffenhet, att gäldenärens hustru icke hade laglig förbindelse att ansvara för betalning till större eller mindre del af den gäld, till hvars godtgörande boets tillgångar icke försloge, pröfvade rådstufvurätten lagligt döma till boskillnad emellan makarna.

Enligt 2 § i lagen om boskillnad hade rådstufvurätten lagligen bort bifalla ansökningen alldeles utan afseende å de omständigheter, hvilka åberopats till stöd för bifall till densamma.

Sedan vid rådstufvurätten i F. en person försatts i konkurs, sökte hans hustru boskillnad. Rätten beviljade ansökningen, »enär af hvad i ärendet förekommit måste antagas, att mannens gäld ej kunde betalas, utan att hustruns enskilda egendom eller giftorätt, som för gälden ej svarade, tillgrepes».

I anledning af denna motivering erinrades borgmästaren om bestämmelsen i 2 § i lagen om boskillnad, enligt hvilken konkurs i och för sig är tillräcklig orsak att döma till boskillnad.

Sedan en person försatts i konkurs, ingaf hans hustru ansökning om boskillnad till N. häradsrätt. Mot ansökningen invände sysslomannen i konkursen, att hustrun icke ägde enskild egendom, samt anhöll till styrkande häraf om uppskof med ärendet till nästa sammanträde, då emellertid häradsrätten (under annan ordförande) biföll ansökningen.

Ansökningen hade med hänsyn till bestämmelsen i 2 § i lagen om boskillnad bort bifallas vid första sammanträdet, och ärendet hade alltså obehörigen uppskjutits.

Hustru L. lät den 21 juni 1909 till rådstufvurätten i K. ingifva ansökan om boskillnad från sin man, hvilken enligt å ansökningen tecknad påskrift bifallit densamma. Rådstufvurätten hade endast kungjort, att ansökningen inkommit, men ej meddelat dom öfver densamma.

Borgmästaren förklarade, att dom öfver ansökningen icke meddelats, beroende därpå att dom enligt borgmästarens förmenande i dylikt fall icke vore erforderlig.

Rådstufvurätten i Ö. hade i strid mot 28 § boskillnadslagen under-

underlåtit att efter lag bedöma ansökan om boskillnad allenast af det skäl, att jäf mot ansökningen ej blifvit gjordt.

Förteckning öfver boskillnadsärenden.

Enligt 26 § i lagen om boskillnad skall vid allmän underrätt föras förteckning öfver alla där anhängiggjorda boskillnadsärenden, utvisande för hvarje ärende dagen, då ansökning däri är gjord, samt alla i ärendet vidtagna åtgärder och af rätten eljest meddelade beslut.

Vid flera domstolar har befunnits, att sådan förteckning, som i 26 § omförmäles, icke blifvit upplagd. Anteckning om förekommande boskillnadsärenden infördes vid dessa domstolar i regel i förteckningen öfver konkurser.

I fråga om några domstolars förteckningar öfver boskillnadsärenden har anmärkts, att däri införts anteckning allenast om boskillnadsärenden, som förekommit utan samband med konkurs. Öfriga dylika ärenden antecknades i dessa fall i konkursförteckningen. Enligt ofvannämnda lagstadgande skola dock samtliga boskillnadsärenden antecknas i den därför afsedda förteckningen.

Vid granskningen af ifrågavarande förteckning har i en del fall anmärkts, att dröjsmål ägt rum i afseende å meddelande af dom öfver ansökan om boskillnad, och att anteckningarna i förteckningen varit ofullständiga. — Sålunda hade i fråga om en den 13 april 1908 vid rådstufvurätt gjord ansökan om boskillnad dom ännu den 16 juli 1909 icke meddelats. — Till en häradsrätt hade inkommit två af bouppteckningar åtföljda ansökningar, den ena den 22 december 1909 och den andra den 10 januari 1910. I dessa ärenden hade, enligt hvad förteckningen angaf, ännu vid inspektion i maj 1910 dom icke meddelats. Samma var förhållandet med en till annan häradsrätt inom domsagan den 14 september 1909 ingifven ansökan. — Vid inspektion 1909 hos en rådstufvurätt fanns i förteckningen angifvet, att en ansökan om boskillnad och undanskiftande inkommit den 25 februari 1901. Förteckningen lämnade icke någon upplysning, huruvida dom meddelats i ärendet; och ej heller kunde genom jämförelse med domboken utrönas, att ärendet blifvit behandladt af rådstufvurätten. — Ett liknande fall antecknades jämväl under 1909 års inspektion vid en annan rådstufvurätt. — Till en rådstufvurätt hade en hustru å inställelsedagen i mannens konkurs den 29 oktober 1907 ingifvit ansökan om boskillnad, hvarvid tillsades att dom skulle meddelas den 13 januari 1908. Vid inspektion i juli 1909 kvarstod enligt förteckningen ärendet oafgjordt. — Liknande var förhållandet med en den 16 februari och en den 11 maj 1909 ingifven ansökan. — Beträffande ett ärende, inkommet till en härads-

rätt år 1909, var vid inspektion i september 1910 allenast antecknadt, att förhör utsatts till den 10 maj 1909. Huruvida dom meddelats, framgick ej af förteckningen. — Förteckningarna i en domsaga, hvilka syntes hafva upplagts efter en vid inspektion i domsagan år 1903 af dåvarande justitieombudsmannen framställd anmärkning, upptogo icke samtliga, sedan lagen om boskillnad trädde i kraft, inkomna boskillnadsärenden. För ett härad började anteckningarna med år 1901, för ett annat med år 1902 och för ett tredje med år 1903. — I en domsaga hade icke införts något ärende: i ett tingslag sedan hösten 1902 och i ett annat sedan hösten 1906, ehuru efter hvad vid inspektion år 1908 utröntes boskillnadsärenden förekommit. — I en rådstufvurätts förteckning hade ännu vid inspektion den 20 september 1910 anteckning icke införts om två boskillnadsärenden, ingifna det ena den 2 maj och det andra den 16 juni 1910. Dom hade icke meddelats rörande den senare ansökningen, och lämnades därom vid inspektionen den uppgiften, att ärendet afglömts till följd däraf, att anteckning om detsamma icke kommit att införas i förteckningen. — I ett fall anmärktes, att införing i förteckningen icke alltid skett i kronologisk ordning. — I en förteckning saknades för några fall anteckning, att kungörelse expedierats till vederbörliga tidningar. — Beträffande ett par förteckningar har anmärkts, att de voro i bristfälligt skick, i det ena fallet bestod förteckningen af lösa pappersark.

4) Ärfdabalken med därtill hörande författningar.

Den 2 mars 1908 inregistrerades hos rådstufvurätten i M. en efter en frälseman N. från Stockholm upprättad bouppteckning, hvilken dock endast afsett den aflidnes fasta egendom i M. Bouppteckningen i dess helhet hade förut blifvit inregistrerad hos Svea hofrätt och därstädes stämpelbelagd. För den till rådstufvurätten ingifna handlingen, hvilken enligt borgmästarens uppgift haft formen af ett utdrag af hufvudbouppteckningen, hade lösen upptagits efter de i k. förordningen den 7 december 1883 angående expeditionslösen stadgade grunder.

Då N. varit frälseman, hade rådstufvurätten icke haft att taga någon befattning med samma bouppteckning.

Tre personer ingåfvo till M. häradsrätt ansökning, att en deras broder, A. C., som år 1883 afrest till Amerika, måtte förklaras död. Utan att efterhöra om A. C., som vid afresan varit 25 år gammal, då varit gift, uppsköt häradsrätten ärendet för att lämna sökandena tillfälle att styrka, att A. C. »icke är eller varit gift».

H. inlämnade till rådstufvurätten i S. en med hennes namn undertecknad, såsom testamente betecknad, icke bevittnad handling med begäran om dess intagande i domboken. I anledning häraf antecknade rådstufvurätten i domboken följande: »Efter testamentets uppläsande förklarar H., att detsamma innehåller hennes yttersta vilja, och att hon egenhändigt underskrifvit det. H., som är i rätten känd, synes hafva fullt och sundt förstånd och handla alldeles frivilligt».

Häremot anmärktes, att rådstufvurätten, i stället för att villfara H:s begäran, bort lämna henne upplysning om lagens föreskrifter angående formen för testamentes upprättande. (Angående den lagliga betydelsen af ett förfarande, sådant som det nu ifrågavarande, hafva nämligen meningarna i praxis visat sig särdeles delade).

Enligt hvad O. häradsrätts protokoll öfver bouppteckningar m. m. för första sammanträdet af vårtinget 1906 utvisade, hade vid nämnda sammanträde för bevakning såsom testamente ingifvits ett köpekontrakt angående fast egendom, innehållande, bland annat, bestämmelser om undantagsförmåner. Handlingen intogs i protokollet, och resolverade rätten, att detsamma borde genom sökandens försorg delgifvas den dåmera aflidne säljarens arfvingar.

På liknande sätt hade förfarits i afseende å en till samma häradsrätt första sammanträdet af vårtinget 1907 för bevakning ingifven handling, som uppenbarligen icke kunde betraktas såsom testamente.

Jag anmärkte i fråga om detta förfarande, att häradsrätten bort för att bespara sökandena en onödig kostnad fästa deras uppmärksamhet å betydelsen af den gjorda »bevakningen».

Enligt hvad förmynderskapsprotokollet för den 20 januari 1908 utvisade hade en hustru vid rådstufvurätten i A. begärt, att hennes man måtte förklaras omyndig, emedan han genom spritmissbruk vore oförmögen att sköta sig själf och genom sitt lefverne riskerade sin egen och sin familjs existens. Vid ärendets handläggning, hvarvid mannen var frånvarande, ingafs ett läkarbetyg af innehåll, att mannen under de senare åren till följd af spritmissbruk visat sig oredig och besynnerlig samt nedsatt till kropps- och själskrafter, hvarför han syntes oförmögen att taga hand om sig och sitt gods. Rådstufvurätten förklarade honom omyndig, utan att tillfälle lämnats honom att yttra sig öfver ansökningen.

Vid första sammanträdet af hösttinget 1906 i L. tingslag gjordes af ordföranden i T. sockens fattigvårdsstyrelse till häradsrätten fram-

ställning, att änkan E. måtte förklaras omyndig. Såsom skäl härför anfördes, att E. vore mycket sjuklig samt till följd däraf oförmögen att sköta sig själf och sin egendom, hvarför hon, därest hon icke snart finge någon hjälp, kunde komma att falla fattigvården till last. Utan att hafva lämnat E. tillfälle att yttra sig i ärendet och utan att annan däri blifvit hörd, förklarade häradsrätten E. omyndig och förordnade förmyndare för henne.

Enligt hvad L. häradsrätts förmynderskapsprotokoll utvisade hade i ett par fall ansökan gjorts hos häradsrätten om förordnande af god man för sökanden, enär denne på grund af hög ålder vore oförmögen att själf vårda sina ekonomiska angelägenheter. Med bifall till ansökningen hade häradsrätten förordnat viss person att, då så erfordrades, i egenskap af god man biträda sökanden i vården af dess ekonomiska angelägenheter med skyldighet för den förordnade att vid utöfvandet af uppdraget ställa sig i ämnet gällande lag och författningar till noggrann efterrättelse.

Rådstufvurätten i S. hade år 1907 förklarat L. omyndig allenast på uppgift därom af annan person, att L. vore oförmögen att sköta sina affärer. Då vid inspektionen upplystes af rättens ordförande, att L. varit sinnessjuk, anmärktes, att rätten bort i protokollet intaga intyg därom eller anteckna, att sjukdomen varit rätten veterlig.

K. häradsrätt hade vid ett tillfälle upptagit till pröfning och bifallit en ansökan om en persons försättande i omyndighetstillstånd, ehuru sökanden icke enligt kungl. förordningen den 7 juni 1749 varit behörig att göra ansökningen.

Sedan en person hos samma häradsrätt gjort ansökan om en annan persons omyndigförklarande, uppsköt häradsrätten för dennes hörande ärendet till viss dag, då sökanden, om ansökningen fullföljdes, vid vite af 25 kronor skulle vara beredd att föreslå någon lämplig och därtill vederhäftig person att öfvertaga förmynderskapet äfvensom förete bevis från den föreslagne, att han åtoge sig befattningen.
Vitesföreläggandet hade uppenbarligen icke bort meddelas.

Sedan till vederbörande häradsrätt ingifvits ansökning, att en person måtte förklaras omyndig och i samband därmed förmyndare för honom föreslagits, uppsköts ärendet genom beslut den 16 mars 1909 för förstnämnda persons hörande till viss senare rättegångsdag, då denne efter

delgifningen af uppskofsbeslutet hade att afgifva yttrande öfver berörda yrkande vid äfventyr att eljest anses hafva medgifvit detsamma.

Föreläggande af sistberörda innehåll hade icke bort förekomma.

R. häradsrätt hade i några fall förordnat personer till förmyndare utan deras hörande och utan att, såvidt protokollet utmärkte, på något sätt söka förvissa sig om, att de voro oförhindrade eller villiga att åtaga sig uppdraget.

Enahanda förhållande har anmärkts vid sju andra underdomstolar.

Gode männen för tillsyn å förmynderskap i staden Ö. anmälde i en uti rådstufvurättens förmynderskapsprotokoll för den 2 mars 1908 intagen skrift, att, enligt hvad gode männen erfarit och öfvertygat sig om, en person E., som af rätten förordnats till förmyndare för vissa omyndiga, förskingrat dessa tillhörig egendom. Utan att från E. infordra förklaring entledigade rådstufvurätten honom nämnda den 2 mars från förmynderskapet.

Uti en till G. häradsrätt ingifven skrift anhöllo gode männen för tillsyn å förmynderskap inom viss socken, att, som en förmyndare på grund af ålder och sjukdom vore oförmögen att sköta det honom uppdragna förmynderskapet, han måtte entledigas därifrån samt annan uppgifven person förordnas att öfvertaga förmynderskapet. Häradsrätten biföll framställningen utan att däröfver höra den förutvarande förmyndaren, eller, såvidt protokollet utvisade, på något sätt förvissa sig om, att den föreslagne vore oförhindrad eller villig att öfvertaga förmynderskapet.

I. häradsrätt plägade utan villkor bifalla ansökningar af förmyndare om tillstånd till försäljning å offentlig auktion af omyndigs fasta egendom.

Genom ett dylikt generellt tillstånd kunde de omyndiges rätt äfventyras.

Förteckning öfver förmynderskap.

Granskningen af den förteckning öfver förmynderskap, som skall vid domstol föras enligt 2 § i lagen angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndigs egendom, har gifvit anledning till anmärkningar vid flertalet domstolar. Anmärkningarna hafva i allmänhet gått ut på,

att förmyndare eller för frånvarande stärbhusdelägare förordnade gode män försummat att till gode männen för tillsyn å förmynderskap aflämna föreskrifven räkning, ofta för flera år, utan att vederbörande domstol meddelat de försumlige föreläggande att fullgöra sin skyldighet;

att då en gång anmälts, att bo vore »oskiftadt» eller »outredt», domstolen sedermera icke vidtagit någon åtgärd för att få utrönt, huruvida förmyndaren emottagit egendom till förvaltning;

att, vid försummelse att aflämna räkning, rätten visserligen meddelat föreläggande, men sedermera underlåtit vaka öfver, att föreläggandet fullgjordes;

att gode männen för tillsyn å förmynderskap försummat att aflämna förteckning enligt 7 § i lagen angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndigs egendom, utan att åtgärd i anledning däraf vidtagits;

att, sedan förmyndare eller för frånvarande stärbhusdelägare förordnade gode män aflidit, andra personer icke förordnats i de aflidnes ställe;

att dröjsmål ägt rum med införande i förteckningen öfver förmynderskap af vederbörliga anteckningar, särskildt angående aflämnade förmyndarräkningar;

att förteckningen öfver förmynderskap varit ofullständig, i det att däri ej införts anteckning om alla meddelade förmyndarförordnanden, om tiden för utfärdande af dylikt förordnande, om omyndigs ålder, om aflämnade förmyndarräkningar, om meddelade föreläggande o. s. v.; samt

att förteckningen varit mindre öfverskådlig eller eljest olämpligt anordnad.

I fråga om tiden för meddelande af föreläggande har ofta anmärkts, att dröjsmål ägt rum. Sålunda gåfvos vid flera domstolar föreläggandena först under senare hälften af året efter det, för hvilket räkning skolat aflämnas. Vid vissa domstolar har man ansett sig, ehuru uppenbarligen utan laglig grund, icke böra infordra räkning från förmyndare, förrän ett helt kalenderår förflutit efter det, då förordnandet för förmyndaren gafs. Där föreläggande plägat meddelas först under senare halfåret, har i nyss angifna fall kunnat inträffa, att nära tre år förflutit, från det förmyndaren förordnades, innan han vid försummelse att aflämna räkning erhållit föreläggande.

Ytterligare har anmärkts, *att* föreläggande meddelats i olämplig form, i det att förmyndaren visserligen förpliktats vid visst vite fullgöra sin eftersatta skyldighet och att ingifva bevis därom, men utan att någon tid utsatts, inom hvilken åläggandet skulle vara fullgjordt, *att* föreläggande meddelats först å andra året, efter det då de omyndige uppnått myndig ålder, samt *att* föreläggande gifvits förmyndare, oaktadt förmynderskapet öfverflyttats till annan domstol redan före den tid, som föreläggandet afsåg.

I en domsaga hade i åtskilliga fall förordnats person att »såsom god

man under förmyndareansvar» vid arfsutredning bevaka omyndiges rätt. Vid bristande redovisning hade häradsrätten härvid regelbundet uraktlåtit att för den försumlige utfärda föreläggande. Häradshöfdingen förklarade sig anse, att förordnanden af omförmälda beskaffenhet vore af rent interimistisk natur, och att, då den förordnade efter boutredningen öfverlämnade vårdnaden om boet till myndlingarnas fader eller moder, för hvilka i dylika fall särskildt förordnande ej utfärdades, häradsrätten saknade anledning tillse det redovisning blefve afgifven.

En »under förmyndareansvar» förordnad »god man» torde vara i alla afseenden likställd med förmyndare. Häradsrätten hade följaktligen utan giltigt skäl undandragit sig att öfva tillsyn öfver den sålunda förordnades förvaltning.

5) Förordningen ang. lagfart å fång till fast egendom.

Sedan vid skifte af dödsbo en fastighet gemensamt tillskiftats efterlefvande man och omyndiga barn, och fastigheten i dess helhet sedermera öfverlåtits å mannen, hade rådstufvurätten i E. beviljat mannen lagfart, utan att i protokollet antecknats, att rådstufvurätten gifvit tillstånd till öfverlåtelsen af de omyndigas andelar i fastigheten.

V. häradsrätt hade förklarat hvilande en ansökan om lagfart på grund af arfskifte, enär samtliga arfvingar icke underskrifvit åberopade arfskiftet. Ansökningen hade rätteligen bort omedelbart afslås.

Fyra häradsrätter hade i ett par fall förklarat ansökan om lagfart på grund af köp hvilande, ehuru ansökningen rätteligen bort afslås, då fångeshandlingen icke varit vederbörligen bevittnad.

Den 1 november 1909 hade H. häradsrätt förklarat en ansökning om lagfart på grund af köp hvilande, emedan i köpehandlingen åberopade, af säljarne för köpets afslutande utfärdade fullmakter icke företetts vid rätten. Ansökningen hade rätteligen bort afslås.

Ansökan om lagfart å fastighet, som försålts af gift kvinna, hvars man ej godkänt försäljningen, förklarades af B. häradsrätt hvilande, ehuru den rätteligen bort afslås.

I ett fall hade Å. häradsrätt förklarat hvilande en ansökning om lag-

fart på grund af arfskifte, enär arfskiftet icke underskrifvits af två af stärbhusdelägarne.

Ansökan om lagfart på grund af köpehandling, som för säljare under skrifvits af annan person på grund af fullmakt, förklarades hvilande, enär fullmakten icke varit i behörig ordning upprättad.

Sistnämnda två ansökningar hade rätteligen bort afslås.

Sedan Kungl. Maj:t medgifvit en utländsk undersåte att i staden K. förvärfva fastighet och därå erhålla lagfart, dock med skyldighet att då lagfart söktes anmäla, att han ägde ett i orten bosatt ombud, hade rådstufvurätten i K. beviljat lagfarten, utan att ofvannämnda villkor samtidigt fullgjorts af sökanden.

N. häradsrätt hade den 28 februari 1906 — i stället för att afslå — förklarat en lagfartsansökan hvilande, enär den till stöd för ansökningen åberopade fångeshandlingen icke varit af en eller flera säljare, som ägde fastigheten, underskrifven, eller eljest visats, att ifrågavarande ägare godkänt försäljningen.

B. häradsrätt hade i beslut den 8 april 1907, rörande en ansökan om lagfart, i stället för att afslå ansökningen, då sökanden icke styrkt angifven persons behörighet att å säljarens vägnar underskrifva den till grund för ansökningen åberopade köpeafhandlingen, förklarat densamma hvilande, tills sökanden med fullmakt eller annan handling styrkt ifrågavarande persons behörighet att å säljarens vägnar underteckna handlingen.

I några fall hade Å. häradsrätt förklarat ansökan om lagfart hvilande, enär säljarens hustru, hvilken såsom enskild egendom ägt viss del af den försålda fastigheten, icke underskrifvit köpehandlingen, samt vederbörligen affattadt bemyndigande af henne för mannen att försälja hennes lott i fastigheten icke blifvit i ärendet företedt.

Dessa ansökningar hade rätteligen bort afslås.

En annan lagfartsansökan afseende ett soldattorp, som tillhört en hustru, hade af samma häradsrätt förklarats hvilande, emedan mannen icke, såvidt i ärendet visats, godkänt den af hustrun gjorda försäljningen.

Den 15 juni 1908 ingafs till rådstufvurätten i N. för lagfarts erhållande ett den 27 april 1908 upprättadt arfskiftesinstrument efter hustru E.,

som aflidit den 19 augusti 1901 och efterlämnat såsom stärbhusdelägare änkeman och fem barn. Enligt arfskiftesinstrumentet hade en stärbhusets fastighet så fördelats, att änkemannen erhållit hälften samt hvart och ett af barnen en tiondedel. Lagfart meddelades den 15 juni 1908 för änkemannen och hvart och ett af barnen under sex särskilda paragrafer. Samtidigt söktes emellertid och beviljades lagfart på grund af ett den 30 april 1908 upprättadt köpebref, enligt hvilket ett af barnen köpt af de öfriga stärbhusdelägarne deras andelar af fastigheten.

Vanfrejd. Gemensam expedition hade bort utfärdas för stärbhusdelägarna i anledning af deras lagfartsansökning.

Sedan lagfart å en fastighet beviljats för tre personer, som gemensamt köpt fastigheten, sålde två af dessa sina andelar till den tredje, som därpå sökte lagfart. Oaktadt denne köpare enligt hvad nyss angifvits förut erhållit lagfart å sin andel af fastigheten, meddelade rådstufvurätten i V., enligt beslut den 16 december 1907, ånyo lagfart å fastigheten i dess helhet.

Den 21 september 1908 hade rådstufvurätten i U. beviljat »Rantens snickerifabrik» lagfart å en fastighet. Någon utredning om nämnda firmas registrering eller innehafvare förekom icke.

Å. och J. häradsrätter hade i ett par fall meddelat lagfart åt firma. *

Likaledes hade rådstufvurätten i K. beviljat firma lagfart.

Ä. häradsrätt hade meddelat lagfart för enskild näringsidkares firma.

Den 25 januari 1909 beviljade rådstufvurätten i K. lagfart för »Missionsföreningen i K.» å vissa fastigheter, som föreningen »fått mot vissa villkor, bland annat att fastigheterna ej finge afyttras, intecknas eller något från dem afsöndras». I protokollet fanns icke antecknadt, att föreningen ägde styrelse eller stadgar af sådan beskaffenhet, att föreningen kunde anses som ett samfund, hvilket vore berättigadt att erhålla lagfart. Ej heller hade de inskränkningar i äganderätten, som i fångeshandlingen stadgats, anmärkts i fastighetsboken.

Den 17 februari 1909 söktes vid S. häradsrätt lagfart å lägenhet, som genom afhandling den 5 maj 1883 af L. upplåtits från viss hemmansdel. Sedan i protokollet antecknats, att lagfart å hemmansdelen senast med-

* Jämför ämbetsberättelsen till 1911 års Riksdag, sid. 265.

delats N., utsatte häradsrätten för hans hörande ärendet till den 10 maj 1909, då N., delgifven häradsrättens protokoll i ärendet för den 17 februari, ägde förklara sig öfver ansökningen, *vid äfventyr att den bifölles.*

Jämväl i andra fall, då lagfart sökts å lägenhet, afsöndrad från hemman eller stamlägenhet, som utan undantag af afsöndrad jord efter afsöndringen lagfarits för ny ägare, hade S. häradsrätt utställt ansökningen till nye ägarens hörande med föreläggande, att ansökningen komme att bifallas, därest han, delgifven föreläggandet, underläte att å viss dag, hvartill ärendet uppskjutits, förklara sig öfver ansökningen. Då den nye ägaren underlåtit att afgifva förklaring, hade lagfart å lägenheten meddelats.

Vid S. häradsrätt hade i flera fall ansökningar om lagfart ansetts icke kunna genast bifallas, utan förklarats hvilande af den anledning, att det icke blifvit utredt att betingad köpeskilling blifvit gulden, eller att den som å köpehandlingen kvitterat köpeskillingen, ägt befogenhet att uppbära densamma.

Vid första sammanträdet af 1907 års vårting med G. härad anhöll S. om lagfart på grund af ingifvet köpekontrakt. Enligt detta hade S. till annan person sålt en sin fastighet, men undantagit från försäljningen en del af densamma. S:s ansökan gällde nu den undantagna delen. Häradsrätten uppsköt ärendet för utlåtande till andra sammanträdet, då ansökningen i meddeladt beslut förklarades icke till någon vidare åtgärd föranleda, emedan S. redan vore ägare till fastigheten i fråga.

I anledning häraf anmärktes, att häradsrätten bort omedelbart utan uppskof meddela sitt beslut.

Den 3 januari 1910 meddelade rådstufvurätten i S. öfver en inkommen lagfartsansökning, sedan den företedda fångeshandlingen i protokollet intagits, följande beslut: »då säljarens åtkomst till fastigheten icke styrktes, förklarades ansökningen hvilande, och skulle kungörelse utfärdas enligt 10 § lagfartsförordningen».

Jag anmärkte, att rådstufvurättens motivering för beslutet vore otillräcklig, då protokollet icke utmärkte, att någon som helst utredning förebragts om beskaffenheten af det hinder, som mött för åtkomstens styrkande, och det följaktligen icke blifvit visadt, att förutsättningarna för tillämpning af det af rådstufvurätten åberopade lagrum förefunnits. *

* Jämför nytt juridiskt arkiv 1902, sid. 327.

Då lagfartsansökning förklarats hvilande, hade i några fall N. häradsrätt, utan annan motivering än att sökandens åtkomst icke kunnat styrkas, beslutit utfärda kungörelse enligt 10 § 2 mom. i lagfartsförordningen. Utredning hade bort förebringas, huruvida det hinder, som mött för åtkomstens styrkande, varit af den art, att kungörelse enligt nämnda lagrum bort ifrågakomma.

Enahanda anmärkning framställdes vid inspektion i V. domsaga.

Den 11 februari 1908 söktes vid R. häradsrätt lagfart för V. å lägenheten V:s tomt n:r 1 om 0,0183 hektar, afsöndrad från stamlägenheten n:r 1 Kullen om 0,1883 hektar, hvilken förstnämnda lägenhet V. enligt köpebref den 5 maj 1904 köpt af B. Sedan i protokollet antecknats, att Å. flottningsförening den 3 juni 1907 erhållit lagfart å lägenheten nr 1 Kullen om 0,1883 hektar, som föreningen enligt köpekontrakt den 1 februari 1907 köpt af B., förklarade häradsrätten, att ansökningen icke kunde då bifallas utan förklarades hvilande, »till dess rättelse vidtagits i afseende å flottningsföreningens lagfart».

Lagfart, sökt å en till gränserna bestämd lägenhet, afsöndrad från stamlägenhet genom upplåtelse, som ägt rum, innan lagen den 27 juni 1896 om ändring af 6 § i lagfartsförordningen trädt i kraft, hade af Å. häradsrätt den 15 januari 1908 förklarats hvilande, enär fastställelse å afsöndringen ej meddelats.

Lagfart å köpebref hade i ett fall under år 1909 beviljats af J. häradsrätt, ehuru till bestyrkande af säljarens åtkomst till försålda fastigheten allenast åberopats en af hans föräldrar år 1866 upprättad gåfvohandling, hvarigenom fastigheten tilldelats honom.

I ett fall under år 1907 hade af sistnämnda häradsrätt såsom åtkomst godtagits ett år 1871 upprättadt arfskifte. Vederbörande häradshöfding förklarade, att häradsrätten, då verkliga åtkomsthandlingar icke kunde företes, plägade såsom åtkomst godkänna fångeshandlingar af äldre datum.

S. häradsrätt hade likaledes i åtskilliga fall, då verkliga åtkomsthandlingar icke företetts, såsom åtkomst godkänt arfskiften upprättade före år 1876.

I ett fall, där säljarens åtkomst styrkts allenast till viss del af den försålda fastigheten, hade häradsrätten förklarat lagfartsansökningen i dess

helhet hvilande, ehuru den bort bifallas såvidt angick förenämnda del af fastigheten.

Den 20 september 1904 meddelade L. häradsrätt lagfart å »till $^1/_2$ tld skatt af ht Österåsen nr 5 i Häggenås socken hörande $^1/_{127}$ tld ökeskatt, som Olof Olsson vid arfskifte den 21 maj 1904 bekommit i arf efter sin fader Olof Olofsson». Sedermera anhöll Olof Olsson, att i lagfartsprotokollet måtte införas anteckning därom, att berörda ökeskatt rätteligen utgjorde $^1/_{127}$ mantal; och företedde han till styrkande af denna uppgift åtskilliga handlingar. På grund häraf beslöt häradsrätten den 13 februari 1906 att i lagfartsprotokollet anteckna, att omförmälda fastighet rätteligen utgjorde $^1/_{127}$ mantal, samt att anteckning därom jämväl skulle ske uti lagfartsboken för tingslaget. I lagfartsboken hade ock i enlighet härmed införts en så lydande anteckning: »1906 d. 13 febr., § 45, antecknades att motstående fastighet rätteligen utgjorde $^1/_{127}$ mantal».

I afseende å detta ärendes behandling anmärktes af mig, att rättelsen bort ske genom meddelande af särskild lagfart å skillnaden mellan $^1/_{127}$ tunnland och $^1/_{127}$ mantal.

Rådstufvurätten i S. hade i allmänhet beviljat lagfart, utan att, på sätt lag föreskrifver, den lagfartssökande visat den lagfarna tomtens ytinnehåll och längden af dess särskilda sidor.

Lagfart hade likaledes beviljats af rådstufvurätterna i K. och L., utan att sådant designationsbevis, som afses i 9 § af lagfartsförordningen, företetts.

I fråga om fastighetsboken i staden S. anmärktes vid inspektion i juli 1911, att i några fall anteckningar icke blifvit gjorda om fastighetens natur och storlek i den därför afsedda spalten. Justitiekanslern hade vid inspektion hos rådstufvurätten i S. år 1908 anmärkt, att vederbörande utan undantag försummat att verkställa berörda anteckningar.

Det upplystes, att i dessa fall utredning icke kunnat erhållas om fastigheternas natur och storlek.

Enahanda anmärkning framställdes vid granskning af fastighetsboken i städerna K. och A.

Vid G. häradsrätt söktes under vårtinget 1908 lagfart på grund af ett köpekontrakt. Då kontraktet innehöll, att köpebref skulle å utsatt dag lämnas, men någon dylik handling icke blifvit för häradsrätten företedd,

samt det ej heller visats, att laga hinder för dess utfärdande mött, fann häradsrätten ansökningen icke kunna för det närvarande bifallas utan förklarade densamma hvilande i afbidan på det anmärkta hindrets undanröjande.

Den anförda omständigheten hade icke bort utgöra hinder för bifall till lagfartsansökningen.

(Emellertid blef häradsrättens utslag af hofrätten undanröjdt.)

Ansökan om lagfart på grund af köpebref, hvarigenom försålts viss till gränserna bestämd mark att såsom hemmansdel ägas, blef af Å. häradsrätt afslagen, enär det icke visats, att den försålda marken inginge i det hemman, hvartill säljarens åtkomst styrkts, eller att marken blifvit genom en i ärendet åberopad ägostyckning utbruten såsom särskild hemmansdel.

Ansökningen hade rätteligen bort förklaras hvilande.

I ett vid M. häradsrätt anhängiggjordt mål angående bättre rätt till fast egendom yttrade häradsrätten i utslag, att enär svaranden köpt den till i målet ifrågakomna $^3/_{128}$ mantal Norsjö n:r 5 hörande lägenhet, hvarom i målet tvistades, förrän käranden köpt nämnda $^3/_{128}$ mantal, ogillades käromålet.

I anledning häraf erinrade jag, att, jämlikt 12 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875, vid öfverlåtelse af fast egendom till flere den öfverlåtelse skall gälla, därå lagfart först sökes. Svaranden i förevarande mål hade således icke bort tillerkännas företräde till fastigheten i fråga på den grund, att han tidigare än käranden träffat köpeaftal om densamma.

På grund af ett den 11 februari 1873 upprättadt köpekontrakt, hvarigenom M. till K. & söner försålt $3^3/_4$ seland n:r 1 Sunnansjö med hus, jord och skog, andel i såg och kvarn m. m. jämte $^1/_{12}$ af Kråkbränna om $5^1/_2$ seland, söktes vid R. häradsrätt den 20 februari 1873 första uppbud endast å $3^3/_4$ seland n:r 1 Sunnansjö med tillhörigheter. Sedan M:s åtkomst till $3^3/_4$ seland n:r 1 Sunnansjö (men icke till Kråkbränna) styrkts, meddelade häradsrätten första uppbud och sedermera fastebref å $3^3/_4$ seland n:r 1 Sunnansjö med tillhörigheter. Den 3 juni 1908 söktes på grund af samma köpekontrakt lagfart å den därigenom försålda delen af Kråkbränna, hvartill åtkomst emellertid ej styrktes. Sedan i protokollet oriktigt antecknats, att häradsrätten den 20 februari 1873 beviljat första uppbud å $3^3/_4$ seland n:r 1 Sunnansjö *med därtill hörande* $^1/_{12}$ *af hemmanet Kråkbränna,* helt om $5^1/_2$ seland, samt att fastebref meddelats

allenast å hemmanet Sunnansjö, beviljade häradsrätten lagfart å $^{11}/_{24}$ seland Kråkbränna.

Under åberopande af ett den 11 februari 1873 upprättadt köpekontrakt, hvarigenom R. till K. & söner försålt $3^3/_8$ seland n:r 4 Sunnansjö med hus, jord och skog, andel i såg och kvarn m. m. jämte $^1/_{12}$ af Kråkbränna om $5^1/_2$ seland, söktes vid sistnämnda häradsrätt den 20 februari 1873 första uppbud endast å $3^3/_8$ seland n:r 4 Sunnansjö. Sedan R:s åtkomst till sistnämnda hemmansdel (men icke till Kråkbränna) styrkts, meddelade häradsrätten den 30 juni samma år första uppbud och sedermera fastebref å $3^3/_8$ seland n:r 4 Sunnansjö. Den 3 juni 1908 söktes på grund af samma köpekontrakt lagfart å den därigenom försålda delen af Kråkbränna, hvartill åtkomst emellertid ej styrktes. Häradshöfdingen, som höll sammanträdet, antecknade därvid i protokollet, att häradsrätten den 30 juni 1873 beviljat första uppbud å köpeafhandling den 11 februari 1873, hvarigenom R. till K. & söner sålt $3^3/_8$ seland n:r 4 Sunnansjö *med därtill hörande* $^1/_{12}$ *af hemmanet Kråkbränna*, helt om $5^1/_2$ seland, samt att fasta på grund af köpeafhandlingen meddelats allenast å Sunnansjö. Därefter beviljades lagfart å $^{11}/_{24}$ seland Kråkbränna.

Enligt gåfvobref öfverlät ett aktiebolag på ett järnvägsaktiebolag ett för järnvägsspår afsedt område, och sökte järnvägsaktiebolaget därefter vid rådstufvurätten i B. lagfart å ifrågavarande område. Genom beslut den 5 juli 1909 beviljade rådstufvurätten lagfart i strid mot bestämmelserna i 5 § af förordningen, innefattande särskilda föreskrifter angående lagfart, inteckning och utmätning af järnväg m. m. den 15 oktober 1880.

Under år 1907 hade L. häradsrätt meddelat järnväg lagfart å visst område, ehuru lagfartsansökningen bort jämlikt 5 §, jämförd med 3 § i nyssnämnda förordning, pröfvas af rådstufvurätten i K.

Vid 1909 års vinterting med N. härad hade en för järnvägsaktiebolag gjord ansökning om lagfart å två afsöndrade lägenheter upptagits till behandling och bifallits. I ärendet hade icke förebragts någon som helst utredning om, huruvida lägenheterna förvärfvats för utvidgning eller omläggning af bolagets järnväg eller om så icke varit förhållandet.

En stadsdel, som afsöndrats från flera hemman inom S. gamla tingslag och som genom kungl. bref den 13 december 1890 inkorporerats med staden H., hade ännu i juli 1909 icke upptagits i stadens fastighetsbok.

Lagfarts- och inteckningsärenden angående fastigheter inom stadsdelen infördes i de utdrag af nämnda tingslags lagfarts- och inteckningsböcker, som vid inkorporeringen öfverlämnats till rådstufvurätten i H.

I staden N:s fastighetsbok förekom på ett upplägg en tydligen felaktig införing. Densamma hade emellertid verkställts redan i början af 1880-talet. Borgmästaren, som observerat felaktigheten, förmälte sig icke kunna utreda, huru det förhöll sig med den ifrågavarande fastigheten, å hvilken enligt lagfartsspalten i fastighetsboken två personer samtidigt hade lagfart på grund af särskilda fång.

Fastighetsboken i staden L. syntes hafva före år 1907 blifvit förd på ett mindre tillfredsställande sätt. Sålunda förekom, att samma fastighet förts å två skilda upplägg, utan att ens någon anteckning, utmärkande detta förhållande, blifvit gjord.

Vid rådstufvurätten i S. befanns vid inspektion i september 1908, att i fastighetsboken ännu icke införts anteckning om de under sommaren samma år handlagda lagfarts- och inteckningsärendena.
Register till fastighetsboken fanns icke.

N. häradsrätt hade på framställning af allmänne åklagaren ålagt två personer att inom viss tid efter delgifning af häradsrättens beslut vid vite söka lagfart å angifven fastighet, utan att, såvidt domboken utvisade, tillfälle lämnats dem att yttra sig öfver åklagarens framställning.

Rådstufvurätten i Å. lät den 21 september 1908 under särskilda paragrafer i *lagfartsprotokollet* intaga två köpehandlingar angående hus å ofri grund »till den kraft och verkan lag förmådde».

6) Förordningen angående inteckning i fast egendom m. m.

Vid G. häradsrätt företeddes den 27 april 1908 ett den 25 april 1908 utgifvet skuldebref, lydande å 3,000 kronor jämte ränta, med därå af gäldenären tecknadt medgifvande om inteckning till säkerhet för förbindelsen uti hans fastigheter 11,1 kappland reducerad jord i n:r 6 och 3,9 kappland jord af n:r 17 i Västerfors; och begärdes i enlighet härmed inteckning. Vid samma tillfälle ingafs ett för gäldenären den 1 november 1906 utfärdadt lagfartsbevis å 11,1 kappland under n:r 6 och 0,4 kappland under n:r 17 samt 7,6 kappland under n:r S 17 i Västerfors. I anledning häraf meddelade häradsrätten den 27 april 1908 inteckning till

säkerhet för skuldebrefvets innehåll uti 11,1 kappland under n:r 6 och 0,4 kappland under n:r 17 i Västerfors, men lämnade intet besked om sökanden sframställning, i hvad den rörde återstående 3,5 kappland under n:r 17.

I inteckningsprotokollet för den 26 augusti 1907 hade rådstufvurätten i T. beviljat inteckning för nyttjanderätt i hustrus enskilda fasta egendom till säkerhet för ett af hennes man utfärdadt kontrakt, utan att af protokollet upplysning kunde vinnas, att hustrun gifvit sitt samtycke till inteckningen.

I afseende å ett ärende rörande ansökan om inteckning på grund af skuldebref anmärktes vid U. häradsrätt, att ansökningen förklarats hvilande i afbidan på anmärkt hinders undanröjande, ehuru densamma rätteligen bort omedelbart afslås. (Medgifvandet till inteckning var styrkt af endast ett vittne).

Inteckning söktes den 13 januari 1908 vid en häradsrätt på grund af en skuldförbindelse, enligt hvilken utställaren förbundit sig att betala visst kapitalbelopp jämte ränta, och fanns å skuldförbindelsen af gäldenären tecknadt medgifvande, att borgenären ägde att utan gäldenärens vidare hörande söka och erhålla inteckning i en gäldenärens fastighet. Inteckningsansökningen blef emellertid i sin helhet afslagen, »enär af skuldebrefvet ej otvetydigt framgick, huruvida däruti medgifna inteckningsrätt afsåge skuldförskrifna beloppet med eller utan ränta».

Ett inteckningsärende, som handlades vid D. häradsrätt den 28 november 1908, uppsköts därvid för vidare handläggning till 1909 års sommarting, »då sökanden hade att vid äfventyr af ansökningens förfall fullfölja ärendet». Ansökningen hade rätteligen bort förklaras hvilande i afbidan på anmärkt hinders undanröjande. (Gäldenären hade sökt lagfart, men denna hade ännu icke beviljats).

Den 3 juni 1907 (tredje sammanträdet af vårtinget) söktes vid S. häradsrätt inteckning till säkerhet för två skuldförbindelser. Det upplystes vid tillfället och antecknades i protokollet, att utfärdarne af skuldförbindelserna sålt de pantförskrifna fastigheterna, och att köparne samma den 3 juni å dem erhållit lagfart. Häradsrätten uppsköt ärendena för beskeds meddelande till vårtingets slutsammanträde, då ansökningarna förklarades icke kunna bifallas.

Jag anmärkte i afseende å dessa ärendens behandling, att slutligt besked bort utan uppskof meddelas.

Ett ärende angående inteckningsförnyelse, som handlagts vid urtima ting med N. häradsrätt, hade icke blifvit antecknadt i inteckningsprotokollet, utan införts i domboken.

Enligt i M. domsaga till synes gällande praxis verkställde häradsrätten, äfven i fall då intecknadt skuldebref var ställdt till viss person, dödning af inteckningen utan att för den, som anhöll om åtgärden, kräfva annan legitimation än innehafvet af skuldebrefvet.

F. häradsrätt hade åtminstone i två fall förfarit på samma sätt. *

Vid fastställelse af inteckning för skogsafverkningsrätt på grund af upplåtelse den 12 mars 1908 åberopade S. häradsrätt 1 § af lagen angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd den 25 april 1889, sådant nämnda lagrum lydde enligt lagen den 24 juli 1903, ehuru detta stadgande, som upphäfts genom lagen den 14 juni 1907 om hvad iakttagas skall i afseende å införande af lagen samma dag om nyttjanderätt till fast egendom, icke hade tillämpning å berörda upplåtelse.

Vid ett särskildt sammanträde med V. häradsrätt, utsatt för vissa inteckningars förnyande, hade äfven behandlats ett annat till inteckningsprotokollet hörande ärende.

Besluten om beviljande af förlagsinteckning formulerades vid rådstufvurätten i S. ofta på olika sätt i hvad angick föremålet för inteckningen. Ej sällan afveko besluten i detta afseende från hvad lagen härom stadgar utan att likväl stå i öfverensstämmelse med innehållet i den handling, på grund hvaraf inteckning söktes.

Den 29 mars 1910 söktes vid rådstufvurätten i S. och beviljades förlagsinteckning på grund af en skuldförbindelse, i hvilken gäldenären medgifvit, att till säkerhet för förbindelsen förlagsinteckning finge tagas i gäldenärens »i S. befintliga snickerifabrik». Ansökningen var åtföljd af ett bevis, att gäldenären, som anmält till handelsregistret, att han under uppgifven firma ämnade idka handelsrörelse, fortfarande utöfvade sagda rörelse. Något intyg jämlikt 3 § i förordningen angående förlagsinteckning, att förlagstagaren utöfvade den uppgifna fabriksrörelsen, företeddes däremot icke.

---

* Detta förfarande har jag icke ansett mig kunna beteckna såsom stridande mot tydlig lag. Vid flertalet underrätter synes emellertid, enligt min mening med rätta, en annan uppfattning hafva gjort sig gällande.

7) Handelsbalken m. m.

I ett af en handlande mot en annan handlande vid N. häradsrätt anhängiggjordt leveransmål, däri käranden fordrat ränta, hade häradsrätten i strid mot stadgandet i 38 § i lagen om köp och byte af lös egendom den 20 juni 1905 utdömt allenast 5 % ränta från stämningsdagen i stället för 6 % från den dag, godset aflämnats.

Å. häradsrätt hade i utslag uti ett mål angående återgång af köp af en ko åberopat bestämmelserna i 1 kap. 4 § handelsbalken om förborgadt fel, ehuru detta lagrum, då köpet skett, efter det nya lagen om köp och byte af lös egendom trädt i kraft, ej varit tillämpligt.

I ett vid Å. häradsrätt anhängiggjordt mål hade käranden i anledning däraf, att vid hästbyte mellan parterna år 1906 käranden tillförsäkrats viss mellangift, yrkat att utbekomma ifrågavarande mellangift. Svaranden genmälde å kärandens yrkande, att hästen, som han vid bytet bekommit, varit behäftad med fel, och bestred förty käromålet. Häradsrätten meddelade utslag i målet hösttinget 1906 och utlät sig däri, att enär svaranden icke fört talan om återgång af köpet, samt svarandens berörda invändning, om den ock vore riktig, vid sådant förhållande icke kunde föranleda befrielse från erläggande af mellangiften, ålades svaranden betalningsskyldighet.

I anledning häraf anmärktes, att utslaget vore stridande mot bestämmelserna i den nya lagen om köp och byte.

Uti ett af konkursbo instämdt mål angående yrkande, att en af konkursgäldenären utfärdad lösöreköpsafhandling måtte förklaras ogiltig, hade Ä. häradsrätt år 1908 bifallit käromålet under åberopande af förordningen den 20 november 1845 i afseende å handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarblifva.

Då konkursen emellertid börjat 1907, var nämnda förordning i förevarande fall icke tillämplig.

U. häradsrätt hade i fråga om byggnad på annans grund tillämpat nämnda förordning.

Å rådstufvurättens i S. dörr saknades i lag föreskrifven förteckning öfver vid rådstufvurätten företedda afhandlingar om lösöreköp.

Enahanda anmärkning gjordes vid V. häradsrätt.

H. instämde D. till rådstufvurätten i M. med påstående, att som ett

af svaranden utgifvet, sex månader därefter till inlösen förfallet skuldebref å 95,000 kronor med ränta, hvarå käranden jämte andra personer tecknat borgen såsom för egen skuld, numera blifvit af svaranden inlöst, svaranden måtte varda vid vite ålagdt att antingen till käranden återlämna hans under ifrågavarande borgensförbindelse tecknade namn eller ock visa, att detsamma blifvit å skuldebrefvet öfverkorsadt. Svaranden, som medgaf att han innehade skuldebrefvet, bestred emellertid stämningspåståendet såsom icke lagligen grundadt. Sedan målet öfverlämnats till pröfning, yttrade rådstufvurätten i utslag, att enär käranden icke visat eller ens påstått, att svaranden förbundit sig att, efter skuldebrefvets infriande, tillhandahålla käranden hans namnteckning, ogillades käromålet.

I ett mål angående kraf på grund af ett vid rådstufvurätten i E. företedt skuldebref hade rådstufvurätten dömt svaranden att mot erhållande af kvitto utgifva skuldebrefvets belopp, ehuru rätteligen rådstufvurätten bort föreskrifva, att betalningen skulle erhållas mot återställande af skuldebrefvet.

En person yrkade vid N. häradsrätt efter stämning, som delgifvits den 16 oktober 1905, att af annan på grund af skuldebref å 400 kronor att betalas efter sex månaders uppsägelse utfå förskrifna beloppet. Svaranden invände, att skulden icke var till betalning förfallen. I utslag den 30 oktober 1905 dömde häradsrätten svaranden, som genom stämningens delgifning måste anses hafva fått behörig uppsägning, att den 16 februari 1906 betala omstämda beloppet.

Då skulden icke var till betalning förfallen vid tiden för domens meddelande, hade käromålet bort förklaras icke kunna för närvarande bifallas.

Rådstufvurätten i K. hade i ett fall dömt en person till ansvar enligt bestämmelserna i lagen angående ocker den 14 juni 1901, ehuru, enligt hvad rådstufvurätten själf anfört, fråga varit om verkligt köp och sålunda icke om försträckning eller anstånd med betalning.

I ett lagsökningsmål hade sökanden yrkat, att på grund af ett den 19 oktober 1897 utställdt skuldebref, lydande å 225 kronor och löpande med 5 % ränta, gäldenären måtte åläggas utgifva nämnda belopp jämte 5 % ränta därå från den 19 oktober 1898, dock med afdrag för å skulden den 28 maj 1899 afbetalda 88 kronor 75 öre. Genom utslag den 5 december 1907 förpliktade Konungens befallningshafvande i K. län gälde-

nären att utgifva 225 kronor jämte 5 % ränta därå från den 19 oktober 1898, tills betalning skedde, med afdrag dock för å skulden den 28 maj 1899 afbetalda 88 kronor 75 öre.

Genom denna formulering hade gäldenären blifvit ålagd att utgifva ränta, utöfver hvad han rätteligen varit skyldig att erlägga.

Vid rådstufvurätten i L. hade i ett mål ränta utdömts, utan att sådan blifvit begärd.

I ett fall hade vid samma rådstufvurätt olagligen utdömts ränta på ränta.

Sedan en löftesman dömts att till borgenären infria ett skuldebref å 600 kronor jämte 6 % ränta från skuldebrefvets förfallodag samt inbetalt kapitalbeloppet jämte ränta, 117 kronor, instämde han en medlöftesman med yrkande att af denne utfå $^1/_3$ af kapitalbeloppet jämte ränta. Vederbörande häradsrätt dömde medlöftesmannen att betala dels 200 kronor jämte 6 % ränta från skuldebrefvets förfallodag, tills betalning skedde, dels $^1/_3$ af 117 kronor med 39 kronor jämte 5 % ränta från stämningsdagen tills betalning skedde.

Medlöftesmannen hade härigenom obehörigen ålagts att utgifva ränta.*

Sedan en handlande den 30 januari 1909 försatts i konkurs, bevakade en person däri under yrkande om förmånsrätt fordran, utgörande ersättning för det han under de två månaderna närmast före konkursen biträdt handlanden med räkenskaps- och annan bokföring. M. häradsrätt ogillade efter framställdt jäf förmånsrättsyrkandet såsom icke lagligen grundadt.

Den bevakade fordringen hade emellertid bort utgå med förmånsrätt enligt 17 kap. 4 § handelsbanken.

En person, som förvaltat annans egendom, afgaf häröfver, sedan denne försatts i konkurs, redovisning till sysslomännen. Dessa instämde förvaltaren till S. häradsrätt med yrkande att, då vissa poster i redovisningen, hvilka han fört sig tillgodo, icke blifvit styrkta med verifikationer, han måtte förpliktas därutinnan afgifva ny fullständig redovisning. Häradsrätten förpliktade i utslag svaranden vid vite af 300 kronor att inom viss tid afgifva ny, *af verifikationer styrkt* redovisning i afseende å de poster, mot hvilka anmärkning framställts.

I ett vid M. häradsrätt anhängiggjordt mål angående utlämnande af

* Jämför ämbetsberättelsen till 1910 års Riksdag, sid. 266 o. f.

en handling, däri en person instämt två andra såsom svarande, meddelade häradsrätten utslag den 28 oktober 1907, och förelade häradsrätten, utan att förut hafva gjort sig underrättad om, hvem som innehade handlingen, en hvar af svarandena vid vite af 50 kronor att inom viss tid utlämna handlingen.

En person instämde en änka till J. häradsrätt med yrkande om åläggande för henne att uppvisa ett mellan käranden och svarandens dåmera aflidne man upprättadt köpekontrakt. Under målets handläggning företedde svaranden i kärandens närvaro köpekontraktet i hufvudskrift, och intogs detsamma i domboken. I utslag förpliktade emellertid häradsrätten detta oaktadt, med bifall till käromålet, svaranden vid 25 kronors vite att inom en månad därefter för käranden uppvisa köpekontraktet antingen i original eller i behörigen vidimerad afskrift.

En person förde i ett instämdt mål vid N. häradsrätt talan om klander af redovisning. Svaranden genmälde, att klandret icke instämts inom ett år från redovisningens afgifvande. Häremot invände käranden, att den lämnade redovisningen icke afsåge hela den tid, uppdraget ifråga räckt. I utslag fann häradsrätten väl, att redovisningen icke upprättats i öfverensstämmelse med lag, men förklarade ändock att svaranden försuttit sin rätt till talan.

En person, som ålagts att vid vite afgifva redovisning, dömdes af S. häradsrätt att utgifva vitet, oaktadt redovisning afgifvits, visserligen efter den utsatta tiden, men innan målet förekom vid häradsrätten.

Ett aktiebolag instämde till V. häradsrätt en person, som i bolaget tecknat aktier, med yrkande om åläggande för honom att enligt afgifven förbindelse, hvari han åtagit sig att inbetala det tecknade beloppet inom ett år från bolagets bildande, till bolaget inbetala detta belopp jämte ränta från förfallodagen. Häradsrätten ålade i utslag svaranden att betala omstämda beloppet jämte fem procent ränta därå från dagen för bolagets registrering, »hvilken dag bolaget måste anses hafva blifvit bildadt».

I anledning häraf erinrade jag, att bolaget bildats redan vid konstituerande stämman, då styrelse och revisorer utsetts.

Rådstufvurätten i S. hade till pröfning upptagit mål, i hvilka yrkats betalning för utborgade spritvaror, ehuru försäljningspriset för desamma understigit femtio kronor.

I det gamla aktiebolagsregistret hade i staden S. under den 8 augusti 1907 införts en firma »Spritbolaget Joh. Åberg m. fl.», hvilken rätteligen bort antecknas i handelsregistret.

Vid granskning af handelsregistren, som föras hos Konungens befallningshafvande eller magistrat eller, där sådan ej finnes, hos vederbörande stadsstyrelse, har ofta förekommit anmärkningar. Dessa anmärkningar hafva hufvudsakligen afsett, Handelsregister.

att i strid mot bestämmelserna i 9 § af lagen om handelsregister, firma och prokura, firma för enskild näringsidkare registrerats, ehuru den ej innehållit något personnamn. (I registret hafva sålunda intagits bland annat följande firmabeteckningar: »Gamla järnvägsstationens speceriaffär», »Nya hembageriet», »Skomagasinet Herkules», »Atelje Aros», »Gamla Bokhandeln», »Mexikanska cigarrmagasinet» o. s. v.);

att likaledes i strid mot nämnda paragraf en af enskild näringsidkare gjord anmälan om firma registrerats, oaktadt den innehållit ett tillägg (C:o), antydande att den innehades af ett bolag;

att i registret intagits firmanamn, som angifvit begränsning af firmainnehafvarens eller bolagsmans ansvar;

att mot bestämmelsen i 10 § af nyssnämnda lag firma införts, oaktadt den innehållit annans namn;

att firmaanmälan af aktiebolag intagits i registret;

att dröjsmål förekommit i afseende å införande i allmänna tidningarna och ortstidningarna af kungörelser rörande till registret gjorda anmälningar, samt

att anteckningarna däri varit felaktigt verkställda eller ofullständiga.

I sistnämnda afseenden har förekommit, *att* flera firmor införts å samma blad, *att* firmanamnen icke antecknats öfverst å bladen, *att* å nämnda plats antecknats namnen å firmornas innehafvare i stället för firmanamnen, *att* i kolumnerna för anteckning om firmas innehafvare, prokurist m. m. icke införts föreskrifna anteckningar, *samt att* anteckning icke verkställts angående dagen, då kungörelse rörande till registret gjord anmälan varit införd i allmänna tidningarna och i ortstidning, eller därom att firma blifvit försatt i konkurs o. s. v.

Vid inspektion år 1909 hos en magistrat befanns, att icke någon införing ägt rum i handelsregistret efter utgången af år 1893, oaktadt ett flertal anmälningar till registret inkommit. Försummelse att införa gjorda anmälningar har äfven i öfrigt förekommit.

På några ställen har saknats sådan förteckning till handelsregistret, som omförmäles i 1 § af kungl. kungörelsen om handelsregistrens förande

m. m. Där sådan förteckning varit upplagd, har den i ett och annat fall varit ofullständig eller icke förd i öfverensstämmelse med därom gifna bestämmelser.

Föreningsregister.

Mot de hos Konungens befallningshafvande förda föreningsregistren har i några fall anmärkts, att dröjsmål ägt rum i afseende å införande uti föreskrifna tidningar af kungörelser rörande till registren gjorda anmälningar, samt att anteckningarna varit ofullständiga, hufvudsakligen rörande dag, då kungörelse varit i tidningarna införd.

8) Växellagen m. m.

I ett växelmål med acceptanten såsom svarande invände denne, att då uppgift saknades å växeln om tiden för dess utställande, käranden icke på grund af densamma kunde göra gällande någon fordringsrätt. Sedan målet öfverlämnats till afgörande, yttrade rådstufvurätten i V. i slutligt utslag, att den omständigheten att växeln vore ofullständig i fråga om dagen för dess utställande, hvilket enligt växelns text skett »den 14 april 19», icke i och för sig och vid sakens utredda omständigheter om växelns tillkomst utgjorde skäl att förringa växelns giltighet mot acceptanten.

Jag framhöll, att utslaget stode i strid mot bestämmelserna i 1 och 5 §§ växellagen.

Ehuru protest icke ägt rum, hade en del rådstufvurätter ålagt acceptant att å växelsumman betala sex procent ränta från förfallodagen, änskönt utredning ej förebragts därom, att växeln nämnda dag blifvit acceptanten förevist till betalning.

Denna praxis stod emellertid i strid med bestämmelserna i 36 § växellagen.

Likaledes hade en del rådstufvurätter i strid mot samma lagrum ålagt acceptant att betala växelprovision, ehuru icke ens protest upptagits.

I mål mot acceptant, anhängiggjordt af någon, som utan föregående regress blifvit innehafvare af växeln, hade, där protest ägt rum, åtskilliga rådstufvurätter ålagt acceptanten att jämlikt 50 § växellagen gälda växelprovision.*

---

* Jämför ämbetsberättelsen till 1909 års Riksdag, sid. 154.

Afvenledes hade i liknande fall en mängd rådstufvurätter ålagt acceptant att betala ränta från förfallodagen, utan afseende därå, att protesten upptagits först efter nämnda dag.

K. häradsrätt hade i utslag den 10 september 1909 under åberopande af 93 § växellagen ålagt S. som acceptant af en växel betalningsskyldighet, ehuru käranden icke i någon mån styrkt förhandenvaron af sådana omständigheter, som förutsättas för tillämpning af nämnda lagrum.

I ett växelmål hade svaranden tredskovis dömts att betala, ehuru enligt hvad af växeln framgick växelrätten mot svaranden förlorats.

Ett mål angående kraf på grund af växel hade af L. häradsrätt upptagits till pröfning i strid mot bestämmelserna i 5 § af förordningen om nya växellagens införande.

Enahanda förhållande har anmärkts vid ytterligare tre häradsrätter.

I ett mål, anhängiggjordt af trassenten mot acceptanten, genmälde denne, att han till trassenten lämnat full betalning, och anhöll till bestyrkande häraf om uppskof. Rådstufvurätten i Å. fann acceptantens uppskofsbegäran icke lagligen kunna beviljas och utdömde beloppet, då svaranden icke förnekat, att han å växeln tecknat sitt namn.

9) Konkurslagen m. m.

Enligt hvad M. häradsrätts konkursrotel utvisade, hade, sedan af borgenär gjord ansökning, att gäldenår borde försättas i konkurs, hänskjutits till häradsrättens pröfning, häradsrätten i åtskilliga fall under år 1907 på grund af borgenärens utevaro från rätten å den dag, då ärendet utsatts att förekomma, förklarat ansökningen »förfallen». Dylikt äfventyr hade icke stadgats.

Enahanda praxis hade följts vid rådstufvurätten i N. Ehuru borgenären förebragt fullt klara skäl för gäldenärens försättande i konkurs, hade ansökningen förklarats förfallen.

Uti ett å allmänt sammanträde handlagdt ärende angående en persons försättande i konkurs hade N. häradsrätt utan medgifvande af någondera

parten beslutit uppskjuta ärendets fortsatta handläggning till nästa *allmänna* sammanträde.

Detta förfarande stod i strid mot grunderna för stadgandet i 7 § 4 mom. konkurslagen.

Likaledes hade häradsrätten i strid mot nyssnämnda stadgande utsatt ett ärende angående en persons försättande i konkurs till behandling å allmänt sammanträde, ehuru förklaring öfver konkursansökningen afgifvits mer än fjorton dagar före sammanträdets början.

En konkursansökan ingafs till en t. f. domhafvande den 22 augusti 1907, i anledning hvaraf det ålades gäldenären att förklara sig inom fyra dagar. Delgifningsbevis inkom den 5 påföljande september. Saken utsattes, i strid mot 7 § 4 mom. konkurslagen, till pröfning å andra allmänna sammanträdet af hösttinget den 30 september 1907.

Å. häradsrätt handlade å andra sammanträdet af 1908 års vårting ansökan om en persons försättande i konkurs. Utan medgifvande af någondera parten beslöt häradsrätten uppskjuta ärendets fortsatta handläggning till nästa allmänna sammanträde.

Sedan en person, som sökt att annan måtte försättas i konkurs, inkommit med delgifningsbevis, hade häradshöfdingen utan sökandens medgifvande utsatt ärendet att förekomma inför Å. häradsrätt å nästa lagtima ting, ehuru detta infallit mera än 14 dagar, efter det delgifningsbeviset inkommit.

Vid rådstufvurätten i B. anmärktes, att inställelsedag icke blifvit utsatt inom den i 14 § konkurslagen stadgade tid.

Sedan en i konkurs försatt person underlåtit att inställa sig inför rådstufvurätten i K. vid första förhöret, lät stadsfiskalen häkta honom under åberopande af 22 § konkurslagen.

Då rådstufvurätten icke meddelat förordnande om konkursgäldenärens häktning, var den af stadsfiskalen vidtagna häktningsåtgärden olaglig.

Ett protokoll, som hållits vid förhör jämlikt 25 och 39 §§ konkurslagen i en vid rådstufvurätten i V. anhängig konkurs angaf, att gäldenären inställt sig jämte »ett mindretal fordringsägare», utan att dessa fordringsägare namngifvits. Det visade sig, att på samma sätt ofta förfarits i liknande fall.

Den 6 juli 1908 hade handlanden H. på begäran fått inför rådstufvurätten i A. med ed styrka riktigheten af en af H. företedd »tablå öfver sin affärsställning». För edgången hade användts det i 26 § konkurslagen för gäldenär i konkurs stadgade formulär, dock med uteslutande af orden »i anledning af min vid N. N. rätt nu anhängiga konkurs».

Framställning i dylikt hänseende hade såsom saknande stöd af lag lämpligen bort lämnas utan afseende.

Vid rådstufvurätten i Å. hade borgmästaren varit god man i en vid rådstufvurätten anhängig konkurs.

Rådstufvurätten i P. hade förordnat en person att vara syssloman i en konkurs, utan att ifrågavarande person därtill blifvit vald af borgenärerna i konkursen.

Sedan borgenärerna i en konkurs den 22 juli 1909 beslutit, att gäldenären ägde för sig, hustru och barn åtnjuta underhåll af konkursboet under två månader med visst belopp i månaden, yrkade gäldenären inför N. häradsrätt den 7 september 1909, att berörda borgenärsbeslut måtte upphäfvas och gäldenären tillerkännas underhåll för sig och sin familj med högre belopp.

Häradsrätten yttrade, att då talan mot borgenärsbeslutet icke blifvit på sätt och inom tid, som i 60 § konkurslagen stadgades, anhängiggjord, kunde gäldenärens yrkande icke till pröfning upptagas.

Åberopade lagrummet var icke tillämpligt i förevarande mål, däri ej fråga var om den lagliga tillkomsten af beslut rörande förvaltningen af gäldenärs bo. Häradsrätten hade följaktligen bort upptaga gäldenärens yrkande till pröfning.

Efter angifvelse instämde stadsfiskalen S. å tjänstens vägnar fabrikören R. till rådstufvurätten i L. med yrkande om ansvar för förskingring.

Vid första rättegångstillfället ingaf åklagaren ett protokollsutdrag i transumt så lydande:

»Utdrag af protokoll, hållet vid sammanträde med borgenärerna uti N. N. konkurs uti rådhuset i L. den 20 mars 1905.

— —

Närvarande voro — — — undertecknad, rättens ombudsman — — —.

Borgenärerna beslöto i enlighet med det i skriften framställda förslag; och uppdrogo åt hofrättsnotarien B. att å konkursboets vägnar till åtal angifva R. för hans i skriften omförmälda förfarande samt att själf eller genom ombud bevaka konkursboets talan i fråga om därpå grundade ersättningsanspråk.

§ 6.

Då intet vidare förekom, och sedan detta protokoll upplästs och af de närvarande godkänts, upplöstes sammanträdet. Som ofvan. In fidem: S.

Riktigheten intygas: B. C.

Rätt utdraget, betygar. Ex officio: S.»

B. och C. voro enligt protokollets ingress närvarande vid sammanträdet i egenskap af borgenärer.

Sedan målet handlagts vid en mängd rättegångstillfällen, meddelade rådstufvurätten utslag den 17 december 1906 och yttrade däri: »Enär, äfven om borgenärerna i N. N:s vid rådstufvurätten anhängiga konkurs å sammanträde den 20 mars 1905 beslutat, att till åtal angifva fabrikören R. för i målet förekomna brott samt uppdragit åt sitt i målet begagnade ombud hofrätts e. o. notarien B. att nämnda angifvelse verkställa, det af B. såsom fullmakt i målet företedda protokollsutdrag icke blifvit affattadt i öfverensstämmelse med stadgandet i 62 § uti konkurslagen den 18 september 1862; alltså och då vid sådant förhållande angifvelsen icke i laga ordning tillkommit, samt åklagaren sålunda icke varit behörig att talan i målet utföra, finner rådstufvurätten målet icke kunna till vidare pröfning upptagas; och förpliktas vid denna utgång af målet åklagaren stadsfiskalen S. att godtgöra R. hans kostnader i målet med skäliga ansedda 530 kronor förutom hvad som åtgår till lösen af rådstufvurättens protokoll i målet.»

I anledning häraf anmärkte jag, att i afseende å ifrågavarande protokoll bestämmelserna i 62 § konkurslagen blifvit iakttagna, och att rådstufvurättens utslag följaktligen varit felaktigt.

Å inställelsedag år 1911 i en konkurs framställdes *muntligen* anmärkningar mot ingifna bevakningar och af gäldenärens hustru gjord boskillnadsansökning. T. f. domhafvanden meddelade i anledning häraf det besked, att »tvistiga fordringar och boskillnadsansökningen skulle pröfvas» å viss rättegångsdag under nästinstundande höstting.

Ofvannämnda förfarande stod i uppenbar strid mot bestämmelserna i 71 och 73 §§ konkurslagen.

Sedan jäf framställts mot en i konkurs bevakad fordran och förlikning ej kunnat träffas vid det i konkurslagen föreskrifna sammanträdet inför rättens ombudsman, hänsköts saken till V. häradsrätt, där såväl bevakanden som sysslomännen, hvilka framställt jäfvet, tillstädeskommo samt enades för vidare utredning om uppskof till ett följande rättegångstillfälle. Vid detta uppgaf rättens ombudsman, att ifrågavarande bevakning numera behandlats å borgenärssammanträde, vid hvilket borgenärerna beslutat godkänna bevakningen; och lät häradsrätten därvid bero.

Häradsrätten hade desto mindre bort förfara på sätt som skett, som närmare upplysning icke lämnats om, huru borgenärsbeslutet tillkommit.

I en vid V. häradsrätt anhängig konkurs hade en borgenär bevakat fordran på grund af räkning. Jäf gjordes mot bevakningen på den grund, att fordringen ej varit styrkt. Då förlikning ej kunde träffas, hänsköts ärendet till häradsrätten, som i utslag yttrade, att enär borgenären genom sin utevaro måste hafva godkänt anmärkningen, ogillades bevakningen.

Den i utslaget anförda motiveringen kunde icke anses tillfredsställande.

Sedan en person mot fordran, som bevakats i en vid S. häradsrätt anhängig konkurs, framställt det jäf, att fordringen vore obestyrkt, men samma person sedermera inför häradsrätten förklarat sig afstå från jäfvet, yttrade häradsrätten, där äfven andra borgenärer tillstädesvarit, utan att tillfälle lämnats dem att yttra sig öfver jäfvet, i utslag, att enär den, som gjort jäfvet, medgifvit bevakningen, fastställdes densamma.*

Sedan mot bevakning i konkurs, anhängig vid N. häradsrätt, jäf framställts, utan att förlikning kunnat träffas inför rättens ombudsman, för-

* Se ämbetsberättelsen till 1910 års Riksdag, sid. 281.

klarade inför häradsrätten den, som sålunda framställt jäfvet, att han afstode från detsamma. I slutligt utslag godkände häradsrätten, där äfven andra borgenärer närvarit, bevakningen under åberopande allenast däraf, att jäfvet af nyssnämnda orsak »bortfallit».

I E:s konkurs bevakade N. fordran å 200 kronor på grund af växel, accepterad af E. och endosserad af N. Sedan mot bevakningen anförts jäf, yttrade T. häradsrätt i utslag, att enär aktiebolaget F. B. bevakat enahanda belopp på grund af samma växel, ogillades N:s bevakning.

Efter det sysslomännen i en vid rådstufvurätten i H. anhängig konkurs framställt jäf mot en bevakad fordran och förlikning inför rättens ombudsman icke kunnat träffas, medgaf inför rådstufvurätten konkursgäldenären bevakningen. Under åberopande endast däraf, att konkursgäldenären sålunda godkänt bevakningen, ogillade rådstufvurätten jäfvet.

En mot bevakning i konkurs framställd anmärkning hade af N. häradsrätt ogillats, »enär borgenären aflagt föreskrifven borgenärsed, i följd hvaraf fordringen måste anses vara behörigen styrkt».

En handlande instämde till rådstufvurätten i N. en änka med yrkande om betalning för varor, som hon beställt efter mannens död. Svaranden invände, att boet efter hennes man afträdts till urarfvakonkurs. I målet blef upplyst, att konkursen — däri käranden ej bevakat sin fordran — sedan de bevakande borgenärerna förlikningsvis erhållit viss procent af sina fordringar, nedlagts. Rådstufvurätten ogillade käromålet af det skäl, att svaranden rätteligen gjort sig urafva.

Kärandens talan hade lagligen bort bifallas.

Sedan 50 % ackord att utgå vissa terminer vederbörligen fastställts, instämde en af borgenärerna, hvilken erhållit ackordssumman, gäldenären till rådstufvurätten i T. med yrkande att utfå jämväl den öfriga delen af sin ursprungliga fordran. Till stöd för sin talan anförde han, att en del af ackordssumman icke betalats å bestämd tid. Käromålet blef af rådstufvurätten bifallet.

Vid första förhör den 16 mars 1910 i en urarfvakonkurs i N. domsaga beedigade en stärbhusdelägare boupptecknigen, hvilken utvisade, att

tillgångar saknades men upptog en skuld. T. f. domhafvanden hade i protokollet antecknat, att vid förrättningen ej vidare förekommit »än att det tillsades, att på grund af innehållet i boupptecknigen rättens ombudsman och god man i konkursen icke skulle förordnas».

Konkursens afskrifning hade icke skett i öfverensstämmelse med bestämmelserna i 126 § konkurslagen, enligt hvilka *konkursdomstolen* på framställning af konkursförvaltningen äger förordna om konkursens nedläggande.

I J:s konkurs hade god man för gäldenärens hustru icke blifvit förordnad, oaktadt, såvidt handlingarna utmärkte, hustrun icke bestridt, att dylikt förordnande meddelades.

Vederbörande häradshöfding förmälde, att han städse ansett sig icke böra förordna god man för hustru, som ej påkallat dylik åtgärd, men sedan jag gent emot nämnda uppfattning hänvisat till innehållet i 140 § konkurslagen, förklarade häradshöfdingen, att han icke uppmärksammat, att berörda lagrum genom lagen den 14 april 1893 erhållit ändrad lydelse.

Å inställelsedag den 6 juli 1911 i en persons konkurs begärde den person, som förordnats till god man för gäldenärens hustru, entledigande från sagda uppdrag. Domhafvanden resolverade, att som gäldenären ansåg god man för hustrun obehöflig, bifölls ofvannämnda anhållan.

Då hustrun icke, såvidt handlingarna utmärkte, yttrat sig öfver gode mannens anhållan, hade ny sådan bort förordnas.

I en konkurs vid rådstufvurätten i A. hade god man för gäldenärens hustru icke blifvit förordnad, oaktadt anteckning icke förekom, att hustrun motsatt sig dylik åtgärd. Enahanda var förhållandet i en annan vid samma rådstufvurätt anhängig konkurs.

Samma anmärkning framställdes uti S. domsaga och vid rådstufvurätten i K.

I fråga om en vid I. häradsrätt anhängig urarfvakonkurs efter D. saknades i konkursroteln anteckning om första förhör. — Vederbörande häradshöfding upplyste i anledning häraf, att sådant förhör icke hållits, enär den länsman, som förordnats att upptecknа boet, anmält att D. aflidit utan att efterlämna några som helst tillgångar.

Då handlande blifvit försatt i konkurs, hade i N. domsaga meddelande till Konungens befallningshafvande om konkursen i åtminstone tre fall icke afsändts.

I ett aktiebolags vid rådstufvurätten i Å. anhängiga konkurs hade föreskrifven anmälan icke blifvit gjord till patent- och registreringsverket.

Vid rådstufvurätten i L. anmärktes likaledes, att föreskrifna anmälningar om inträffade konkurser icke aflåtits till vederbörande myndigheter för anteckning i aktiebolags- eller handelsregistren.

Hos rådstufvurätten i M. antecknades, att sedan en handlande, som varit bosatt i M., men hvars firma varit registrerad hos Konungens befallningshafvande i länet, blifvit vid rådstufvurätten försatt i konkurs, hade anmälan härom icke aflåtits till Konungens befallningshafvande.

Om en frälsemans försättande i konkurs hade domhafvanden i N. domsaga underlåtit att, jämlikt kungl. brefvet den 6 augusti 1818, lämna underrättelse till riddarhusdirektionen.

Förteckning öfver konkursärenden.

Vid granskning af den förteckning, som enligt 127 § konkurslagen skall föras vid allmän underrätt, har vid ett flertal domstolar anmärkts,

att oskäligt långt dröjsmål ägt rum med konkursers afslutande,

att rättens ombudsman försummat den honom jämlikt 127 § konkurslagen åliggande skyldighet att årligen till rätten ingifva skriftlig uppgift å de konkurser, hvari han haft sådant uppdrag, samt

att anteckningarna uti ifrågavarande förteckningar varit ofullständiga eller alltför knapphändiga.

I sistnämnda afseende har särskildt anmärkts, att i förteckningarna icke införts anteckning om de af rättens ombudsman aflämnade uppgifter eller om däri lämnadt meddelande angående tiden för afslutande af konkurs eller hinder för afslutandet. Vidare har anteckning saknats därom, att, sedan konkursansökan utställts till delgifning med gäldenären, delgifningsbevis inkommit; att beträffande aktiebolags konkurs föreskrifven anmälan afgifvits till patent- och registreringsverket; att kungörelse om konkurs blifvit införd i tidningarna; att gäldenär beedigat konkursbouppteckning; och att å inställelsedag bevakningar ingifvits och gode männen afgifvit berättelse enligt 49 § konkurslagen. Anteckning har därjämte saknats om den ordning, i hvilken konkurs uppstått, om beslut eller åtgärder, som

vidtagits med anledning af ingifna bevakningar, o. s. v. — I en domsaga hade under tre års tid icke införts andra anteckningar i konkursförteckningarna om anhängiga ärenden än namnen å konkursgäldenärerna. — Anmärkning har äfven förekommit därom, att konkursförteckningen varit mindre öfverskådlig eller eljest af bristfällig beskaffenhet.

10) Utsökningslagen.

Sedan en person hos länsstyrelsen i U. lagsökts för köpeskillingen enligt ett afverkningskontrakt, jämlikt hvilket säljarne mot öfverenskommen summa bland annat förbundit sig att nedforsla virke till viss angifven plats, hade Konungens befallningshafvande i utslag den 17 januari 1906 dömt den lagsökte att utgifva aftalade beloppet, oaktadt han invändt, att säljarne icke ställt sig angifna åtagande till efterrättelse.

En person hade till en annan sålt viss lösegendom med rätt för säljaren att tillsvidare behålla egendomen under sin vård. Köparen sökte hos Konungens befallningshafvande handräckning för egendomens utbekommande. I beslut den 9 september 1908 yttrade Konungens befallningshafvande: »Efter hvad handlingarna utmärka har sökanden vid inköp från svaranden af ifrågakomna lösegendom medgifvit denne allenast att tillsvidare få behålla lösegendomen under sin vård. Vid sådant förhållande måste sökanden jämlikt bestämmelserna i köpekontraktet anses berättigad att, när han så önskar, af svaranden påfordra lösegendomens utlämnande. I följd häraf och då icke visadt blifvit, att svaranden på annan grund är berättigad att fortfarande innehafva lösegendomen ifråga, pröfvar landshöfdingämbetet med stöd af § 157 utsökningslagen rättvist ålägga svaranden att till sökanden omedelbart utlämna meranämnda lösegendom vid äfventyr, att sådant eljest genom vederbörande utmätningsmans försorg på svarandens bekostnad verkställes».

I förevarande fall hade 157 § uppenbarligen icke varit tillämplig, och den sökta handräckningen hade sålunda icke bort bifallas.

I ett mål emellan F. och L. angående fordran hade rådstufvurätten i P. i utslag den 12 februari 1906, enär omstämda belopp ostridigt grundade sig å auktionsinrop den 10 oktober 1904 med betalningsskyldighet en månad därefter, pröfvat skäligt förplikta L. att till F. mot kvitto utgifva omstämda belopp, 22 kronor 15 öre, med därå löpande 6 % ränta från den 11 november 1904 tills betalning skedde, hvaremot, och då jämlikt 55 § utsökningslagen ifrågavarande belopp varit utmätningsbart på

grund af åberopade auktionsprotokoll utan särskild rättegång, F. mot L:s bestridande ej kunde af rådstufvurätten tillerkännas ersättning för rättegångskostnaderna.

Jag anmärkte, att rådstufvurätten obehörigen frånkänt käranden ersättning för hans rättegångskostnad.

Då efter framställning af skogsvårdsstyrelse afverkningsförbud meddelades, lämnade Konungens befallningshafvande i V. län icke, såsom vederborde, hänvisning för skogsvårdsstyrelsen att stämma inom 30 dagar vid äfventyr att förbudet eljest förfallit.

Öfver lagsökningsmål uppsattes hos magistraterna i K. och F. protokoll, hvari intogs, utom fordringshandlingen och öfverexekutors utslag, jämväl parternas skriftväxling.

Jag anmärkte, att detta icke vore öfverensstämmande med grunderna för lagsökningsförfarandet.

Hos en annan öfverexekutor antecknades, att i utsökningsmål alltid fördes protokoll, hvari intogos såsom bilagor de uti målen ingifna handlingar. Utslagen meddelades såsom en fortsättning af protokollet, hvilket i sin helhet utskrefs för sökanden.

Öfverexekutors dagbok.

Granskningen af den utaf öfverexekutor jämlikt 8 § utsökningslagen förda dagbok har på flera ställen gifvit vid handen, att öfverexekutor icke alltid med vederbörlig skyndsamhet meddelat utslag i lagsökningsmål. Dröjsmål har därjämte ägt rum vid afgörande af besvär öfver utmätning och ärenden angående exekutiv försäljning af fast egendom m. m.

Hos en del öfverexekutorer har antecknats, att, därest sökanden i lagsökningsärende icke genom ingifvande af delgifningsbevis eller på annat sätt påyrkat ärendets afgörande, utslag icke meddelats, äfven om förklaring ingifvits och med den fullständiga handlingar inkommit. Om förklaranden yrkat ersättning för förklaringskostnaden, plägade dock lämnas besked om denna fråga.

Mot sättet för dagbokens förande har anmärkts, att i flera fall ej införts anteckning om dagen för ingifvandet af delgifningsbevis, samt att anteckningarna jämväl i öfrigt varit ofullständiga eller mindre öfverskådliga.

I ett fall utgjordes dagboken af lösa pappersark.

I kungl. cirk. den 6 december 1907 föreskrifves, att för mål, som afses i lagen den 26 april 1907 om handräckning för fordrans utfående, skall inrättas särskild afdelning af dagbok, som jämlikt 8 § utsökningslagen föres hos öfverexekutor.

Vid granskningen af denna afdelning af öfverexekutors dagbok har hos några öfverexekutorer anmärkts, att drösjmål ägt rum i afseende å meddelande af bevis enligt 7 § i lagen den 26 april 1907, att ansökning lämnats obestridd.

Hos en öfverexekutor anmärktes, att, sedan gäldenär genom resolution den 25 januari 1908 förelagts att inom 14 dagar efter delgifning af ansökningen inkomma med förklaring, samt sökanden den 27 i samma månad ingifvit intyg, att delgifning verkställts den 25 januari, hade öfverexekutor redan den 30 januari 1908 utfärdat bevis enligt 7 §.

I några fall har anmärkts, att anteckningarna om ifrågavarande ärenden varit felaktiga eller ofullständiga, särskildt beträffande tiden för ingifvande af delgifningsbevis.

11) Förordningen om expeditionslösen.

Rådstufvurättens i E. den 10 juli 1905 meddelade utslag, hvarigenom en person dömts till två månaders fängelse, hade inkommit till Konungens befallningshafvande först den 9 mars 1906.

Likaså hade samma rådstufvurätts utslag den 17 juli 1905, hvarigenom en person dömts till tre månaders fängelse, inkommit till Konungens befallningshafvande den 9 mars 1906.

Ett utslag af den 9 juli 1906, hvarigenom rådstufvurätten dömt en person till fängelse och böter, hade inkommit den 27 oktober 1906.

(För dessa försummelser hade rådstufvurätten genom Konungens befallningshafvande ställts till ansvar.)

Ett af N. rådstufvurätt den 5 oktober 1908 meddeladt utslag, hvarigenom G. dömts till två månaders fängelse för våld samt våldsamt motstånd vid offentlig förrättning samt till 65 kronors böter för fylleri och förargelseväckande beteende, hade inkommit till Konungens befallningshafvande först den 27 februari 1909.

Ett af rådstufvurätten i A. den 5 oktober 1908 meddeladt utslag, hvarigenom G. dömts till, bland annat, två månaders fängelse, inkom till Konungens befallningshafvande först den 27 februari 1909.

Vid S. häradsrätt hade ett utslag, hvarigenom två personer dömts till en månads fängelse, icke afsändts till Konungens befallningshafvande i länet.

Tre af Ö. häradsrätt meddelade utslag, hvarigenom olika personer ådömts urbota straff, hade icke inkommit till vederbörande Konungens befallningshafvande.

Vid fjorton domstolar har för öfrigt anmärkts, att utslag angående häktade eller å fri fot varande personer, som ådömts urbota bestraffning, icke inom lagstadgad tid expedierats till vederbörande fängelseföreståndare eller Konungens befallningshafvande.

S. häradsrätt fastställde den 3 juni 1908 inteckning till säkerhet för skogsafverkningsrätt på grund af handling, hvarigenom tiden för ett förut intecknadt afverkningskontrakts bestånd förlängts under viss tid. I ärendet företeddes jämväl afverkningskontraktet. Enligt anteckning i brädden af protokollet debiterades sökanden lösen för två bevis angående inteckningens fastställande.

12) Tryckfrihetsförordningen.

En enskild person anhängiggjorde år 1907 mot utgifvaren af en i L. utkommande tidning tryckfrihetsåtal med anledning af en år 1903 i tidningen intagen artikel. I stämningen yrkade käranden ansvar enligt 16 kap. 11 § strafflagen, hvarjämte han i skadestånd fordrade 200 kronor. Sedan svaranden invändt att preskription förelåge, yttrade rådstufvurätten i L. i slutligt utslag, att då den åtalade förseelsen preskriberats samt käranden icke ens påstått än mindre visat att han af tidningsartikeln i fråga lidit skada, ogillades käromålet.

Då, på sätt rådstufvurätten yttrat, ansvarsfrågan icke kunde komma under bedömande, hade rådstufvurätten icke lagligen kunnat pröfva ersättningsyrkandet.

I två tryckfrihetsmål hade N. rådstufvurätt, i strid mot bestämmelserna i § 5 mom. 6 tryckfrihetsförordningen, tillåtit svaranden att uppträda inför rätten genom ombud.

I ett tryckfrihetsmål hade rådstufvurätten i Ö. förklarat en person obehörig att vara juryman af den anledning, att han ej fyllt 25 år.

(Det upplystes vid inspektionen, att vederbörande hofrätt undanröjt rådstufvurättens beslut.)

13) Diverse författningar m. m.

Släktnamn. I fråga om förordningen angående antagande af släktnamn den 5 december 1901 har vid några länsstyrelser befunnits, att förordningen till-

lämpats på ett sätt, som icke står i öfverensstämmelse med bestämmelserna i 3 och 4 §§.

En länsstyrelse plägade alltid bifalla ansökningar om godkännande af nya släktnamn, därest icke invändning mot ansökningen blifvit framställd.

Mot dagboken öfver ägodelningsärenden har i några fall anmärkts, att anteckningarna varit ofullständiga. Beträffande ett par ärenden, som af ägodelningsrätt återförvisats till förrättningsmannen, hade sålunda icke införts anteckning om tiden, då handlingarna återställts till förrättningsmannen. I fråga om en del ärenden hade icke antecknats, om förrättningshandlingarna efter ärendenas afgörande blifvit till förrättningsmannen återställda. Dagbok öfver ägodelningsärenden.

Vidare har vid granskningen af denna dagbok i några fall anmärkts, att dröjsmål med förekommande ärendens behandling ägt rum. — Vid inspektion i en domsaga under senare hälften af 1909 befanns sålunda, att på pröfning voro beroende dels två ärenden angående besvär öfver laga skiften, hvilka ärenden inkommit det ena den 14 oktober 1908 och det andra den 7 januari 1909, dels ock sex ansökningar om fastställelse af laga skiften, som från och med den 7 maj 1909 varit i det skick, att de kunnat afgöras. En ansökan om fastställelse af ägostyckning, som jämväl varit färdig till afgörande sistnämnda dag, hade icke heller behandlats. — Enligt hvad en ägodelningsrättsdagbok utvisade, hade flera ansökningar om fastställelse af ägostyckningar, som inkommit den 8 februari 1909 och som icke öfversändts till förste landtmätaren för granskning, ännu i slutet af juli 1909 icke upptagits till pröfning.

Vid inspektion hos länsstyrelserna af diarierna öfver ärenden angående fastställelse å jordafsöndring har i några fall anmärkts, att afsevärdt dröjsmål förekommit vid dessa ärendens behandling. Jordafsöndring.

Den 2 augusti 1909 beslöt magistraten i V. i anledning af storstrejken, att dynamit ej finge till dem, som vore berättigade att innehafva sådan vara, försäljas eller utlämnas annorledes än emot skriftligt medgifvande af borgmästaren. Dynamit.

Magistraten hade, vid inspektion i juli 1910, ännu icke meddelat föreskrift om upphörande af den beslutade inskränkningen i rätten att försälja och utlämna dynamit.

Föreskrifter om underrättelse rörande kvinnas kyrkotagning i visst fall.

Enligt hvad ämbetsberättelsen till 1906 års Riksdag utvisar, har justitieombudsmannen hos Kungl. Maj:t hemställt, att Kungl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida icke föreskrift måtte meddelas därom, att då en man låtit kyrkotaga en af honom häfdad kvinna såsom sin fästekvinna (äkta hustru), det skulle åligga den präst, som förrättat kyrkotagningen, att i de fall, då det ej ålåg honom att i vederbörande församlingsbok själf göra anteckning om kyrkotagningen, om densamma ofördröjligen lämna pastorsämbetet i vederbörande kyrkoskrifningsort underrättelse.

Denna framställning har till fullo beaktats i förordningen angående kyrkoböckers förande den 23 december 1910.

Lösen för äganderättsbevis.

Såsom framgår af min ämbetsberättelse till 1908 års Riksdag, hemställde jag i skrifvelse år 1907 till Kungl. Maj:t, att särskilda bestämmelser måtte meddelas i afseende å lösen för äganderättsbevis.

Med anledning af denna framställning har Kungl. Maj:t den 3 februari 1911 utfärdat en kungörelse angående tillägg till § 3 af förordningen angående expeditionslösen den 7 december 1883, genom hvilken kungörelse syftet med framställningen tillgodosetts.

Ändring i provinsialläkartaxan.

Ämbetsberättelsen till 1910 års Riksdag utvisar, att jag hos Kungl. Maj:t gjort framställning om sådan ändring i provinsialläkartaxan, att den däri förekommande bestämmelsen, enligt hvilken taxan är tillämplig »*där ej annorlunda öfverenskommes*», måtte förtydligas till klargörande däraf,

att bestämmelsen icke äger annan innebörd, än att läkare, som därmed afses, må, i olikhet med andra ämbetsmän, för förrättning eller åtgärd i tjänsten mottaga högre ersättning än som är för hvarje fall fastställd, där denna af vederbörande fullkomligt *frivilligt erbjudes honom.*

I Kungl. Maj:ts proposition till 1911 års Riksdag med förslag till ändringar i gällande provinsialläkartaxa hade i enlighet med min framställning ifrågavarande bestämmelse erhållit ändrad lydelse, och Riksdagen gillade Kungl Maj:ts proposition i denna del.

Skyndsammare handläggning i högsta domstolen af s. k. deserta mål.

Såsom synes af min ämbetsberättelse till 1910 års Riksdag, framhöll jag i en år 1909 till Kungl. Maj:t aflåten skrifvelse, att företrädesrätt till föredragning i högsta domstolen icke tillkom sådana mål, som ej blifvit i behörig ordning fullföljda och i hvilka ändringssökandet följaktligen ej kan upptagas till pröfning. Då dröjsmål med dessa s. k. deserta måls afgörande gifvit upphof till missbruk, hvarför jag närmare redogjorde, hemställde jag om ändrade bestämmelser angående ordningen för ifrågavarande måls företagande till behandling.

Med anledning af min framställning har i den nya instruktionen för nedre justitierevisionen stadgats, att till förtursmål räknas mål, beträffande hvilket är uppenbart, att talan ej blifvit i behörig ordning fullföljd, eller att på grund af parts försummelse att ställa sig till efterrättelse honom meddeladt föreläggande målet icke kan upptagas till pröfning.

Skyndsammare handläggning af tvister om ersättning på grund af lagen angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete.

Ämbetsberättelsen till 1909 års Riksdag utvisar, att jag år 1908 till Kungl. Maj:t gjort framställning angående detta ämne.

Redan förut (jfr ämbetsberättelsen till 1910 års Riksdag, sid. 252) har jag omnämnt, att denna min framställning beaktats i de nya arbetsordningarna för hofrätterna. Jag kan nu tillägga, att framställningen jämväl till fullo beaktats i den nya instruktionen för nedre justitierevisionen.

Olagligt förbud vid vite mot föredrag och sammankomster å allmänna vägar.

I skrifvelse till Kungl. Maj:t år 1910 omnämnde jag, i enlighet med hvad närmare framgår af min ämbetsberättelse till 1911 års Riksdag, att Konungens befallningshafvande i Malmöhus län den 14 augusti 1909 utfärdat en kungörelse, hvari stadgats förbud vid vite af 10 kronor mot föredrags hållande samt anordnande af eller deltagande i sammankomster å allmänna vägar på länets landsbygd. Jag framhöll därvid, att förbud af ifrågavarande beskaffenhet icke lagligen må meddelas annat än för ett eller flera särskilda tillfällen eller med annan lämplig begränsning. Med afseende å landshöfdinginstruktionens affattning ansåg jag åtal mot Konungens befallningshafvande icke kunna ifrågakomma, hvaremot jag, då det var af vikt, att ett oriktigt beslut rättades, fäste Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på förhållandet i förhoppning, att Kungl. Maj:t skulle i sådant syfte vidtaga erforderlig åtgärd.

Förbudet blef ock sedermera — dock först den 1 april 1911 — af Konungens befallningshafvande återkalladt.

Firmaskydd.

År 1910 aflät jag, såsom framgår af 1911 års ämbetsberättelse, till Kungl. Maj:t en skrifvelse, hvari jag hemställde om sådan ändring af 6 § i lagen angående handelsregister m. m. den 13 juli 1887, att *dels* det skydd, som i nya aktiebolagslagen gifvits innehafvare af i handels- eller föreningsregistret intagen firma mot aktiebolags obehöriga användande af densamma, måtte i enahanda mån tillkomma aktiebolag och föreningar i förhållande till handelsbolag och enskild näringsidkare, *dels ock* det i först-

nämnda lag stadgade firmaskyddet, som endast afsåg den kommun, där registrering skett, måtte utsträckas att gälla hela landet.

Med anledning af denna min framställning framlade Kungl. Maj:t för 1911 års Riksdag förslag till ändring af ofvanberörda lagrum i enlighet med hvad jag förordat. Sedan förslaget antagits af Riksdagen, utfärdades lag i ämnet den 2 juni 1911.

Ändring af 23 § i lagen om handelsregister m. m. den 13 juli 1887.

I skrifvelse till Kungl. Maj:t sistlidet år fäste jag, såsom förevarande ämbetsberättelse utvisar, uppmärksamheten därå, att 23 § i lagen om handelsregister m. m. icke innehölle någon straffbestämmelse för den, som i anmälan till handelsregistret mot bättre vetande meddelat oriktig uppgift.

Med anledning af denna min framställning och till afhjälpande af ifrågavarande bristfällighet i lagstiftningen framlade Kungl. Maj:t för 1911 års Riksdag förslag till ändringar af ofvanberörda lag. Sedan förslaget antagits af Riksdagen, utfärdades lag i ämnet den 2 juni 1911.

Ökning af arbetskrafterna hos Konungens befallningshafvande i Stockholms län.

Sedan jag år 1911 af anledning, som förevarande ämbetsberättelse utvisar, sett mig nödsakad att hos Kungl. Maj:t göra framställning om förstärkning af arbetskrafterna hos Konungens befallningshafvande i Stockholms län, har Kungl. Maj:t enligt beslut den 7 april funnit godt från besparingarna å reservationsanslaget till arfvoden åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och öfriga extra biträden vid länsstyrelserna m. m. anvisa till nämnde befallningshafvande för aflöning af ytterligare ett juridiskt bildadt extra biträde å landskansliet under tiden från och med den 1 maj 1911 till och med den 30 juni 1912 2,800 kronor att utgå med högst 200 kronor i månaden.

Bevakning i Svea hofrätt af mål från Gottland.

Efter det jag, i enlighet med hvad förevarande ämbetsberättelse utvisar, under år 1911 hos Kungl. Maj:t gjort framställning om ändring i bestämmelserna angående fataliers bevarande i mål från Gottland, har Kungl. Maj:t, med bifall härtill genom kungörelse den 31 mars 1911 förordnat, att i mål, som i Svea hofrätt fullföljts från domstol eller annan myndighet å Gottland, det skall åligga hofrätten, såvida part därom hos hofrätten framställt begäran, att, sedan dom eller utslag i målet fallit, till Konungens befallningshafvande i Gottlands län öfversända det för parten utskrifna exemplar af beslutet att där hållas parten tillhanda.

Domboksrenovation i afseende å vattenrättsmål.

Min ämbetsberättelse till 1910 års Riksdag utmärker, att jag år 1909 hos Kungl. Maj:t gjorde framställning om införande af renovationsskyldighet i afseende å vattenrättsmål.

Samtliga hofrätterna hafva tillstyrkt min framställning, och jag har sålunda anledning antaga, att den inom närmaste framtiden skall leda till åsyftadt resultat.

Fångförteckningar.

Hos Kungl. Maj:t gjorde jag 1911, i enlighet med hvad af förevarande ämbetsberättelse närmare framgår, hemställan om sådan ändring i kungl. kungörelsen angående fångförteckningar m. m., att skyldighet stadgades för vederbörande att i desamma anteckna, när bevis, hvarom förmäles i 2 § af lagen den 26 mars 1909 angående verkställighet i vissa fall af straff, ådömdt genom icke laga kraft ägande utslag, ankommit till fängelset.

Fångvårdsstyrelsen har i afgifvet underdånigt utlåtande tillstyrkt min

sålunda gjorda framställning; och jag har följaktligen förhoppning, att syftet med densamma inom närmaste framtiden skall vara vunnet.

Ändring af 6 § i lagen angående vård af enskildes skogar.

Enligt 4 § i lagen angående vård af enskildes skogar den 24 juli 1903 äger domstol under vissa förutsättningar meddela skogsägare afverkningsförbud. Enahanda befogenhet tillkommer, jämlikt 5 § i samma lag, i vissa fall öfverexekutor.

Dylikt förbud skall emellertid enligt bestämmelse i 6 § genast upphöra, i händelse hos öfverexekutor ställes pant eller borgen för fullgörande af de åtgärder, som för skogens återställande i skogbärande skick finnas erforderliga.

I enlighet med hvad min ämbetsberättelse till 1910 års Riksdag utvisar, gjorde jag år 1909 hos Kungl. Maj:t framställning om den ändring af sistberörda lagrum, att befrielse från afverkningsförbud, innan erforderliga åtgärder å skogsmarken vidtagits, ej kunde vinnas, med mindre vederbörande kontant nedsatte ett belopp, icke understigande kostnaden för åtgärdernas vidtagande.

Domänstyrelsen, som öfver min framställning afgifvit underdånigt utlåtande, har funnit den af mig uttalade meningen väl grundad samt i öfverensstämmelse härmed afgifvit förslag till ändrad lydelse af ifrågavarande lagrum.

Kungl. Maj:t har emellertid sedermera öfverlämnat ärendet till den kommitté för omarbetning af skogslagstiftningen, som tillsattes den 16 juni 1911. Ännu någon tid torde sålunda förflyta, innan den i min tanke välbehöfliga reformen varder genomförd.

Öfverlämnande af lik efter självspillingar till de anatomiska institutionerna.

År 1910 aflät jag, såsom min ämbetsberättelse till 1911 års Riksdag utmärker, en skrifvelse till Kungl. Maj:t, hvari jag — med betonande

af nödvändigheten däraf, att den medicinska undervisningens kraf på tillräckligt dissektionsmaterial blefve tillgodosedt — emellertid framhöll önskvärdheten af ändring i gällande bestämmelser, enligt hvilka, hvad vissa delar af landet angår, lik efter själfspillingar, oafsedt protester från efterlämnade anhöriga, skola öfverlämnas till de anatomiska institutionerna.

Sedan vederbörande myndigheter blifvit i ärendet hörda, har medicinalstyrelsen utarbetat förslag till nådig kungörelse angående liks tillhandahållande åt de anatomiska institutionerna, i hvilket förslag min framställning blifvit beaktad.

Ärendet är emellertid fortfarande under utredning.

Stämpelskatt för gåfva.

I skrifvelse år 1910 (jfr 1911 års ämbetsberättelse) fäste jag Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på, att bestämmelserna i stämpelförordningen, enligt hvilka *afhandling* om gåfva af lös egendom skall förses med stämpel, på olika sätt kringgåtts, hvarjämte jag, till förhindrande häraf för framtiden, hemställde om erforderlig ändring af ifrågavarande bestämmelser.

I ett af särskilda kommitterade sedermera utarbetadt förslag till förordning om arfsskatt och skatt för gåfva hafva kommitterade under åberopande af min framställning förordat, att skattskyldighet för gåfva skall äga rum, utan hänsyn därtill om skriftlig handling om densamma upprättats eller icke, dock att skattskyldighet icke skall förefinnas för a) gåfva af möbler, husgeråd och andra lösören, som äro afsedda för gåfvotagarens eller hans familjs personliga bruk eller till prydande af offentliga byggnader eller deras förseende med inredning; b) hvad någon erhållit under form af periodiskt understöd eller såsom bidrag till undervisning eller uppfostran; c) annan gåfva, hvars värde icke öfverstiger 1,000 kronor, dock att, där gåfvotagaren af samma gifvare inom loppet af två år erhåller flera sådana gåfvor, skattskyldighet inträder, så snart gåfvornas sammanlagda värde öfverstiger 1,000 kronor.

Därest de sålunda föreslagna bestämmelserna, som enligt min mening äro lyckligt afvägda, varda godkända, har tydligen syftet med min framställning till fullo vunnits.

Skyldighet för förrättare af exekutiv auktion å fast egendom att om auktionen underrätta inteckningshafvare och öfriga rättsägare.

Till Kungl. Maj:t aflät jag, i enlighet med hvad närmare framgår af min ämbetsberättelse till 1911 års Riksdag, år 1910 en skrifvelse med hemställan om sådan ändring af 100 § utsökningslagen, att förrättare af exekutiv auktion å fast egendom blefve skyldig att alltid, där så ske kunde, underrätta inteckningshafvare och öfriga rättsägare om auktionen.

Lagrådet har tillstyrkt, att paragrafen varder ändrad i enlighet med hvad jag förordat. Kungl. proposition i ämnet lärer inom den närmaste tiden vara att förvänta.

Platsen för revision af kyrko- och skolrådsräkenskaper.

Min till 1911 års Riksdag afgifna ämbetsberättelse utvisar, att jag år 1910 hos Kungl. Maj:t gjort framställning om förtydligande af stadgandet i 39 § af kyrkostämmoförordningen i syfte att aflägsna den nuvarande oklarheten därutinnan, huruvida revisorer af kyrko- och skolråds räkenskaper äga att verkställa granskningen hvarhelst det synes dem lämpligast, eller om vederbörande pastor icke är skyldig eller ens berättigad att annorledes än i pastorsämbetets lokal tillhandahålla revisorerna räkenskaperna.

Med anledning af denna min framställning har inom ecklesiastikdepartementet utarbetats förslag till ändrad lydelse af ifrågavarande lagrum; och lärer detta förslag, hvaröfver vederbörande blifvit hörda, inom den närmaste framtiden komma att föreläggas Riksdagen.

Förbättrade aflöningsförhållanden för häradshöfdingarnas juridiskt bildade biträden.

I skrifvelse till Kungl. Maj:t år 1910 fäste jag, på sätt min till 1911 års Riksdag afgifna ämbetsberättelse närmare utvisar, Kungl. Maj:ts upp-

märksamhet på nödvändigheten af förbättrade aflöningsförhållanden för juridiskt bildade biträden hos häradshöfdingarna. Samtidigt framhöll jag emellertid, att enligt min mening frågan om löneregleringen för häradshöfdingarna vore af sådan beskaffenhet, att den kräfde snart upptagande till ny behandling.

Öfver min sålunda gjorda framställning hafva hofrätterna till Kungl. Maj:t inkommit med infordrade utlåtanden.

Svea hofrätt har anfört:

»Lika med justitieombudsmannen finner hofrätten det vara synnerligt maktpåliggande, att åtgärder vidtagas i syfte att bereda de juridiskt bildade biträdena hos landtdomarne ekonomiskt bättre villkor än som för närvarande i allmänhet stå dem till buds. En förändring i detta hänseende påkallas icke endast af hänsyn till dessa biträdens berättigade anspråk på skälig godtgörelse för sitt arbete utan också af klok omsorg om statens eget bästa. På sätt justitieombudsmannen utvecklat, kan icke det nuvarande tillståndet fortvara, utan att däraf allvarsamt men för det allmänna är att befara.

Beträffande åter frågan, på hvad sätt en tillfredsställande ordning i detta hänseende må kunna åvägabringas, är denna frågas lösning för visso icke lätt. Att det arbete, domsagebiträdena förrätta, så vidt detta arbete är nödvändigt för domsagans behöriga skötsel, bör af staten ersättas, är en grundsats, hvars giltighet i och för sig icke lärer kunna ifrågasättas. Men på grund af det aflöningssystem, som med afseende å häradshöfdingarna själfva är gällande, blifver grundsatsens tillämpning med afseende å biträdena förenad med särskild svårighet. Vid den år 1874 genomförda löneregleringen för häradshöfdingarna utgick man från antagandet, att med de sportler, hvilka skulle komma att fortfarande tillfalla häradshöfdingen, jämte det tillskott af statsmedel, hvilket såsom förvaltningsbidrag för vissa domsagor bestämdes, skulle bestridas allmänna förvaltningskostnader för domsagan, däri inbegripen kostnaden för juridiskt bildadt biträde åt domsagans innehafvare. De löneförmåner, hvilka, olika för de särskilda domsagorna, fastställdes för häradshöfdingarna, utmättes med hänsyn, bland annat, till behofvet af sådant biträde och därför beräknad kostnad. Omständigheterna hafva emellertid medfört, att den förutsättning, från hvilken man sålunda vid löneregleringen utgick, kommit att endast mycket ofullständigt förverkligas; och det ligger i allt fall i sakens natur, att hvad som då kunde anses vara skälig godtgörelse för ett dylikt biträdes arbete numera icke är det. Men det är vid nämnda förhållande påtagligt, att, om man vill tillägga domsagebiträdena en efter omständigheterna bättre afpassad aflöning, man icke kan alldeles lämna åsido häradshöfdingarnas

aflöningsförhållanden och låta kostnaden för den aflöning, man vill tillerkänna de förra, utan vidare falla å statsverket. Å andra sidan vore det i hög grad obilligt, om man ville ålägga häradshöfdingarna att af dem tillkommande inkomster afstå så mycket, att därigenom kunde beredas deras biträden en tillfredsställande arbetsersättning. I många fall skulle den behållna inkomsten af domsagan blifva alldeles otillräcklig såsom skälig godtgörelse för häradshöfdingen själf. Det ligger därför nära till hands att, såsom också justitieombudsmannen ifrågasatt, ställa frågan om biträdenas aflöningsförhållanden i beroende af en fullständigt ny löneregleringför häradshöfdingarna och en därmed förbunden större utjämning i detta afseende mellan de särskilda domsagorna.

Att en ny löneregleringför häradshöfdingarna är af verkligt behof påkallad, lärer knappast kunna dragas i tvifvel. Men denna fråga är, särskildt om, såsom väl är antagligt, frågan om sportelsystemets upphörande därmed sättes i samband, af en omfattning, som lärer utesluta möjligheten att den under den närmaste framtiden kan finna sin lösning. Att till en antagligen så aflägsen tidpunkt undanskjuta ordnandet af den nu väckta frågan anser hofrätten med afseende å denna frågas framstående vikt vara en utväg, hvarmed man endast på grund af tvingande nödvändighet kan låta sig nöja. Och en sådan nödvändighet föreligger enligt hofrättens tanke icke i detta fall. Skall aflöning till domsagebiträdena utgå af statsmedel, måste visserligen däraf föranledas någon jämkning i häradshöfdingarnas löneförhållanden, men att sätta en sådan anordning i beroende af en fullständig löneregleringför dessa ämbetsmän synes icke vara behöfligt.

Lika med justitieombudsmannen vill hofrätten utgå därifrån, att af statsmedel bör bestridas aflöning till de domsagebiträden, hvilka under vanliga förhållanden äro för de särskilda domsagornas skötsel af behofvet påkallade. Undantagsvis lärer det väl förekomma, att något sådant behof icke föreligger, och att häradshöfdingen kan med hjälp allenast af vanligt skrifbiträde själf besörja göromålen, men i regel torde erfordras åtminstone ett, i åtskilliga domsagor flera sådana biträden, hvarom här är fråga. Utesluten är måhända icke heller möjligheten att, där flera domsagor hafva kansli å samma ort, ett biträde kan fungera vid tvenne domsagor. Aflöningen borde, enligt hofrättens tanke, icke sättas lägre än till 2,000 kronor. Där, såsom på sina ställen är fallet, lämplig bostad kan beredas biträdet i tingshuset, skulle skäligt afdrag därför göras å den kontanta lönen. Denna skulle utbetalas omedelbart till biträdet. Förordnande såsom biträde skulle meddelas af hofrätten efter förslag af häradshöfdingen. Beträffande villkoren för erhållande af sådant förordnande vill hofrätten,

lika med justitieombudsmannen, framhålla, att därför synes böra fordras så lång tids tjänstgöring vid domsaga, som nu i allmänhet anses nödig för undfående af förordnande såsom ordförande i häradsrätt.

Såsom nyss antydts, är, därest statsverket skulle vidkännas den icke obetydliga utgift, genomförandet af nu angifna ordning skulle medföra, en jämkning i häradshöfdingarnas löneförhållanden nödvändig. Men rättvisligen kan denna jämkning icke sträckas längre, än att af det enligt lönereglerings en till häradshöfdingarna i tjänstgöringspenningar och förvaltningsbidrag utgående belopp så mycket återfaller till statsverket, som vid samma löneregler ing kunde beräknas åtgå till aflönande, enligt då antagen måttstock, af juridiskt biträde i domsagan. Och uppenbarligen bör därvid också tagas hänsyn till förändringar, som under den därefter förlupna tiden kunnat hafva inträdt, särskildt med afseende å behofvet af dylikt biträde. Mot en sådan partiell löneregler ing synes från billighetens synpunkt icke kunna vara något att erinra. Någon laglig förpliktelse att underkasta sig en sådan lärer dock icke finnas i fråga om tjänsteinnehafvare, å hvilka nådiga cirkuläret den 16 februari 1903 icke är tillämpligt.

Naturligtvis erfordras för bestämmande af afdragens storlek i de särskilda domsagorna en föregående utredning, men denna torde icke behöfva blifva synnerligt tidsödande. En utredning af de särskilda domsagornas förhållanden erfordras i allt fall för fastställande af antalet biträden, som skulle behöfva anställas.

Anställandet af fasta domsagebiträden, på sätt sålunda förordats, skulle helt visst komma att medföra fördelaktiga verkningar i många hänseenden. Särskildt vill hofrätten framhålla, att, när biträdena erhölle en aflöning, som, ehuru knapp, dock blefve tillräcklig för de nödvändigaste behofven, det kan förväntas, att de unge män, hvilka ämna söka sin lifsverksamhet i domarkallet, vida längre tid än nu är fallet skola stanna på denna expektansplats. Härmed skulle icke endast vinnas en djupare och mångsidigare utbildning för den juridiska statstjänsten, utan också förekommas det af den rättssökande allmänheten ofta öfverklagade, alltför täta ombytet af tillförordnade ordförande i häradsrätterna.

Emellertid bör icke förbises, att härmed visserligen icke allt skulle vara väl beställdt. Då i vanliga fall den, som vill söka sin framtid såsom landtdomare, icke kan beräkna att förr än vid en ålder af omkring 40 år uppnå detta sitt mål, är det påtagligt, att en aflöning till så lågt belopp, som här föreslagits — äfven om därtill, såsom blifvit ifrågasatt, skulle komma något ålderstillägg — icke kan under hela denna väntetid vara för honom tillräcklig. Men denna aflöning är ju ock afsedd allenast för det arbetsbiträde, som under vanliga förhållanden erfordras för domsagans

skötsel. Är häradshöfdingen af en eller annan anledning förhindrad att själf utöfva sitt ämbete, erfordras i ordets egentliga mening en vikarie för honom, då är det också i sin ordning, att den, som sättes i hans ställe, åtnjuter en godtgörelse, som bättre motsvarar den mer kräfvande uppgiften. Det är i dylika fall äldre och mer erfarna domsagebiträden skulle finna användning. Det i så hög grad komplicerade systemet för häradshöfdingarnas aflönande utesluter emellertid möjligheten att här tillämpa de i allmänhet gällande grunderna för vikariatsersättnings utgående. Att låta vikarien uppbära såväl tjänstgöringspenningar och förvaltningsbidrag som under vikariatstiden fallande sportler skulle i många fall innebära en påtaglig obillighet mot den ordinarie tjänsteinnehafvaren och låter sig icke genomföras redan af det skäl, att sportelinkomsten ju är afsedd att täcka de allmänna utgifterna för domsagans förvaltning, och en uppdelning af dessa utgifter på kortare tider måste blifva i hög grad vansklig. Det synes därför icke finnas annan lämplig utväg än att åt hofrätterna öfverlämna att efter omständigheterna i hvarje särskildt fall träffa den bestämmelse, som må anses skälig. Den häradshöfdingarna nu tillkommande rätt att, där icke tiden för tjänstledigheten öfverstiger sex månader, själfva med vikarien öfverenskomma om tjänstegodtgörelse skulle alltså upphöra. För det fall, att ämbetet är ledigt, bör, såsom nu genom nådiga brefvet den 30 november 1877 är bestämdt, vikarien tillgodonjuta särskillda villkor.»

Göta hofrätt har i sitt med anledning af min framställning afgifna utlåtande yttrat, bland annat, följande:

»Då behofvet af domarbiträden är oafvisligt, och dessa utföra ett för rättsskipningens behöriga gång nödvändigt arbete, torde det vara statens plikt att tillse, att biträdena också erhålla en mot vikten och beskaffenheten af deras arbete svarande aflöning; och detta synes vara så mycket mera angeläget som, på sätt i de underdåniga framställningarna blifvit framhållet, tillgången på personer, som vilja ägna sig åt domsagearbete, från att för ett antal år sedan varit riklig, på senare tiden blifvit allt knappare, så att det är att befara, att inom en ej aflägsen framtid verklig brist på dylika personer skall uppstå, därest ej kraftigare åtgärder däremot vidtagas. Särskildt klagas öfver det mycket ofta inträffande fallet, att biträden, som genom någon tids tjänstgöring i domsagor vunnit vana och erfarenhet i domsagearbete, lämna sin anställning för att på andra banor än domarvägen söka sin utkomst för framtiden.

Enligt nu gällande bestämmelser är det afsedt, att domarbiträdena för sitt arbete skola erhålla godtgörelse af de häradshöfdingar, hos hvilka de äro anställde; och häradshöfdingarnas löneförmåner fastställdes vid antagandet af den nu för dem gällande löneregleringen jämväl med hänsyn

därtill, huruvida och i hvad mån de voro nödsakade att vid sin ämbetsförvaltning använda rättsbildade ämbetsbiträden. Det sätt, hvarpå sålunda sörjdes för, att domarbiträdena skulle erhålla godtgörelse för sitt arbete, har emellertid ledt därhän, att denna godtgörelse i många fall blifvit otillräcklig och för öfrigt synnerligen ojämn. Under det att domarbiträdena i en del domsagor uppbära rätt afsevärda löneförmåner, få i åtskilliga domsagor biträdena åtnöjas med löneförmåner, som måste betecknas såsom allt för ringa. I några domsagor erhålla domarbiträdena ej någon godtgörelse.

Med hänsyn därtill, att det nu gällande sättet för domarbiträdenas aflönande visat sig olämpligt samt det därjämte ur principiell synpunkt torde vara oriktigt, att den ene statstjänstemannen aflönar den andre, anser hofrätten i likhet med justitieombudsmannen nämnda sätt för domarbiträdenas aflönande böra öfvergifvas, och att af statsmedel bör beredas tillgång till aflöning åt ämbetsbiträden hos häradshöfdingarna till det antal, som efter utredning af förhållandena kan för deras ämbetsförvaltning befinnas oundgängligt.

Då emellertid, såsom nyss nämndes, häradshöfdingarnas löneförmåner blifvit bestämda med hänsyn därtill, att de själfva skulle aflöna de ämbetsbiträden, hvaraf de kunde vara i behof, torde i sammanhang därmed böra tagas under öfvervägande, huruvida icke åtminstone en del häradshöfdingars löneförmåner kunna undergå jämkning i följd af det kostnadsfria ämbetsbiträde, staten skulle komma att tillhandahålla dem. Det torde sålunda böra företagas en ny reglering af häradshöfdingarnas löneförmåner. Såsom justitieombudsmannen framhållit, synes en dylik reglering jämväl ur andra synpunkter vara lämplig.»

Hofrätten öfver Skåne och Blekinge har förklarat sig anse hvad jag anfört vara förtjänt af synnerligt beaktande. Någon annan utväg att tillförsäkra häradshöfdingarnas juridiskt bildade biträden ekonomisk ersättning, än att göra dem till af staten aflönade tjänstemän, torde enligt hofrättens mening icke finnas. I likhet med mig ansåge hofrätten biträdesfrågan böra upptagas i sammanhang med ny lönereglering för häradshöfdingarna. Att sistnämnda fråga snart upptoges, vore önskvärdt ur flera synpunkter, i främsta rummet på det att häradshöfdingarnas aflöning måtte komma att utgå endast af statsmedel och ej därjämte i form af sportler.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 31 mars 1911 yttrade chefen för justitiedepartementet följande: »Den fråga, som sålunda kommit upp på dagordningen, synes mig vara af synnerlig vikt för domstolsväsendet i riket. En allsidig utredning af densamma torde därför

böra bringas till stånd, och då det lärer vara lämpligt, att med ämnet förtrogna personer erhålla uppdrag att inom justitiedepartementet verkställa sådan utredning samt afgifva därpå grundadt förslag, tillåter jag mig hemställa om nådigt bemyndigande för chefen för justitiedepartementet att tillkalla högst fyra sakkunniga att inom departementet biträda vid behandlingen af frågan om förbättrade aflöningsförhållanden för häradshöfdingarnas rättsbildade biträden.»

Kungl. Maj:t har med bifall till denna hemställan förordnat fyra sakkunniga att inom justitiedepartementet biträda med utarbetande af förslag i ämnet.

Jag har sålunda förhoppning, att hufvudsyftet med min framställning snart skall vara vunnet. Emellertid vill jag ej underlåta att här särskildt understryka, att samtliga hofrätterna, enligt hvad deras ofvanberörda utlåtanden utvisa, förklarat sig dela min uppfattning om behofvet af en lönereglering för häradshöfdingarna.

Rätt för t. f. domhafvande att emot borgen eller annan säkerhet, hos hvilken länsstyrelse den än ställts, på kredit utbekomma stämplar i statskontoret.

I detta ämne (jfr ämbetsberättelsen till 1911 års Riksdag, sid. 238 o. f.) har jag den 31 oktober 1911 till Kungl. Maj:t aflåtit följande skrifvelse:

»I skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t den 14 november 1910 hemställde jag om rätt för t. f. domhafvande att emot borgen eller annan säkerhet, hos hvilken länsstyrelse den än ställts, på kredit utbekomma stämplar i statskontoret, och uttalade jag därvid såsom min mening, att den nuvarande stämpelförordningen icke lade hinder i vägen för dylik anordning.

Statskontoret, som anbefallts att öfver denna min framställning afgifva yttrande, har med föranledande däraf anfört, bland annat, följande: Statskontorets befattning med landsortens stämpelförsäljningsmän och redogörare inskränkte sig till att från Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i vederbörande län mottaga anmälningar om de försäljningsmän och redogörare inom länet, som ställt af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande godkänd säkerhet för utbekommande af stämplar på kredit, äfvensom uppgifter om beloppet af den af en hvar ställda säkerheten, samt att på ingående

rekvisitioner till dessa försäljningsmän och redogörare öfversända stämplar och för granskning mottaga deras årsredogörelser.

Enligt statskontorets mening vore stämpelförordningens stadganden fullt tydliga därutinnan, att i landsorten bosatt ämbets- eller tjänsteman, som ville begagna sig af kredit för utbekommande hos statskontoret af stämplar, hade att i sådant afseende vända sig till Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i det län, hvarinom hans tjänstgöring vore förlagd, och genom förmedling af denna få öppnad kredit åt sig hos statskontoret. Denne befallningshafvande vore det ock ålagdt att hos sådan stämpelredogörare verkställa föreskrifna inventeringar; och för att kunna göra detta erfordrades tydligen att hafva kännedom om, till hvilka personer inom länet stämplar kunde antagas hafva blifvit på kredit utlämnade.

Statskontoret ansåge sig på grund häraf icke kunna dela min mening därom, att stämpelförordningen icke skulle lägga hinder i vägen för statskontoret att, när t. ex. en t. f. domhafvande inom Älfsborgs län för att på kredit utbekomma stämplar åberopade dels en af honom ställd borgen hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län dels ock en likaledes af honom ställd borgen hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Kronobergs län, *taga* de sålunda åberopade säkerheterna *för goda*. Det tillkomme icke statskontoret att ingå i någon som helst pröfning, huruvida borgen, som afsett stämpeluppbörd å förordnande inom ett län, kunde tagas för god såsom säkerhet för sådan uppbörd å annan tjänst. Pröfning häraf vore enligt stämpelförordningen anförtrodd uteslutande åt Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, efter hvars ingående anmälan statskontoret hade att rätta sig vid stämplars utlämnande på kredit.

Till sist medgaf emellertid statskontoret, att förhållandena kunde vara sådana, att det måste anses billigt, att tjänsteman bereddes tillfälle att använda samma uppbördssäkerhet vid tjänstgöring inom flera län, i följd hvaraf anledning icke saknades att taga i öfvervägande, hvilka förändringar i stämpelförordningens hithörande bestämmelser skulle kunna vidtagas för vinnande af detta mål.

Eders Kungl. Maj:t anbefallde sedermera statskontoret att afgifva det förslag, hvartill statskontorets i ofvanberörda utlåtande gjorda uttalande om behofvet af viss ändring i stämpelförordningen kunde anses föranleda. I anledning af denna befallning anförde statskontoret, att då statskontoret hade sig bekant, att de kommitterade, som utarbetat ett den 15 december 1910 till Eders Kungl. Maj:t aflämnadt förslag till förordning angående stämpelafgiften, erhållit uppdrag jämväl att utreda, om och i hvad mån en fullständig omläggning af stämpelförsäljningsväsendet lämpligen kunde

äga rum i syfte att, jämte det stämplarna gjordes lätt tillgängliga för de stämpelskatteskyldiga, begränsa statsverkets med försäljningen förenade kostnader, statskontoret föreställde sig, att, då det af mig framlagda spörsmålet om underlättande för tjänstemän att utbekomma stämplar på kredit nära sammanhängde med den utredning om stämpelförsäljningsväsendets fullständiga omläggning, som vore att emotse från omförmälda kommitterade, denna fråga lämpligast borde till dem öfverlämnas. Och tilläte sig statskontoret att göra en direkt hemställan härom.

Ehuru jag sålunda har anledning antaga, att syftet med min framställning med tiden skall vinnas, och sättet, hvarpå detta kommer att ske, icke för mig är af betydelse, har jag ansett mig icke böra lämna statskontorets i ärendet afgifna yttrande utan bemötande.

I min föregående skrifvelse anförde jag, att det enligt min mening vore klart, att den nuvarande stämpelförordningen icke lade hinder i vägen för vidtagande af sådan anordning, att borgen eller annan säkerhet *uti ifrågavarande afseende* kunde af statskontoret tagas för god oberoende af den omständigheten, att den tilläfventyrs vore ställd hos länsstyrelsen i annat län än domarförordnandet för tillfället afsåge.

Eders Kungl. Maj:t finner naturligtvis, att jag med detta yttrande icke velat påstå, att statskontoret enligt gällande stämpelförordning hade att ingå i pröfning af ställd säkerhets beskaffenhet. Yttrandet afsåg uppenbarligen endast att fastslå, att stämpelförordningen icke utgjorde hinder för statskontoret att *på kredit utlämna stämplar*, om också den lämnade säkerheten var ställd hos länsstyrelsen i annat län, än där t. f. domhafvanden för tillfället tjänstgjorde.

Till stöd för, att gällande stämpelförordnings bestämmelser icke medgåfve den af mig förordade anordningen, har statskontoret, såsom af den här ofvan lämnade redogörelsen framgår, vidare hänvisat till samma bestämmelser, i hvad de afse skyldighet för i landsorten tjänstgörande t. f. domhafvande, som vill begagna sig af kredit för utbekommande af stämplar hos statskontoret, att i sådant afseende vända sig till Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i det län, hvarinom hans tjänstgöring är förlagd.

Klart är — vill jag häremot invända — att statskontoret, då t. f. domhafvanden därstädes framställer begäran om utfående af stämplar på kredit mot säkerhet, aflämnad hos annan länsstyrelse än den, hvarunder han har förordnande, icke bör bifalla en sådan begäran, med mindre han hos den senare länsstyrelsen gjort vederbörlig anmälan och därvid styrkt, att fullgod säkerhet ställts hos annan länsstyrelse, hvilken säkerhet ju ock,

i fall dylikt skulle befinnas nödigt eller lämpligt, kunde öfverflyttas till Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i det län, där tjänstgöringen är förlagd. Har säkerheten förut pröfvats och godkänts af en länsstyrelse, kan gifvetvis icke ifrågakomma, att den förkastas af en annan, med mindre särskilda omständigheter till annat föranleda, såsom exempelvis att borgen på grund af sin lydelse måste anses inskränkt att gälla allenast under viss redan förfluten tid eller under tiden för ett visst domarförordnande, om hvilket ej längre är fråga.

Jag vidhåller alltså, att bifall till min framställning icke förutsätter ändring af bestämmelserna i gällande stämpelförordning, utan endast påkallar utfärdande af särskilda ordningsföreskrifter.

Uppenbarligen kan jag icke instämma i statskontorets hos Eders Kungl. Maj:t gjorda hemställan, att den lilla, tydligen mycket lätt genomförda reform, som jag förordat och om hvars lämplighet meningarna icke skäligen kunna vara delade, måtte uppskjutas i afvaktan på genomförandet af en så omfattande förändring som en fullständig omläggning af stämpelförsäljningsväsendet.»

Tiden för fordringars bevakning i konkurs.

Enligt 14 § konkurslagen skall i den offentliga stämningen å borgenärerna utsättas viss dag, då de hafva att innan kl. 12 på dagen, i staden å det rum, som därtill varder bestämdt, och på landet å visst ställe inom rättens domsaga, anmäla och bevaka sina fordringar.

I skrifvelse till Kungl. Maj:t fäste jag år 1910, såsom ämbetsberättelsen till 1911 års Riksdag närmare utvisar, Kungl. Maj:ts uppmärksamhet å, att den sålunda meddelade bestämmelsen, att bevakning skall äga rum före kl. 12 på bestämd dag, visat sig vara af beskaffenhet att förorsaka afsevärda olägenheter. Dessa äro afhjälpta i det förslag till ny konkurslag, som af särskilda kommitterade utarbetats och numera öfverlämnats till Kungl. Maj:t.

Skyndsammare redovisning af bötes- och vitesbeslut.

I 1909 års ämbetsberättelse lämnade jag redogörelse för en af mig år 1908 hos Kungl. Maj:t gjord framställning, att Kungl. Maj:t måtte vid-

taga erforderliga åtgärder för åstadkommande af skyndsammare redovisning af bötes- och vitesbeslut.

Med anledning af denna min framställning, hvaröfver öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande i länen, efter vederbörandes hörande, till Kungl. Maj:t inkommit med utlåtanden, hemställde statskontoret och kammarrätten, att Kungl. Maj:t genom ändring af kungl. kungörelsen angående redovisning inom länen för verkställigheten af meddelade bötesbeslut och för influtna bötesmedel den 5 juli 1884 eller annorledes måtte föreskrifva:

att vid bötesredogörelses afgifvande beträffande alla i densamma upptagna, icke afskrifna böter skulle uppgifvas dagen, då saköreslängd kom redogöraren till handa, samt i de fall, då tre månader efter denna dag förflutit, utan att böterna dessförinnan redovisats, anledningen därtill äfvensom, då handräckning eller afskrifning blifvit sökt, dagen därför;

att utmätningsman, hos hvilken handräckning för bötesbesluts verkställande blifvit sökt, och som icke inom tre månader därefter redovisat ärendet, borde angående anledningen därtill halfårsvis vid utgången af juni och december månader lämna uppgift till den, som sökt handräckningen;

att sådan uppgift borde bifogas mottagarens bötesredogörelse;

att, där Konungens befallningshafvande vid granskning af bötesredogörelserna och med desamma inkomna uppgifter funne bötesärende icke vara med tillräcklig skyndsamhet redovisadt, Konungens befallningshafvande skulle, då fråga vore om utmätningsman utom länet, därom underrätta Konungens befallningshafvande i det län, utmätningsmannen tillhörde, med bifogande af nödiga uppgifter i original eller afskrift;

att, där Konungens befallningshafvande på grund af sådan från annat län ankommen underrättelse, hvarom nyss blifvit sagdt, eller på grund af de med bötesredogörelserna inkomna uppgifter funne bötesärende icke vara med nödig skyndsamhet redovisadt, skulle Konungens befallningshafvande vidtaga häraf påkallade åtgärder beträffande redogörare och utmätningsmän inom länet och därvid särskildt, om orsaken till dröjsmålet enligt Konungens befallningshafvandes åsikt vore, att icke tillräckligt antal arbetsbiträden stått till utmätningsmannens förfogande, anmoda vederbörande kommun att gå i författning om sagda brists afhjälpande och beviljande af därför erforderliga medel; och borde i händelse af vägran från kommunens sida Konungens befallningshafvande därom till Kungl. Maj:t inberätta; samt

att hvad sålunda blifvit föreslaget angående Konungens befallningshafvande i länen äfven skulle gälla för öfverståthållarämbetet.

Jag har för min del icke något att anmärka mot detta förslag.

Jäf för revisionssekreterare.

I skrifvelse till Kungl. Maj:t under sistlidet år fäste jag, i enlighet med hvad af förevarande ämbetsberättelse närmare framgår, uppmärksamheten därå, att i lag hinder icke förefunnes för revisionssekreterare att i högsta domstolen föredraga mål, hvarmed han förut i hofrätt eller såsom underdomare tagit befattning.

Denna min framställning har beaktats i den nya instruktionen för nedre justitierevisionen.

Mildring af stadgandet om mörk cell såsom disciplinstraff för fångar.

Under år 1911 gjorde jag, i enlighet med hvad förevarande ämbetsberättelse närmare utvisar, hos Kungl. Maj:t framställning om ändring af den i instruktionen för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten intagna bestämmelsen om rätt för vederbörande att under åtta dagar i rad innesluta fånge i mörk cell, i syfte att, där dylik inneslutning stadgats för längre tid än tre dagar, efter hvar tredje dag afbrott skall i bestraffningen göras under en dag.

Kungl. Maj:t har i anledning af denna min framställning ändrat omförmälta bestämmelse.

Normalpapperet.

Förevarande ämbetsberättelse utvisar, att jag år 1911 hos Kungl. Maj:t gjort framställning om jämkning af bestämmelserna i förordningen den 12 juli 1907 om normalpapper.

Med bifall till denna min framställning har Kungl. Maj:t meddelat föreskrift om användande af nytt format för normalpapper.

Långsamheten i rättsskipningen vid högsta domstolen.

Enligt den officiella statistiken utgjorde i fråga om revisionssaker, hvilka äro den mest tyngande delen af högsta domstolens arbetsbörda, balansen

vid 1896 års slut	762
» 1897 » »	717
» 1898 » »	785
» 1899 » »	698
» 1900 » »	683
» 1901 » »	631
» 1902 » »	684
» 1903 » »	723
» 1904 » »	924
» 1905 » »	1,042
» 1906 » »	1,038
» 1907 » »	1,153
» 1908 » »	1,258
» 1909 » »	1,156
» 1910 » »	1,185

För 1911 kan någon bestämd siffra ej uppgifvas, men, enligt hvad jag inhämtat, torde balansen vid slutet af detta år öfverstiga 1,250.

Åtskilliga åtgärder hafva, såsom bekant, under senare tid vidtagits i syfte att nedbringa balansen till en omfattning, som något så när kunde öfverensstämma med den rättssökande allmänhetens befogade anspråk på snabb rättsskipning.

Sålunda förordnades genom lag den 18 maj 1894, att fattigvårdsmål ej finge fullföljas från kammarrätten. När denna föreskrift visade sig otillräcklig för sitt syfte, tillgreps utvägen att höja antalet ledamöter i högsta domstolen från sexton till aderton. Denna från den 1 maj 1897 bestående anordning gjorde likväl ej heller tillfyllest, utan fortfor balansen att stiga, och någon förbättring inträdde icke därigenom, att i lagen den 14 juni 1901 revisionsskillingen höjdes från 100 till 150 kronor samt förbud stadgades för allmän åklagare att hos Konungen fullfölja talan utan justitiekanslerns förordnande.

I följd häraf blefvo högsta domstolens ledamöter af statsrådet och chefen för justitiedepartementet uppfordrade att taga i öfvervägande, huruvida ej ytterligare åtgärd till balansens minskande vore erforderlig, och,

i sådan händelse, hvilken utväg de funne för ändamålet lämpligast. I afgifvet yttrande föreslogos två slags åtgärder för möjliggörande af ökad skyndsamhet i målens afgörande, nämligen dels provisoriska anordningar för afarbetande af den befintliga balansen och dels åtskilliga lagändringar till förebyggande för framtiden af ny balans.

I förstnämnda hänseendet förordades förstärkning af högsta domstolens arbetskrafter. För vinnande af dylik förstärkning anvisades två olika utvägar. Den ena af dessa afsåg att öka justitierådens antal med tre, dock att, sedan den för balansens afarbetande beräknade tiden eller tre år förflutit, ledamöternas antal skulle, därigenom att uppkommande ledigheter ej fylldes, åter nedbringas till det förutvarande eller aderton. Den andra utvägen åsyftade att för viss tid förordna sex extra ordinarie bisittare i rätten.

I afseende å lagändringar till förekommande för framtiden af ny balans hemställdes, bland annat, om befrielse för högsta domstolen från befattning med 1) granskning af lagförslag, 2) afgifvande af yttranden i ansökningsärenden, hvilkas afgörande tillkomme Kungl. Maj:t i statsrådet, 3) vissa skiftesmål och 4) i allmänhet sådana brottmål, som fölle utanför området för grundlag, allmän strafflag, strafflagen för krigsmakten och strafflagen för präster, hvarjämte uttalades önskvärdheten af, att beloppet af revisionsskillingen höjdes från 150 kronor till 300 kronor.

Kungl. Maj:t vidtog för tillfället ej annan åtgärd i saken, än att till 1905 års Riksdag afläts proposition med förslag om tillsättande af tre nya justitieråd, i följd hvaraf ledamotsantalet i högsta domstolen skulle, dock endast intill 1908 års utgång, utgöras af tjuguen justitieråd.

Vid samma riksdag väcktes emellertid af enskild motionär förslag om ändring af vissa bestämmelser i regeringsformen och riksdagsordningen, åsyftande att Kungl. Maj:t vid tillfälligt behof af förstärkning i högsta domstolens arbetskrafter skulle äga att för viss tid förordna högst sex lagkunnige, i domarvärf förfarne och för redlighet kände män att tjänstgöra såsom ledamöter af högsta domstolen.

Konstitutionsutskottet, som afgaf betänkande i anledning af denna motion, yttrade däri, bland annat, följande:

För pröfning af motionen måste utskottet tydligen ingå i ett bedömande af företrädet mellan de olika anordningar för afhjälpande af ifrågavarande missförhållande, som föreslagits å ena sidan af Kungl. Maj:t och å den andra af motionären; och funne utskottet därvid, att den af Kungl. Maj:t föreslagna anordningen med tre nya justitieråd, hvilkas platser efter någon tids förlopp icke vidare skulle besättas, ingalunda innebure en tillfredsställande lösning. I främsta rummet kunde nämligen i detta

hänseende anmärkas, att det icke torde vara ett riktigt förfaringssätt att öka högsta domstolens ordinarie ledamöters antal, som redan vore jämförelsevis stort, af den anledning att man ville söka nedbringa en tillfälligt hopad arbetsbalans. En återgång till det såsom normalt antagna antalet ledamöter kunde knappast anses sannolik; förhållandenas makt komme helt visst att medföra, att det en gång ökade ledamotsantalet i själfva verket blefve permanent. Den af Kungl. Maj:t föreslagna anordningen blefve otillfredsställande äfven därutinnan, att af domstolens tre afdelningar åtminstone en under en stor del af året skulle vara sammansatt af allenast fem ledamöter, hvilken anordning måste anses synnerligen betänklig. Uti båda nu anmärkta hänseenden ägde motionen företräde framför Kungl. Maj:ts förslag. Den rätta vägen för afhjälpandet af ett tillfälligt missförhållande syntes vara att anlita ett medel, som verkligen vore af tillfällig natur. I föreliggande fall syntes det alltså lämpligast att provisoriskt öka högsta domstolens arbetskrafter genom upptagande af tillförordnade bisittare i domstolen. Häremot kunde visserligen invändas, att efter den uppfattning, som hittills gjort sig gällande, bisittarne i landets högsta domstol borde vara ordinarie innehafvare af sina ämbeten. Det syntes dock utskottet, att man icke borde så hårdt fasthålla vid denna i och för sig riktiga grundsats, att man icke vid särskilda undantagsförhållanden och för vissa begränsade tider kunde därifrån medgifva undantag. För öfrigt borde det enligt utskottets mening kunna antagas såsom gifvet, att dessa tillförordnade ledamöter af högsta domstolen utsåges bland personer, som redan innehade sådana ordinarie ämbeten, att deras själfständighet och oberoende äfven i denna mera tillfälliga ämbetsutöfning blefve höjda öfver allt tvifvel. — Utvägen att anlita tillförordnade ledamöter innebure vidare den fördelen, att en hvar af domstolens tre afdelningar alltid borde kunna sammansättas med sju ledamöter, och därigenom skulle tillika möjliggöras, att domstolens alla tre afdelningar kunde arbeta under större delen af året. Domstolen skulle på sådant sätt blifva ojämförligt bättre i stånd att fullgöra sina uppgifter icke allenast i afseende å den nuvarande balansens afslutande, utan äfven för framtiden, om och när en för målens skyndsamma afgörande besvärlig balans kunde uppkomma. — Möjligen skulle man mot den af motionären föreslagna utvägen vilja invända, att rent tillfälliga anordningar icke borde erhålla helgd af grundlag. Men en dylik invändning hvilade på ett missförstånd af det föreslagna grundlagsstadgandet. Ty detta vore naturligtvis afsedt att, om och när i framtiden återigen en alltför stor disproportion visade sig mellan domstolens arbetsbörda och dess arbetskrafter, öppna möjlighet till arbetskrafternas tillfälliga förstärkande. Liksom grundlagen nu tilläte, men icke föreskrefve,

att justitierådens antal skulle vara tjuguen, så skulle den föreslagna bestämmelsen tillåta, men icke föreskrifva, att ledamöter till visst antal finge förordnas. Tillåtelsen blefve således permanent och försvarade väl sin plats i grundlagen. Själfva anordningen däremot blefve tillfällig och skulle för hvarje gång särskildt beslutas i annan form.

Den af konstitutionsutskottet sålunda understödda motionen lyckades emellertid icke tillvinna sig bifall af Riksdagen, uppenbarligen af det skäl, att man fann den förordade anordningen med extra ordinarie bisittare i högsta domstolen innebära en betänklig afvikelse från den i 1809 års regeringsform fastslagna grundsatsen, att sista instansens domare ovillkorligen borde äga den oberoende och själfständiga ställning, som åtföljer ett ordinarie ämbete.

Riksdagen antog i stället Kungl. Maj:ts förslag; och i enlighet härmed bestämdes genom lag den 20 juni 1908, att högsta domstolen skulle utgöras af tjuguen justitieråd, hvilket antal emellertid, såsom förut anmärkts, efter 1908 års utgång skulle nedbringas till aderton (i den mån sådant i följd af inträffade ledigheter kunde ske).

Stadgandet, att ökningen af antalet ledamöter i högsta domstolen sålunda endast skulle vara provisorisk, hvilade, i öfverensstämmelse med hvad ofvan antydts, på den förutsättningen, att vid nyss angifna tidpunkt sådana lagändringar vore genomförda, att antalet mål och ärenden, hvarmed högsta domstolen hade att taga befattning, väsenligen nedbringats.

I anslutning härtill utarbetades ock inom justitiedepartementet ett förslag till lag om ändring i vissa delar af 30 kap. rättegångsbalken. Förslaget, som framlades för 1907 års Riksdag, afsåg att hejda tillströmningen af mål till högsta domstolen dels genom revisionsskillingens höjande till 300 kronor dels medelst införande af en summa revisibilis. I sistnämnda afseende föreslogs hufvudsakligen, att part ej skulle äga att fullfölja talan mot hofrätts slutliga utslag i vädjadt mål, när utslaget, i hvad det gått honom emot, rörde enbart penningar eller sådant, som kunde till visst värde i penningar skattas, och värdet af hvad han tappat uppenbarligen icke öfverstege 2,000 daler. Och i brottmål, som fullföljts i hofrätt eller blifvit dess pröfning underställdt, skulle ändring i hofrättens slutliga utslag icke få sökas utom i vissa fall, som i förslaget angåfvos på följande sätt:

»1:o) Tilltalad äge fullfölja talan, där han för brott, som i lagen är belagdt med dödsstraff, straffarbete, fängelse, afsättning eller mistning af ämbete på viss tid, blifvit sakfälld eller under framtiden ställd.

2:o) Målsägande vare tillåtet föra klagan, där hans talan afser ansvar för brott, som i lagen är belagdt med dödssstraff, straffarbete eller afsättning.

3:o) I afseende å ansvar för brott af beskaffenhet, som i 2:o) sägs, må, där brottet ej är sådant, att det allenast af målsäganden åtalas må, justitiekanslern förordna om fullföljd af talan, när synnerliga skäl därtill äro.

4:o) Har part dömts till böter eller vite eller har utslaget eljest gått honom emot rörande penningar eller sådant, som kan till visst värde i penningar skattas, äge parten fullfölja talan, såvidt ej uppenbart är, att sammanlagda värdet af hvad han tappat icke öfverstiger 2,000 daler. För allmän åklagare skall det värde beräknas med hänsyn allenast till honom ådömd ansvars- eller ersättningsskyldighet, och må han ej heller söka ändring i annat hänseende än nu är sagdt.

5:o) Part må föra klagan, när utslaget gått honom emot beträffande något, som icke angår ansvar och ej kan i penningar skattas.»

Högsta domstolen, som hörts öfver förslaget och i anledning af hvars anmärkningar det underkastats vissa jämkningar, hade funnit dess hufvudprinciper riktiga.

Ett justitieråd hade emellertid förklarat förslaget icke vara förtjänt af att läggas till grund för lagstiftning i ämnet. Till stöd härför hade justitierådet anfört hufvudsakligen följande: Svårligen torde det kunna förnekas, att, endast om verkliga, tungt vägande skäl ställde sig hindrande i vägen mot att öka domstolens arbetsprodukt, man kunde anses försvarad med att använda ett medel, hvilket, såsom fallet vore med uteslutandet af vissa mål från rätt till fullföljd, så lätt framstode såsom en olikhet inför lagen. Tillräckliga skäl hade man emellertid ansett sig hafva funnit i svårigheten att eljest upprätthålla vare sig domstolens fulla kompetens eller rättsskipningens enhet. Justitierådet kunde för sin del ej godkänna dessa skäl. Hvad domstolens kompetens anginge, borde det enligt justitierådets mening ej möta någon större svårighet att i vårt land erhålla tjugufyra fullt kvalificerade justitieråd. Och om antalet ledamöter i högsta domstolen sålunda ökades, torde man ej heller behöfva taga det steget i det obekanta, som upphörandet af domstolens befattning med laggranskning skulle innebära. Beträffande därefter påståendet, att en högsta instans på tre afdelningar icke skulle vara förenlig med rättsskipningens enhet, syntes detsamma innebära ett underskattande af domstolsledamöternas förmåga att tillgodogöra sig hvarandras arbete. — För vinnande af det åsyftade målet torde enligt justitierådets åsikt äfven den utvägen böra anlitas, att högsta domstolens pröfningsrätt i dit fullföljda mål begränsades. Mot att underlätta domstolens arbetsbörda genom att för dess pröfning förbehålla endast rättsfrågan, medan, beträffande sakfrågan, finge vid hofrättens pröfning

bero, eller åtminstone inskränka rätten att föra ny bevisning i högsta domstolen hade man visserligen gjort gällande, att en dylik lagändring, för att ej innebära ett ingrepp i rättssäkerheten, skulle förutsätta en omgestaltning af domstolsförfarandet i de lägre instanserna. Justitierådet trodde dock för sin del, att denna invändning innehölle mycken öfverdrift; särskildt vore det justitierådet ofattligt, huru rättssäkerheten i vissa mål kunde vara tillgodosedd, trots det att de ej finge fullföljas till Kungl. Maj:t, men i åtskilliga andra, ingalunda mera invecklade mål icke tillfredsställd, när de finge fullföljas, låt vara med en viss begränsning af domstolens pröfningsrätt. — Skulle man, på sätt som föreslagits, utesluta vissa mål från högsta domstolen samt låta hofrätten för dem utgöra högsta instans, syntes det vara en oeftergiflig fordran, att man såge till, att hofrätternas sammansättning erbjöde tillräcklig trygghet för ett verkligt tillfredsställande, och under alla omständigheter mera tillfredsställande, afgörande än i underrätterna. Såsom hofrätterna nu vore sammansatta, med ett stort antal vikarier, som saknade fast anställning och större erfarenhet, erbjöde hofrättens organisation ej den garanti, som kräfdes för att låta hofrätten såsom sista instans afgöra ett betydande antal mål.

Kungl. Maj:t framlade emellertid, såsom redan nämnts, sitt förslag för 1907 års Riksdag. Lagutskottet, till hvars behandling hänsköts ifrågavarande proposition jämte en inom Andra kammaren väckt motion, som gick ut på afslag å förslaget om revisionsskillingens höjande, hemställde i afgifvet utlåtande, dels att Kungl. Maj:ts proposition icke måtte af Riksdagen antagas, dels ock att berörda motion måtte anses besvarad genom hvad utskottet hemställt angående propositionen. Riksdagen biföll lagutskottets hemställan.

I sitt utlåtande hade lagutskottet anfört, bland annat, följande:

»Utskottet delar till fullo Kungl. Maj:ts mening, att åtgärder snarast måste vidtagas, ägnade att för framtiden förekomma balans i högsta domstolens arbeten. I likhet med Kungl. Maj:t anser utskottet ock högst önskvärdt, att möjlighet beredes domstolen att, på sätt jämväl från dess egen sida framhållits, gifva besluten en fylligare och mera uttömmande motivering än nu kan vara fallet, och — — —.

Kungl. Maj:ts förslag, att för tillgodoseende af dessa syftemål från fullföljd till högsta instans utesluta civila mål och brottmål, då värdet af hvad som tappats icke öfverstiger 1,000 kronor, samt att till förekommande af alltför omfattande fullföljd höja revisionsskillingen till 300 kronor, synes emellertid utskottet icke öfverensstämma med den uppfattning rörande parters rättighet i berörda hänseende, som hos landets befolkning allmänt

gör sig gällande. Svårligen lärer det kunna förnekas, att endast om verkliga, tungt vägande skäl göra sådant oundgängligen nödvändigt, man kan anses försvarad med att använda ett medel, hvilket så lätt framstår såsom en olikhet inför lagen. Utskottet håller således före, att förutnämnda åtgärder endast i sista hand böra anlitas, och utskottet anser icke uteslutet, att andra lika verksamma medel kunna erbjuda sig till frågans lösning.

I likhet med hvad en ledamot af högsta domstolen framhållit, anser utskottet till en början, att ett höjande af det nuvarande antalet justitieråd med ytterligare tre vore en utväg, som, om än icke i och för sig särskildt önskvärd, dock kunde ifrågasättas. Sedan numera justitierådens löneförmåner väsentligt förbättrats, torde svårigheten att erhålla detta högre antal till justitierådsbefattningen väl kvalificerade män väsentligen undanröjts. Emot en sådan anordning kan med fog framställas den betänkligheten, att rättsskipningens enhet skulle äfventyras genom ett så stort antal justitieråd. Faran för enheten i lagskipningen, som en högsta instans på tre afdelningar skulle innebära, skulle emellertid kunna väsentligen motverkas därigenom, att hvarje afdelning finge sig tilldelade mål af viss beskaffenhet. Dessutom synes arbetet med laggranskningen kunna öfverlämnas till en särskild därmed sysselsatt afdelning.

Sålunda ifrågasatta anordningar, hvilka för sitt genomförande kräfva grundlagsändring, skulle lämpligen kunna redan nästkommande år underställas Riksdagens pröfning. Skulle till samma års Riksdag, såsom möjligen kan antagas, förslag framläggas om inrättande af en s. k. regeringsrätt, synes såsom en åtgärd i syfte att lätta högsta domstolens arbete med laggranskningen kunna ifrågakomma öfverflyttande å regeringsrätten af granskning af alla utom den rena civil-, kriminal- och kyrkolagstiftningen liggande lagförslag.

Vidare har framhållits, att högsta domstolens arbetstid betydligt upptages af behandling af de s. k. nådemålen och andra ansökningsärenden. Det torde åtminstone beträffande dessa sistnämnda kunna sättas i fråga att icke låta dessa mål af högsta domstolen behandlas, blott såsom hittills två justitieråd öfvervore deras föredragning i statsrådet.

I samband med nu berörda åtgärder torde böra tagas under öfvervägande, om man icke, i stället för att såsom i propositionen föreslås göra rätten till fullföljd i högsta domstolen beroende af ett visst penningvärde, skulle kunna från ifrågavarande rätt utesluta vissa *klasser* af mål. En sådan anordning skulle lika träffa alla medborgare och sålunda icke kunna anses innebära, att olika medborgare af lagen behandlades olika.»

De af lagutskottet vid 1907 års riksdag sålunda uttalade önskemålen hafva i väsentlig mån blifvit uppfyllda.

Högsta domstolens befattning med laggranskningen har upphört, sedan genom beslut vid 1909 års riksdag för ändamålet inrättats en särskild institution, lagrådet, som har att afgifva yttrande i fråga om författningsförslag, hvilka kunna af Konungen öfverlämnas till lagrådet.

Därjämte har, sedan likaledes genom beslut vid 1909 års riksdag inrättats en administrativ högsta domstol, regeringsrätten, högsta domstolen befriats från behandlingen af en del ansökningsärenden, hvilka i stället öfverlämnats till regeringsrätten.

Slutligen har i samband med lagrådets inrättande föreskrifvits, att högsta domstolen skall utgöras af tjugufyra justitieråd, af hvilka dock tre skola tjänstgöra i lagrådet. Högsta domstolen arbetar 8 veckor af året på en afdelning, 17 veckor på tre afdelningar och under den öfriga tiden af året, utom jul- och påskferier, på två afdelningar.

I detta sammanhang bör omnämnas, att högsta domstolens ledamöter på anmodan af statsrådet och chefen för justitiedepartementet i slutet af år 1907 afgåfvo yttranden däröfver, huruvida och i hvilken omfattning — frånsedt inrättandet af en regeringsrätt — åtgärder i öfrigt enligt deras mening lämpligen borde vidtagas, för att det måtte blifva högsta domstolen möjligt att utan menlig tidsutdräkt behandla dit inkommande mål. I berörda yttranden framhöllos ett par nya synpunkter i frågan.

Sålunda anförde ett justitieråd, bland annat, följande: Synnerligen önskvärdt vore att söka i någon mån hejda tillströmningen till högsta domstolen af besvärsmål, särskildt de kriminella besvärsmålen, af hvilka många kunde röra sig om helt obetydliga intressen, men ändock vara ganska vidlyftiga och taga i anspråk en högst oskälig del af högsta domstolens arbetstid. En lämplig utgallring af dessa mål syntes kunna vinnas genom att belägga fullföljden af dem till högsta domstolen med en afgift, motsvarande revisionsskillingen i vanliga tvistemål. Visserligen borde icke ifrågasättas att på sådant sätt försvåra för en tilltalad, som blifvit till ansvar dömd, att få frågan om sin straffskuld dragen under högsta domstolens pröfning. Men med iakttagande häraf torde i öfrigt icke kunna anföras tillräckliga skäl för den åtskillnad i förevarande hänsende, som förefunnes mellan revisionssaker och andra mål. Att vissa mellan parter tvistiga rättsfrågor skulle fullföljas genom besvär och icke i den för tvistemål i allmänhet stadgade ordning, hade säkerligen icke sin grund däri, att man velat bespara klagandepart kostnader af nu ifrågavarande art. Rimlig anledning saknades till denna lättnad vid fullföljden af civila besvärsmål, och att i brottmål uppkommen fråga om skadestånd eller annan fråga af civil natur skulle få, i olikhet med de rena tvistemålen, afgifts-

fritt dragas under högsta domstolens pröfning torde numera så mycket hellre sakna fog, som det berodde helt och hållet på underrättens pröfning, huruvida ett vid underrätten behandladt mål skulle fullföljas i högre rätt såsom tvistemål eller såsom brottmål. Hvad åter anginge målsägares fullföljd af ansvarstalan, syntes en följdriktig tillämpning af den tanke, som låge till grund för den år 1905 införda inskränkningen i allmän åklagares rätt att fullfölja talan, leda därhän, att målsägare helt och hållet afskures från behörighet att i ansvarsfråga fullfölja talan mot hofrätts utslag. Och någon obillighet kunde fördenskull ej ligga i att i stället fordra en viss afgift af målsägaren vid sådan fullföljd. Justitierådet ansåge alltså sådana författningsändringar böra vidtagas, att fullföljden af besvärsmål, civila och kriminella, belades med en afgift till lika belopp med den stadgade revisionsskillingen och under villkor i öfrigt, svarande mot de för revisionsskilling gällande bestämmelser, dock med befrielse härifrån för tilltalad, som vore till ansvar dömd och i själfva ansvarsfrågan fullföljde talan. Högst sannolikt vore, att härigenom skulle åstadkommas en ej obetydlig minskning i antalet fullföljda besvärsmål. Att med någon grad af tillförlitlighet uppskatta den vinst i arbetstid, som sålunda skulle tillföras högsta domstolen, vore dock gifvetvis ej möjligt.

Ett justitieråd fann likaledes lämpligt, att nedsättande af en revisionsskillingen motsvarande afgift föreskrefves jämväl i besvärsmål, dock att i kriminella besvärsmål den tilltalades rätt till fullföljd icke gjordes däraf beroende. Däremot borde, enligt justitierådets mening, i alla mål, med undantag af sådana, där hofrätt vore första instans, talan enbart i fråga om rättegångskostnad ej få hos Kungl. Maj:t fullföljas.

Ett justitieråd ansåg sig böra hemställa till öfvervägande, huruvida icke, till förebyggande däraf, att åklagartalan mot hofrätts utslag fullföljdes i andra fall, än där något verkligt samhällsintresse sådant kräfde, och högsta domstolens arbetstid sålunda utan tillräckligt skäl upptoges med åklagarmål, stadgandet i 30 kap. 7 § rättegångsbalken borde undergå någon jämkning, så att däraf fullt otvetydigt framginge, att dylik talan borde ifrågakomma, endast då det funnes synnerligen angeläget.

* * *

De åtgärder, som enligt hvad ofvan utvecklats vidtagits för att nedbringa balansen, hafva såsom framgår af de i början af denna redogörelse anförda siffror hittills icke ledt till det åsyftade resultatet. Orsakerna härtill torde hufvudsakligen vara att söka dels däri, att målen i genomsnitt

visa en otvetydig tendens att blifva mera vidlyftiga och invecklade, dels ock däri, att antalet inkomna mål sedan lång tid tillbaka varit stadt i stegring.

Beträffande särskildt revisionssakerna, inkommo sålunda:

under 1880-talet i årligt medeltal	under 1890-talet i årligt medeltal	1900—1904 i årligt medeltal	1905—1909 i årligt medeltal	1910
448	493	526	610	714

Med berörda fakta för ögonen lärer man redan nu kunna konstatera, att ej heller för framtiden någon afsevärd minskning i balansen är att förvänta, med mindre ytterligare åtgärder för sådant ändamål varda vidtagna. I afseende härå tillåter jag mig ock hänvisa till Kungl. Maj:ts proposition till 1910 års Riksdag med begäran om anslag till bestridande af kostnaderna för en förberande utredning angående en rättegångsreform. I motiveringen anförde statsrådet och chefen för justitiedepartementet, efter att hafva framhållit, att en högsta domstol med tjuguen dömande ledamöter vore för våra förhållanden onaturligt stor, bland annat, följande: »Å andra sidan kan med fog anmärkas, att ej ens nämnda antal är tillräckligt för att högsta domstolen skall kunna på ett fullt tillfredsställande sätt upprätthålla den tjänstgöring på afdelningar, som af domstolen fordras. Med kännedom om det för hvarje år växande antalet invecklade och svårlösta rättegångar måste man ock tvifvelsutan göra sig beredd på att, om ej ytterligare åtgärder vidtagas, balansen icke skall låta sig nedbringas för någon afsevärdare tid.»

I samband härmed framhöll justitieministern jämväl, att verklig och varaktig bot för långsamheten i rättsskipningen uti högsta instansen ej lämpligen kunde vinnas annorledes än genom de af 1907 års Riksdag förkastade inskränkningarna i fullföljdsrätten eller anordningar, som medförde liknande verkan. Justitieministern var emellertid af den mening, att dylika åtgärder icke vore möjliga att genomföra annorledes än i samband med den af honom i propositionen förordade rättegångsreformen.

Utan tvifvel skulle det vara synnerligen olyckligt, om denna justitieministerns pessimistiska uppfattning vore riktig. Åtskilliga år lära nämligen ännu komma att gå, innan den stora rättegångsreformen varder lyckligen bragt i hamn. Och olägenheterna af, att balansen i högsta domstolen under tiden skulle allt fortfarande stiga eller åtminstone icke afsevärdt minskas, äro ju uppenbara.

I sistnämnda hänseende vill jag här återgifva följande yttrande af konstitutionsutskottet vid riksdagen 1856—1858: »Om det nuvarande tillståndet» (den stora balansen i högsta domstolen) »skulle få någon tid fortfara, skall ett tillstånd af ett slags rättslöshet inom svenska samhället

uppstå. En sen rättvisa är mången gång föga bättre än ingen; tvistens föremål förlorar för parten ofta genom tidsutdrakten sitt värde; en tredskande, som i rättegången endast söker uppskof uti fullgörandet af en honom åliggande skyldighet, skall på det bekvämaste sätt vinna sitt mål; och en icke häktad förbrytare skall under en icke så obetydlig del af sin lefnad kunna undandraga sig vederbörlig näpst. En verksam rättsskipning är dock en af de viktigaste beståndsdelarna af den borgerliga samhällsinrättningen, och ett af de oundgängligaste villkoren för ett folks odling och välstånd. — Men rättsskipningens *långsamhet*, med den däraf härflytande overksamheten, vore icke den enda menliga följden af högsta domstolens öfverhopande med göromål. Domstolens ledamöter kunna icke mer än andra vara undantagna från den mänsklighetens allmänna lag, att då skyndsamheten blifver verksamhetens regel, verksamhetens alster i samma mån försämras. Ledamöterna äro dessutom vanligen i den ålder, då ett strängare och länge ihållande arbete icke kan förrättas utan våda för deras fortfarande arbetsförmåga. Arbetet är tillika af den art, att det förr undergräfver själs- än kroppskrafterna, hvaraf följden kunde blifva, att ledamöter länge måste, såsom kroppsligen friska, anses arbetsföra och därför fortsätta tjänstgöringen,* fastän deras utnötta själsförmögenheter menligt inverkade på beskaffenheten och fortgången af domstolens arbeten. Men icke blott för hvila äro ledamöterna i behof af ledighet från de ansträngande domstolssessionerna, utan äfven för arbete. Sådana mera invecklade mål, hvilka ledamöterna icke anse sig kunna med tillräcklig säkerhet bedöma efter den muntliga föredragningen i domstolen, cirkulera mellan ledamöterna och utarbetas af dem hemma. — — —

För att kunna uppfylla sina plikter såsom domare i sista instansen äro högsta domstolens ledamöter långt mer än andra domare i behof af ledighet för djupt och allvarligt begrundande och för omfattande rättsvetenskapliga studier. Samhället begår en verklig orättvisa, då det å ena sidan föreskrifver plikter och åligganden, men å den andra stänger möjligheten för deras uppfyllande.»

I anslutning till hvad konstitutionsutskottet sålunda yttrade om högsta domstolens uppgifter må här, i öfverensstämmelse med hvad som gjorts i högsta domstolen, dessutom betonas önskvärdheten däraf, att domstolens beslut måtte kunna erhålla en mera uttömmande motivering, än tiden nu medgifver, och domstolen sålunda sättas i tillfälle att fylla sin synnerligen viktiga uppgift att värna om enhet och konsekvens i lagtolkning och rättsskipning samt därigenom erbjuda allmänheten den säkra

* Numera måste, såsom bekant, justitieråd afgå vid 70 års ålder.

ledning vid bedömande af förekommande rättsförhållanden, som för samfärdselns tryggande och rättstvisters undvikande är af nöden. *

Att justitierådens tid och krafter äro synnerligen strängt tagna i anspråk, lärer vara ostridigt. Vid behandlingen i högsta domstolen år 1904 af förslag till förebyggande af den långsamma rättsskipningen därstädes framhölls ock, att ingen, som hade någon kännedom om arbetet inom högsta domstolen, torde förvänta, att balansen skulle kunna afhjälpas eller för framtiden förebyggas genom högre arbetsintensitet, samt att redan nu torde i kvantitativt hänseende, d. v. s. med hänsyn till antalet afgjorda mål och ärenden, arbetsprodukten inom högsta domstolen i förhållande till antalet domare icke öfverträffas, knappast uppnås inom något annat lands högsta instans. Och för egen del har jag i annat sammanhang ansett mig kunna uttala den meningen, att icke något lands sista instans ställts under hårdare eller ens så hårda arbetsvillkor som vår högsta domstol.

I samband härmed bör emellertid en annan, närstående fråga beröras. I en vid 1905 års riksdag väckt motion, åsyftande åtgärder till förekommande af balans i högsta domstolen, yttrades, bland annat, följande: »Till sist må framhållas en synpunkt, som ej hitintills beaktats i ärendet. Uppkomsten af en balans kan bero ej blott på göromålens mängd, utan ock i icke obetydlig mån på arbetsledningen inom domstolen. I en kollegial domstol kan ordföranden utöfva stort inflytande på arbetets produktivitet. Det är en stor skillnad, om han söker leda öfverläggningen eller inskränker sig till att afvakta den tidpunkt, då samspråket afstannar af sig självt, därför att ledamöterna omsider tröttnat på att upprepa sina skäl. Ordföranden bör ock taga samlande initiativ till sammanfattande formuleringar af sväfvande spörsmål. Och det tillkommer honom att hofsamt afböja öfverläggningens gagnlösa utsväfvande till sidofrågor eller

* I hofrätternas domar och utslag har efter mitt ingripande den förr öfliga s. k. rubrikstilen numera utbytts mot ett mera modernt och lättfattligt skrifsätt, och äro jämväl själfva »klämmarna» i allmänhet affattade i korta och klara meningar. Äfven vid ett afsevärdt antal underrätter har jag iakttagit, att vederbörande vid affattandet af domar och utslag söka undvika invecklade satsbyggnader. Och Kungl. Maj:t har i cirkulär den 22 maj 1907 anbefallt samtliga förvaltande myndigheter att affatta sina skrifter i klara, korta meningar och således undvika invecklade satsbyggnader och onödiga upprepanden samt i öfrigt söka tillägna sig ett klart och enkelt skrifsätt äfvensom att, i fråga särskildt om affattande af resolutioner och utslag, använda ett framställningssätt, som läte innehållets särskilda delar framträda hvar för sig, så att den sammanbindning mellan de olika delarna, som hittills varit vanlig, undvekes. Sedt i belysning af dessa fakta förefaller det mig egendomligt, att klämmarna i högsta domstolens domar och utslag allt fortfarande regelmässigt äro affattade på det uråldriga sättet. Bristande tid lärer icke kunna åberopas såsom skäl för underlåtenheten att genomföra ifrågavarande reform.

alltför oviktiga detaljer. Genom ett dylikt ingripande behöfver ej åsidosättas ärendenas grundliga behandling, hvilken tvärtom befordras genom ett sådant förfarande. — — — I högsta domstolen är ingen ledamot utsedd att såsom president öfvervaka arbetet i sin helhet, och icke heller utfärdas särskilda förordnanden för ordförandena på afdelningarna. På hvarje afdelning skall den äldste ledamoten självskrifvet vara ordförande. I och för sig är en dylik jämlikhet mellan alla ledamöterna tilltalande. Men det kan ju ifrågasättas, om det ej för arbetsledningen kunde vara fördelaktigt, att, såsom förhållandet är vid högsta domstolen i andra länder, en eller flere ledamöter förordnades till ordförande inom domstolen. Den sålunda förordnade fick därigenom en uppfordran att särskildt vaka öfver arbetets gång och äfven större auktoritet i sin uppgift. Kanske kunde också en sådan anordning leda till, att en ledamot, som i påfallande grad saknade fallenhet för ett dylikt uppdrag, ej gjorde anspråk på att i sin tur ihågkommas med detsamma.»

Vid behandlingen af denna motion i Första kammaren ansåg sig en talare böra »nedlägga en gensaga mot det af motionären i motionen uttalade klander mot det sätt, hvarpå ordförandena i högsta domstolens afdelningar ledt dessas förhandlingar».

Detta yttrande gaf emellertid en annan kammarens ledamot, som själf förut tillhört högsta domstolen, anledning till följande replik: »Motionären har framställt en sak, som den föregående talaren bemötte med en protest, men som jag för min del skall bemöta med ett erkännande, frågan nämligen om arbetets ledning inom högsta domstolen. Jag anser det vara en förtjänst af motionären, att han uttalat detta, att frågan om arbetets ledning verkligen är något, som bör beaktas. För den, som vid utländska domstolar sett, hvilken stark arbetsledning där förekommer, hvilken planering för arbetet man där finner, för den är det öfverraskande, att man icke finner något sådant lämpligt och naturligt hos oss. Jag tror tvärtom, att man på den vägen kan vinna icke litet.»

Frågan om starkare arbetsledning inom högsta domstolen är gifvetvis, särskildt med hänsyn till det understöd från sakkunnigaste håll, den sålunda vunnit, förtjänt af att tagas i närmare öfvervägande. Uppenbarligen kan man dock icke genom någon förbättring uti ifrågavarande afseende helt vinna det åsyftade målet, förekommandet af balans i högsta domstolen. Härför fordras äfven andra och kraftigare medel.

Vid valet af de medel, som härutinnan kunna stå till buds — i hvilket afseende jag hänvisar till den föregående framställningen — lärer man nu utan vidare kunna utmönstra två: ökning af justitierådens antal

och högsta domstolens tillfälliga förstärkning genom extra ordinarie bisittare.

Äfvenledes är jag för min del öfvertygad om, att man för närvarande icke med utsikt till framgång kan återupptaga tanken på revisionsskillingens höjande. Denna utväg till rådande af bot å missförhållandet i fråga måste jag betrakta såsom stängd med hänsyn till den starka motvilja mot rättsväsendets fördyrande, som förut visat sig inom Riksdagen.

Af enahanda skäl lämnar jag här jämväl ur räkningen det inom högsta domstolen väckta förslaget att belägga fullföljden i besvärsmål med en afgift, motsvarande revisionsskillingen.

Ej heller vågar jag för lättande af högsta domstolens arbetsbörda förorda den utvägen, att högsta domstolens pröfningsrätt i dit fullföljda mål varder sålunda begränsad, att rätt att där förebringa ny bevisning skulle borttagas eller åtminstone inskränkas, och att följaktligen beträffande sakfrågan skulle bero vid hofrättens pröfning. En dylik reform, som utan tvifvel har framtiden för sig, lärer nämligen förutsätta ändringar i de lägre domstolarnas organisation och processverksamhet.

Bland de af lagutskottet vid 1907 års riksdag uti ifrågavarande afseende föreslagna anordningarna har allenast en icke blifvit försökt, nämligen den, som afsåg, att vissa *klasser* af mål skulle uteslutas från rätten till fullföljd i högsta domstolen.

Såsom lämpliga att i detta hänseende komma i betraktande hafva vissa skiftesmål blifvit utpekade. Man har därvid särskildt tänkt sig inrättande af en specialdomstol såsom högsta instans för dessa mål och andra till närgränsande rättsområden hörande ärenden. I motiven till det år 1911 afgifna förslaget till lag om skifte af jord m. m. yttras i afseende härå följande:

»Kommittén har jämväl haft under öfvervägande spörsmålet om lämpligheten att inrätta en specialdomstol såsom högsta instans för skiftesmål och andra till närgränsande rättsområden hörande ärenden, såsom vattenmål — — —. Det har ej kunnat förnekas, att afsevärda fördelar, särskildt ökad snabbhet i målens afgörande, skulle kunna vinnas genom en sådan anordning. Men i betraktande af de stora svårigheter, som ställa sig i vägen för åstadkommande af en fullt kompetent dylik specialdomstol, har kommittén funnit sig icke böra framställa något förslag i denna riktning. Förslaget går alltså ut från, att högsta domstolen fortfarande kommer att utgöra andra och högsta instans i skiftesmål, hvarvid emellertid som önskemål torde kunna uppställas, att indelningen och föredragningen inom högsta domstolen så ordnas, att alla skiftesmål komma på en afdelning,

och att å denna minst två ledamöter äro tjänstgörande under längre tid i följd.»

I det af vattenrätts- och dikningslagskommittéerna år 1911 afgifna förslag till vattenlag m. m. har man likaledes stannat vid den åsikten, att vattenmålen borde fullföljas till högsta domstolen.

Beträffande det här ofvan omförmälta förslaget, att talan enbart angående ersättning för rättegångskostnad ej skulle få fullföljas hos Kungl. Maj:t, lärer kunna göras det inkastet, att, om i hofrätt vinnande part alldeles icke eller allenast i otillräcklig grad erhåller ersättning för hvad han i rättegången nödgats utgifva, han i själfva verket icke ens i fråga om hufvudsaken bekommit hela sin rätt, och att konsekvensen därför synes fordra, att part, som äger draga under Kungl. Maj:ts pröfning tvistens egentliga föremål, också bör äga att dit fullfölja sitt anspråk på ersättning för rättegångskostnaden.

I hvarje händelse skulle en bestämmelse af nu ifrågavarande innebörd uppenbarligen icke vara af afsevärd betydelse beträffande högsta domstolens balans. Och detsamma gäller de för öfrigt beaktansvärda förslagen, att fullföljd till högsta domstolen icke skulle medgifvas i mål angående förseelser, som fölle utom området för grundlag, allmän strafflag, strafflagen för krigsmakten och strafflagen för präster, äfvensom att stadgandet i 30 kap. 7 § rättegångsbalken borde undergå sådan jämkning, att däraf fullt otvetydigt framginge, att åklagartalan mot hofrätts utslag finge fullföljas, endast då det funnes synnerligen angeläget.

Ej heller i öfrigt lärer någon på en gång lämplig och verksam begränsning af rätten till ändringssökande i högsta domstolen vinnas på ifrågavarande af lagutskottet vid 1907 års riksdag anvisade utväg, eller att från fullföljd utesluta vissa *klasser* af mål.

I afseende härå må framhållas, att, då frågan om åtgärder för balansens minskning år 1907 var före i högsta domstolen, en inom justitiedepartementet utarbetad öfversikt öfver utländsk lagstiftning »angående begränsning af rätten att fullfölja talan i högsta instansen med särskild hänsyn till arten af de mål, som icke få dragas under dess pröfning», tillhandahållits högsta domstolens ledamöter, hvilka emellertid torde hafva funnit de begränsningar af denna art, som annorstädes genomförts eller föreslagits, icke lämpligen kunna tjäna till förebild för svensk lagstiftning.

Af hittills föreslagna medel till afarbetande af den nu befintliga stora balansen i högsta domstolen och till förekommande af sådan balans i framtiden återstår allenast ett, eller införandet af en summa revisibilis, att här ytterligare beröra. Att detta medel skulle vara effektivt, har icke blifvit af någon bestridt. Mot detsamma har däremot anförts, att det så

lätt framstode såsom en olikhet inför lagen. Må vara, att detta inkast icke kan frånkännas betydelse. Utomordentliga förhållanden kräfva emellertid utomordentliga åtgärder. Och då andra, lika verksamma medel till frågans lösning icke erbjuda sig, finnes enligt min mening icke längre något val. Att nu, före den stora rättegångsreformens genomförande tillgripa ifrågavarande medel bör desto mindre kunna möta några betänkligheter, som man för visso icke behöfver vara i besittning af någon siareförmåga för att kunna förutsäga, att, om en summa revisibilis nu varder stadgad, någon ändring häri icke kommer att ske genom nämnda reform. En rättegångsreform, som ej från fullföljd till högsta domstolen utesluter mål, då värdet af hvad som tappats icke öfverskrider en viss, i lag fastslagen summa, lärer man icke kunna vänta.

Jag väcker för tillfället icke något förslag i ämnet. Syftet med den af mig nu lämnade redogörelsen har allenast varit att förbereda Riksdagen på nödvändigheten däraf, att ytterligare åtgärder varda vidtagna för undanröjande af här berörda missförhållande; och har jag samtidigt ansett mig böra framhålla den i min tanke enda möjliga utväg, som härutinnan står till buds.

Jag vill till sist betona, att 1907 års Riksdag förklarat sig under vissa förutsättningar kunna använda denna utväg. Att dessa förutsättningar nu äro för handen, kan enligt min mening icke förnekas.

Må inteckning för icke löpande skuldebref dödas utan afseende därå, att den, som anhåller om åtgärden, icke åberopar annan legitimation än innehafvet af skuldebrefvet?

Blotta innehafvet af ett icke löpande skuldebref (eller därmed likställd handling) är icke tillfyllest för att gifva presumtion om äganderätt. Uppvisas ett dylikt skuldebref af annan än den, till hvilken det ställts, erfordras för att uppvisaren skall betraktas såsom ägare, att skuldebrefvet blifvit å honom öfverlåtet.

Klart är äfven, att innehafvet af ett icke löpande skuldebref ej i och för sig kan anses innefatta bemyndigande att förfoga öfver skuldebrefvet.

Liksom allenast ägaren eller den, som erhållit hans särskilda bemyndigande, äger utsöka fordringen eller efterskänka densamma, synes, där

skuldebrefvet intecknats, motsvarande regel böra gälla i fråga om rätt att påkalla inteckningens dödande.

Emellertid har man, med bestridande af riktigheten af sistnämnda sats, påstått, att anhållan om dödande af inteckning, som till säkerhet för skuldebref beviljats viss man, måste bifallas, utan hänsyn därtill, att den, som anhåller om dödningen, icke annorledes än genom skuldebrefvets uppvisande styrker sin behörighet till åtgärdens påkallande. Innehafvet af skuldebrefvet skulle nämligen på grund af positivt lagstadgande här utgöra tillfyllestgörande legitimation. Det stadgande, man sålunda åsyftat, är 22 § i inteckningsförordningen, hvilket lagrum, så vidt nu är i fråga, är af följande lydelse: »Vill någon låta inteckning helt och hållet eller till viss del dödas; uppvise inteckningshandlingen i hufvudskrift för den rätt, som beviljat inteckningen, och skrifve rätten å handlingen bevis om dödandet.»

Det här använda ordet »någon» har förmenats antyda, att en hvar skulle äga att få inteckning för fordran dödad, om han blott uppvisade inteckningshandlingen i hufvudskrift.

Att detta verkligen skulle varit lagstiftarens mening, har man funnit bekräftadt af den lydelse, 44 § af ifrågavarande förordning erhållit. Där är stadgadt, att inteckning för nyttjanderätt icke må dödas, med mindre *den, som innehar den intecknade nyttjanderätten*, uppvisar inteckningshandlingen i hufvudskrift.

Af den omständigheten, att lagstiftaren sålunda uttryckligen förklarat, att dödande af inteckning för nyttjanderätt icke får meddelas på begäran af hvem som helst, som uppvisar den intecknade nyttjanderättshandlingen, utan endast på framställning af nyttjanderättshafvaren själf (eller hans befullmäktigade ombud), under det, i fråga om dödande af inteckning för fordran, ofvanberörda allmänna ordalag (vill någon etc.) blifvit begagnade, lärer man emellertid icke kunna draga den slutsatsen, att lagstiftaren ansett, att innehafvet af ett icke löpande, intecknadt skuldebref skulle utgöra legitimation i afseende å dödningsåtgärd.

I lagberedningens förslag var beträffande dödande af inteckning för fordran föreskrifvet dels i en paragraf, att *borgenär*, som ville låta döda sin inteckning, skulle uppvisa inteckningshandlingen i hufvudskrift för rätten, dels ock i en annan paragraf, att inteckning jämväl finge dödas, då gäldenär inför rätten företedde den handling, hvarå inteckning beviljats, och sålunda visade, att skulden blifvit betalt.

Lagberedningen, som med »borgenär» naturligtvis afsåg vederbörande borgenär, lämnade icke någon anvisning om, huru han skulle legitimera

sig, utan ansåg tydligen, att de allmänna reglerna härutinnan skulle vara afgörande.

Författarna till inteckningsförordningen sammanslogo lagberedningens ofvanberörda paragrafer till ett enda stadgande (22 §). Häraf blef en naturlig följd, att ett gemensamt ord kom att användas såsom beteckning ej mindre för borgenär än äfven för gäldenär.

Vid nu berörda förhållande, och då föreskriften om uppvisande af inteckningshandlingen naturligtvis är nödig i och för dennas förseende med påskrift om dödningsåtgärden, har man ingen anledning antaga, att inteckningsförordningens författare velat uttala den satsen, att hvem som helst, som uppvisar inteckningshandling, äger få inteckningen dödad. De hafva i fråga om behörigheten att göra framställning om dödande af inteckning för fordran allenast, i likhet med lagberedningen, fastslagit, att sådan befogenhet kan tillkomma såväl gäldenär som borgenär. Legitimationsfrågan har lämnats öppen, hvilket befunnits desto lämpligare, som den uppenbarligen icke, där man ej ville bryta mot allmängiltiga grundsatser, kunde lösas genom en gemensam regel; innehafvet af löpande skuldebref måste nämligen innefatta legitimation, hvaremot förhållandet är motsatt i fråga om icke löpande skuldebref, och, beträffande det fall, att dödningsåtgärden påkallas af utfärdaren af skuldebref, måste detta, af hvad slag det än är, då det af honom innehafves, också anses vara af honom infriadt, i följd hvaraf innehafvet här utgör tillräcklig legitimation.

Så vidt jag under mina inspektionsresor varit i tillfälle att inhämta, har den af mig nu uttalade meningen på några undantag när omfattats af praxis vid underdomstolarna.

Bör kallelse till mottagande af varning af pastor för oenighet i äktenskap, i händelse af den ene makens tredska att ställa sig kallelsen till efterrättelse, betraktas som lagligen undfången varning?

I ett år 1909 under min pröfning hänskjutet ärende (jfr ämbetsberättelsen till 1910 års Riksdag, sid. 245 och följ.) fann jag mig på anförda skäl böra besvara ofvanstående fråga jakande.

På grund af den uppmärksamhet, mitt då gjorda uttalande väckte

inom prästerliga kretsar, anser jag mig böra här lämna redogörelse för följande af Kungl. Maj:t i regeringsrätten afgjorda rättsfall, där min uppfattning blifvit godkänd.

Hos pastorsämbetet i Visby anhöll B., att varning måtte tilldelas honom och hans hustru för oenighet i äktenskapet. Med anledning häraf utfärdade vice pastorn i Visby stadsförsamling den 29 april 1909 kallelse å makarne till inställelse å pastorsexpeditionen den 1 maj 1909 för emottagande af varningen. B., som hörsammade kallelsen, mottog vederbörlig varning, hvaremot hustru B., oaktadt hon enligt skriftligt erkännande erhållit del af den å henne utfärdade kallelsen, icke inställde sig å utsatt tid och ställe för undfående af varningen.

Sedan makarne B. därpå flyttat till Annedals församling i Göteborg, anhöll B. den 1 november 1909 hos nämnda församlings kyrkoråd, att, enär oenigheten fortfore, makarne måtte erhålla i lag stadgad varning inför kyrkorådet.

Vid sammanträde den 18 november 1909 beslöt kyrkorådet i anledning af denna framställning, att den begärda varningen icke för det dåvarande skulle företagas, enär hustru B. visserligen blifvit kallad till inställelse inför vice pastor och erkänt denna kallelse, men i verkligheten ej af honom blifvit varnad.

Öfver kyrkorådets beslut anförde B. besvär hos domkapitlet i Göteborg, under yrkande att domkapitlet måtte förklara B. hafva rätteligen varnats af kyrkoråd samt ålägga kyrkorådet att meddela hustru B. varning för oenighet i äktenskapet eller, därest domkapitlet skulle anse B. icke hafva blifvit rätteligen varnad af kyrkorådet, att domkapitlet måtte förklara hinder ej möta för makarnes varnande inför kyrkoråd vid skilda tillfällen. Domkapitlet yttrade i utslag den 2 februari 1910: Enär kyrkorådet vid det förhållande, att hustru B. icke erhållit den i 14 kap. 1 § giftermålsbalken föreskrifna varning af pastor, haft skäl för sin vägran att meddela makarna varning för oenighet i äktenskapet, pröfvade domkapitlet lagligt lämna klagandens i målet gjorda yrkanden utan afseende.

Kungl. Maj:t, där B. besvärade sig, utlät sig i utslag den 20 januari 1911, att enär hustru B., enligt hvad i målet blifvit upplyst, vägrat efterkomma henne delgifven kallelse att inställa sig å pastorsexpeditionen i Visby den 1 maj 1909 för att mottaga varning för oenighet i äktenskapet,

samt med afseende härå och å hvad eljest i målet förekommit den omständigheten, att hustru B. icke i vidare mån, än som skett genom berörda kallelse, undfått varning af kyrkoherde, ej utgjort giltig anledning för kyrkorådet att vägra meddela makarna B. varning för oenighet i äktenskapet,

pröfvade Kungl. Maj:t skäligt att, med undanröjande af kyrkorådets och domkapitlets beslut, visa ärendet åter till kyrkorådet för lagenlig behandling.

Fördelning af värdet af vin eller öl, som beslagtagits och förklarats förbrutet.

I 3 § af förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905 är stadgadt, att vin eller öl, som är försatt med något för hälsan skadligt ämne eller med sackarin, ej får till salu hållas.

Sker förbrytelse mot detta stadgande, äro jämlikt 41 § de till salu hållna dryckerna underkastade beslag och förbrutna, hvarförutom bötesansvar skall ådömas.

I 44 § är följande föreskrift meddelad: »Om böters förvandling och fördelning, om rätt att anställa åtal för öfverträdelse af denna förordning, om verkställande af beslag så ock om öfvervakande i öfrigt af förordningens efterlefnad samt om domstol, där öfverträdelser af densamma skola åtalas, lände till efterrättelse hvad i gällande förordning angående försäljning af brännvin är eller varder stadgadt.»

I denna paragraf finnes alltså icke — lika litet som i någon annan af förordningens paragrafer — bestämmelse till ledning för afgörande af frågan, huru värdet af förbrutet vin eller öl skall fördelas.

Denna lucka beror uppenbarligen på förbiseende. I den förutvarande förordningen angående försäljning af vin och öl fanns icke någon motsvarighet till ofvananmärkta stadganden i 3 och 41 §§. Då vin och öl sålunda enligt den förra förordningen icke kunde förklaras förbrutet, innehöll samma förordning ej heller någon bestämmelse angående fördelningen af värdet af förbrutet vin eller öl. Utan att beakta detta förhållande lät man stadgandet i förordningens § 21 mom. 2, som motsvar 44 § i dess nuvarande lydelse, oförändradt inflyta i den nya förordningen. Gifvetvis måste man emellertid utgå från, att lagstiftarens mening varit, att värdet af förbrutet vin eller öl skall fördelas i enlighet med de bestämmelser, som gälla om fördelningen af böter, ådömda enligt ifrågavarande förordning. Af värdet skola följaktligen jämlikt 48 § i förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905 två tredjedelar tillfalla åklagaren och en tredjedel den stads eller sockens fattigkassa, där den åtalade förbrytelsen år begången. Finnes särskild angifvare, äger han rätt till hälften af åklagarens andel.

Val af nämndeman för stad, lydande under landsrätt.

I 1 kap. 1 § rättegångsbalken var ursprungligen stadgadt: »Första domstol å landet är häradsrätt. Där dömer häradshöfding, med tolf bönder, som i häradet bo och därtill valde äro. De tolf kallas häradsnämnd.» Enligt förordningen den 18 december 1823 erhöll ifrågavarande lagrum följande lydelse: »Första domstol å landet är häradsrätt; där dömer häradshöfding med tolf bönder, som i häradet bo och därtill valda äro. De tolf kallas häradsnämnd. Då ledigt rum i nämnden fyllas skall, varde i den eller de socknar, för hvilka ledigheten inträffat, val hållet af de därstädes boende bönder, å därtill fjorton dagar förut utlyst sockenstämma — —; och den, som de flesta rösterna erhållit, vare såsom nämndeman ansedd. Vid valet äge hvar bonde lika röst, ehvad han större eller mindre hemman hafver — —.»

Den 12 februari 1824 utfärdades ett kungl. bref, enligt hvilket hvarje härad eller tingslag skall indelas i valkretsar för val af nämndeman, s. k. nämndemansdistrikt; och skall indelningen göras af häradsrätterna.

Genom förordning den 19 juli 1872 erhöll 1 kap. 1 § rättegångsbalken följande ändrade lydelse: »Underrätt å landet är häradsrätt. Där dömer häradshöfding med tolf män, som därtill valda äro. De tolf kallas häradsnämnd. Då ledigt rum i nämnden fyllas skall, varde i den valkrets, för hvilken ledigheten inträffat, val hållet å kommunalstämma. Äro flera socknar, eller socknedelar, till gemensam valkrets förenade, bestämme rätten, å hvilken sockens kommunalstämma valet förrättas skall. En hvar, som i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad är, äge rösträtt vid nämndemansval inom den valkrets, han tillhör; och hafve hvarje röstande en röst. Vid lika röstetal skilje lotten.»

Vid den indelning i valkretsar, som kom till stånd omedelbart efter utfärdandet af förenämnda kungl. bref, torde, åtminstone hvad det stora flertalet domsagor angår, allt sedan hafva förblifvit. Och jag har mig bekant, att ny indelning icke skett ens i fall, då viss del af en socken, utgörande en valkrets, utbrutits och bildat stad, fastän utan egen jurisdiktion.

I dylikt fall — jag kan exempelvis nämna Borgholm — har staden blifvit utan den andel i handhafvandet af rättsskipningen, som enligt lagstiftarens uppenbara mening bör tillkomma hvarje kommun inom en häradsrätts domvärjo.

Att vederbörande häradsrätt underlåtit att förordna om ny indelning, kan gifvetvis hafva berott därpå, att häradsrätten oriktigt utgått från, att stadens röstberättigade invånare, utan särskildt förordnande, allt fortfarande skulle deltaga i nämndemansval vid kommunalstämma i den socken, staden före utbrytningen tillhört. Å andra sidan saknas emellertid icke anledning till antagande, att underlåtenheten i fråga haft sin orsak däri, att häradsrätten med hänsyn till lagens bestämmelser ansett sig icke kunna meddela något förordnande angående rätt för stadens invånare att deltaga i nämndemansval. Dessa bestämmelser, ehuru de i sin nuvarande lydelse tillkommit på en tid, då städer, lydande under landsrätt, funnos, tala nämligen i fråga om valkretsar endast om *socknar* eller *socknedelar*.

Klart lärer emellertid vara, att, enligt förnuftig tolkning af förevarande bestämmelser, hinder icke möter för vederbörande häradsrätt att förordna, det stad, hvarom nu är fråga, skall med närgränsande socken förenas till gemensam valkrets, och att stadens röstberättigade invånare äga att å socknens kommunalstämma deltaga i val af nämndeman. Däremot uppkomma tydligen afsevärda svårigheter, om man antager, att stad skulle kunna utgöra egen valkrets för val af nämndeman, eller att nämndemansval eljest skulle kunna försiggå i stad.

Enligt förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 utöfvas i stad, där stadsfullmäktige äro tillsatta,* kommunens beslutanderätt af stadsfullmäktige med undantag för två särskildt angifna frågor, i afseende å hvilka beslutanderätten tillkommer allmänna rådstugan. Nämndemansval är icke någon af dessa frågor. På grund häraf och då ifrågavarande förordning, som särskildt utsäger, att om val af landstingsmän är särskildt stadgadt, icke innehåller något motsvarande uttalande i afseende å val af nämndeman, måste man antaga, att lagstiftaren, om han vid förordningens redigerande haft tanke på möjligheten af nämndemansval i stad, förutsatt, att dylikt val skulle förrättas af stadsfullmäktige. Den sålunda dragna slutsatsen står dock i uppenbar strid med den i 1 kap. 1 § rättegångsbalken uttalade principen, att vid val af nämndeman hvarje röstande skall äga en röst. Ty denna regel gäller ju icke vid val till stadsfullmäktige. Man kommer följaktligen till en återvändsgränd. Och detta lärer visa, att ej mindre författarne till lagen den 19 juli 1872 än äfven kommunallagarnas författare gjort sig skyldiga till förbiseende, i det de ej haft uppmärksamheten fästad å det spörsmål, jag ansett mig böra här behandla.

---

* Stadsfullmäktige torde finnas i de städer, som lyda under landsrätt.

Framställning till Riksdagen om ändring af 6 § i lagen angående villkorlig straffdom den 22 juni 1906.

Vid inspektion hos stationskrigsrätten i Karlskrona under år 1910 antecknade jag två rättsfall, där fråga varit om tolkning af bestämmelserna i 5 och 6 §§ af lagen angående villkorlig straffdom den 22 juni 1906, så vidt de afse det fall, att disciplinstraff enligt strafflagen för krigsmakten ådömts jämte frihetsstraff enligt annan författning.

I det ena fallet, som afsåg 2:a klass sjömannen X., hade stationskrigsrätten den 11 augusti 1910 meddelat följande utslag:

»Uti målet är utredt, att X. olofligen undanhållit sig från härvarande kasern under sex dagar mellan den 23 och den 29 juni innevarande år.

Med tillämpning af 68 § strafflagen för krigsmakten pröfvar krigsrätten förty rättvist döma X. för oloflig undanhållning till disciplinstraff af sex dagars sträng arrest.

X. är härjämte enligt Medelsta häradsrätts utslag den 22 sistlidne juli jämlikt 20 kap. 4 § strafflagen för första resan medelst inbrott begången stöld, som föröfvats den 28 juni 1910, dömd till straffarbete under tre månader, med hvars verkställighet enligt häradsrättens förordnande skulle anstå och på de i lagen angående villkorlig straffdom den 22 juni 1906 angifna villkor bero, huruvida straffet skulle gå i verkställighet. Jämlikt stadgandet i 4 kap. 9 § strafflagen samt 5 § i lagen den 22 juni 1906 förordnar krigsrätten dels om sammanläggning af ofvan angifna straff sålunda, att svaranden i en bot skall undergå straffarbete under tre månader nio dagar, och dels att anstånd med verkställigheten af detta straff ej skall äga rum.»

Det af stationskrigsrätten åberopade stadgandet i 4 kap. 9 § strafflagen föreskrifver, att, i händelse någon, sedan han blifvit till straff för ett brott dömd, varder öfvertygad att förut hafva föröfvat annat brott, straffet skall så bestämmas, som hade han på en gång varit för båda brotten lagförd. Uppenbarligen var detta lagrum i förevarande fall tillämpligt.

I det af stationskrigsrätten likaledes åberopade stadgandet i 5 § af lagen angående villkorlig straffdom är föreskrifvet, att, i händelse den, som för begånget brott erhållit villkorlig dom, varder öfvertygad att hafva före domen föröfvat annat brott, domstolen skall, vid bestämmande jämlikt 4 kap. 9 § strafflagen af straff för brotten, ock förordna, huruvida anstånd enligt förstnämnda lag må äga rum.

Det förordnande, domstolen enligt denna paragraf har att meddela

rörande frågan, huruvida den förut beslutade villkorliga domen må äga bestånd, måste naturligtvis ske i enlighet med de grunder, som angifvas i lagen angående villkorlig straffdom. Uppkommer vid vederbörlig sammanläggning ett högre straff än straffarbete i tre månader eller fängelse i sex månader, har domstolen sålunda icke något val; den villkorliga domen skall annulleras. Under förutsättning att uti förevarande fall sammanläggning af de båda straffen, tre månaders straffarbete och sex dagars sträng arrest, lagligen bort ske, var följaktligen redan med hänsyn till det efter sammanläggningen bestämda straffets storlek stationskrigsrättens utslag, i hvad det afsåg den villkorliga domen, det enda riktiga.

Med det andra, här ofvan antydda rättsfallet förhöll sig på följande sätt.

Rådstufvurätten i Karlskrona dömde genom utslag den 3 augusti 1910 2:a klass sjömannen Y. jämlikt 20 kap. 4 § strafflagen för medelst inbrott föröfvad stöld till fängelse i tre månader, med hvars verkställighet dock enligt rådstufvurättens förordnande skulle anstå i enlighet med bestämmelserna i lagen angående villkorlig straffdom. Innan ifrågavarande stöld föröfvades, hade emellertid Y. gjort sig skyldig till oloflig undanhållning, fylleri och första gången persedelförskingring, och härför dömdes han af stationskrigsrätten genom utslag den 18 augusti 1910, jämlikt 68, 102 och 112 §§ i strafflagen för krigsmakten, till sex dagars sträng arrest. Samtidigt förordnade stationskrigsrätten, dels att de båda Y. ådömda straffen skulle sammanläggas sålunda, att Y. skulle i en bot undergå fängelse i tre månader aderton dagar, och dels att det af rådstufvurätten beviljade anståndet ej skulle äga rum. Från stationskrigsrättens utslag var tjänstförrättande auditören så till vida skiljaktig, att han, utan att sammanlägga straffen, förordnade, att med det af rådstufvurätten ådömda straffet skulle anstå, och att på de i lagen angående villkorlig straffdom angifna villkor skulle bero, huruvida detta straff skulle gå i verkställighet.

Ehuru det af stationskrigsrätten efter sammanläggningen bestämda straffets *storlek* sålunda icke nödvändiggjorde den villkorliga domens undanröjande, kan man tydligen icke af stadgandet i 5 § af lagen angående villkorlig straffdom, hvilket icke för något fall ålägger domstolen *skyldighet* att låta villkorlig dom bestå, hämta anledning till anmärkning mot utslaget i denna del.

En annan sak är, om auditörens skiljaktiga mening, enligt hvilken det af rådstufvurätten beviljade anståndet fortfarande skulle äga rum, kan försvaras.

Vid bedömandet häraf måste man beakta jämväl stadgandet i 6 § af

ifrågavarande lag, enligt hvilket villkorlig dom ej må brukas i fråga om straff, som ådömes efter strafflagen för krigsmakten.

På grund af detta stadgande var det ju för auditören, som ansåg sig ej böra sammanlägga de båda Y. ådömda straffen, icke möjligt att låta Y. komma i åtnjutande af villkorlig dom beträffande disciplinstraffet. Äfvenledes är det utom tvist, att, om auditören i likhet med stationskrigsrättens pluralitet förordnat om straffsammanläggning, den af rådstufvurätten meddelade villkorliga domen i fråga om straffet för inbrottsstöld måst af honom undanröjas. Lagen tillstädjer nämligen icke villkorlig dom i afseende å en del af ett straff; och det straff, som genom sammanläggning skulle uppkommit, eller fängelse i tre månader aderton dagar, var Y. ådömdt jämväl efter strafflagen för krigsmakten.

Här återstår sålunda endast att besvara det förut antydda spörsmålet, huruvida straffsammanläggning i fall, hvarom här är fråga, lagligen kan underlåtas.

Om någon under en lagföring varder förvunnen till två förbrytelser, skola, jämlikt 4 kap. 2 § strafflagen, de särskilda straff, som härför ådömas honom, sammanläggas enligt de i kapitlet närmare angifna grunder. Och varder någon, sedan han blifvit till straff för ett brott dömd, öfvertygad att förut hafva föröfvat annat brott, skall, såsom här ofvan anmärkts, straffet så bestämmas, som hade han på en gång varit för båda brotten lagförd; äfven här skola således de särskilda straffen sammanläggas enligt nyssberörda grunder. Motsvarande principer gälla enligt bestämmelserna i 3 kapitlet af strafflagen för krigsmakten i afseende å straff, som ådömts enligt denna lag.

Hvad sålunda om straffsammanläggning är stadgadt i allmänna strafflagen och strafflagen för krigsmakten är icke i vidare mån modifieradt genom lagen om villkorlig straffdom, än att sistnämnda lags 3 § — hvilken föreskrifver, att, där böter ådömas jämte frihetsstraff, som i 1 § sägs, anstånd må kunna lämnas med båda straffen eller ock med frihetsstraffet, men ej med bötesstraffet allena — tillika innehåller den bestämmelsen, att, då anstånd beviljas, sammanläggning af böterna med frihetsstraff ej skall äga rum.

Beträffande ifrågavarande fall, eller att disciplinstraff ådömes jämte frihetsstraff enligt annan författning än strafflagen för krigsmakten, skola alltså de allmänna reglerna tillämpas, hvaraf vidare följer, att villkorlig dom här icke får användas.

Resultatet af den gjorda undersökningen är sålunda, att stationskrigsrätten uti ifrågavarande båda mål beträffande de förut meddelade villkorliga domarne icke lagligen kunnat förfara på annat sätt än som skett, samt

att å andra sidan den af auditören i det senare målet uttalade skiljaktiga meningen icke öfverensstämmer med lag.

Däremot förefaller det mig, som om lagen uti förevarande hänseende fått ett innehåll, som går utöfver syftet med bestämmelsen i 6 §, enligt hvilken, där straff ådömes efter strafflagen för krigsmakten, villkorlig dom icke får i fråga om det straff brukas. Detta undantag har sin grund i farhågan, att disciplinen skulle utsättas för fara, därest ett efter strafflagen för krigsmakten ådömdt straff ej bragtes till verkställighet. Men tydligen kan en sådan synpunkt icke anläggas i afseende å annat straff, som vederbörande krigsman därjämte förskyllt, låt vara att straffen samtidigt ådömas.

I sakens natur ligger, att då någon på en gång dömes för två särskilda brott till fängelse eller straffarbete (eller fängelse och straffarbete), anstånd icke bör lämnas allenast med det ena straffet. Ändamålet med den villkorliga domen måste vara att för den brottslige undanröja faran för ett demoraliserande inflytande af bekantskapen med fängelset. Måste han aftjäna det ena straffet, finnes ingen förnuftig anledning att låta det andra villkorligt anstå.

Annorlunda är förhållandet i fråga om den, som på en gång dömes dels till disciplinstraff och dels till vanligt frihetsstraff. Med afseende å disciplinstraffets natur kan den omständigheten, att villkorlig dom ej får användas i fråga om sådant straff, icke i och för sig utgöra giltig orsak att beröfva den dömde förmånen af villkorlig dom beträffande det vanliga frihetsstraffet.

Vissa omständigheter synas ock tala för, att lagens ståndpunkt uti ifrågavarande afseende beror på förbiseende.

Uti lagen hafva sålunda i andra afseenden förefintliga olikheter emellan disciplinstraff, å ena sidan, samt fängelse och straffarbete, å den andra, blifvit behörigen beaktade.

Sålunda må enligt 1 § villkorlig dom ej brukas, där den tilltalade under de tio år, hvilka närmast föregått brottet, blifvit dömd till straffarbete eller fängelse eller under samma tid undergått dylikt straff, som blifvit honom tidigare ådömdt. Att den tilltalade under angifna tiden dömts till eller undergått disciplinstraff, utgör däremot icke hinder mot villkorlig dom.

Och enligt 4 § skall, där den, som genom villkorlig dom undfått anstånd med straff, inom tre år efter domen begår brott, hvarför han dömes till fängelse eller straffarbete, anståndet tillika af domstolen förklaras förverkadt. Om åter den villkorligt dömde inom samma tid gör

sig skyldig till förbrytelse enligt strafflagen för krigsmakten och därför dömes till disciplinstraff, medför detta icke ovillkorligen anståndets förverkande.

Det synes mig vara af vikt, att den nu påpekade oegentligheten blifver genom ett tillägg till 6 § i lagen angående villkorlig straffdom undanröjd, enär eljest tillämpningen af samma lag med dess behjärtansvärda syfte kommer att i ett icke obetydligt antal fall blifva utesluten på grunder, som för bedömandet af frågan om villkorlig dom borde vara främmande.

Emellertid torde i sammanhang med den af mig nu ifrågasatta lagändringen äfven ett annat fall af praktisk betydelse böra klargöras, det fall nämligen, att en person dömes till bötesstraff, hvarmed enligt lagen om villkorlig straffdom anstånd må beviljas, och därjämte till disciplinstraff enligt strafflagen för krigsmakten. Äfven i dylika fall bör i fråga om bötesstraffet villkorlig dom ej vara utesluten. Härför tala såväl disciplinstraffets natur som bestämmelsen i 33 § af strafflagen för krigsmakten rörande disciplinstraffets öfvergång till fängelse, när tillgång till böterna saknas.

Om däremot någon dömes dels efter strafflagen för krigsmakten* till böter dels ock till frihetsstraff, hvarmed anstånd enligt lagen om villkorlig straffdom må beviljas, lärer med hänsyn till bestämmelserna i 3 och 6 §§ af samma lag hinder icke förefinnas för brukande af villkorlig dom i fråga om frihetsstraffet.

Enahanda är förhållandet, om någon samtidigt dömes dels efter strafflagen för krigsmakten* till afsättning eller mistning af ämbete eller tjänst på viss tid dels ock till frihetsstraff af nyssnämnda beskaffenhet. Sammanläggning af dylika straff kan ju icke ifrågakomma.

Liksom enligt hvad ofvan yttrats villkorlig dom, där en person samtidigt dömes exempelvis till två fängelsestraff, icke får användas beträffande allenast det ena straffet, så bör ej heller anstånd kunna ifrågakomma i afseende å endast ett af två eller flera samtidigt ådömda bötesstraff.

På grund af hvad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Riksdagen måtte för sin del antaga följande förslag till

Lag

om ändrad lydelse af 6 § i lagen angående villkorlig straffdom den 22 juni 1906.

Där straff ådömes efter 25 kap. strafflagen eller efter strafflagen för krigsmakten, må ej villkorlig dom i fråga om det straff brukas.

---

* Härmed likställas 25 kap. strafflagen och tryckfrihetsförordningen.

Ej heller skall hvad i denna lag är stadgadt angående meddelande af villkorlig straffdom hafva afseende å straff, som ådömes för förbrytelse mot tryckfrihetsförordningen.

Ådömes jämte frihets- eller bötesstraff, i fråga hvarom villkorlig dom enligt denna lag må brukas, disciplinstraff efter strafflagen för krigsmakten, utgöre den omständigheten ej hinder för beviljande af anstånd med förstnämnda straff. Beviljas anstånd, äge sammanläggning af straffen ej rum.

Framställning till Riksdagen om ändring i 1 § af förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämning.

I 1 § af förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämning äro följande bestämmelser meddelade:

»Hvar, som har fordran hos annan i penningar, eller hvad det är, skall den genom stämning eller lagsökning, eller eljest skriftligen eller muntligen, hos gäldenären kräfva inom tio år från den dag, då skuldebref eller annan handling, hvarå fordran grundad är, gafs, eller fordringen annorledes tillkom; och vare fordringens tillkännagifvande hos gäldenären lika ansedt, som hade kraf skett: är fordran ej till betalning förfallen så tidigt, att den inom tio år sökas eller kräfvas kan; då skall borgenär, inom sagda tids förlopp, gäldenären därom erinra. Vare ock borgenär skyldig att, så länge hans fordran sedan innestår, den ånyo bevaka, som nu sagdt är, inom hvart tionde år ifrån den dag, då sista bevakningen skedde.

Har den, hos hvilken fordran genom kraf eller erinran bevakas skall, blifvit i sådant ändamål, å tre särskilda dagar af tionde året, sökt i sitt hemvist, men ej kunnat träffas; gifve borgenär fordringen an hos domstol eller Konungens befallningshafvande, och låte bevis däröfver i allmänna tidningarna införas tre gånger, minst fjorton dagar emellan hvarje gång, och första gången inom tionde årets slut.

Är borgenären ej veterligt, om eller hvar gäldenären äger hemvist inom riket; då må ock fordringen hos domstol eller Konungens befallningshafvande angifvas och beviset däröfver i tidningarna införas, inom tid, som nu sagd är.»

Enligt denna paragraf kan alltså — då den, hos hvilken fordran genom kraf eller erinran skall bevakas, blifvit i sådant ändamål å tre särskilda dagar under tionde året sökt i sitt hemvist men ej kunnat anträffas, äfvensom då borgenär ej vet, om eller hvar gäldenären har hemvist inom riket — preskription afbrytas genom fordringens blotta angifvande hos domstol eller Konungens befallningshafvande (det vill numera säga öfverexekutor) utan stämning eller lagsökning.

Bevis öfver fordringens anmälan hos domstol eller öfverexekutor skall införas i allmänna tidningarna, d. v. s. Post- och inrikes tidningar, tre gånger, minst fjorton dagar mellan hvarje gång och första gången inom tionde årets slut.

Bestämmelse saknas emellertid om den tid, inom hvilken detta kungörelseförfarande skall vara afslutadt, d. v. s. när tredje kungörandet sist måste ske.

Det lärer kunna antagas, att denna bristfällighet beror på ett förbiseende, liksom att lagberedningen, på hvars förslag stadgandet i fråga tillkommit, hyst den meningen, att sedan första kungörandet försiggått, de båda öfriga kungörelserna skulle äga rum utan obehörigt dröjsmål.

Enligt denna mening, som icke torde sakna anhängare i praxis, borde, om tredje kungörandet exempelvis skett först under tolfte året, borgenären hafva förlorat sin talan.

Med hänsyn till affattningen af stadgandet, som endast utsäger, att *minst* fjorton dagar skola förflyta mellan hvarje kungörande, synes det dock vara svårt att godkänna ett dylikt resultat, hvilket godtyckligt skulle beröfva borgenären hans rätt.

Förkastas nämnda mening, torde man vara nödgad utgå från, att det är tillfyllest, om tredje kungörandet äger rum inom tio år från det första.

Men äfven härigenom råkar man ut för afsevärda oegentligheter.

Sedan preskription af fordringen genom densammas bevakning afbrutits, åligger det enligt förevarande paragraf borgenären att ånyo bevaka sin fordran inom tio år från den dag, då förra bevakningen skedde.

Beträffande det bevakningsförfarande, om hvilket nu är fråga, synes man närmast böra antaga, att hvarje särskild kungörelse är att anse såsom ett i detsamma ingående led. Preskriptionen, som, där första kungörandet äger rum inom tionde året, bringas att hvila, varder definitivt afbruten först den dag, tredje kungörandet sker, från hvilken dag alltså ny preskriptionstid börjar löpa. Häraf blir följden, att, om tredje kungörandet icke försiggår förr än å sista möjliga dagen (eller precis tio år från första kungörandet), borgenären under denna tioårsperiod har sin talan öppen,

utan att han under samma tid vidtagit särskild bevakningsåtgärd. Ett dylikt resultat står dock tydligen icke väl tillsammans med innehållet uti ifrågavarande paragraf.

Man torde emellertid komma till ej mindre otillfredsställande slut, därest man utgår från, att redan första kungörandet definitivt afbryter preskriptionen. I så fall måste nämligen, då ny preskriptionstid ju skulle räknas från den dag, första kungörandet ägde rum, borgenären förlora sin talan, om han underläte att inom tio år därefter ånyo bevaka sin fordran på något af de i lagen medgifna sätten. Detta skulle leda därhän, att stadgandet om andra och tredje kungörandet väsentligen förlorade sin betydelse. Borgenären skulle utan risk kunna eftersätta sin skyldighet i afseende å dem. Inom tio år från första kungörandet måste han i hvarje fall ånyo påbörja proceduren. Och anträffades gäldenären inom denna tid, kunde en mot honom af borgenären anhängiggjord talan icke förnuftigtvis afvisas på den grund, att borgenären icke mer än två gånger kungjort beviset om fordringens angifvande hos domstol eller öfverexekutor. Tiden för ytterligare kungörande var nämligen ännu icke försutten.

Då den oklarhet, som alltså uti förevarande hänseende vidlåder gällande lag, gifvit anledning till olägenheter i praxis, i det, sedan bevakningsförfarandet i fråga användts, tvist uppstått, huruvida ny preskriptionstid skulle räknas från första eller från tredje kungörandet, ansåg jag mig böra i en till Kungl. Maj:t år 1910 ingifven skrifvelse fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på förhållandet, i förhoppning att det skulle varda beaktadt vid den revision af vissa delar af obligationsrätten, som särskilda kommitterade från de tre skandinaviska länderna fått i uppdrag att verkställa.

Emellertid har numera kommit till min kännedom, att enligt den af kommitterade uppgjorda arbetsplanen preskriptionsbestämmelserna icke komma att utgöra föremål för kommitterades behandling. På grund häraf har jag ansett mig böra för Riksdagen framlägga förslag till fyllande af ofvan omförmälda lucka uti ifrågavarande förordning. Lämpligen synes erforderlig klarhet kunna vinnas genom ett stadgande, att bevis öfver fordringens anmälan hos domaren eller öfverexekutor skall införas i allmänna tidningarna tre gånger, minst två och högst tre veckor mellan hvarje gång och första gången inom tionde årets slut. Genom ett dylikt stadgande skulle blifva tydligt, att preskription afbrytes först genom tredje kungörandet.

Jag får alltså hemställa, att Riksdagen måtte för sin del antaga följande förslag till

Lag

om ändrad lydelse af 1 § i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämning.

Hvar, som har fordran hos annan i penningar, eller hvad det är, skall den genom stämning eller lagsökning, eller eljest skriftligen eller muntligen, hos gäldenären kräfva inom tio år från den dag, då skuldebref eller annan handling, hvarå fordran grundad är, gafs, eller fordringen annorledes tillkom; och vare fordringens tillkännagifvande hos gäldenären lika ansedt, som hade kraf skett: är fordran ej till betalning förfallen så tidigt, att den inom tio år sökas eller kräfvas kan; då skall borgenär, inom sagda tids förlopp, gäldenären därom erinra. Vare ock borgenär skyldig att, så länge hans fordran sedan innestår, den ånyo bevaka, som nu sagdt är, inom hvart tionde år ifrån den dag, då sista bevakningen skedde.

Har den, hos hvilken fordran genom kraf eller erinran bevakas skall, blifvit i sådant ändamål, å tre särskilda dagar af tionde året, sökt i sitt hemvist, men ej kunnat träffas; gifve borgenär fordringen an hos domstol eller Konungens befallningshafvande, och låte bevis däröfver i allmänna tidningarna införas tre gånger, minst två och högst tre veckor emellan hvarje gång, och första gången inom tionde årets slut.

Är borgenären ej veterligt, om eller hvar gäldenären äger hemvist inom riket; då må ock fordringen hos domstol eller Konungens befallningshafvande angifvas och beviset däröfver i tidningarna införas, inom tid, som nu sagd är.

Framställning till Riksdagen om ändring af 16 kap. 10 § rättegångsbalken.

I 4 § af lagen angående förordnande af rättegångsbiträde åt häktad den 14 september 1906 är stadgadt, att rättegångsbiträde, hvarom i denna lag sägs, skall njuta skälig ersättning af allmänna medel, efter ty rätten bestämmer. Beslut om sådan ersättning skall gå i verkställighet, ändå att det ej vunnit laga kraft; och skall skriftligt besked om beslutet utan afgift genast tillhandahållas biträdet. I slutliga utslaget åligger det sedermera rätten att pröfva, huruvida ersättningen skall till statsverket återgäldas, vare sig af allmän åklagare eller af enskild part.

I enlighet med dessa bestämmelser har åtskilliga gånger inträffat, att person, som förordnats till rättegångsbiträde åt häktad, redan före slutliga utslaget berättigats till ersättning af allmänna medel. Understundom lärer äfven hafva händt, att rättegångsbiträde, som sålunda förskottsvis tillerkänts ersättning, ansett, att rätten bestämt ett lägre ersättningsbelopp, än som med hänsyn till de föreliggande omständigheterna kunde anses skäligt. I dylika fall har, enligt hvad jag under mina inspektionsresor försport, tvekan uppstått angående sättet för fullföljd af talan mot beslutet angående ersättningen. Särskild bestämmelse härom är nämligen icke meddelad.

I 16 kap. 10 § rättegångsbalken är föreskrifvet, att, om underrätt genom beslut under rättegången utlåtit sig angående ersättning åt vittne eller annan, som kallats att meddela upplysning i målet, så skall mot det beslut, i händelse af missnöje, särskild talan föras.

Detta stadgande, som tillkom genom lagen den 14 juni 1901 och alltså före lagen angående förordnande af rättegångsbiträde åt häktad, har — i min tanke på goda skäl — ansetts böra analogiskt tillämpas jämväl å det fall, hvarom nu är fråga.

Å andra sidan har man emellertid, under medgifvande att grunden till nyssberörda stadgande i rättegångsbalken äfven här kunde åberopas, förmenat, att då lagen noga uppräknar de fall, när särskild talan må föras mot underrätts beslut under rättegången, sådan talan icke finge föras mot beslut af nu ifrågavarande art.

Då man till afhjälpande af den bristfällighet, som uti ifrågavarande afseende vidlåder gällande lagstiftning, påkallat mitt biträde, får jag, med tillmötesgående häraf, hemställa, att Riksdagen måtte för sin del antaga följande förslag till

Lag

angående ändrad lydelse af 16 kap. 10 § rättegångsbalken.

Har underrätt genom beslut under rättegången dömt någon till utgifvande af vite eller till ansvar för uteblifvande eller annan förseelse i målet; eller ogillat yrkande om ansvar för förseelse, som nu är sagd, eller om ådömande af förelagdt vite för uteblifvande; eller utlåtit sig angående ersättning åt vittne eller annan, som kallats att meddela upplysning i målet, eller åt rättegångsbiträde, hvarom förmäles i lagen angående förordnande af rättegångsbiträde åt häktad; eller skilt fullmäktig från fullmäktigskapet: mot det beslut skall, i händelse af missnöje, särskild talan

föras; och skall underrättelse härom i sammanhang med beslutet af rätten meddelas. Lag samma vare, där genom beslut, som af underrätt meddelats under rättegången, kvarstad eller skingringsförbud eller därmed jämförlig åtgärd beviljats eller yrkande om häfvande af sådan åtgärd ogillats.

Framställning till Riksdagen om ändrade bestämmelser i fråga om sättet för kungörande af utmätt lös egendoms försäljning.

I fråga om sättet för kungörande af utmätt lös egendoms försäljning är i 88 § 1 mom. utsökningslagen stadgadt: »Skall lös egendom säljas, låte utmätningsmannen tid och ställe för auktionen kungöras i kyrkan för den församling, där försäljningen sker, så ock, om gäldenär eller borgenär det äskar, eller eljest sådant finnes lämpligt, i kyrkorna för de församlingar, som närmast därintill äro. Finnes för viss stad förordnadt, att auktion skall kungöras på annat sätt än nu är sagdt, lände det till efterrättelse.» För det fall, att egendom, som skall säljas, är af beskaffenhet att den ej, utan att förstöras eller väsentligen försämras, kan förvaras under den tid, som erfordras för auktionens kungörande i ofvan stadgad ordning, är i 2 mom. af samma paragraf meddelad den nödvändiga undantagsbestämmelsen, att utmätningsmannen äger låta kungöra försäljningen på annat sätt, som finnes lämpligt.

Angående sättet för kungörande af auktion å utmätt fast egendom stadgades i 99 § utsökningslagen, sådant detta lagrum lydde före tillkomsten af lagen den 29 maj 1896, att auktionsförrättaren skulle låta kungörelsen införas i allmänna tidningarna tre gånger äfvensom intagas i länskungörelserna, hvarförutom auktionsförrättaren skulle foga anstalt, att kungörelsen blefve å landet uppläst i tingslagets kyrkor och i stad anslagen å det ställe, där auktionen hölles. I händelse för viss stad förordnats, att auktion å fast egendom skulle jämväl på annat sätt kungöras, skulle ock det lända till efterrättelse.

Emellertid anhöll Riksdagen i underdånig skrifvelse den 2 maj 1894, att Kungl. Maj:t ville låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till det tillägg till utsökningslagens föreskrifter rörande försäljning af utmätt fast egendom, att kungörelse om sådan försäljning skulle, därest ske kunde, genom auktionsförrättarens försorg införas en gång i någon tidning

i orten, dock att auktionen ej finge inställas, förty att kungörelsen ej varit i sådan tidning införd.

Till stöd för denna sin framställning anförde Riksdagen:

Enligt Riksdagens åsikt kunde det icke antagas, att genom kungörelsers af ifrågavarande beskaffenhet införande i allmänna tidningarna, deras uppläsande i ortens kyrkor och intagande i länskungörelserna kunskap om den förestående auktionsförrättningen blefve tillräckligt spridd bland befolkningen i den ort, där salubjudna egendomen vore belägen. Då det emellertid syntes i hög grad önskligt, att en försäljning genom vederbörande myndighets försorg af utmätt egendom gåfve ett så godt resultat som möjligt, och utsikten härför mången gång torde ökas, i samma mån som kungörelsen om auktionen vunne allmännare spridning bland traktens befolkning, syntes ett stadgande om införande, genom auktionsförrättarens försorg, af ifrågavarande kungörelser i en ortstidning vara behöfligt och nyttigt. Enär underlåtenhet eller försummelse att iakttaga de i 99 § utsökningslagen förekommande bestämmelserna om sättet för kungörande af utmätt fast egendoms försäljning medförde den verkan, att auktionen inställdes, eller, om han det oaktadt blifvit hållen, kunde komma att upphäfvas, torde likväl ett dylikt stadgande böra gifvas en sådan form, att kungörelsens införande i någon tidning i orten icke föreskrefves såsom ett oeftergifligt villkor för hållandet af fastighetsauktionen, så att försummelse att iakttaga denna föreskrift skulle komma att medföra auktionsförrättningens ogiltighet.

I öfverensstämmelse med denna Riksdagens framställning erhöll 99 § utsökningslagen genom ofvanberörda lag af den 29 maj 1896 sin nuvarande lydelse, enligt hvilken kungörelse om försäljning af utmätt fast egendom skall, där så ske kan, införas jämväl i tidning inom orten. Samtidigt gafs åt stadgandet i 101 § sådan affattning, att underlåtenhet eller försummelse att i tidning inom orten kungöra förestående försäljning af utmätt fast egendom ej medför auktionens inställande eller ogiltighet.

I skrifvelse till Kungl. Maj:t år 1908 framhöll jag, hurusom följdriktigheten syntes kräfva, att äfven i afseende å försäljning af utmätt lös egendom föreskrift blefve i lagen intagen därom, att kungörelse om sådan försäljning skulle, där så ske kunde, genom utmätningsmannens försorg införas i tidning inom orten.

Uppenbarligen vore det — anförde jag — äfven i fråga om utmätt lös egendom synnerligen önskvärdt, att försäljningen gåfve ett så godt resultat som möjligt. Och otvifvelaktigt ökades, såsom Riksdagen i sin förenämnda framställning yttrade, utsikterna härför därigenom att kännedom om försäljningen så mycket som möjligt spredes bland traktens be-

folkning. Klart vore äfven, att till spridande af dylik kännedom skulle i afsevärd mån bidraga, att kungörelse om auktionen infördes i någon tidning inom orten.

Saknaden af en bestämmelse af ifrågavarande art hade ock, enligt hvad jag under min verksamhet såsom justitieombudsman varit i tillfälle att iakttaga, vållat märklig olägenhet.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt länsstyrelserna äfvensom öfverståthållarämbetet att, efter det kronofogdar, länsmän, magistrater och stadsfogdar lämnats tillfälle att yttra sig i ärendet, afgifva underdåniga utlåtanden öfver min sålunda gjorda framställning, hafva dylika utlåtanden numera inkommit. Nio länsstyrelser, nämligen Konungens befallningshafvande i Östergötlands, Kronobergs, Örebro, Blekinge, Södermanlands, Västmanlands, Kopparbergs, Gäfleborgs och Västernorrlands län hafva därvid tillstyrkt min framställning.

Öfverståthållarämbetet har meddelat, att den af mig föreslagna bestämmelsen redan nu följdes i Stockholm på grund af det för auktionsverket den 12 december 1907 af öfverståthållarämbetet fastställda reglementet, enligt hvilket kungörelse om auktion i Stockholm måste införas i den tidning, hvari öfverståthållarämbetets kungörelser intoges, nämligen, förutom »Posttidningen», äfven »Stockholms dagblad» samt i den eller de tidningar säljaren, i detta fall utmätningsmannen, bestämde. Ehuru således i fråga om Stockholm den föreslagna bestämmelsen icke vore nödig, har öfverståthållarämbetet funnit bestämmelsen, äfven hvad Stockholm anginge, lämpligen böra intagas i lagen och icke göras beroende af stadgande i ett auktionsreglemente, som lätt underginge förändring.

Konungens befallningshafvande i Gottlands län har funnit ett tilläggsstadgande i den af mig åsyftade riktningen vara både önskligt och af behofvet påkalladt. Då det emellertid icke sällan torde förekomma, att utmätning af lös egendom till jämförelsevis ringa värde ägde rum, kunde kostnaden för kungörelse i ortstidning komma att stå i ett oskäligt förhållande till sagda värde. Konungens befallningshafvande ansåge sig fördenskull böra ifrågasätta, huruvida det icke lämpligen kunde öfverlämnas åt vederbörande utmätningsman att pröfva, om i sistberörda fall kungörelse angående auktionen borde införas i ortstidning eller icke.

Äfven Konungens befallningshafvande i Kristianstads län har tillstyrkt min framställning. Emellertid har Konungens befallningshafvande ansett det icke böra lämnas oanmärkt, att den utmätta lösa egendomen mången gång kunde hafva ett så obetydligt värde, att kostnaden för auktionskungörelsens införande i tidningen blefve alltför betungande. I sådant fall torde det böra åligga utmätningsmannen att inhämta fordringsägarens me-

ning, huruvida han önskade kungörandet, i hvilket fall han äfven skulle hafva skyldighet att förskjuta kostnaden därför.

Konungens befallningshafvande i Malmöhus län, som likaledes vitsordat behofvet af den utaf mig förordade lagstiftningsåtgärden, har dock tillika anmärkt, att kungörande i ortstidning icke borde ske, då fråga vore om försäljning af lös egendom till ringa värde. För att förebygga ovisshet, när ett kungörande i ortstidning borde ske, syntes det Konungens befallningshafvande vara lämpligt föreskrifva, att sådant kungörande ej erfordrades, då det utmättas värde understege visst belopp; och ansåge sig Konungens befallningshafvande i nämnda hänseende böra föreslå 50 kronor såsom gräns.

Jämväl af Konungens befallningshafvande i Jämtlands län har min framställning vunnit understöd. Konungens befallningshafvande har dock funnit det vara lämpligt att icke göra stadgandet i fråga obligatoriskt, utan i en eller annan form fakultativt. Fall torde nämligen finnas, då kostnaden för ett tillkännagifvande i ortstidningen blefve för stor i förhållande till det utmätta godsets värde, liksom, särskildt i aflägsna trakter, ett sådant tillkännagifvande kunde fordra för lång tid.

Konungens befallningshafvande i Kalmar län har äfvenledes ansett det föreslagna kungörandet i ortstidning lämpligt, dock att det borde göras beroende på särskilda omständigheter, såsom att borgenär eller gäldenär därom gjort framställning, att den utmätta egendomen hade ett betydligare värde, eller att vid redan hållen auktion någon försäljning icke kunnat komma till stånd. I öfverensstämmelse härmed hemställdes, »att 88 § i utsökningslagen måtte förses med ett tillägg, innehållande att kungörelse om auktion å utmätt lös egendom äfven skall införas en gång i tidning i orten, om borgenär eller gäldenär det önskar, eller egendomen värderats till minst 500 kronor, eller det eljest finnes lämpligt.»

Konungens befallningshafvande i Skaraborgs län har hemställt, att, om ett stadgande ansåges vara påkalladt uti ifrågavarande hänseende, detsamma endast borde göras villkorligt och beroende ej mindre på storleken och beskaffenheten af den utmätta lösegendom, som skulle säljas, än äfven därpå att borgenär eller gäldenär därom hos utmätningsmannen sist vid utmätningen framställt bestämdt yrkande och därvid förskjutit kungörelsekostnaderna.

Konungens befallningshafvande i Västerbottens län har anfört, att den föreslagna tilläggsbestämmelsen icke gåfve anledning till annan erinran, än att under vissa omständigheter kungörandet af sådan försäljning kunde blifva onyttigt och ändamålslöst. Sådant torde blifva fallet, då auktionen afsåge försäljning af mindre värdefull egendom till gäldande af smärre

belopp, eller försäljningen måste hållas uti orter med bristfälliga kommunikationer. I förra fallet skulle kungörandet endast öka kostnaderna för gäldenären, ja annonskostnaden skulle sannolikt öfverstiga både exekutionskostnaderna i öfrigt och fordringsbeloppet. I senare fallet skulle bristen på tidsenliga samfärdsmedel säkerligen medföra uteblifvandet af auktionsspekulanter, hvarigenom resultatet af försäljningen, oaktadt annonseringen, ej blefve gynnsammare, än det eljest skulle blifvit. Då därtill komme, att i åtskilliga fall en annons om exekutiv auktion till försäljning af lösören kunde tänkas lända till skada för gäldenärens kredit, hölle Konungens befallningshafvande före, att det föreslagna tillägget till nu gällande bestämmelser om sättet för kungörandet af utmätt lös egendoms försäljning lämpligen borde gifvas sådant innehåll, att kungörelse om dylik försäljning skulle i tidning inom orten genom auktionsförrättarens försorg införas, där denne, med hänsyn till den utmätta egendomens värde och i betraktande af omständigheterna i öfrigt, pröfvade sådant lämpligt, eller gäldenären och borgenären eller endera hos honom det yrkade.

Konungens befallningshafvande i Norrbottens län har likaledes påpekat, att föreskrift om ovillkorlig skyldighet för utmätningsman att låta i ortstidning införa kungörelse om utmätt lös egendoms försäljning skulle kunna medföra oskälig tidsutdräkt och kostnad, utan att det därmed åsyftade resultatet kunde vara att påräkna; och i vissa fall kunde för öfrigt enligt Konungens befallningshafvandes mening kännedom om auktionen genom utmätningsmannens försorg på annat lämpligare sätt beredas sådan spridning, att tillräcklig täflan vid auktionen vore att förutse. På grund häraf ansåge Konungens befallningshafvande, att försäljning af utmätt lös egendom väl borde i regel kungöras jämväl i ortstidning, men att utmätningsmannen borde hafva rätt att pröfva, huruvida sådant kungörande borde äga rum.

Konungens befallningshafvande i Älfsborgs län har förordat ett stadgande, som uttryckligen medgåfve dels gäldenär eller borgenär rätt att på egen bekostnad få kungörelse af ifrågavarande slag genom utmätningsmannen införd i tidning i orten dels ock utmätningsmannen befogenhet att, där det utmätta vore af mera betydande värde eller andra omständigheter påkallade annonsering, låta på gäldenärens bekostnad på nämnda sätt publicera kungörelsen.

Konungens befallningshafvande i Stockholms län har förklarat sig biträda det af mig väckta förslaget under förutsättning dock, att kungörandet i tidning gjordes beroende af dels att gäldenär eller borgenär därom till utmätningsmannen framställde begäran dels ock att kostnaden förskötes af den, som påkallade kungörandet.

Konungens befallningshafvande i Jönköpings län har tillstyrkt den af mig gjorda framställningen med förbehåll dock för det fall, att värdet af den utmätta egendomen vore synnerligen obetydligt, i hvilket fall enligt Konungens befallningshafvandes mening kungörelse i ortstidning icke skulle få äga rum.

I nära öfverensstämmelse härmed har Konungens befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län hemställt, att kungörelse om försäljning af utmätt lös egendom skulle införas i ortstidning, där ej egendomen vore af så ringa värde, att kostnaderna för annonseringen icke stode i rimligt förhållande därtill.

Konungens befallningshafvande i Värmlands län har funnit syftet med min framställning bäst vinnas genom en sådan affattning af 88 § utsökningslagen, att, såsom redan gällde beträffande kungörandet om försäljning af utmätt lös egendom i mera än en kyrka, meddelande om försäljningen skulle, då borgenär eller gäldenär det äskade eller eljest sådant funnes lämpligt, införas i en tidning inom orten. Härigenom finge utmätningsmannen friare händer att begagna sig af det ifrågasatta medgifvandet att anlita kungörandet i tidning, hvilket förfaringssätt i allt fall säkerligen komme till användning i utsträckt omfattning. I händelse en bestämmelse i angifvet hänseende komme till stånd, borde emellertid enligt Konungens befallningshafvandes mening tillika meddelas föreskrift därom, att borgenär, om utmätningsman så ansåge nödigt, vore skyldig förskjuta den för kungörandet i tidning erforderliga kostnaden.

Konungens befallningshafvande i Uppsala län, som funnit det af mig föreslagna kungörelseförfarandet vara af behof påkalladt, har emellertid tillika uttalat sig för ett undantagsstadgande härutinnan af innehåll, att kungörande i ortstidning ej skulle äga rum, då sådant ej lämpligen kunde ske. Vidare har äfven denna länsstyrelse funnit, att skyldighet icke borde åläggas utmätningsman att i ortstidning införa auktionskungörelse, med mindre kostnaden därför blefve förskjuten af vare sig borgenär eller gäldenär.

Konungens befallningshafvande i Hallands län har ansett sig böra i så måtto understödja min framställning, att befallningshafvanden hemställde om sådan ändring i utsökningslagen, att kungörelse om auktion å utmätt lös egendom skulle, där ej egendomen vore af beskaffenhet, hvarom förmäles i 88 § 2 mom. samma lag, införas i tidning inom orten en gång, minst fjorton dagar före auktionsdagen, såvida borgenären det äskade och försköte kostnaden därför. Skulle emellertid Kungl. Maj:t anse de omständigheterna, att borgenär ej äskat auktionskungörelsens intagande i ortstidningen och ej heller förskjutit kostnaden därför, icke

böra utgöra hinder för att i lag påbjuda dylikt publicerande, hemställdes att åt de lagbestämmelser, som i anledning däraf kunde komma att för Riksdagen framläggas, måtte gifvas det innehåll: att kungörelse i ortstidning ej skall äga rum, då den utmätta egendomen af utmätningsförrättaren åsatts ett värde, understigande 100 kronor; att, om utmätt lös egendom i sin helhet eller till någon del icke kunnat vid auktion, som i tidningarna varit kungjord, försäljas, förnyad auktion icke behöfde utlysas; och att, därest kostnad för intagande i tidning af kungörelse af ifrågavarande art icke kunde ur egendomen gäldas och ej heller hos utmätningssökanden uttagas, utmätningsförrättaren skulle njuta ersättning af allmänna medel för hvad till sådant ändamål förskjutits.

Några länsstyrelser hafva förordat särskild föreskrift, att kungörelse, hvarom nu är fråga, skulle göras kortfattad. En länsstyrelse har i detta afseende föreslagit den formuleringen, att kungörelsen skulle generellt angifva arten af den utmätta egendomen eller, om de utmätta föremålen vore flera, de olika slagen däraf.

Med hänsyn till den utredning, som sålunda på Kungl. Maj:ts föranstaltande åstadkommits i ärendet, har jag ansett det för mig vara möjligt att för Riksdagen framlägga ett bestämdt förslag i den riktning, som angifves i min här ofvan omnämnda skrifvelse till Kungl. Maj:t.

I enlighet med hvad af åtskilliga länsstyrelser framhållits, torde emellertid finnas fall, då kostnaden för kungörande i tidning af utmätt lös egendoms försäljning skulle blifva för stor i förhållande till det utmätta godsets värde, liksom då, särskildt i aflägsna trakter, ett sådant kungörande kunde fordra för lång tid.

En ovillkorlig föreskrift om skyldighet för utmätningsmannen att införa auktionskungörelsen i ortstidning har jag därför funnit icke böra ifrågakomma, med undantag dock för den händelse, att yrkande om sådant kungörande framställes af borgenären eller gäldenären. Beträffande öfriga fall synes man utan risk kunna gifva utmätningsmannen fria händer, så att det, i öfverensstämmelse med hvad som redan gäller i fråga om kungörandet i mer än en kyrka, skulle öfverlämnas åt hans beprövande, huruvida auktionskungörelsen skulle införas i ortstidning eller icke.

Såsom ofvan framhållits, är i 101 § utsökningslagen stadgadt, att underlåtenhet eller försummelse att i tidning inom orten kungöra förestående exekutiv försäljning af fast egendom ej medför auktionens inställande eller ogiltighet. Nästan alla länsstyrelser hafva förklarat sig anse, att hvad som anförts till stöd för denna bestämmelse ägde tillämplighet

jämväl i fråga om försäljning å auktion af utmätt lös egendom. En länsstyrelse har dock härutinnan varit af annan mening och påpekat, att exekutiv försäljning af fast egendom bringades till de närmast intresserades och allmänhetens kännedom på flera andra sätt än genom kungörande i kyrka och annons i ortstidning. På grund af den sålunda påpekade omständigheten och då i fråga om lös egendom utmätningsmannen är ovillkorligen pliktig att handla i enlighet med borgenärens eller gäldenärens yrkande om auktionens kungörande i mer än en kyrka, vid äfventyr att auktionen i annat fall kan upphäfvas, synes skäl icke förefinnas för en mindre sträng regel, då utmätningsmannen underlåter att ställa sig till efterrättelse yrkande af borgenär eller gäldenär om auktionskungörelsens införande i ortstidning. I händelse utmätningsmannen, där dylikt yrkande icke framställts, felaktigt bedömt frågan om lämpligheten af auktionens kungörande i ortstidning, kan detta tydligen icke inverka på auktionens giltighet.

Åtskilliga länsstyrelser hafva, såsom synes af den ofvan lämnade redogörelsen, framhållit såsom önskvärdt eller nödigt, att stadgande om skyldighet för utmätningsmannen att kungöra auktionen i tidning modifierades genom en föreskrift, att sådan skyldighet förutsatte, att kostnaden för kungörandet af vederbörande förskötes.

Då emellertid enligt mitt här väckta förslag ovillkorlig skyldighet uti ifrågavarande afseende icke skall förefinnas, med mindre borgenär eller gäldenär särskildt begärt auktionens kungörande i tidning, samt anledning torde saknas till antagande, att sådant kungörande skall påkallas i oträngda mål — i hvilket hänseende jag vill erinra därom, att den borgenär och gäldenär tillagda rätten att påfordra auktions kungörande i samtliga angränsande församlingars kyrkor veterligen icke missbrukats — har jag för min del funnit, hvad länsstyrelserna härutinnan anfört icke böra vinna vidare beaktande. Tillräckligt torde vara, att kungörelse, hvarom nu är fråga, införes i ortstidning en gång.

Att kungörelsen skall vara kortfattad, ligger i sakens natur. Det synes mig ej erforderligt, att särskild föreskrift härom varder i lag intagen. Ej heller lärer ett stadgande om kungörelsens innehåll vara behöfligt.

Den nu ifrågasatta lagändringen torde icke påkalla någon jämkning af de i 89 § utsökningslagen meddelade bestämmelserna om tiden för auktionens kungörande.

På grund af hvad jag anfört får jag hemställa, att Riksdagen måtte för sin del antaga följande förslag till

Lag

om ändrad lydelse af 88 § utsökningslagen.

Skall lös egendom säljas, låte utmätningsmannen tid och ställe för auktionen kungöras i kyrkan för den församling, där försäljningen sker, så ock, om gäldenär eller borgenär det äskar, eller eljest sådant finnes lämpligt, i tidning inom orten äfvensom i kyrkorna för de församlingar, som närmast därintill äro. Finnes för viss stad förordnadt, att auktion skall kungöras på annat sätt än nu är sagdt, lände det till efterrättelse.

Är egendom, som säljas skall, af beskaffenhet att den ej, utan att förstöras eller väsentligen försämras, kan förvaras under den tid, som för auktionens kungörande i ofvan stadgad ordning erfordras, äge utmätningsmannen låta kungöra försäljningen på annat sätt, som lämpligt finnes.

Framställning till Riksdagen angående ändring af bestämmelserna om danaarf.

Enligt bestämmelserna i 15 kap. ärfdabalken skall under vissa förhållanden, såsom när någon aflider utan att efterlämna arfvingar, arfvet falla Konungen till. Denna Konungens rätt är oberoende däraf, att efterlefvande make finnes.

Lagkommittén intog härutinnan en annan ståndpunkt. I dess förslag till allmän civillag var sålunda följande stadgande (1 kap. 24 § ärfdabalken) intaget: »Nu är ej arfvinge till: var den döde gift, och lefver make efter; falle egendomen maken till: finnes ej make; gånge egendomen till kronan.»

I motiven anfördes härom: »Det nya stadgandet, att, i brist af arfvinge, den dödas make, om sådan finnes, tillträder egendomen framför kronan, öfverensstämmer såväl med den allmänna arfsprincip, att kvarlåtenskapen bör öfvergå till den, som antages vara närmaste föremålet för den aflidnas kärlek och välvilja, som ock med den grundsats, att enskild egendom ej bör tillfalla staten förr, än sådana samband emellan den döda och någon efterlefvande person saknas.»

Lagberedningen ansåg likaledes ifrågavarande rätt böra tillkomma efterlefvande make men gjorde undantag för det fall, att förhållandet emellan makarna vid dödsfallet var så rubbadt, att de voro skilda till

säng och säte, eller rättegång om äktenskapsskillnad var vid domstol anhängig.

Den af lagkommittén och lagberedningen sålunda uppställda principen lärer åtminstone i viss mån vara uppburen af den allmänna rättsuppfattningen. Till stöd härför torde kunna åberopas den omständigheten, att, ehuru Kungl. Maj:t sedan lång tid tillbaka årligen till Riksdagen aflåtit propositioner angående efterskänkande af danaarf till förmån för efterlefvande make, Riksdagen icke någonsin afslagit dylik proposition. Professor Winroth yttrar ock i sitt arbete om »Arf och danaarf» (sid. 274): »Från riksdags och myndigheters sida har ock makes ansökan om danaarfs erhållande rönt tillmötesgående i en omfattning, som snarast tydt på en känsla, att anspråket innebure en på oskrifven lag grundad rättighet.»

Anmärkas må emellertid i detta sammanhang, att då staten efterskänkt sin rätt till danaarf till förmån för efterlefvande make, denne varit i fattiga omständigheter. Då ansökan om rätt till danaarf icke gjorts af person i goda ekonomiska villkor, kan man följaktligen ej heller afgöra, huruvida den nuvarande rättsåskådningen i allo ansluter sig till, hvad lagkommittén och lagberedningen i förevarande afseende stadgade.

För min del finner jag väl skäl kunna anföras till stöd för en begränsning af ett sådant stadgande därhän, att efterlefvande make icke skulle erhålla den rätt, hvarom här är fråga, där han vore i goda ekonomiska omständigheter. Å andra sidan har jag den uppfattningen, att en dylik begränsning icke skulle vara af afsevärd praktisk betydelse vid det förhållande, att förmögna makar icke lära underlåta att genom testamente behörigen förordna om sin kvarlåtenskap. Sannolikt skulle en eventuell utredning gifva vid handen, att här i landet danaarf efter förmögen person icke eller åtminstone ytterst sällan förekommit.

Det skulle kunna synas, som om en lagändring i den af mig antydda riktningen vore obehöflig, då ju, enligt hvad ofvan framhållits, Kungl. Maj:ts till Riksdagen gjorda framställningar om efterskänkande af danaarf till förmån för efterlefvande make städse bifallits. Observeras bör dock, dels att ansökan om dylikt efterskänkande alltid är förbunden med kostnader, dels ock att sökanden regelmässigt måste å det efterskänkta beloppet vidkännas afdrag på grund af den advokatfiskalen i kammarkollegium tillkommande provision; och detta är uppenbarligen icke betydelselöst med hänsyn till de jämförelvis obetydliga belopp, hvarom här är fråga.

Dessutom bör icke förgätas, att den nuvarande anordningen onödigtvis upptager tid ej mindre för myndigheter än äfven för Riksdagen.

I afseende härå tillåter jag mig åberopa följande yttrande i Första kammaren vid 1911 års riksdag af statsutskottets ordförande vid behandlingen af fråga angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf: »Af denna handling se herrarne, att en kyrkvaktare Ahlgren i Linköping aflidit och efterlämnat änka utan barn, och att boet visade en behållning af 244 kronor 39 öre. Här blef sålunda fråga om ett danaarf. Änkan ingår sedan till Kungl. Maj:t och begär, att detta må efterskänkas till hennes förmån. Däröfver har då hörts Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Östergötlands län, magistraten i Linköping och så kammaradvokatfiskalsämbetet. Därefter behandlas ärendet i en kungl. proposition och kommer till Riksdagen, och så behandlas det af utskott och så i Riksdagens plenum. Under tiden har detta lilla arf, som denna fattiga änka skulle få, smultit ihop från 244 kronor 39 öre till 127 kronor 28 öre, och därifrån skall då ytterligare dragas kammaradvokatfiskalens aktoratsprovision. Här ha under alla riksdagar förekommit en mängd propositioner om sådana här danaarf. Och jag frågar de herrar, som icke hafva suttit på den afdelning i statsutskottet, som har att behandla i första hand dessa frågor, om de någonsin läst igenom en sådan framställning? Jag tar för afgjordt, att det är icke en enda af dem, som ägnat ett ögonblicks uppmärksamhet däråt. Och aldrig har Riksdagen mig veterligen gjort annat än bifallit framställningarna. Jag frågar: Är det rimligt, att sådana här små obetydliga saker, som detta danaarf, skola marschera hela den långa vägen som nyss angafs, och därigenom beredas förluster för en stackars änka? Kan man icke hitta på någon metod för att ändra detta? Det synes mig ligga nära till hands, att det öfverlämnades till Kungl. Maj:t att afgöra sådana frågor, åtminstone när de icke gälla något högre belopp. Om man till exempel medgåfve Kungl. Maj:t att afgöra dem, om icke beloppet går högre än till 1,000 kronor, så är det säkert, att ingen människa skulle lida därpå, utan bara en del fattiga efterlefvande ha förmån däraf.»

På grund af hvad jag ofvan anfört får jag hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till lag, innefattande jämkning, till förmån för efterlefvande make, af gällande bestämmelser om danaarf.

Ämbetsresor m. m. år 1911.

Mina ämbetsresor år 1911 hafva omfattat Östergötlands och Kronobergs län samt delar af Stockholms, Göteborgs och Bohus, Älfsborgs, Örebro och Västernorrlands län. Under dessa resor har jag besökt länsstyrelser, domkapitel, rådstufvurätter, poliskammare och häradshöfdingar äfvensom straffängelser, krono-, stads- och häradshäkten samt en tvångsarbetsanstalt. Krigsrätternas protokoll hafva äfven varit föremål för granskning, och har jag ägnat nödig uppmärksamhet åt domstolarnas arkiv.

Utöfver de sålunda företagna ämbetsresorna har jag i hufvudstaden förrättat inspektion hos domhafvanden i Södertörns domsaga.

Hvad under resorna och vid nämnda inspektion förekommit framgår af därunder förda diarier eller protokoll, hvilka handlingar jämte justitieombudsmansexpeditionens vanliga diarium och registratur komma att för granskning öfverlämnas till Riksdagens lagutskott.

Handlagda klagomål och anställda åtal.

Vid 1911 års början voro af förut inkomna klagomål fortfarande under handläggning härstädes	35
Under året hafva inkommit klagoskrifter till ett antal af	385
Summa	420

Af dessa ärenden hafva	
såsom återkallade afskrifvits	5
till annan myndighet öfverlämnats	18
efter vederbörandes hörande fått förfalla	71
» annorledes verkställd utredning afskrifvits	12
utan åtgärd afskrifvits	226
till åtal hänvisats	12
föranledt annan åtgärd än åtal	31
vid årets slut varit hvilande i afbidan på förklaring eller påminnelser	21
» » » » » » » » annan utredning	8
» » » » på pröfning beroende	16
Summa	420

Under år 1911 hafva 19 åtal mot ämbets- eller tjänstemän eller mot stärbhusdelägare efter person med ämbetsmans ansvar blifvit anställda, nämligen:

på grund af fullmäktiges i riksbanken anmälan	1
» » » förd klagan	12
» » » anmärkning vid ämbetsresa	2
» » » » » fånglistgranskning	1
af annan anledning	3
Summa	19.

Sålunda har jag under år 1911 för nedan angifna fel eller försummelser i ämbete eller tjänst förordnat om om åtal mot:

1) kyrkoherde, för obehörig anteckning i tjänstgöringsbetyg;
2) t. f. domhafvande, för vittnesförhör med målsägare;
3) krigsrätt, för det krigsman obehörigen dömts till ansvar för opålitlighet;
4) borgmästare, för smädliga yttranden vid stadsfullmäktigsammanträde;
5) t. f. länsman, för obehörigt inställande af exekutiv auktion;
6) t. f. borgmästare, för fel vid exekutiv auktion;
7) kronouppbördskamrerare, för fel vid röstlängds upprättande;
8) t. f. borgmästare, för underlåten tillsyn vid röstlängds upprättande;
9) distriktslandtmätare, för vårdslöshet vid landtmäteriförrättning;
10) häradshöfding, för ärekränkning emot part;
11) t. f. verkställande styrelseledamot vid ett riksbankens afdelningskontor och stärbhusdelägare efter annan verkställande styrelseledamot, för bristande kontroll öfver kontorets förvaltning m. m.;
12) borgmästare, för försummelse i fråga om röstlängds tillhandahållande;
13) t. f. byråchef, för obehörigt expeditionssätt i syfte att uttaga högre ersättning än i förordningen om expeditionslösen är medgifvet;
14) distriktslandtmätare, för fel vid vägdelning;
15) häradshöfding, för målsägares hörande som vittne m. m.;
16) extra landtmätare, för obehörig tjänstutöfning;
17) borgmästare, för försumlighet i fråga om uppsättande af dombok m. m.;
18) länsman, för underlåtenhet att väcka åtal; och
19) vissa ledamöter af krigsrätt, för ådömande af lägre straff än lag medgifver.

Herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet har på förfrågan tillkännagifvit, att sedan början af senaste lagtima riksmöte någon förklaring af lag, i den ordning 19 § regeringsformen bestämmer, icke blifvit af Kungl. Maj:t meddelad.

För fullgörande af den i 14 § af instruktionen för justitieombudsmannen lämnade föreskrift om afgifvande af redogörelse för behandlingen af Riksdagens hos Kungl. Maj:t anmälda beslut och gjorda framställningar har jag från de särskilda statsdepartementen förskaffat mig uppgifter, ej mindre om hvilka åtgärder blifvit vidtagna i anledning af de utaf Riksdagen år 1911 aflåtna skrifvelser, än äfven — beträffande sådana genom föregående Riksdagars skrifvelser hos Kungl. Maj:t anhängiggjorda ärenden, hvilka vid 1910 års slut voro i sin helhet eller till någon del oafgjorda — om hvilka åtgärder blifvit med samma ärenden vidtagna under nästlidna år.

De sålunda vunna upplysningarna, som angifva samtliga ifrågavarande ärendens ställning vid utgången af år 1911, innefattas i tre särskilda, i bilagan till denna berättelse intagna förteckningar. Bilagan innehåller därjämte en tabell öfver de skrifvelser, Riksdagen år 1911 aflåtit till Kungl. Maj:t.

Stockholm i justitieombudsmansexpeditionen i januari 1912.

BERNDT HASSELROT.

Knut von Matern.

Berättelse af kommitterade till tryckfrihetens vård;

afgifven år 1912.

Till RIKSDAGEN.

Under år 1911 hafva följande ärenden varit föremål för kommitterades handläggning.

Sedan rådstufvurätten i Södertälje på framställning af stadsfiskalen F. W. Malmborg genom beslut den 9 januari 1911 förordnat, att kvarstad skulle äga rum å n:r 40 för den 1 oktober 1910 af i Södertälje tryckta periodiska skriften »Brand», äfvensom till Svea hofrätt insändt handlingarna i målet, öfverlämnade hofrätten med skrifvelse af den 24 januari 1911 till kommitterade samma handlingar för det ändamål, 5 § 8 mom. tryckfrihetsförordningen omförmäler. I en till hofrätten den 31 januari 1911 aflåten skrifvelse förklarade sig kommitterade tillstyrka, att den å skriften lagda kvarstaden skulle fortfara.

Sedan rådstufvurätten i Malmö genom beslut den 15 mars 1911 förordnat om kvarstad å n:r 247 för den 11 februari 1911 af den från Karl Ehnroths tryckeri i Malmö utkommande periodiska skriften »Nya folkviljan», samt berörda beslut underställts hofrättens öfver Skåne och Blekinge pröfning, öfverlämnade hofrätten med skrifvelse af den 27 mars 1911 rådstufvurättens protokoll i målet till kommitterade, hvarjämte hofrätten, jämlikt 5 § 8 mom. tryckfrihetsförordningen, begärde kommitterades utlåtande öfver det underställda beslutet. I en till hofrätten den 19 april 1911 aflåten skrifvelse förklarade sig kommitterade tillstyrka, att den å skriften lagda kvarstaden skulle fortfara.

Under året hafva kommitterade tillika haft att pröfva åtskilliga från chefens för justitiedepartementet ombud inkomna anmälningar om tryckta skrifters indragning jämlikt 4 § 12 mom. tryckfrihetsförordningen. Dessa ärenden hafva föranledt 7 sammanträden med kommitterade. Dessutom hafva kommitterade i några fall medelst cirkulation af handlingarna pröfvat frågor, huruvida enligt 4 § 12 mom. tryckfrihetsförordningen meddeladt förordnande om tryckt skrifts indragning skulle äga bestånd eller icke. På ettdera af dessa båda sätt hafva kommitterade under år 1911 beslutit, att i 13 fall förordnade om indragning skulle äga bestånd.

De sålunda indragna skrifterna hafva utgjorts af:

tidningen »Brand» n:r 20 och n:r 36 för år 1911; samt

följande broschyrer, upprop eller andra flygskrifter, nämligen: »Front mot knektanspråken! Fram för afväpning!» (indragen två gånger); »Handla först — tänk sedan!»; »Kval, af Einar Håkansson»; »Lydnadens anda» (indragen två gånger); »Ned med militarismen! Kamp mot skytterörelsen!»; »Plikten att skjuta på fader och moder»; »Soldater!» (indragen två gånger); samt »Människor, betänken Eder!»

Indragning af här omförmälta skrifter har ägt rum vid Älfsborgs fästning (två gånger), Karlskrona kustartilleriregemente (två gånger), Vaxholms kustartilleriregemente, Norrlands trängkår, Svea lifgarde (två gånger), Skånska dragonregementet, Sannaheds lägerplats, Kronobergsheds lägerplats (två skrifter vid samma tillfälle) samt ett logementsfartyg i Karlskrona.

Slutligen hafva kommitterade under år 1911 haft att behandla följande ärende. I skrifvelse af den 9 mars 1911 anmälde chefens för justitiedepartementet ombud i Norrtälje, läroverksadjunkten J. E. Måhlén, att han på begäran af öfversten C. M. Fallenius förordnat om indragning af flygskrifterna »Front mot knektanspråken» och »Krig», hvilka skrifter anträffats vid inskrifningsförrättningarna år 1911 inom Norrtälje rullföringsområde och syntes ägnade att undergräfva krigslydnaden. Vid granskning af handlingarna i detta ärende under ett den 20 mars 1911 hållet sammanträde förklarade emellertid kommitterade, att, som deras befogenhet att pröfva, om förordnande om tryckt skrifts indragning skulle äga bestånd, vore begränsad till skrifter, som anträffades vid trupp eller ombord å flottans fartyg, funne kommitterade ombudets anmälan icke föranleda någon åtgärd.

Vid afgörandet af de i förevarande berättelse omförmälta ärenden har icke någon meningsskiljaktighet yppats bland kommitterade.

Stockholm i januari 1912.

BERNDT HASSELROT.

OSCAR MONTELIUS. HANS HILDEBRAND. IVAR AFZELIUS.

TEOFRON SÄVE. E. A. KARLFELDT. JOH. HELLNER.

Knut von Matern.

BILAGA

till

JUSTITIEOMBUDSMANNENS ÄMBETSBERÄTTELSE

till 1912 års Riksdag.

I.

Förteckning på Riksdagens år 1911 till Kungl. Maj:t aflåtna skrifvelser, jämte anteckningar om de åtgärder, som under nämnda år vidtagits i anledning af samma skrifvelser. *

1:o. Justitiedepartementet.

1:o Riksdagens skrifvelse af den 29 maj 1911, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet. (2.)

1911 den 16 juni i statsrådet anmäld; och meddelades vederbörliga föreskrifter i de uti skrifvelsen afsedda ämnen.

2:o af den 1 februari, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående viss lättnad för utländsk konsul i fråga om vittnesmåls afläggande. (11.)

Lag i ämnet utfärdad den 3 februari 1911.

3:o af den 16 februari, i anledning af justitieombudsmannens framställning till Riksdagen om ändring i 139 § utsökningslagen. (12.)

Efter det yttrande infordrats från samtliga öfverexekutorer öfver ett af Riksdagen för dess del antaget lagförslag i ämnet samt utlåtande af lagrådet däröfver afgifvits, har Kungl. Maj:t den 15 december 1911 utfärdat lag i ämnet.

4:o af samma dag, i anledning af justitieombudsmannens framställning till Riksdagen om upphäfvande af adelsmäns rätt till särskildt forum i vissa mål. (13.)

Ärendet är på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

---

* Det vid slutet af hvarje rubrik utsatta siffertalet utvisar skrifvelsens nummer i tionde samlingen af bihanget till Riksdagens protokoll.

5:o Riksdagens skrifvelse af den 21 februari, angående val af Riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare. (14.)

1911 den 3 mars i statsrådet anmäld och lagd till handlingarna.

6:o af den 1 mars, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående bättre förmånsrätt för kommunalutskylder m. m. (25.)

Skrifvelsen har öfverlämnats till de inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga rörande kommunalskatteväsendets ordnande för att tagas under öfvervägande vid fullgörande af det dem lämnade uppdrag.

7:o af den 17 mars, i anledning af väckt motion om ändring i lagen den 18 oktober 1907 angående ryttare-, soldat- och båtsmanstorps befriande i vissa fall från ansvar för inteckningar i stamhemmanet. (32.)

Efter lagrådets hörande har Kungl. Maj:t den 16 juni 1911 utfärdat lag i ämnet.

8:o af samma dag, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 1 § i lagen om inteckning i fartyg. (33.)

Denna skrifvelse anmäldes i statsrådet den 16 juni 1911, därvid Kungl. Maj:t anbefallde kommerskollegium att öfver framställningen infordra yttranden från de Konungens befallningshafvande, hvilkas hörande kollegiet funne lämpligt, samt med inkomna yttranden och eget utlåtande till Kungl. Maj:t inkomma.

Sådant utlåtande har ännu icke inkommit.

9:o af den 21 mars, i anledning af väckt motion om tillägg till 37 § i lagen angående stadsplan och tomtindelning. (47.)

Denna skrifvelse anmäldes i statsrådet den 22 juni 1911, därvid Kungl. Maj:t anbefallde öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande i länen att afgifva utlåtanden i ärendet. Dessa utlåtanden hafva ännu icke fullständigt inkommit.

10:o af samma dag, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 14 kap. 22 § strafflagen. (48.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

11:o af den 4 april, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 18 § 12, 22 och 37 punkterna i lagen om val till Riksdagen. (51.)

Lag i ämnet utfärdad den 21 april 1911.

12:o af den 7 april, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 11 § i lagen angående äganderätt till skrift. (55.)

Denna skrifvelse anmäldes i statsrådet den 16 juni 1911, därvid Kungl. Maj:t anbefallde öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk att afgifva utlåtande öfver förevarande framställning. Sådant utlåtande har inkommit.

Kungl. Maj:t har den 10 november 1911 beslutit tillkalla sakkunniga för be-

handling af frågan om ändrad lagstiftning rörande den litterära och konstnärliga äganderätten samt hvad därmed äger samband.

13:o Riksdagens skrifvelse af den 26 april, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående aflöningsfyllnad åt vikarien för tjänstledige kassören och bokhållaren i fångvårdsstyrelsen Walter Engblom. (65.)

Vid denna skrifvelses anmälan i statsrådet den 5 maj 1911 förordnade Kungl. Maj:t, att Riksdagens ifrågavarande beslut skulle meddelas fångvårdsstyrelsen till kännedom och efterrättelse.

14:o af den 25 april, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående lagändring i syfte att samtidiga tingssammanträden i närbelägna domsagor må undvikas. (70.)

Kungl. Maj:t har den 12 maj 1911 anbefallt Svea och Göta hofrätter samt hofrätten öfver Skåne och Blekinge att öfver Riksdagens ifrågavarande framställning afgifva utlåtanden efter vederbörande häradshöfdingars hörande. Sådana utlåtanden äro ännu ej vid årets slut fullständigt inkomna.

15:o af den 12 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar. (116.)

Lag i ämnet utfärdad den 2 juni 1911.

16:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om inskränkning i inmutningsrätten. (117.)

Lag i ämnet utfärdad den 2 juni 1911.

17:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 6, 23 och 24 §§ i lagen den 13 juli 1887 angående handelsregister, firma och prokura. (118.)

Lag i ämnet utfärdad den 2 juni 1911.

18:o af den 16 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om kollektivaftal mellan arbetsgifvare och arbetare, lag om särskild domstol i vissa arbetstvister, lag om vissa arbetstvister, lag om vissa arbetsaftal, lag angående ändrad lydelse af 158 § utsökningslagen samt lag angående ändrad lydelse af 10 § lagen om hvad iakttagas skall i afseende å införande af lagen om nyttjanderätt till fast egendom den 14 juni 1907. (133.)

1911 den 26 maj i statsrådet anmäld och lagd till handlingarna.

19:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till arbetsdomstolen. (134.)

1911 den 26 maj i statsrådet anmäld och lagd till handlingarna.

20:o Riksdagens skrifvelse af den 20 maj, i anledning af väckta motioner om införande af proportionellt valsätt vid val af utskott, nämnder och styrelser m. m. inom landsting och stadsfullmäktige. (137.)

Denna skrifvelse anmäldes i regeringen den 30 juni 1911, därvid förordnades, att öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande i länen skulle anbefallas att afgifva utlåtanden i anledning af Riksdagens ifrågavarande framställning, öfverståthållarämbetet efter stadsfullmäktiges i Stockholm hörande samt Konungens befallningshafvande i länen efter att hafva i ärendet hört landstingen samt stadsfullmäktige i de städer inom länen, där sådana funnes. Efter det sådana utlåtanden fullständigt inkommit, är ärendet på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

21:o af samma dag, i anledning af väckta motioner rörande ändringar i den proportionella valmetoden. (138.)

Ärendet är på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

22:o af samma dag, i anledning af väckta motioner rörande tryggandet af valhemligheten vid de kommunala valen. (139.)

Denna skrifvelse anmäldes i regeringen den 30 juni 1911, därvid förordnades, att öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande i länen skulle anbefallas att, efter hörande, öfverståthållarämbetet af magistraten i Stockholm samt Konungens befallningshafvande i länen af magistrater och stadsstyrelser inom länen, afgifva utlåtanden i anledning af Riksdagens förevarande framställning. Sedan sådana utlåtanden fullständigt inkommit, är ärendet på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

23:o af samma dag, i anledning af väckta motioner i fråga om utlysande af landstingsmannavalen och ordningen vid dessa val. (140.)

Denna skrifvelse anmäldes i regeringen den 30 juni 1911, därvid Konungens befallningshafvande i länen anbefalldes att, efter vederbörande magistraters och stadsstyrelsers inom länen hörande, afgifva utlåtanden i anledning af denna Riksdagens framställning. Sådana utlåtanden hafva fullständigt inkommit, och är ärendet på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

24:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till ändrad lydelse af § 2 mom. 4 tryckfrihetsförordningen. (142.)

1911 den 2 juni i statsrådet anmäld och lagd till handlingarna.

25:o af den 29 maj, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ideella föreningar, lag om ekonomiska föreningar samt lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom, dels ock i anledning däraf väckta motioner. (228.)

Sedan lagrådet afgifvit utlåtande öfver det af Riksdagen för dess del antagna förslag till lag om ekonomiska föreningar, har Kungl. Maj:t den 22 juni 1911 utfärdat

dels lag i berörda ämne dels ock lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom.

Riksdagens förevarande skrifvelse, såvidt angick förslag till lag om ideella föreningar, lades till handlingarna.

26:o Riksdagens skrifvelse af den 29 maj, i anledning af, bland annat, Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 1 kap. 2 § i lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom äfvensom om ändringar i och tillägg till 4 kap. samma lag. (229.)

Lagar i samtliga dessa ämnen utfärdade den 22 juni 1911.

27:o af samma dag, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om järnvägsaktiebolag och till lag om vissa aktiebolag, som drifva lånerörelse, dels ock en i anledning af propositionen väckt motion. (238.)

Efter det lagrådet afgifvit utlåtande öfver det af Riksdagen för dess del antagna förslag till lag om vissa aktiebolag som drifva lånerörelse, har Kungl. Maj:t den 22 juni 1911 utfärdat dels lag i berörda ämne dels ock lag om järnvägsaktiebolag.

28:o af den 30 maj, i anledning af väckt motion med förslag till ändrad lydelse af 18 kap. 13 § strafflagen. (248.)

Sedan lagrådet afgifvit utlåtande öfver det af Riksdagen för dess del antagna lagförslag i ämnet, har Kungl. Maj:t den 22 juni 1911 däri utfärdat lag.

2:o. Utrikesdepartementet.

29:o Riksdagens skrifvelse af den 24 maj 1911, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet. (3.)

1911 den 2 juni föredragen, hvarvid Kungl. Maj:t förordnade, att Riksdagens i punkterna 1—13 af förevarande skrifvelse anmälda beslut skulle delgifvas statskontoret till kännedom och efterrättelse i hvad på detta ämbetsverk ankomme.

30:o af den 22 maj, angående en mellan Sverige och Tyska riket afslutad handels- och sjöfartstraktat m. m. (147.)

1911 den 9 juni föredragen, hvarvid Hans Maj:t Konungen förordnade, att Kungl. Maj:ts ratifikation af ifrågavarande handels- och sjöfartstraktat skulle på öfligt sätt utfärdas och genom ministerns för utrikes ärendena försorg utväxlas mot Kejserliga Tyska regeringens ratifikation af samma traktat.

3:o. Landtförsvarsdepartementet.

31:o Riksdagens skrifvelse af den 28 mars 1911, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af lägenheten Blåsenborg i Orsa socken af Kopparbergs län. (35.)

Vid föredragning af denna skrifvelse den 7 april 1911 bemyndigade Kungl. Maj:t arméförvaltningens civila departement att å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar låta genom offentlig auktion till den högstbjudande försälja ifrågavarande lägenhet, och föreskref Kungl. Maj:t tillika, att köpeskillingen, sedan vissa angifna afdrag blifvit gjorda, skulle tillgodoföras landtförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

32:o af den 26 april, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande af ett fordonsförråd vid Norrbottens regementes kasernetablissement i Boden. (57.)

Vid föredragning af denna skrifvelse den 5 maj 1911 bemyndigade Kungl. Maj:t arméförvaltningens fortifikationsdepartement att gå i författning om uppförande af ett nytt fordonsförråd vid nämnda regementes kasernetablissement för en kostnad af högst 10,800 kronor, hvilken skulle bestridas af fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar.

33:o af samma dag, i anledning af väckt motion angående utredning i fråga om försäljning af vissa delar af det s. k. Järfvafältet invid Stockholm m. m. (58.)

Ärendet, som remitterats till chefen för fjärde arméfördelningen, är hvilande i afbidan på vidare utredning.

34:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition i fråga om försäljning af Skånska dragonregementets gamla kasernetablissement med tillhörande tomt i Ystad. (59.)

Vid föredragning af denna skrifvelse den 12 maj 1911 bemyndigade Kungl. Maj:t arméförvaltningens fortifikationsdepartement att å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar låta försälja ifrågavarande fastighet till det högsta pris, som vid utbjudande kan erhållas för densamma, och föreskref Kungl. Maj:t tillika, att köpeskillingen skulle tillgodoföras de medel, som vore afsedda att tagas i anspråk för kasernbyggnader.

35:o af den 28 april, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af vissa paragrafer i värnpliktslagen den 14 juni 1901. (73.)

Vid föredagning af denna skrifvelse den 13 juli 1911 beslöt Kungl. Maj:t, att lag om ändrad lydelse af § 27 mom. 3 och § 34 värnpliktslagen skulle genom trycket utfärdas.

36:o Riksdagens skrifvelse af den 12 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af vissa paragrafer i värnpliktslagen den 14 juni 1901. (115.)

Vid föredragning af denna skrifvelse den 13 juli 1911 beslöt Kungl. Maj:t, att lag angående ändrad lydelse af §§ 13, 17, 18, 19, 22, 26, 32 och 45 värnpliktslagen skulle genom trycket utfärdas.

37:o af den 29 april, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af visst område från kronoparken Grytan i Brunflo socken af Jämtlands län till Norrlands artilleriregemente. (102.)

Vid föredragning af denna skrifvelse den 2 juni 1911 förordnade Kungl. Maj:t, att berörda område skulle på de af Riksdagen godkända villkor upplåtas till Norrlands artilleriregemente.

38:o af den 24 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande af särskildt rekryteringsbidrag för fyllande af 1912 års stater. (158.)

Vid föredragning af denna skrifvelse den 2 juni 1911 beslöt Kungl. Maj:t, att för underlättande af manskapsrekryteringen till fyllande af 1912 års stater finge utgå tillfälligt rekryteringsbidrag i enlighet med föreskrifterna i kungl. brefvet den 6 september 1907, angående anvisande af medel för underlättande af manskapsrekryteringen, och föreskref Kungl. Maj:t tillika, att häraf föranledda utgifter skulle af arméfördelningens civila departement bestridas från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar.

39:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående inlösen af en underofficerskåren vid Gottlands infanteriregemente tillhörig byggnad å Visborgs slätt. (159.)

Vid föredragning af denna skrifvelse den 9 juni 1911 bemyndigade Kungl. Maj:t dels arméförvaltningens fortifikationsdepartement att med nämnda underofficerskår sluta aftal om inköp för kronans räkning af ifrågavarande byggnad för en kostnad af högst 3,519 kronor 76 öre, dels ock nämnda departement jämte arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse att låta upprätta och till Kungl. Maj:t ingifva ritningar och förslag till byggnadens inredning för en kostnad af högst 4,200 kronor; och skulle berörda kostnader gäldas af fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar.

40:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt officers- och underofficerskårer, hvilka åsamkas förlust i afseende å en del dem tillhöriga byggnader å mötesplatser. (160.)

Vid föredragning af denna skrifvelse den 8 september 1911 beslöt Kungl. Maj:t, att, sedan truppförband inflyttat i nytt kasernetablissement samt dess officers- eller underofficerskår tillhöriga byggnader å förutvarande mötesplats sålunda blifvit för

ägarne onyttiga, dylik kår ägde till Kungl. Maj:t inkomma med ansökning att få försälja byggnaderna; och skulle eventuell försäljning ske under kontroll af arméförvaltningens fortifikationsdepartement. Därest dylika byggnader häftade i skuld, skulle kåren efter pröfning af Kungl. Maj:t kunna erhålla understöd med högst det belopp, hvarmed byggnadernas försäljningspris understege kårens skuld för desamma.

41:o Riksdagens skrifvelse af den 24 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående fältläkarkårens omorganisation m. m. (165.)

Öfverlämnad från civildepartementet. Vid föredragning af denna skrifvelse den 22 juni 1911 beslöt Kungl. Maj:t, att föreskrifter skulle utfärdas i enlighet med Riksdagens beslut, hvarjämte kungörelse utfärdades dels angående villkor och bestämmelser för åtnjutande af nya aflöningsförmåner vid fältläkarkåren dels angående ändrade bestämmelser i fråga om vid fältläkarkåren anställd personals tjänsteställning.

42:o af den 29 maj, angående åtgärder för anskaffande af ny tomt för riksbanksbyggnad i Kristianstad m. m. (235.)

Vid föredragning af denna skrifvelse den 16 juni 1911 beslöt Kungl. Maj:t, att västra delen af den kronan tillhöriga s. k. tyghustomten i Kristianstad skulle öfverlåtas till riksbanken för ett pris af 231,150 kronor, hvilken summa skulle inlevereras till arméförvaltningen för att af artilleridepartementet i mån af behof användas för uppförande af nya byggnader för artilleriets tygstat i Kristianstad; och skulle nämnda departement uppgöra villkoren för öfverlåtelsen samt gemensamt med fortifikationsdepartementet inkomma med förslag till anordnande af nya lokaler för tygstaten i nämnda stad.

43:o af den 27 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjärde hufvudtitel, omfattande anslagen till landtförsvarsdepartementet. (4.)

Vid föredragning af denna skrifvelse den 22 juni 1911 fastställde Kungl. Maj:t vederbörliga stater under riksstatens fjärde hufvudtitel för år 1912 i öfverensstämmelse med innehållet i nyssnämnda skrifvelse, hvarjämte kungörelser utfärdades:

angående tillägg till de genom kungörelsen den 21 juni 1907 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de från 1908 års början fastställda nya aflöningsförmåner för arméförvaltningen;

angående villkor och bestämmelser för tillträde till de i sammanhang med fastställande af ny stat för generalstabens fast anställda personal medgifna nya ålderstilläggens åtnjutande;

angående villkor och bestämmelser för åtnjutande af de från 1912 års början för vaktmästare vid artilleristaben upptagna aflöningsförmåner, samt

angående villkor och bestämmelser för åtnjutande af de från 1912 års början för vaktmästare vid krigshögskolan upptagna aflöningsförmåner.

44:o Riksdagens skrifvelse af den 29 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna. (10.)

Skrifvelsen anmäldes inför Kungl. Maj:t i de till landtförsvarsdepartementets föredragning hörande delar den 12 augusti 1911, och beslöt Kungl. Maj:t, att Riksdagens skrifvelse i tillämpliga delar skulle delgifvas vederbörande myndigheter för kännedom och efterrättelse.

45:o af den 31 maj, i anledning af Riksdagens år 1910 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909. (242.)

Ärendet är fortfarande föremål för Kungl. Maj:ts pröfning.

4:o. Sjöförsvarsdepartementet.

46:o Riksdagens skrifvelse af den 20 maj 1911, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående användande af allmänna besparingar å riksstatens femte hufvudtitel till anläggande å flottans varf i Karlskrona af ett förrådshus med cisterner för råolja m. m. (161.)

Anmäldes den 26 maj 1911 inför Kungl. Maj:t, och beslötos därvid erforderliga åtgärder.

47:o af den 24 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående användande af behållning å extra ordinarie anslagen till nybyggnader för kustartilleriets förläggning m. m. (157.)

Anmäldes den 2 juni 1911 inför Kungl. Maj:t, och meddelades därvid erforderlig föreskrift.

48:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändring i staten för ordinarie tjänstemän och vaktmästare vid flottans pensionskassa. (162.)

Anmäldes den 2 juni 1911 inför Kungl. Maj:t, och meddelades därvid erforderliga föreskrifter.

49:o af samma dag, i anledning af väckt motion om ändrade grunder i vissa fall för sjöaflöning m. fl. förmåner, tillkommande personalen vid flottan under sjökommendering. (166.)

Vid föredragning af denna skrifvelse den 9 juni 1911 anbefallde Kungl. Maj:t marinförvaltningen och chefen för marinstaben att i ärendet afgifva utlåtande och förslag, som ännu ej inkommit.

50:o Riksdagens skrifvelse af den 27 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ny aflöningsstat för marinläkarkåren. (181.)

Anmäldes den 16 juni 1911 inför Kungl. Maj:t, och meddelades därvid erforderliga föreskrifter.

51:o af den 30 maj, angående rätt för ägare till kronolotshemman att verkställa afsöndring från hemmanet. (210.)

Anmäldes den 9 juni 1911 inför Kungl. Maj:t, och beslöts, att skrifvelsen skulle remitteras till lotsstyrelsen för utredning och afgifvande af eget utlåtande; och har lotsstyrelsen därmed ännu icke inkommit.

52:o af den 29 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna. (10.)

Sedan skrifvelsen den 22 juni 1911 genom finansdepartementet anmälts inför Kungl.. Maj:t och ett tryckt exemplar tillika med protokollsutdrag öfverlämnats till sjöförsvarsdepartementet, har Kungl. Maj:t den 14 juli 1911 fattat beslut i de på sistnämnda departement beroende delar af ärendet.

53:o af den 31 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel, innefattande anslagen till sjöförsvarsdepartementet. (5.)

Vid föredragning den 16 juni 1911 af denna skrifvelse har Kungl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens beslut rörande anslagen under femte hufvudtiteln, i hvad besluten afvika från Kungl. Maj:ts framställningar i ämnet, förordnat om erforderliga åtgärder.

54:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående täckande af öfverbetalning å reservationsanslaget till flottans öfningar. (250.)

Anmäldes den 9 juni 1911 inför Kungl.. Maj:t, och meddelades därvid erforderliga föreskrifter.

55:o af samma dag, i anledning af Riksdagens år 1910 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909. (242.)

Kungl. Maj:t har i de delar af skrifvelsen, hvilka tillhöra sjöförsvarsdepartementets handläggning, infordrat utlåtanden från marinförvaltningen, nämligen:

a) den 8 september 1911 i fråga om disposition af uppkomna reservationer å anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna;

b) den 8 september 1911 angående sättet för reglering af frågor om ersättning för af flottans fartyg åstadkommen skada å enskild egendom; och

c) den 19 oktober 1911 angående åtgärder till förekommande och eventuellt täckande af öfverskridande af reservationsanslag samt till vinnande af ständig öfverblick öfver samtliga statsanslags ställning.

Från marinförvaltningen har utlåtande angående de under c) omförmälda delar af ärendet ännu ej inkommit, men i afseende å de i a) och b) angifna delar af ärendet har marinförvaltningen den 29 september och den 12 oktober 1911 afgifvit utlåtanden; och beror ärendet i dessa delar på Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

5:o. Civildepartementet.

56:o Riksdagens skrifvelse af den 30 maj 1911, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjätte hufvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet. (6.)

Anmäldes den 22 juni 1911, utom hvad angick 9—11 och 48 punkterna, därvid:

beträffande fjärde punkten, angående reglering af löneförhållandena för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m., fastställdes aflöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och för därunder lydande distriktstjänstemän samt utfärdades kungörelse angående villkor och bestämmelser för åtnjutande af de från 1912 års början fastställda aflöningsförmåner för ordinarie befattningshafvare i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt i väg- och vattenbyggnadsdistrikten; och beslöts vissa af hvad Riksdagen under denna punkt anfört föranledda åtgärder.

Kungl. Maj:t har sedermera den 30 december 1911 fastställt instruktion för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt för tjänstemännen i väg- och vattenbyggnadsdistrikten och utfärdat grunder för aflöningen till den extra personalen hos styrelsen.

Beträffande sjuttonde punkten, angående bidrag till fiskares försäkring, anbefalldes riksförsäkringsanstalten att afgifva utlåtande i anledning af Riksdagens i denna punkt anmälda beslut i fråga om anslag till bestridande af statens bidrag till fiskares försäkring.

Sedan detta utlåtande inkommit, har Kungl. Maj:t den 15 september 1911 utfärdat kungörelse angående ändrad lydelse af § 2 i kungörelsen angående en särskild för fiskare afsedd försäkring mot skada till följd af olycksfall den 2 oktober 1908.

Beträffande trettioförsta punkten, angående provisorisk löneregleringen för medicinalstyrelsen m. m., anbefalldes medicinalstyrelsen att inkomma med förslag till erforderliga bestämmelser i ämnet.

Efter det medicinalstyrelsen afgifvit sådant förslag, har Kungl. Maj:t vid anmälan den 27 oktober 1911 af ärendet utfärdat kungörelse i ämnet och beslutit öfriga erforderliga åtgärder.

Beträffande femtioförsta punkten, angående anslag till befrämjande och organiserande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket, anbefalldes kommerskollegium att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till villkor och bestämmelser för erhåll-

lande af understöd från det af Riksdagen under denna punkt beviljade förslagsanslag af 40,000 kronor. Sedan sådant förslag inkommit, har den 30 december 1911 utfärdats kungörelse i ämnet och instruktion för arbetsförmedlingsinspektören samt beslutits öfriga erforderliga åtgärder.

Beträffande de öfriga af skrifvelsens ifrågavarande delar beslötos erforderliga åtgärder.

Nionde punkten i skrifvelsen, angående omreglering af förste provinsialläkar- och provinsialläkarväsendet, anmäldes *dels* den 15 september 1911, därvid utfärdades taxa för arfvode åt vissa i civil tjänst anställda läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran, äfvensom för tjänstförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighet, samt fastställdes aflöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare och utfärdades kungörelse angående villkor och bestämmelser för åtnjutande af de från och med år 1912 fastställda aflöningsförmåner för förste provinsialläkare och provinsialläkare äfvensom beslötos i anledning däraf erforderliga åtgärder, *dels* den 15 december 1911 och fastställdes därvid ny indelning af provinsialläkardistrikten inom Västerbottens och Norrbottens län samt inrättades 11 nya provinsialläkardistrikt inom rikets öfriga län, *dels ock* den 30 december 1911, då ny läkarinstruktion utfärdades.

Tionde och elfte punkterna, dels angående hyresbidrag åt provinsialläkare, dels ock angående bidrag till extra provinsialläkares aflönande, anmäldes den 15 september 1911, därvid af dessa punkter föranledda åtgärder beslötos.

Fyrtiåttonde punkten, angående ersättning till postsparbanken för dess deltagande i riksförsäkringsanstaltens förvaltning, anmäldes den 30 december 1911; och beslötos därvid erforderliga åtgärder.

57:o Riksdagens skrifvelse af den 30 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet. (9.)

Skrifvelsen, i hvad den angår under femtionionde punkten omförmälta hamnanläggning vid Torekow, öfverlämnad från jordbruksdepartementet. Anmäldes den 19 oktober 1911 och remitterades därvid till landtbruksstyrelsen, som afgifvit utlåtande. Därefter har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anbefallts att i ärendet afgifva yttrande, hvilket ännu icke inkommit.

58:o af den 29 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna. (10.)

Anmäldes den 11 augusti 1911 i de delar, som tillhörde civildepartementets handläggning, därvid dels förordnades, att transumt af omförmälta skrifvelse i berörda delar skulle meddelas statskontoret till kännedom och efterrättelse i hvad på detta ämbetsverk berodde, äfvensom att innehållet af skrifvelsen skulle i vederbörliga delar delgifvas medicinalstyrelsen och järnvägsstyrelsen, dels ock direktionen öfver folkskol-

lärarnes pensionsinrättning anbefalldes att afgifva utlåtande och förslag beträffande de förvaltningsföreskrifter, som, med tillämpning af de utaf Kungl. Maj:t föreslagna och af Riksdagen godkända hufvudgrunder för en anstalt, afsedd att bereda pension åt extra provinsialläkare och tilläggspension åt vissa provinsialläkare, kunde för en sådan anstalt finnas erforderliga.

Sedan direktionen öfver folkskollärarnas pensionsinrättning inkommit med det infordrade förslaget, utfärdades den 30 december 1911 reglemente för extra provinsialläkarnas pensionskassa och kungörelse angående rätt till pension för vissa extra provinsialläkare, som icke äro delägare i extra provinsialläkarnas pensionskassa, äfvensom beslötos öfriga erforderliga åtgärder.

59:o Riksdagens skrifvelse af den 21 februari, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att besluta i fråga om vissa postafgifter. (18.)

Anmäldes den 17 mars 1911, därvid förordnades, att Riksdagens beslut i ämnet skulle meddelas generalpoststyrelsen till kännedom.

60:o af den 10 mars, i anledning af väckta motioner angående skrifvelser till Konungen i fråga om ändring af 77 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet samt af 78 § i förordningen om kommunalstyrelse i stad. (29.)

Anmäldes den 19 maj 1911, därvid Konungens befallningshafvande i samtliga länen anbefalldes att afgifva utlåtanden i ärendet. Sedan dessa utlåtanden numera inkommit, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

61:o af den 17 mars, angående skyldighet för kronofogde att till vederbörande öfversända indrifna afgifter till prästerskapet. (34.)

Anmäldes den 26 maj 1911, därvid statskontoret anbefalldes att afgifva utlåtande i ärendet. Sedan detta utlåtande inkommit, har Kungl. Maj:t den 11 augusti 1911 utfärdat kungörelse i ämnet.

62:o af den 26 april, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för lokomotivföraren G. B. Carlsson Frank att gälda visst honom till utgifvande ådömdt skadeståndsbelopp. (66.)

Anmäldes den 19 maj 1911; och beslötos därvid erforderliga åtgärder.

63:o af den 25 april, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af viss del af statslån för järnvägen Borlänge—Insjön. (72.)

Anmäldes den 16 juni 1911, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

64:o af den 28 april, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående rätt för kommuner att upplägga fonder för vissa ändamål. (74.)

Öfverlämnad från finansdepartementet. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

65:o Riksdagens skrifvelse af den 28 april, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af §§ 6 och 17 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862. (75.)

Kungl. Maj:t har den 9 juni 1911 utfärdat kungörelse i ämnet.

66:o af den 29 april, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en postverkets lägenhet vid Horns udde. (82.)

Anmäldes den 2 juni 1911; och beslötos därvid erforderliga åtgärder.

67:o af den 20 maj, angående anslag till inköp af mark för ordnande af Stockholms bangårdsförhållanden samt för utvidgning af andra järnvägsstationer. (131.)

Anmäldes den 26 maj 1911; och beslöts därvid erforderlig åtgärd.

68:o af den 16 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bestridande af kostnaden för den genom statens försorg anordnade medlingen i arbetstvister. (135.)

Anmäldes den 22 juni 1911, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

69:o af den 20 maj, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående särskild godtgörelse åt ordförande i kommunalnämnd. (141.)

Anmäldes den 27 oktober 1911, därvid statistiska centralbyrån anbefalldes att verkställa utredning i ämnet. Denna utredning har ännu icke inkommit.

70:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts i punkten 7 under sjätte hufvudtiteln af statsverkspropositionen gjorda framställning angående omorganisation och lönereglering för medicinalstyrelsen. (163.)

Anmäldes den 23 maj 1911 och lades till handlingarna.

71:o af den 24 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående fältläkarkårens omorganisation m. m. (165.)

Öfverlämnad till landtförsvarsdepartementet.

72:o af den 27 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående fastställande af postverkets stat för driftkostnader år 1912. (183.)

Anmäldes den 22 juni 1911, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

73:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående bestämmande af telegrafverkets anslag för driftkostnader år 1912. (184.)

Anmäldes den 22 juni 1911; och beslötos därvid erforderliga åtgärder.

74:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående fördelning af medel till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder. (187.)

Anmäldes den 22 juni 1911 i de delar, som hörde till civildepartementets handläggning, därvid

beträffande åttonde och nionde punkterna, angående anslag till nybyggnader och till uppehållande under år 1911 af verksamheten vid sällskapets för kristlig social nykterhetsverksamhet Floda-koloni, medicinalstyrelsen anbefalldes att inkomma med förslag angående de villkor, som lämpligen borde föreskrifvas för åtnjutande af de af Riksdagen för berörda ändamål anvisade medel.

Sedan medicinalstyrelsen afgifvit förslag i ämnet, anmäldes ärendet ånyo den 27 oktober 1911; och beslötos därvid erforderliga åtgärder.

I fråga om skrifvelsens öfriga till civildepartementet hörande delar beslötos erforderliga åtgärder.

Skrifvelsen, i hvad den anginge ecklesiastikdepartementet, öfverlämnades till nämnda departement för den handläggning, som ankomme på departementet.

75:o Riksdagens skrifvelse af den 27 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anordnande af ett egnahemssamhälle för statstjänstemän å kronoegendomen $1^1/_8$ mantal Mörby n:r 1 i Danderyds socken af Stockholms län. (188.)

Anmäldes den 28 juli 1911; och fastställdes därvid stadgar för Tjänstemannasamhällets vid Mörby egnahemsförening m. b. p. a., och utfärdades instruktion för statens kontrollant rörande tjänstemannasamhället vid Mörby, hvarjämte öfriga erforderliga åtgärder beslötos.

76:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående om- och tillbyggnad af Stockholms hospital m. m. (190.)

Anmäldes den 22 juni 1911, därvid medicinalstyrelsen anbefalldes att uppgöra och till Kungl. Maj:t afgifva fullständigt, af ritningar och kostnadsberäkningar åtföljdt förslag till en å biskopsbostället Sundby n:r 1 förlagd vårdanstalt för sinnessjuka, afsedd för 800 patienter.

Därjämte anbefalldes medicinalstyrelsen att låta underkasta de uppgjorda ritningarna och kostnadsförslagen till ny ekonomibyggnad m. m. vid Stockholms hospital en förnyad granskning samt utarbeta nya ritningar och kostnadsförslag till bostadshus för öfverläkaren vid sistberörda hospital.

Vidare anbefalldes medicinalstyrelsen att till Kungl. Maj:t inkomma med yttrande i anledning af hvad Riksdagen i omförmälta skrifvelse anfört i fråga om verkställande af utredning rörande det inom riket befintliga antalet för omgifningen vådliga eller synnerligen störande idioter äfvensom beredande af nödig vård åt dylika idioter.

Medicinalstyrelsen har öfverlämnat förslag beträffande Stockholms hospital i ofvan omförmälta afseenden, och har därefter öfverintendentsämbetet anbefallts att afgifva utlåtande öfver dessa förslag, hvilket ännu icke inkommit.

77:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ersätt-

ning åt länsmannen A. Egerström för ett husrötebelopp, som han ej kunnat af företrädaren utfå. (191.)

Anmäldes den 7 juli 1911, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

78:o Riksdagens skrifvelse af den 27 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande af förlikningsaftal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Stockholms stad angående strand- och vattenrätt i Dalälfven m. m. (192.)

Anmäldes den 22 juni 1911; och beslötos därvid erforderliga åtgärder.

79:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående förlängning af västra vågbrytaren vid Hanö hamn i Mjällby socken af Blekinge län. (193.)

Anmäldes den 30 juni 1911, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

80:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse af § 7 i aflöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar den 15 november 1907. (194.)

Vid anmälan den 16 juni 1911 af denna skrifvelse har densamma lagts till handlingarna.

81:o af den 24 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående öfverförande af visst belopp till den i 19 § af lagen angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar den 4 juli 1910 omförmälta fond. (197.)

Anmäldes den 16 juni 1911; och beslöts därvid erforderlig åtgärd.

82:o af den 29 maj, angående åvägabringande af utredning rörande åtgärder mot faran af kronisk arsenikförgiftning. (205.)

Chefen för civildepartementet har, jämlikt den 30 december 1911 honom lämnadt bemyndigande, tillkallat sakkunniga för utredning i ämnet.

83:o af samma dag, i fråga om med sjukvård sysselsatta kvinnors arbetsförhållanden. (206.)

Anmäldes den 22 juni 1911; och anbefalldes därvid medicinalstyrelsen att afgifva utlåtande i ärendet.

84:o af den 31 maj, angående åvägabringande af utredning rörande de mindre bemedlade klassernas bostadsförhållanden. (208.)

Chefen för civildepartementet har, jämlikt honom den 15 september 1911 lämnadt bemyndigande, uppdragit åt en sakkunnig att biträda inom civildepartementet med ärendets förberedande handläggning.

85:o Riksdagens skrifvelse af den 30 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anläggning af statsbana från Ströms vattudal till Ångermanälfven. (218.)

Anmäldes den 22 juli 1911, därvid dels järnvägsstyrelsen anbefalldes att inkomma med förslag till definitiv plan för ifrågavarande järnvägsanläggning, dels ock Konungens befallningshafvande i Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län förständigades att vidtaga erforderliga åtgärder för utrönande, huruvida landsting, kommuner eller enskilda utfäste sig att uppfylla vissa villkor om kostnadsfri upplåtelse af mark m. m.

Sedan järnvägsstyrelsen afgifvit förslag till definitiv plan för delen Ströms vattudal—Hoting, fastställdes den 15 december 1911 plan för denna sträcka.

Konungens befallningshafvande hafva inkommit med utredning i förberörda hänseende. Ärendet i denna del är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

86:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anläggning af statsbana från Älfsby till Piteå samt en i ärendet väckt motion. (219.)

Anmäldes den 22 juni 1911, därvid dels järnvägsstyrelsen anbefalldes att inkomma med förslag till definitiv plan för ifrågavarande järnvägsanläggning, dels ock Konungens befallningshafvande i Norrbottens län förständigades att vidtaga erforderliga åtgärder för utrönande, huruvida landsting, kommuner eller enskilda utfäste sig att uppfylla vissa villkor om kostnadsfri upplåtelse af mark m. m.

Sedan Konungens befallningshafvande inkommit med utredning i berörda hänseende, anmäldes ärendet i denna del den 22 december 1911; och beslöts därvid erforderlig åtgärd.

Järnvägsstyrelsen har ännu icke afgifvit förslag till definitiv plan för järnvägsanläggningen.

87:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anläggande af ett statens kraftverk vid Älfkarleby. (220.)

Anmäldes den 22 juni 1911; och beslötos därvid erforderliga åtgärder, hvarjämte vattenfallsstyrelsen anbefalldes uppgöra och till Kungl. Maj:t öfverlämna en beräkning för en längre tid framåt öfver den afkastning, som det af Riksdagen för kraftstationerna vid Trollhättan, Porjus och Älfkarleby anvisade kapitalet väntades lämna.

Vattenfallsstyrelsen har ännu icke inkommit med den sålunda anbefallda utredningen.

88:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anordnande af farled mellan Storvindeln och Nedre Gautsträsk. (221.)

Anmäldes den 22 juni 1911; och anbefalldes Konungens befallningshafvande i Västerbottens län därvid att från Sorsele kommun infordra förbindelse att fullgöra vissa åtaganden i afseende å ifrågavarande företag. Sedan sådan förbindelse af Konungens be-

fallningshafvande ingifvits, anmäldes ärendet den 30 december 1911, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

89:o Riksdagens skrifvelse af den 30 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anläggning af statsbana från Veittijärvi till Karungi samt från Karungi till Matarengi. (222.)

Anmäldes den 22 juni 1911, därvid dels järnvägsstyrelsen anbefalldes att inkomma med förslag till definitiv plan till ifrågavarande järnvägsanläggningar, dels ock Konungens befallningshafvande i Norrbottens län förständigades att vidtaga erforderliga åtgärder för utrönande, huruvida landsting, kommuner eller enskilda utfäste sig att uppfylla vissa villkor om kostnadsfri upplåtelse af mark m. m. för järnvägsanläggningarna. Därjämte anbefalldes järnvägsstyrelsen att gemensamt med chefen för generalstaben verkställa ytterligare utredning angående anläggning af statsbana söder om Lappträsk och Karungi äfvensom därefter till Kungl. Maj:t inkomma med yttrande och förslag i ämnet.

Konungens befallningshafvande har inkommit med anbefalld utredning, hvaremot järnvägsstyrelsen icke afgifvit infordrade förslag i förberörda hänseenden.

90:o af den 29 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående biografföreställningar. (227.)

Anmäldes den 22 juni 1911, därvid utfärdades förordning angående biografföreställningar och instruktion för ordinarie granskningsmän af biografbilder äfvensom meddelades föreskrifter angående granskning af biografbilder, hvarjämte i öfrigt erforderliga åtgärder beslötos.

91:o af samma dag, i anledning af dels Kungl. Maj:ts propositioner n:r 70 med förslag till lag om ändrad lydelse af 1 kap. 2 § i lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom äfvensom om ändringar i och tillägg till 4 kap. samma lag m. m. samt n:r 68 med förslag om ändring i och tillägg till grunderna för förvaltningen af vissa kronan tillhöriga vattenfall, dels ock en i anledning af sistnämnda proposition väckt motion. (229.)

Skrifvelsen är, i hvad den afser ändring i och tillägg till grunderna för förvaltningen af vissa kronan tillhöriga vattenfall, öfverlämnad från justitiedepartementet.

Kungl. Maj:t har den 22 juni 1911 utfärdat kungörelse i ämnet.

92:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående pension åt stationsinspektoren Lars Fredrik Reinhold Schmidts änka. (232.)

Anmäldes den 16 juni 1911, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

93:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående pension åt stationskarlen Carl August Malmqvist. (233.)

Vid anmälan den 16 juni 1911 beslöts erforderlig åtgärd.

94:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående årligt un-

derstöd åt förra poststationsföreståndaren Aurora Mathilda Magdalena Wallberg. (234.)

Anmäldes den 22 juni 1911, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

95:o Riksdagens skrifvelse af den 31 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande af förslag till aflöningsreglemente för tjänstemän vid statens vattenfallsverk. (241.)

Ärendet har genom finansdepartementet den 22 juni 1911 öfverlämnats till löneregleringskommittén, hvilken ännu icke afgifvit utlåtande i ämnet.

96:o af samma dag, i anledning af Riksdagens år 1910 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909. (242.)

Öfverlämnad från finansdepartementet i de delar, som tillhöra handläggning af civildepartementet.

Anmäldes den 6 oktober 1911, därvid generalpoststyrelsen anbefalldes att verkställa utredning, i hvad mån de i poststadgan förekommande bestämmelserna angående försäkring af värdeförsändelser borde omarbetas i syfte att för allmänheten bereda större frihet vid och ökad möjlighet till sådan försäkring m. m.

Generalpoststyrelsen har ännu ej inkommit med sådan utredning.

97:o af samma dag, i anledning af dels Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till låneunderstöd för enskilda järnvägar, dels Kungl. Maj:ts proposition angående bildande af en fond för att underlätta åstadkommande af bibanor inom vissa delar af riket samt en i ärendet väckt motion. (243.)

Anmäldes den 16 juni 1911, därvid förordnades, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skulle meddelas kännedom om Riksdagens i skrifvelsen anmälda beslut.

98:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående sådana utgifter för kapitalökning, som afse statens affärsverksamhet. (244.)

Anmäldes den 22 juni, den 11 augusti och den 1 september 1911 i särskilda delar; och beslötos därvid erforderliga åtgärder.

99:o af samma dag, angående statsregleringen för år 1912 och sättet för anvisande af vissa anslagsbelopp. (249.)

Öfverlämnad från finansdepartementet i de delar, som tillhöra civildepartementets handläggning.

Anmäldes den 22 juni 1911; och beslötos därvid erforderliga åtgärder.

6:o. Finansdepartementet.

100:o Riksdagens skrifvelse af den 24 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hof- och slottsstaterna. (1.)

Vid föredragning den 9 juni 1911 af denna skrifvelse har Kungl. Maj:t förordnat, att innehållet af skrifvelsen skulle meddelas riksmarskalksämbetet och statskontoret till kännedom och efterrättelse.

101:o af den 29 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet. (7.)

Vid föredragning den 22 juni 1911 af denna skrifvelse har Kungl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens beslut rörande anslagen under sjunde hufvudtiteln, i hvad besluten skilde sig från Kungl. Maj:ts framställningar i ämnet, förordnat, att Riksdagens ifrågavarande skrifvelse skulle delgifvas statskontoret till kännedom och efterrättelse, i hvad på detta ämbetsverk ankomme, äfvensom att innehållet i de delar, som rörde andra ämbetsverk och myndigheter, skulle meddelas dessa.

102:o af samma dag, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna. (10.)

Vid föredragning af denna skrifvelse den 22 juni 1911 har Kungl. Maj:t förordnat, att skrifvelsen skulle i de delar, som tillhörde handläggning af annat departement än finansdepartementet, för sådant ändamål öfverlämnas till vederbörande departement samt att innehållet af skrifvelsen i öfrigt skulle meddelas statskontoret till kännedom och efterrättelse.

103:o af den 21 februari, i anledning af väckta motioner om ändrad lydelse af 27 § lagen för Sveriges riksbank. (17.)

Den 24 februari 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat lag i ämnet.

104:o af den 10 mars, med begäran om utredning angående lämpliga kontrollbestämmelser rörande skogsafverkningsafhandlingars beläggande med stämpel. (27.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

105:o af den 14 mars, angående ändring i instruktionen för Riksdagens revisorer vid riksbankens afdelningskontor i orterna. (30.)

Den 24 mars 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat kungörelse i ämnet.

106:o af den 21 mars, med begäran om utredning och förslag angående ändrade bestämmelser för beviljandet af de i 16 § af gällande brännvinsförsäljningsförordning omförmälta rättigheter. (46.)

Skrifvelsen har den 8 april 1911 remitterats till öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande i rikets samtliga län. Sedan yttranden i ämnet från alla dessa myndigheter inkommit, har skrifvelsen öfverlämnats till den af Kungl. Maj:t den 17 november 1911 tillsatta kommittén för utarbetande af nödiga bestämmelser för genomförande af lokalt veto för försäljning af brännvin samt vin och öl m. m.

107:o Riksdagens skrifvelse af den 29 mars, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905. (49.)

Den 7 april 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat förordning i ämnet.

108:o af den 5 april, i anledning af väckt motion om förslag till ändrad lydelse af 3 § 6 mom. i förordningen angående mantalsskrifning den 6 augusti 1894. (52.)

Den 27 oktober 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat förordning i ämnet.

109:o af samma dag, i anledning af väckt motion om utsträckning i visst afseende af Kungl. Maj:ts befallningshafvandes befogenhet att meddela förbud mot försäljning af brännvin. (53.)

Den 21 april 1911 har skrifvelsen remitterats till öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande i rikets samtliga län. Utlåtande från alla dessa myndigheter har ännu icke inkommit.

110:o af den 6 april, om viss ändring i gällande bestämmelser angående tullbehandling af sirap. (54.)

Den 8 april 1911 utfärdade Kungl. Maj:t kungörelse i ämnet.

Vid föredragning den 16 juni 1911 anbefallde Kungl. Maj:t generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen att verkställa i skrifvelsen omförmäld utredning samt uppgöra förslag i ämnet.

Sådant förslag har ännu icke inkommit.

111:o af den 7 april, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående fullt genomfördt kommunalt veto beträffande försäljning af vin och öl. (56.)

Den 5 maj 1911 har skrifvelsen remitterats till öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande i rikets samtliga län. Sedan yttranden i ämnet inkommit från alla dessa myndigheter, har skrifvelsen öfverlämnats till kommittén för utarbetande af nödiga bestämmelser för genomförande af lokalt veto för försäljning af brännvin samt vin och öl m. m.

112:o af den 26 april, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter förre kyrkovaktaren Nils Petter Ahlgren i Linköping. (64.)

Vid föredragning den 19 maj 1911 har Kungl. Maj:t förordnat, att denna skrifvelse skulle meddelas vederbörande till kännedom.

113:o Riksdagens skrifvelse af den 22 april, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af 25 § 4 mom. i förordningen angående beskattning af socker den 11 oktober 1907. (68.)

Den 12 maj 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat förordning i ämnet.

114:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående förändring af tullsatserna å socker samt om ändrad lydelse af § 13 i förordningen med tulltaxa för inkommande varor den 4 juli 1910.

Den 16 juni 1911 utfärdade Kungl. Maj:t kungörelse i ämnet.

115:o af den 25 april, angående publicerande af en fortlöpande öfversikt af den ekonomiska situationen. (71.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

116:o af den 28 april, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående rätt för kommuner att upplägga fonder för vissa ändamål. (74.)

Den 30 maj 1911 har denna skrifvelse öfverlämnats till civildepartementet.

117:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse af 20, 21 och 24 §§ i förordningen angående tillverkning af brännvin den 11 oktober 1907. (76.)

Den 12 maj 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat förordning i ämnet.

118:o af den 6 maj, i anledning af väckta motioner afseende utredning rörande undanröjande af en på äktenskapsfrekvensen menligt inverkande oegentlighet i skattelagstiftningen. (108.)

Skrifvelsen har öfverlämnats åt de den 2 december 1910 tillkallade sakkunniga för biträdande inom finansdepartementet med utredning af vissa med kommunalskatteväsendet sammanhängande frågor och ärenden för att verkställa den i skrifvelsen omförmälta utredning samt afgifva förslag i ämnet.

119:o af den 16 maj, angående val af tre fullmäktige i riksbanken och af tre suppleanter för Riksdagens samtlige fullmäktige i nämnda verk. (119.)

Den 26 maj 1911 har denna skrifvelse blifvit inför Kungl. Maj:t anmäld och lagd till handlingarna.

120:o af samma dag, angående val af två fullmäktige i riksgäldskontoret jämte tre suppleanter för samtlige fullmäktige i nämnda verk. (123.)

Den 26 maj 1911 har denna skrifvelse blifvit inför Kungl. Maj:t anmäld och lagd till handlingarna.

121:o Riksdagens skrifvelse af den 16 maj, angående offentliggörande af årlig berättelse öfver inträffade sjöolyckor. (127.)

Den 26 maj 1911 har skrifvelsen remitterats till kommerskollegium, som ännu icke inkommit med utlåtande.

122:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående förändrad lydelse af 16 § i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897. (129.)

Den 26 maj 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat lag i ämnet.

123:o af den 20 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af egendomen n:r 2 i kvarteret Päronträdet i Ulrika Eleonora församling i Stockholm m. m. (130.)

Den 2 juni 1911 har Kungl. Maj:t anbefallt öfverintendentsämbetet att inkomma med förslag till de villkor, under hvilka försäljning af egendomen borde äga rum.

Sådant förslag har ännu icke inkommit.

Skrifvelsen, i hvad den afser upprättande af en tvättinrättning för hofhållningens räkning, är öfverlämnad till öfverintendentsämbetet och riksmarskalksämbetet.

124:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om vissa ändringar i 8 och 50 §§ af förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften. (143.)

Den 22 juni 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat förordning i ämnet.

125:o af den 22 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående anstånd i vissa fall med erläggande af stämpelafgift för arffallen egendom. (144.)

Den 22 juni 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat förordning i ämnet.

126:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående rätt att hos statskontoret erhålla upplysning i fråga om skyldighet att utgöra stämpelafgift. (145.)

Den 22 juni 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat förordning i ämnet.

127:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse af 20 § i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt m. m. (146.)

Den 22 juni 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat förordning i ämnet.

128:o af den 24 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående inlösen i vissa fall för statsverkets räkning af ränta å skattefrälsehemman m. m. (148.)

Vid föredragning den 2 juni 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat förordning i ämnet samt meddelat statskontoret viss föreskrift däri.

129:o Riksdagens skrifvelse af den 24 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående medgifvande af restitution af stämpelafgift för viss öfverlåtelse af egendom till sällskapet till understödjande af Malmqvistska barnuppfostringsanstalten i Stockholm. (149.)

Vid föredragning den 2 juni 1911 har Kungl. Maj:t bemyndigat statskontoret att till styrelsen för berörda sällskap utbetala ifrågavarande stämpelafgift.

130:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående beredande af löneförhöjning åt revisorerna å generaltullstyrelsens revisionsbyrå Alban Keyser och Oskar Emil Torrén. (150.)

Vid föredragning den 2 juni 1911 har Kungl. Maj:t meddelat föreskrift i ämnet.

131:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående användande af öfverskott i den s. k. Djurgårdskassan till byggnads- och reparationsarbeten vid Ulriksdals slott samt för anordnande af värmeledning i vissa rum å Drottningholms slott. (151.)

Vid föredragning den 2 juni 1911 har Kungl. Maj:t meddelat erforderliga föreskrifter i ämnet.

132:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter skräddaren Hjalmar Ernst (Olsson) Nordin från Tunamalm i Bälinge socken. (152.)

Se här nedan under 133:o.

133:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter kaptenen i Jämtlands fältjägarregementes reserv Olof Lundin. (153.)

Vid föredragning den 2 juni 1911 har Kungl. Maj:t förordnat, att de under 132:o och 133:o omförmälta skrifvelser skulle meddelas vederbörande till kännedom.

134:o af den 29 mars, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående visst förklarande i fråga om försäljning af fastigheten n:r 19 i kvarteret Blasieholmen i Stockholm. (154.)

Den 9 juni 1911 har Kungl. Maj:t förklarat, att från Kungl. Maj:ts och kronans sida hinder ej mötte för försäljning af fastigheten; och skulle det åligga riksmarskalksämbetet att, sedan ifrågavarande försäljning afslutats, ofördröjligen därom meddela Kungl. Maj:t underrättelse.

135:o af den 24 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter Ulrika Dorotea Tillman och Hedvig Sofia Tillman. (155.)

Se här nedan under 136:o.

136:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efter-

skänkande af kronans rätt till danaarf efter lägenhetsägaren Karl Andersson från Katrinelund å Sala stads område. (156.)

Vid föredragning den 2 juni 1911 har Kungl. Maj:t förordnat, att de under 135:o och 136:o omförmälta skrifvelser skulle meddelas vederbörande till kännedom.

137:o Riksdagens skrifvelse af den 24 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande. (164.)

Den 2 juni 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat förordning i ämnet.

138:o af den 23 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse af § 9 mom. 3 A) i tulltaxeunderrättelserna samt § 13 mom. 3 A) i förordningen med tulltaxa för inkommande varor den 4 juli 1910. (182.)

Den 11 augusti 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat kungörelse och öfriga föreskrifter i ämnet.

139:o af den 27 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag till Trollhättans kommun såsom ersättning för mistning af beskattningsföremål på grund af statens öfvertagande af Trollhätte kanalbolags egendom och verksamhet. (185.)

Den 2 juni 1911 blef denna skrifvelse inför Kungl. Maj:t anmäld och lagd till handlingarna.

140:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående viss ändring i öfvergångsbestämmelserna i kungl. kungörelsen den 18 juni 1910 angående aflöningsreglemente för tjänstemän vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning. (186.)

Den 2 juni 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat kungörelse i ämnet.

141:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående de medel, af hvilka pensioner, som jämlikt lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension komma att beviljas befattningshafvare i patent- och registreringsverket samt vid tullverket äfvensom i försäkringsinspektionen, skola utgå. (189.)

Den 22 juni 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat kungörelse i ämnet.

142:o af den 24 maj, i anledning af dels Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om ökning af fonden för befrämjande af handtverk och därmed jämförlig mindre industri, dels ock Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande af anslag för täckande af förvaltningskostnader för nämnda lånefond år 1912. (196.)

Vid föredragning den 9 juni 1911 af denna skrifvelse har Kungl. Maj:t förklarat,

att hvad Kungl. Maj:t och Riksdagen i ämnet beslutit skulle meddelas statskontoret till kännedom och efterrättelse.

143:o Riksdagens skrifvelse af den 25 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående införsel, tillverkning och försäljning af sackarin m. m. (200.)

Den 2 juni 1911 har denna skrifvelse blifvit inför Kungl. Maj:t anmäld och lagd till handlingarna.

144:o af samma dag, i fråga om dels särskild afgift för brännvin, som tillverkas vid bränneri under tid, då vissa utländska råämnen där användas, dels ock särskild skatt å dylika ämnen, använda vid tillverkning af stärkelse. (201.)

Den 28 juni 1911 har Kungl. Maj:t dels utfärdat förordningar i förevarande ämnen, dels anbefallt kontrollstyrelsen att afgifva utlåtande i hvad skrifvelsen afsåge beskattning af utländsk potatis, använd vid stärkelseberedning.

Sedan utlåtande numera inkommit från kontrollstyrelsen, är skrifvelsen i denna del beroende på Kungl. Majts pröfning.

145:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med tulltaxa för inkommande varor. (202.)

Den 9 juni 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat förordning i ämnet.

Skrifvelsen, i hvad den afser af Riksdagen begärd utredning, är öfverlämnad till kommerskollegium och landtbruksstyrelsen för att verkställa den ifrågasatta utredningen. Svar från nämnda ämbetsverk är ännu icke inkommet.

146:o af den 26 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af vissa §§ i förordningarna den 9 juni 1905 angående försäljning af vin och öl samt angående försäljning af tillagade alkoholfria drycker samt svagdricka äfvensom förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning af maltdrycker. (203.)

Den 2 juni 1911 har denna skrifvelse blifvit inför Kungl. Maj:t anmäld och lagd till handlingarna.

147:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändring i förordningen angående stämpelafgiften den 18 september 1908. (204.)

Den 22 juni 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat förordning i ämnet.

148:o af den 30 maj, angående de i 63 § regeringsformen föreskrifna kreditivsummor. (223.)

Vid anmälan den 9 juni 1911 af denna skrifvelse har Kungl. Maj:t förordnat, att densamma skulle meddelas statskontoret.

149:o af den 27 maj, i anledning af väckta motioner om ändringar i gällande förordning angående försäljning af brännvin. (226.)

Den 15 december 1911 har skrifvelsen öfverlämnats till kommittén för utarbetande af nödiga bestämmelser för genomförande af lokalt veto för försäljning af brännvin samt vin och öl m. m.

150:o Riksdagens skrifvelse af den 29 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till utgiftsstat för postsparbanken m. m. (230.)

Den 22 juni 1911 har Kungl. Maj:t förordnat, att skrifvelsen skulle meddelas styrelsen för postsparbanken till kännedom, samt utfärdat kungörelser i ämnet äfvensom fastställt utgiftsstat för postsparbanken.

151:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt arbetarne vid mynttillverkningen P. A. Andersson, O. H:son Olofsson, R. V. Salén och C. A. Staflund. (231.)

Vid föredragning den 9 juni 1911 af denna skrifvelse har Kungl. Maj:t förordnat, att mynt- och justeringsverket skulle till kännedom och efterrättelse meddelas Kungl. Maj:ts och Riksdagens beslut i ämnet.

152:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om bankrörelse och till lag om ändrad lydelse af 10 § i lagen den 5 juni 1909 angående emissionsbanker dels ock i ämnet väckta motioner. (237.)

Vid föredragning den 22 juni 1911 af denna skrifvelse har Kungl. Maj:t utfärdat erforderliga lagar i ämnet.

Därjämte har åt särskilda sakkunniga öfverlämnats att verkställa den i skrifvelsen omförmälta utredning.

Dessa sakkunniga hafva ännu icke afslutat sitt arbete.

153:o af den 31 maj, angående särskild stämpling af importerade ägg. (239.)

Vid föredragning den 16 juni 1911 har Kungl. Maj:t anbefallt kommerskollegium och landtbruksstyrelsen att gemensamt verkställa den af Riksdagen äskade utredningen och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag i ämnet.

Förslag har ännu icke inkommit.

154:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts dels i statsverkspropositionen och dels i särskild proposition gjorda framställningar om tillförande af medel till fonden för rederinäringens understödjande. (240.)

Vid föredragning den 9 juni 1911 har Kungl. Maj:t förordnat, att skrifvelsen skulle meddelas statskontoret äfvensom fullmäktige i riksgäldskontoret, samt anbefallt kommerskollegium att afgifva utlåtande i anledning af berörda skrifvelse.

Sedan kommerskollegium numera afgifvit utlåtande, har i anledning häraf statskontoret anbefallts inkomma med yttrande i ämnet. Sådant yttrande har ännu icke afgifvits.

155:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående god-

kännande af förslag till aflöningsreglemente för tjänstemän vid statens vattenfallsverk. (241.)

Den 22 juni 1911 öfverlämnades denna skrifvelse till löneregleringskommittén.

156:o Riksdagens skrifvelse af den 31 maj, i anledning af Riksdagens år 1910 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909. (242.)

Skrifvelsen har öfverlämnats *dels*, i de delar, som tillhöra handläggning af sjöförsvars- och civildepartementen, till dessa departement, *dels ock* till statskommissarien Per Gustaf Södermark för att tagas i öfvervägande vid fullgörande af det honom meddelade uppdraget att biträda vid verkställande af utredning rörande de under de särskilda hufvudtitlarna i riksstaten uppförda förslagsanslag till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. Berörda uppdrag är numera af Södermark fullgjordt.

I hvad skrifvelsen angår fråga om utredning angående de åtgärder, som kunna vara erforderliga till vinnande af större planmässighet i statens byggnadsverksamhet, har Kungl. Maj:t anbefallt öfverintendentsämbetet att verkställa berörda utredning och afgifva förslag i ämnet. Sådant förslag har ännu icke inkommit.

157:o af samma dag, med reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning. (245.)

Den 11 augusti 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat kungörelse i ämnet.

158:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 5 § i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension. (247.)

Den 22 juni 1911 utfärdades lag i ämnet.

159:o af samma dag, angående statsregleringen för år 1912 och sättet för anvisande af vissa anslagsbelopp. (249.)

Den 22 juni 1911 har Kungl. Maj:t förordnat, att hvad Riksdagen i förevarande ämne beslutit skulle i erforderliga delar meddelas statskontoret till kännedom och efterrättelse.

Därjämte har Kungl. Maj:t förordnat, att skrifvelsen skulle i vissa delar öfverlämnas till civildepartementet.

160:o af samma dag, med öfverlämnande af ny riksstat. (251.)

Vid anmälan den 22 juni 1911 af denna skrifvelse har Kungl. Maj:t förordnat, att, jämte meddelande af Riksdagens i skrifvelsen omförmälta beslut, berörda riksstat skulle till kännedom och efterrättelse öfverlämnas till statskontoret.

161:o af samma dag, angående upprättadt nytt reglemente för riksgäldskontoret. (252.)

Den 22 juni 1911 blef denna skrifvelse inför Kungl. Maj:t anmäld och lagd till handlingarna.

7:o. Ecklesiastikdepartementet.

162:o Riksdagens skrifvelse af den 28 februari 1911, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för förhindrande af bebyggande af två intill S:t Lars ruin i Visby belägna tomter. (23.)

Kungl. Maj:t har den 28 februari 1911 meddelat slutligt beslut i ämnet.

163:o af samma dag, i anledning af väckt motion om tillägg till 5 § i lagen angående folkskoleväsendet i vissa städer den 25 juni 1909. (24.)

Kungl. Maj:t har den 26 maj 1911 anbefallt samtliga domkapitel och Konungens befallningshafvande i riket att afgifva utlåtanden i detta ärende. Dessa yttranden hafva ännu icke fullständigt inkommit.

164:o af den 10 mars, i anledning af justitieombudsmannens framställning om ändring af § 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 äfvensom af § 44 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863. (28.)

Kungl. Maj:t har den 12 maj 1911 utfärdat lag i ämnet.

165:o af den 4 april, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af § 8 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862. (50.)

Kungl. Maj:t har den 12 maj 1911 utfärdat lag i ämnet.

166:o af den 26 april, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående pensionsunderlag för innehafvaren af de med hvarandra förenade befattningarna såsom öfverläkare vid Stockholms hospital och professor i psykiatri vid karolinska mediko-kirurgiska institutet. (60.)

Skrifvelsen anmäldes den 26 maj 1911, därvid förordnades, att hvad Kungl. Maj:t och Riksdagen i ämnet beslutit skulle meddelas statskontoret och medicinalstyrelsen till kännedom och behörigt iakttagande i hvad på dessa myndigheter ankomme.

167:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ålderstilläg åt vaktmästaren vid arkivdepån i Visby C. J. Hallgren. (61.)

Kungl. Maj:t har den 22 juni 1911 meddelat slutligt beslut i ämnet.

168:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till bestridande af kostnader för anordnande af föreläsningskurser för allmänheten vid Göteborgs högskola. (62.)

Kungl. Maj:t har den 22 juni 1911 meddelat slutligt beslut i ärendet.

169:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för utgifvande af en svensk bokkatalog för åren 1906—1910. (63.)

Kungl. Maj:t har den 22 juni 1911 meddelat slutligt beslut i ärendet.

170:o Riksdagens skrifvelse af den 16 maj 1911, angående ändring i gällande bestämmelser rörande fyllnadspröfning efter aflagd studentexamen. (128.)

Kungl. Maj:t har den 17 november 1911 utfärdat kungörelse i ämnet.

171:o af den 20 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för ordnande och bearbetande af vissa utaf friherre Erland Nordenskiöld hopbragta etnografiska samlingar. (132.)

Kungl. Maj:t har den 26 maj 1911 meddelat slutligt beslut i ärendet.

172:o af samma dag, angående åvägabringande af utredning huru vården af rikets fornsaker bäst bör ordnas. (136.)

Kungl. Maj:t har den 29 september 1911 utfärdat kungörelse i viss del af ämnet samt anbefallt vitterhetsakademien att afgifva utlåtande i den återstående delen af ärendet. Sedan detta yttrande numera inkommit, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

173:o af den 24 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation af tekniska högskolan m. m. äfvensom lönereglering för lektorer m. fl. befattningshafvare vid Chalmers tekniska läroanstalt m. m. samt i anledning af inom Riksdagen väckta motioner i dithörande ämnen. (167.)

Kungl. Maj:t har den 9 och den 16 juni, den 14 juli och den 29 september 1911 meddelat slutliga beslut i skilda delar af ämnet.

Den 9 juni 1911 tillsattes en nämnd för arkitekttäflan för åstadkommande af definitiva ritningar till de nya byggnaderna för tekniska högskolan. Dessa ritningar hafva ännu icke af nämnden underställts Kungl. Maj:ts pröfning.

Af det för byggnadsarbetet för tekniska högskolan på extra stat för år 1912 anvisade beloppet 300,000 kronor har hittills endast 5,000 kronor ställts till förfogande.

174:o af den 27 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående fördelning af medel till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder. (187.)

Skrifvelsen, som uti vissa delar öfverlämnats från civildepartementet, anmäldes i dessa delar den 14 juli 1911, därvid slutligt beslut meddelades i ärendet.

175:o af den 24 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ordnande af undervisningen i arkitektur vid konsthögskolan m. m. samt i anledning af inom Riksdagen väckta motioner i ämnet. (195.)

Kungl. Maj:t har den 22 juni 1911 fastställt ändring i staten för akademien för de fria konsterna och konsthögskolan.

176:o af den 31 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet. (8.)

Kungl. Maj:t har den 9 juni, den 16 juni, den 22 juni, den 11 augusti, den 31 augusti, den 6

oktober, den 19 oktober, den 27 oktober, den 3 november, den 10 november, den 17 november, den 24 november, den 1 december, den 8 december, den 15 december och den 30 december 1911 slutligen afgjort skilda delar af ärendet. Dock äro punkterna 5, 33, 71, 107, 182 och 189 ännu icke slutbehandlade.

Punkten 5, angående ändring i staten för universitetet i Uppsala i fråga om professuren i fysik.

Kanslern för rikets universitet har anbefallts att i god tid före den 1 januari 1915 inkomma med förslag till den ändring af universitetets inkomststat samt till de föreskrifter i öfrigt, som erfordras i sammanhang med den ändring af utgiftsstaten, som jämlikt Riksdagens i punkten anmälda beslut skall från och med den 1 oktober 1915 vidtagas i fråga om professuren i fysik.

Detta yttrande har ännu ej inkommit.

Punkten 33, angående höjning af förslagsanslaget till befrämjande af folkundervisningen bland de i rikets nordligaste trakter bosatta finnar.

Domkapitlet i Luleå har anbefallts att dels från vederbörande församlingar infordra och till Kungl. Maj:t inkomma med yttranden, huruvida församlingarna åtaga sig de kostnader för förbättrande af deras skolväsende, hvilka, på sätt domkapitlet hemställt, skulle af församlingarna bestridas, dels ock ingifva förslag till de närmare bestämmelser för under denna punkt upptagna anslags åtnjutande, som kunna anses erforderliga. Yttrande i viss del af ärendet har inkommit; och har detta yttrande remitterats till statskontoret.

Punkten 38, angående omorganisation af tekniska högskolan m. m.

Se ofvan n:r 173:o.

Punkten 71, angående lärare i nordisk och jämförande fornkunskap vid universitetet i Uppsala.

Kanslern för rikets universitet har anbefallts att efter vederbörandes hörande inkomma med förslag rörande de åligganden, som böra förknippas med åtnjutande af det under denna punkt beviljade anslag.

Detta yttrande har ännu ej inkommit.

Punkten 107, i hvad den rör poliklinik för barnsjukdomar i Stockholm.

Öfverståthållarämbetet har anbefallts att från Stockholms stadsfullmäktige infordra yttrande, huruvida de äro villiga att för polikliniken tillskjuta 3,500 kronor för år 1912.

Detta yttrande har ännu ej inkommit.

Punkten 127, angående anslag till inköp af tomt och uppförande af nya byggnader för folkskoleseminariet i Falun.

Kungl. Maj:t har den 22 juni 1911 godkänt af stadsfullmäktige i Falun gjordt anbud om försäljning af tomt för seminariet äfvensom anbefallt Konungens befallningshafvande, till hvars förfogande ställdes det för köpet erforderliga beloppet 35,000 kronor, att, sedan lagfart beviljats, öfversända handlingarna angående fastigheten till Kungl. Maj:t.

Dessa handlingar hafva ännu ej inkommit, och återstoden af anslaget, 115,000 kronor, har ännu ej anvisats.

Punkten 183, angående anslag till uppförande af svensk kyrka m. m. i Paris.

Den för år 1912 anvisade delen af det för ändamålet beviljade anslaget har ännu icke ställts till vederbörandes förfogande.

Punkten 189, angående anslag till kulturhistoriska museet i Lund.

I ärendet infordrade yttranden hafva ännu ej inkommit.

177:o Riksdagens skrifvelse af den 29 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna. (10.)

Kungl. Maj:t har den 22 juni, den 27 oktober samt den 8, den 15 och den 22 december 1911 slutligen afgjort skilda delar af ärendet. Dock är punkten 7, angående viss ändring i § 11 af nu gällande reglemente för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, ännu icke slutbehandlad. Den 22 juni 1911 anbefalldes direktionen öfver folkskollärarnas pensionsinrättning att låta verkställa af Riksdagen under denna punkt begärd utredning samt därefter till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till de åtgärder, hvartill utredningen kunde föranleda.

Ifrågavarande utredning och förslag hafva inkommit den 1 december 1911, men är ärendet ännu beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

8:o. Jordbruksdepartementet.

178:o Riksdagens skrifvelse af den 30 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet. (9.)

Anmäldes den 22 juni 1911, då kungörelse utfärdades angående villkoren för erhållande och tillgodonjutande af statsbidrag från allmänna afdikningsanslaget, hvarjämte af skrifvelsen i öfrigt föranledda åtgärder beslötos.

179:o af den 29 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna. (10.)

Anmäldes den 22 juni 1911 i de delar, som tillhörde jordbruksdepartementets handläggning, därvid beslöts, att skrifvelsen skulle delgifvas vederbörande ämbetsmyndigheter.

180:o af den 7 mars, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af vissa områden från förra länsmansbostället Ågård n:r 1 i Hallands län. (26.)

Anmäldes den 10 mars 1911, därvid förordnades, att hvad Kungl. Maj:t och Riksdagen beslutit i ärendet skulle meddelas domänstyrelsen till kännedom och efterrättelse, hvarjämte i öfrigt erforderligt beslut fattades.

181:o Riksdagens skrifvelse af den 28 mars, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af lägenheten Blåsenborg i Orsa socken af Kopparbergs län. (35.)

Skrifvelsen öfverlämnades den 1 april 1911 till landtförsvarsdepartementet.

182:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra mönsterskrifvarbostället Skedevid n:r 2 Mellangård i Östergötlands län. (36.)

183:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra skvadronchefsbostället Köpinge n:r 22 och 25 med underlydande i Kristianstads län. (37.)

184:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra sergeantsbostället Vä n:r 10 och 38 i Kristianstads län. (38.)

185:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af två lägenheter från förra öfverstebostället Månstorps kungsgård i Malmöhus län. (39.)

186:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra mönsterskrifvarbostället Skottsilla n:r 2 i Stockholms län. (40.)

187:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra fänriksbostället Gölstorp n:r 1 i Östergötlands län. (41.)

188:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af ett till förra förarbostället Gillstad n:r 4 Borregård i Skaraborgs län hörande område. (42.)

189:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af två lägenheter från förra jägmästarbostället Kumla n:r 2 jämte Kumla n:r 3, en jagbacke, i Södermanlands län. (43.)

190:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa till förra ryttmästarbostället Tegalund i Skaraborgs län hörande områden. (44.)

191:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af det till förra hofsmedsbostället Kottorp n:r 1 hörande torpet Lilla Glashyttan n:r 2 i Södermanlands län. (45.)

Sistberörda 10 skrifvelser anmäldes den 21 april 1911, därvid förordnades, att hvad Kungl. Maj:t och Riksdagen i dessa ärenden beslutit skulle meddelas domänstyrelsen till kännedom och efterrättelse, hvarjämte i öfrigt erforderliga beslut fattades.

192:o Riksdagens skrifvelse af den 10 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af rätt till bearbetande af icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord. (112.)

Anmäldes den 12 maj 1911, därvid förordnades, att hvad Kungl. Maj:t och Riksdagen i detta ärende beslutit skulle meddelas domänstyrelsen och kommerskollegium till kännedom.

193:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af kronan tillhöriga jordägarandelar i grufvor. (113.)

Anmäldes den 12 maj 1911, därvid kungörelse i ämnet utfärdades.

194:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående afstående eller upplåtelse i vissa fall af mark från kronoegendomar. (114.)

Anmäldes den 12 maj 1911, därvid förordnades, att hvad Kungl. Maj:t och Riksdagen i detta ärende beslutit skulle meddelas domänstyrelsen till kännedom.

195:o af den 29 april, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af förra korpralsbostället Kylla n:r 1 med Klockargården i Västmanlands län. (77.)

196:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra kvartermästarbostället Bonnorp n:r 1 och kronolägenheten Galgbacken i Östergötlands län. (78.)

197:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra kvartermästarbostället Mjerdevid n:r 12 Berggården i Östergötlands län. (79.)

198:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af vissa områden från förra häradshöfdingbostället Hammenhög n:r 31 i Kristianstads län. (80.)

199:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra kungsladugården Biskopstorp n:r 1 i Hallands län. (81.)

200:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra kaptensbostället Dräggesta n:r 3 och 4 i Uppsala län. (83.)

201:o af samma dag, i anledning af Kungl. Majt:s proposition angående upplåtande af lägenheter från förra länsmansbostället Hönjarum n:r 2 med Dufvemölla kvarn i Kristianstads län. (84.)

202:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra fänriksbostället Diseröd n:r 1 i Göteborgs och Bohus län. (85.)

203:o Riksdagens skrifvelse af den 29 april, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af ett till förra fältväbelsbostället Bjärshult n:r 1 i Kalmar län hörande område. (86.)

204:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af två lägenheter från förra korpralsbostället Skärstad n:r 3 i Östergötlands län. (88.)

205:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra kornettsbostället Edema n:r 1 i Kristianstads län. (89.)

206:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af ett område från förra fanjunkarbostället Araskoga n:r 2 i Malmöhus län. (90.)

207:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående disposition af förra kompanichefsbostället Torp n:r 2 och 3 i Kalmar län. (91.)

208:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra kompanichefsbostället Kungsgården n:r 1 i Kopparbergs län. (92.)

209:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra majorsbostället Orreda n:r 1 i Jönköpings län. (93.)

210:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra korpralsbostället Högby n:r 4 i Östergötlands län. (94.)

211:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra majorsbostället Hult n:r 1 i Jönköpings län. (95.)

212:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af ett område från förra fanjunkarbostället Gislöf n:r 6 och 32 i Malmöhus län. (96.)

213:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra fänriksbostället Berg n:r 1 i Göteborgs och Bohus län. (97.)

214:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra kompanichefsbostället Vänga n:r 1 och 2 i Björnlunda socken af Södermanlands län. (99.)

215:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående sättet för försäljande af ett till förra kompanichefsbostället Backa n:r 1 i Södermanlands län hörande ägoområde. (100.)

216:o Riksdagens skrifvelse af den 29 april, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af tre till förra löjtnantsbostället Legene n:r 1 Nedergård i Göteborgs och Bohus län hörande lägenheter. (101.)

Sistberörda 22 skrifvelser anmäldes den 26 maj 1911, därvid förordnades, att hvad Kungl. Maj:t och Riksdagen i dessa ärenden beslutit skulle meddelas domänstyrelsen till kännedom och efterrättelse, hvarjämte i öfrigt erforderliga beslut fattades.

217:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af lägenheter från kronohemmanet Röinge n:r 2 i Hallands län. (98.)

Anmäldes den 26 maj 1911, därvid Kungl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens beslut, i hvad det afvek från hvad Kungl. Maj:t i ämnet föreslagit, förordnade, att hvad sålunda beslutats skulle meddelas domänstyrelsen till kännedom och efterrättelse, hvarjämte i öfrigt erforderligt beslut fattades.

218:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af vissa områden från förra hospitalshemmanet Dufvedal n:r 1 i Östergötlands län. (87.)

Sistnämnda skrifvelse anmäldes den 2 juni 1911, därvid Kungl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens beslut i hvad det afvek från hvad Kungl. Maj:t i ämnet föreslagit, fattade erforderligt beslut i ärendet.

219:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af visst område från kronoparken Grytan i Brunflo socken af Jämtlands län till Norrlands artilleriregemente. (102.)

Skrifvelsen öfverlämnades den 23 maj 1911 till landtförsvarsdepartementet.

220:o af den 29 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande till landtbruksakademien af visst område å Kungl. Djurgården. (110.)

Anmäldes den 9 juni 1911, hvarvid erforderligt beslut fattades i ärendet.

221:o af samma dag, angående rätt för öfverassistenten vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet Pehr Bolin att räkna tjänsteår i och för ålderstillägg från och med den 1 januari 1907. (171.)

Anmäldes den 9 juni 1911, därvid Kungl. Maj:t, med godkännande af hvad Riksdagen i detta ärende beslutit, förordnade, att Kungl. Maj:ts och Riksdagens beslut skulle meddelas styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet till kännedom.

222:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af två lägenheter från förra sergeantsbostället Malmberga n:r 1 jämte Lilla Eskedalen n:r 2, ett torp i Södermanlands län. (106.)

223:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af två områden från förra häradshöfdingbostället Välluf n:r 1 i Malmöhus län. (107.)

224:o Riksdagens skrifvelse af den 29 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra majorsbostället Roxtorp n:r 1 i Östergötlands län. (172.)

225:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af tre till förra fanjunkarbostället Öfra Ryr n:r 1 i Göteborgs och Bohus län hörande lägenheter. (173.)

226:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af vissa områden från förra kompanichefsbostället Klefva n:r 1 med Klefmyr eller Hertseröd n:r 1 i Göteborgs och Bohus län. (174.)

227:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af tre lägenheter från förra fanjunkarbostället Tostarp n:r 1 i Kristianstads län. (175.)

228:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af den under Starby kungsladugård i Östergötlands län hörande utjorden Djurängen n:r 1 eller Herrängen. (176.)

Sistberörda 7 skrifvelser anmäldes den 9 juni 1911, därvid förordnades, att hvad Kungl. Maj:t och Riksdagen i dessa ärenden beslutit skulle meddelas domänstyrelsen till kännedom och efterrättelse, hvarjämte i öfrigt erforderliga beslut fattades.

229:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse af 46 § i förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket den 26 januari 1894. (180.)

Anmäldes den 9 juni 1911, därvid kungörelse i ämnet utfärdades.

230:o af samma dag, angående utfärdande af vissa bestämmelser i fråga om försäljning af torp och lägenheter från kronodomäner. (126.)

Anmäldes den 9 juni 1911, därvid domänstyrelsen anbefalldes afgifva utlåtande i ärendet. Sådant utlåtande har ännu ej inkommit.

231:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa delar af förra löjtnantsbostället Brink n:r 1 i Södermanlands län. (103.)

Anmäldes den 16 juni 1911, därvid Kungl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens beslut i hvad det afvek från hvad Kungl. Maj:t i ämnet föreslagit, förordnade, att hvad Kungl. Maj:t och Riksdagen beslutit i ärendet skulle meddelas domänstyrelsen till kännedom och efterrättelse.

232:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af vissa delar af förra sergeantsbostället Erska n:r 3 Östergården och n:r 4 Bergsgården i Älfsborgs län. (104.)

233:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande

af ett område från förra regementskvartermästarbostället Köpinge n:r 23, 36 och 40 i Kristianstads län. (109.)

234:o Riksdagens skrifvelse af den 29 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra kvartermästarbostället Häggestad n:r 2 Norrgård i Östergötlands län. (105.)

235:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra predikantbostället Tolånga n:r 1 och 6 i Malmöhus län. (111.)

236:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af vissa områden från förra öfverstebostället Tomarp n:r 1 i Kristianstads län. (168.)

237:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af vissa områden från förra öfverstlöjtnantsbostället Kungs-Norrby kungsgård i Östergötlands län. (178.)

238:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ägoutbyte mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag. (177.)

Sistberörda 7 skrifvelser anmäldes den 16 juni 1911, därvid förordnades, att hvad Kungl. Maj:t och Riksdagen beslutit i dessa ärenden skulle meddelas domänstyrelsen till kännedom och efterrättelse, hvarjämte i öfrigt erforderliga beslut fattades.

239:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående öfverlåtande å staden Falkenberg af Falkenbergs tullbro. (170.)

Anmäldes den 16 juni 1911, därvid förordnades, att hvad Kungl. Maj:t och Riksdagen beslutit i detta ärende skulle meddelas domänstyrelsen till kännedom, hvarjämte i öfrigt erforderligt beslut fattades.

240:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående antagande af ett utaf lokomotivföraren A. A. Wahlberg i Luleå erbjudet ackord. (169.)

Anmäldes den 16 juni 1911, därvid erforderligt beslut fattades i ärendet.

241:o af den 30 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående utbyte af kronohemmanen Mjölnarbo och Snickarbo med tillydenheter i Kopparbergs län mot viss Klosters aktiebolag tillhörig mark m. m. (211.)

242:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af förra sergeantsbostället Stålsbyn n:r 1 i Värmlands län. (212.)

243:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af förra kornettsbostället Oppeby n:r 1 med Ellmoratorp i Södermanlands län. (213.)

244:o Riksdagens skrifvelse af den 30 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af ett område från förra mönsterskrifvarbostället Djurstorp n:r 1 och 3 jämte Djurstorp n:r 4, en utjord, i Kalmar län. (215.)

Sistberörda 4 skrifvelser anmäldes den 16 juni 1911, därvid förordnades, att hvad Kungl Maj:t och Riksdagen beslutit i dessa ärenden skulle meddelas domänstyrelsen till kännedom och efterrättelse, hvarjämte i öfrigt erforderliga beslut fattades.

245:o af den 31 maj, angående anordnande af stormvarningssignaler vid Sveriges ostkust. (207.)

Anmäldes den 16 juni 1911, därvid landtbruksstyrelsen och lotsstyrelsen anbefalldes afgifva utlåtande i ärendet. Sådant utlåtande inkom den 8 november samma år, hvarefter kommerskollegium anbefalldes däri afgifva utlåtande. Kommerskollegii utlåtande har ännu ej inkommit.

246:o af den 29 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående disposition af förra majorsbostället Hammar n:r 1 i Värmlands län, jämte en i ämnet väckt motion. (179.)

Anmäldes den 22 juni 1911, därvid Kungl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens beslut, i hvad det afvek från hvad Kungl. Maj:t i ämnet föreslagit, förordnade, att hvad Kungl. Maj:t och Riksdagen i detta ärende sålunda beslutit skulle meddelas domänstyrelsen till kännedom och efterrättelse, hvarjämte i öfrigt erforderligt beslut fattades i ärendet.

247:o af den 30 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af den kronan såsom ägare af förra öfverstebostället Öresten i Älfsborgs län tillkommande vattenrätt i Slottsån m. m. (214.)

248:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående godtgörelse till arrendatorn af kronolägenheten Nykvarn n:r 1, en vattenmjölkvarn, i Uppsala län för minskning i inkomst af kvarnrörelsen. (217.)

249:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af vissa områden från förra öfverstebostället Kastellegården n:r 1 med underlydande i Göteborgs och Bohus län, jämte en i ämnet väckt motion. (209.)

Sistberörda 3 skrifvelser anmäldes den 22 juni 1911, därvid förordnades, att hvad Kungl. Maj:t och Riksdagen beslutit i dessa ärenden skulle meddelas domänstyrelsen till kännedom och efterrättelse, hvarjämte i öfrigt erforderliga beslut fattades.

250:o af den 25 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående visst undantag från gällande bestämmelser om tiden för skjutsentreprenader. (199.)

Anmäldes den 26 maj 1911, därvid förordnades, att cirkulär i ämnet skulle utfärdas till samtliga Konungens befallningshafvande och öfverståthållarämbetet.

251:o af den 30 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stadga om skjutsväsendet. (198.)

Anmäldes den 22 juni 1911, därvid Kungl. Maj:t godkände Riksdagens förslag i ämnet och stadga för skjutsväsendet i öfverensstämmelse med samma förslag utfärdades.

252:o Riksdagens skrifvelse af den 30 maj, angående driftkostnaderna för statens produktiva fonder i hvad angår jordbruksärendena. (224.)

Anmäldes den 22 juni 1911, därvid förordnades, dels att hvad Kungl. Maj:t och Riksdagen beslutit i fråga om driftkostnaderna för statens domäner skulle meddelas domänstyrelsen och statskontoret till kännedom och iakttagande i hvad på ämbetsverken berodde, hvarjämte i öfrigt erforderligt beslut fattades, dels ock att hvad Kungl. Maj:t och Riksdagen beslutit i fråga om driftkostnaderna för egnahemslånefonden skulle meddelas statskontoret till kännedom och efterrättelse i hvad på statskontoret berodde.

253:o af samma dag, angående regleringen af utgifterna för kapitalökning i hvad angår jordbruksärendena. (225.)

Anmäldes den 22 juni 1911, därvid Kungl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens beslut i fråga om kapitalökning för statens domäners fond, förordnade, att detta beslut skulle meddelas domänstyrelsen till kännedom och iakttagande i hvad på styrelsen berodde. Tillika förordnade Kungl. Maj:t, att hvad Kungl. Maj:t och Riksdagen beslutit i fråga om kapitalökning för statens utlåningsfonder i hvad angick jordbruksärendena skulle meddelas statskontoret till kännedom och efterrättelse i hvad på statskontoret berodde, hvarjämte i öfrigt erforderligt beslut fattades.

254:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående öfverförande till domänfonden af köpeskillingarna för vissa försålda kronoegendomar. (216.)

Anmäldes den 22 juni 1911, därvid förordnades, att hvad Kungl. Maj:t och Riksdagen beslutit i ärendet skulle meddelas domänstyrelsen till kännedom och efterrättelse.

II.

Särskild förteckning på sådana i förteckningen under I här ofvan upptagna ärenden, som vid utgången af år 1911 i sin helhet eller till någon del icke hos Kungl. Maj:t förevarit till slutligt afgörande.

Justitiedepartementet.

4:o Riksdagens skrifvelse af den 16 februari 1911, i anledning af justitieombudsmannens framställning till Riksdagen om upphäfvande af adelsmäns rätt till särskildt forum i vissa mål. (13.)

6:o af den 1 mars, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående bättre förmånsrätt för kommunalutskylder m. m. (25.)

8:o af den 17 mars, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 1 § i lagen om inteckning af fartyg. (33.)

9:o af den 21 mars, i anledning af väckt motion om tillägg till 37 § i lagen angående stadsplan och tomtindelning. (47.)

10:o af samma dag, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 14 kap. 22 § strafflagen. (48.)

12:o af den 7 april, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 11 § i lagen angående äganderätt till skrift. (55.)

14:o af den 25 april, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående lagändring i syfte att samtidiga tingssammanträden i närbelägna domsagor må undvikas. (70.)

20:o af den 20 maj, i anledning af väckta motioner om införande af proportionellt valsätt vid val af utskott, nämnder och styrelser m. m. inom landsting och stadsfullmäktige. (137.)

21:o af samma dag, i anledning af väckta motioner rörande ändringar i den proportionella valmetoden. (138.)

22:o Riksdagens skrifvelse af den 20 maj, i anledning af väckta motioner rörande tryggandet af valhemligheten vid de kommunala valen. (139.)

23:o af samma dag, i anledning af väckta motioner i fråga om utlysande af landstingsmannavalen och ordningen vid dessa val. (140.)

Landtförsvarsdepartementet.

33:o Riksdagens skrifvelse af den 26 april 1911, i anledning af väckt motion angående utredning i fråga om försäljning af vissa delar af det s. k. Järfvafältet invid Stockholm m. m. (58.)

42:o af den 29 maj, angående åtgärder för anskaffande af ny tomt för riksbanksbyggnad i Kristianstad m. m. (235.)

45:o af den 31 maj, i anledning af Riksdagens år 1910 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909. (242.)

Sjöförsvarsdepartementet.

49:o Riksdagens skrifvelse af den 24 maj 1911, i anledning af väckt motion om ändrade grunder i vissa fall för sjöaflöning m. fl. förmåner, tillkommande personalen vid flottan under sjökommendering. (166.)

51:o af den 30 maj, angående rätt för ägare af kronolotshemman att verkställa afsöndring från hemmanet. (210.)

55:o af den 31 maj, i anledning af Riksdagens år 1910 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909. (242.)

Civildepartementet.

56:o Riksdagens skrifvelse af den 30 maj 1911, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjätte hufvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet. (6.)

57:o af samma dag, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet. (9.)

60:o Riksdagens skrifvelse af den 10 mars, i anledning af väckta motioner angående skrifvelser till Konungen i fråga om ändring af 77 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet samt af 78 § i förordningen om kommunalstyrelse i stad. (29.)

64:o af den 28 april, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående rätt för kommuner att upplägga fonder för vissa ändamål. (74.)

69:o af den 20 maj, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående särskild godtgörelse åt ordförande i kommunalnämnd. (141.)

76:o af den 27 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående om- och tillbyggnad af Stockholms hospital m. m. (190.)

82:o af den 29 maj, angående åvägabringande af utredning rörande åtgärder mot fara af kronisk arsenikförgiftning. (205.)

83:o af samma dag, i fråga om med sjukvård sysselsatta kvinnors arbetsförhållanden. (206.)

84:o af den 31 maj, angående åvägabringande af utredning rörande de mindre bemedlade klassernas bostadsförhållanden. (208.)

85:o af den 30 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anläggning af statsbana från Ströms vattudal till Ångermanälfven. (218.)

86:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anläggande af statsbana från Älfsby till Piteå samt en i ärendet väckt motion. (219.)

87:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anläggning af ett statens kraftverk vid Älfkarleby. (220.)

89:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anläggning af statsbana från Veittijärvi till Karungi samt från Karungi till Matarengi. (222.)

95:o af den 31 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande af förslag till aflöningsreglemente för tjänstemän vid statens vattenfallsverk. (241.)

96:o af samma dag, i anledning af Riksdagens år 1910 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909. (242.)

Finansdepartementet.

104:o Riksdagens skrifvelse af den 10 mars 1911, med begäran om utredning angående lämpliga kontrollbestämmelser rörande skogsafverkningsafhandlingars beläggande med stämpel. (27.)

106:o af den 21 mars, med begäran om utredning och förslag angående ändrade bestämmelser för beviljandet af de i 16 § af gällande brännvinsförsäljningsförordning omförmälta rättigheter. (46.)

109:o af den 5 april, i anledning af väckt motion om utsträckning i visst afseende af Kungl. Maj:ts befallningshafvandes befogenhet att meddela förbud mot försäljning af brännvin. (53.)

110:o af den 6 april, om viss ändring i gällande bestämmelser angående tullbehandling af sirap. (54.)

111:o af den 7 april, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående fullt genomfördt kommunalt veto beträffande försäljning af vin och öl. (56.)

115:o af den 25 april, angående publicerande af en fortlöpande öfversikt af den ekonomiska situationen. (71.)

118:o af den 6 maj, i anledning af väckta motioner, afseende utredning rörande undanröjande af en på äktenskapsfrekvensen menligt inverkande oegentlighet i skattelagstiftningen. (108.)

121:o af den 16 maj, angående offentliggörande af årlig berättelse öfver inträffade sjöolyckor. (127.)

123:o af den 20 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af egendomen n:r 2 i kvarteret Päronträdet i Ulrika Eleonora församling i Stockholm m. m. (130.)

144:o af den 25 maj, i fråga om dels särskild afgift för brännvin, som tillverkas vid bränneri under tid, då vissa utländska råämnen där användas, dels ock särskild skatt å dylika ämnen, använda vid tillverkning af stärkelse. (201.)

145:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med tulltaxa för inkommande varor. (202.)

149:o af den 27 maj, i anledning af väckta motioner om ändringar i gällande förordning angående försäljning af brännvin. (226.)

152:o af den 29 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om bankrörelse och till lag om ändrad lydelse af 10 § i lagen

den 5 juni 1909 angående emissionsbanker dels ock i ämnet väckta motioner. (237.)

153:o Riksdagens skrifvelse af den 31 maj, angående särskild stämpling af importerade ägg. (239.)

154:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts dels i statsverkspropositionen och dels i särskild proposition gjorda framställningar om tillförande af medel till fonden för rederinäringens understödjande. (240.)

156:o af samma dag, i anledning af Riksdagens år 1910 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909. (242.)

Ecklesiastikdepartementet.

163:o Riksdagens skrifvelse af den 28 februari 1911, i anledning af väckt motion om tillägg till 5 § i lagen angående folkskoleväsendet i vissa städer den 25 juni 1909. (24.)

172:o af den 20 maj, angående åvägabringande af utredning huru vården af rikets fornsaker bäst bör ordnas. (136.)

173:o af den 24 maj, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation af tekniska högskolan m. m., äfvensom löneregler för lektorer m. fl. befattningshafvare vid Chalmers tekniska läroanstalt m. m. samt i anledning af inom Riksdagen väckta motioner i dithörande ämnen. (167.)

176:o af den 31 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet. (8.)

177:o af den 29 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna. (10.)

Jordbruksdepartementet.

230:o Riksdagens skrifvelse af den 29 maj 1911, angående utfärdande af vissa bestämmelser i fråga om försäljning af torp och lägenheter från kronodomäner. (126.)

245:o af den 31 maj, angående anordnande af stormvarningssignaler vid Sveriges ostkust. (207.)

III.

Förteckning på ärenden, som hos Kungl. Maj:t anhängiggjorts genom skrifvelser från Riksdagen före år 1911 men vid 1910 års slut varit i sin helhet eller till någon del oafgjorda, jämte uppgifter om den behandling, dessa ärenden undergått år 1911. *

Justitiedepartementet.

1:o Riksdagens skrifvelse af den 3 mars 1893, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 105 § i skiftesstadgan. (7.)

Den i ärendet tillsatta kommitté har den 13 september 1911 afgifvit betänkande med förslag till lag om skifte af jord m. m. Detta betänkande har sedermera remitterats till samtliga Konungens befallningshafvande samt åtskilliga centrala ämbetsverk, hvarjämte vissa myndigheter och föreningar lämnats tillfälle att inkomma med yttrande öfver betänkandet.

2:o af den 5 maj 1893, om åtgärder till motverkande af osedlighet. (90.)

Den kommitté, till hvilken ärendet öfverlämnats, har den 17 januari 1911 afgifvit betänkande med förslag, bland annat, till lag angående ändrad lydelse af vissa delar af 14 och 18 kap. strafflagen. Beträffande behandlingen af detta betänkande hänvisas till hvad under civildepartementet, 4:o här nedan förekommer.

3:o af samma dag, i anledning af väckt motion angående förbud emot frälseräntas skiljande från hemman, hvarmed den förenats. (99.)

Den 22 juni 1911 har Kungl. Maj:t beslutit, att lagrådets utlåtande skall inhämtas öfver upprättade förslag till, bland annat, lag om sammanläggning af frälseränta med fastighet samt om inteckning i frälseränta. Lagrådets utlåtande har vid årets slut ej ännu inkommit.

*** Det vid slutet af hvarje rubrik utsatta siffertalet utvisar skrifvelsens nummer i tionde samlingen af bihanget till vederbörande Riksdags protokoll.**

4:o Riksdagens skrifvelse af den 11 maj 1894, om utredning rörande bolags förvärf af jordegendom i vissa delar af landet. (119.)

Kungl. Maj:t har den 30 december 1911 bemyndigat chefen för justitiedepartementet att inom departementet tillkalla sakkunniga personer för undersökning rörande omfattningen af bolags jordförvärf i mellersta och södra delarna af riket och rörande däraf föranledda menliga verkningar. I öfrigt hänvisas till hvad nedan under 17:o meddelas.

5:o af den 8 maj 1897, angående beredande af ordnade förhållanden med afseende å vissa kringvandrare, i synnerhet de s. k. tattarne. (80.)

Den kommitté, till hvilken ärendet öfverlämnats, har ännu ej däri afgifvit förslag.

6:o af samma dag, angående vidtagande af åtgärder för kontroll öfver vården och förvaltningen af fromma stiftelser inom landet. (82.)

Ärendet är fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

7:o af den 11 maj 1898, med begäran om utarbetande af förslag till ny legostadga. (102.)

Ärendet har under 1911 icke undergått någon behandling.

8:o af den 10 maj 1899, i anledning af väckta motioner angående ändrad lagstiftning om skillnad i trolofning och äktenskap. (90.)

Lagberedningen har ännu ej inkommit med förslag i ämnet.

9:o af den 12 maj 1899, i anledning af väckt motion angående ändrad lydelse af 2, 20 och 21 §§ i lagen om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring samt 6 § i lagfartslagen. (127.)

Beträffande denna skrifvelse hänvisas till hvad under 1:o här ofvan meddelats.

10:o af den 8 maj 1900, i anledning af väckt motion angående tillägg till 11 kapitlet strafflagen. (65.)

Ärendet har under år 1911 icke varit föremål för någon behandling.

11:o af den 9 maj 1900, i anledning af Riksdagens år 1899 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1898. (81.)

Ärendet är fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

12:o af den 27 februari 1901, med anhållan om förslag till bestämmelser om arfsskatts utgörande i vissa fall. (22.)

Ärendet är fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

13:o af den 20 mars 1901, i anledning af väckt motion angående ändring af 117 § i Kungl. Maj:ts förnyade stadga om skiftesverket i riket den 9 november 1866. (27.)

Beträffande denna skrifvelse hänvisas till hvad ofvan under 1:o meddelats.

14:o Riksdagens skrifvelse af den 20 mars 1901, i anledning af väckt motion angående ändring af 26 kap. 4 § byggningabalken i syfte att åstadkomma tillräckliga och lämpliga lokaler för häradsrätternas sammanträden. (28.)

Ärendet har under år 1911 ej varit föremål för någon behandling.

15:o af den 1 maj 1901, i anledning af Riksdagens år 1900 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899. (64.)

Ärendet har under år 1911 ej varit föremål för behandling.

16:o af den 3 maj 1901, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande bestämmelser angående häradsnämnd. (72.)

Ärendet har under år 1911 ej varit föremål för behandling.

17:o af den 1 juni 1901, i anledning af väckta motioner angående lagstiftningsåtgärder för vidmakthållande af jordbruksnäringen inom skogsbygderna i Norrland och Dalarne. (128.)

Den 30 december 1911 beslöt Kungl. Maj:t, att lagrådets yttrande skulle inhämtas öfver upprättade förslag till lag om ändrad lydelse af 1 och 3 §§ i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom samt till lagar om utsträckt tillämpning af lagarna den 25 juni 1909 angående uppsikt å vissa jordbruk i Norrland och Dalarne samt om arrende af viss jord å landet inom Norrland och Dalarne.

18:o af den 11 mars 1902, i anledning af väckt motion om förklaring af 7 kap. 3 § strafflagen. (11.)

Ärendet beror fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning.

19:o af den 15 april 1902, i anledning af väckta motioner om åstadkommande af förbättrade bestämmelser till skydd för omyndiges egendom. (41.)

De sakkunniga, hvilka, på sätt förut förmälts, varit tillkallade att biträda vid denna frågas behandling, hafva den 25 januari 1911 afgifvit betänkande med förslag till lag om förmynderskaps förvaltning äfvensom till andra därmed sammanhängande författningar. Detta betänkande har sedermera remitterats till rikets hofrätter för utlåtande, efter det häradshöfdingarna och rådstufvurätterna lämnats tillfälle att yttra sig i ärendet.

20:o af den 26 april 1902, angående allmänna bestämmelser, afseende skydd för djur vid deras transporterande. (48.)

Ärendet har under år 1911 ej varit föremål för någon behandling.

21:o af den 7 maj 1902, i anledning af väckt motion om ändring af vissa delar af lagen om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896. (62.)

I fråga om denna skrifvelse hänvisas till hvad ofvan under 1:o meddelats.

22:o Riksdagens skrifvelse af den 8 maj 1902, angående offentliga revisorer. (83.)
Ärendet har under år 1911 ej varit föremål för någon behandling.

23:o af den 10 maj 1902, i anledning af Riksdagens år 1901 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1900. (80.)
Statskontoret har ännu ej inkommit med infordradt utlåtande i ärendet.

24:o af den 11 maj 1902, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, och till lag om ändrad lydelse af 19 kap. 20 § och 20 kap. 3 § strafflagen. (87.)
Ärendet har under år 1911 icke undergått någon behandling.

25:o af den 13 maj 1902, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar af rättegångsbalken m. m., så vidt angår den vid behandlingen af propositionen inom Riksdagen väckta frågan om ett vidsträcktare användande af fyllnadsed. (94.)
Ärendet har under år 1911 ej varit föremål för någon behandling.

26:o af den 20 maj 1902, i anledning af väckt motion med förslag dels till lag, innefattande särskilda bestämmelser i afseende å vissa bolag, dels till lag angående ändring af vissa paragrafer i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895. (135.)
Ärendet beror på Kungl. Maj:ts pröfning.

27:o af samma dag, angående tryckfrihetsförordningens föreskrifter om boktryckerier och om tillsynen öfver tryckta skrifters offentliggörande. (139.)
De för revision af tryckfrihetsförordningen utsedda sakkunniga hafva ännu ej afgifvit sitt förslag.

22:o af den 4 mars 1903, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändrade bestämmelser rörande bokföringsskyldighet. (20.)
Ärendet har under år 1911 icke varit föremål för någon behandling.

29:o af den 18 mars 1903, i anledning af väckta motioner om ändrad lydelse af 9 kap. 1 § giftermålsbalken m. m. (33.)
Lagberedningen har ännu icke inkommit med förslag i ämnet.

30:o af den 28 mars 1903, i anledning af väckt motion i fråga om lagfart å fång till tomt i municipalsamhälle eller köping m. m. (41.)
Ärendet beror fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning.

31:o af den 22 april 1903, i anledning af väckt motion angående ändrade bestämmelser om exekutiv försäljning af fastighet. (55.)
Sedan lagrådet inkommit med infordradt utlåtande öfver det af lagberedningen upprättade förslag i ämnet, är ärendet på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

32:o Riksdagens skrifvelse af den 28 april 1903, i anledning af väckta motioner om ändringar i vissa delar af inteckningslagstiftningen. (56.)

Beträffande denna skrifvelse hänvisas till hvad ofvan under 31:o meddelats.

33:o af samma dag, i anledning af väckt motion angående ändrade bestämmelser om sammanträffande af brott m. m. (58.)

Ärendet har under år 1911 icke varit föremål för någon behandling.

34:o af den 15 maj 1903, i anledning af väckta motioner om ändrade bestämmelser rörande förekommande och släckning af skogseld. (107.)

Den kommitté, till hvilken ärendet öfverlämnats, har ännu ej däri afgifvit förslag.

35:o af den 22 maj 1903, angående skogslagstiftning och därmed i samband stående ämnen. (136.)

Öfverlämnad till jordbruksdepartementet.

36:o af den 22 mars 1904, i anledning af väckt motion med förslag till ändrad lydelse af 17 kap. 7 § handelsbalken. (24.)

Ärendet beror fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning.

37:o af den 7 april 1904, i anledning af väckt motion om ändring af § 136 i skiftesstadgan m. m. (34.)

I fråga om denna skrifvelse hänvisas till hvad ofvan under 1:o meddelats.

38:o af samma dag, i anledning af väckt motion angående undanskiftande i mindre bemedlade dödsbon af medel till minderårigt barns underhåll och uppfostran. (37.)

Lagberedningen har ännu icke afgifvit förslag i detta ämne.

39:o af samma dag, i anledning af väckt motion om tillägg till 14 kap. 45 § strafflagen. (38.)

Den kommitté, till hvilken ärendet öfverlämnats, har ännu ej däri afgifvit förslag.

40:o af den 13 april 1904, i anledning af dels justitieombudsmannens framställning om åtgärder för större skyndsamhet i fråga om för brott häktade personers inställande för domstol, dels ock två i liknande syfte afgifna motioner. (65.)

Ärendet beror fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning.

41:o af samma dag, i anledning af väckt motion angående rätt att medelst expropriation förvärfva mark för linbananläggningar i vissa fall. (66.)

Sedan i ärendet infordrade utlåtanden inkommit, är ärendet på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

42:o af den 10 maj 1904, i anledning af väckta motioner angående ändringar i gällande vattenrättslagstiftning. (97.)

Den i ärendet tillsatta kommitté har den 17 mars 1911 inkommit med betänkande med förslag till vattenlag m. m. Detta betänkande har sedermera remitterats till Konungens befallningshafvande samt åtskilliga ämbetsverk, hvarjämte vissa myndigheter och föreningar lämnats tillfälle att inkomma med yttrande öfver betänkandet. De infordrade utlåtandena hafva ännu icke fullständigt inkommit.

43:o Riksdagens skrifvelse af den 19 maj 1904, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t dels med begäran om framläggande af förslag till lag angående gemensamhetsskogar för kommuner, korporationer och enskilde, dels ock i fråga om viss ändring i förordningen angående skogsvårdsstyrelser den 24 juli 1903. (166.)

Den för revision af skiftesstadgan och därmed sammanhängande författningar tillsatta kommittén, till hvilken denna skrifvelse varit öfverlämnad, har den 13 september 1911 inkommit med betänkande, innefattande vissa lagförslag.

Beträffande behandlingen af detta betänkande hänvisas till hvad under 1:o här ofvan meddelats.

44:o af den 31 mars 1905, angående åtgärder för inskränkning af kungörelsers uppläsande i kyrkorna. (50.)

Ärendet beror fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning.

45:o af den 13 april 1905, i anledning af väckt motion om inskränkning i förmånsrätt för ränta å intecknad fordran. (62.)

Beträffande denna skrifvelse hänvisas till hvad ofvan under 31:o meddelats.

46:o af den 6 maj 1905, i anledning af väckt motion angående lagbestämmelser i syfte att bereda innehafvare af förlagsinteckning större trygghet mot förlust i de fall, då rörelsen öfverlåtes å annan person eller flyttas från ort till annan. (117.)

Ärendet beror fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning.

47:o af den 10 maj 1905, angående ifrågasatt inlösen af vissa frälseräntor. (120.)

Den 22 juni 1911 beslöt Kungl. Maj:t, att lagrådets utlåtande skulle inhämtas öfver upprättadt förslag till lag om aflösning af vissa frälseräntor m. m. Lagrådets utlåtande har vid årets slut ännu ej inkommit.

48:o af den 12 maj 1905, i anledning af väckt motion angående utarbetande af förslag till lag om försäkringsaftal. (132.)

Ärendet beror fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning.

49:o af den 19 maj 1905, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående inrättande af ett nytt statsdepartement för handel, industri och sjöfart. (182.)

De kommitterade, till hvilka ärendet öfverlämnats, hafva ännu ej däri afgifvit förslag.

50:o Riksdagens skrifvelse af den 20 februari 1906, i anledning af väckta motioner angående skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till lag rörande invallning. (14.)

Beträffande denna skrifvelse hänvisas till hvad ofvan under 42:o meddelats.

51:o af den 28 mars 1906, i anledning af väckt motion angående revision af skiftesstadgan och därmed sammanhängande författningar. (40.)

Beträffande denna skrifvelse hänvisas till hvad ofvan under 1:o meddelats.

52:o af den 2 maj 1906, i anledning af väckt motion angående skrifvelse till Konungen med begäran om framläggande af förslag till lag om dödande af bortkomna handlingar. (97.)

Ärendet beror fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning.

53:o af den 8 maj 1906, i anledning af väckta motioner angående dels revision af konkurslagen m. m. dels ock tillägg till 73 § i samma lag. (104.)

Den i ärendet tillsatta kommittén har den 20 november 1911 inkommit med betänkande med förslag till konkurslag.

54:o af den 12 maj 1906, om ändring eller upphäfvande af mom. 7 i kungl. brefvet den 17 oktober 1778 m. m. (136.)

Lagberedningen, till hvilken ärendet öfverlämnats, har ännu icke däri afgifvit förslag.

55:o af den 17 maj 1906, i anledning af väckta motioner angående rösträtt för kvinnor vid val till Andra kammaren. (148.)

En af professorn C. A. Reuterskiöld utarbetad, hufvudsakligen statsrättsligt-politisk utredning i ämnet har under år 1911 aflämnats af statistiska centralbyrån; och har, med återkallande af det centralbyrån lämnade uppdrag, så vidt angår den återstående, hufvudsakligen statistiska utredningen, åt öfverdirektören L. Widell uppdragits att utföra arbetet i denna del, hvilket arbete vid årets utgång ännu ej var slutfördt.

56:o af den 25 maj 1906, i anledning af ifrågasatt inskränkning af de ordinarie häradshöfdingarnas tjänstledighet samt skärpta kompetensvillkor för erhållande af domarförordnande. (188.)

Ärendet har under år 1911 icke varit föremål för någon behandling.

57:o af den 27 februari 1907, i anledning af väckta motioner om internering af alkoholister. (19.)

Den kommitté, till hvilken ärendet öfverlämnats, har den 16 januari 1911 inkommit med förslag till lag om behandling af alkoholister. Öfver detta förslag hafva från åtskilliga myndigheter infordrats utlåtanden, hvilka ännu icke fullständigt inkommit.

58:o af den 15 mars 1907, i anledning af väckta motioner angående skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till lagbestämmelser mot användande af mutor eller bestickning vid ekonomiska uppgörelser. (31.)

Den kommitté, till hvilken ärendet öfverlämnats, har ännu icke däri afgifvit förslag.

59:o Riksdagens skrifvelse af den 20 mars 1907, angående sociala regeringsärendenas sammanförande under ett statsdepartement m. m. (59.)

Departementalkommitterade och kommerskollegiekommittén hafva den 18 november 1911 afgifvit utlåtande och förslag om upprättande inom ett omorganiseradt civildepartement af en afdelning för sociala ärenden m. m. Vid årets slut var ärendet beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

60:o af den 28 mars 1907, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder till tryggande af aftal rörande leverans af elektrisk energi. (62.)

Sedan de i ärendet infordrade utlåtanden fullständigt inkommit, har ärendets vidare behandling öfverlämnats till civildepartementet.

61:o af den 19 april 1907, i anledning af väckta motioner i fråga om utom äktenskapet födda barns och deras mödrars rättsliga ställning. (75.)

Lagberedningen har ännu icke inkommit med förslag i ärendet.

62:o af den 23 april 1907, i fråga om skogslikvider vid laga skiften och hemmansklyfningar. (78.)

Beträffande denna skrifvelse hänvisas till hvad ofvan under 1:o meddelats.

63:o af samma dag, angående revision af bestämmelserna om jordlösen vid expropriation. (80.)

Beträffande denna skrifvelse hänvisas till hvad ofvan under 41:o meddelats.

64:o af den 20 april 1907, i fråga om åtgärder, afseende att vid platser på landet med sammanträngd befolkning ordna förhållandena med afseende å redan befintlig eller för samhällets utvidgning erforderlig tomtmark. (92.)

Beträffande denna skrifvelse hänvisas till hvad ofvan under 41:o meddelats.

65:o af den 30 april 1907, i fråga om ändring af lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar. (93.)

Beträffande denna skrifvelse hänvisas till hvad ofvan under 41:o meddelats.

66:o af den 19 februari 1908, i anledning af justitieombudsmannens framställning om ändring af vissa bestämmelser i 24 kap. strafflagen. (13.)

Ärendet är fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

67:o af den 3 mars 1908, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående behörighet för gift kvinna att under vissa villkor vara förmyndare för sin man, som förklarats omyndig. (24.)

Lagberedningen har ännu ej inkommit med förslag i ärendet.

68:o af samma dag, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen angående lag om adoption. (25.)

Lagberedningen har ännu icke inkommit med förslag i ärendet.

69:o Riksdagens skrifvelse af den 24 mars 1908, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om förekommande af olägenheter i följd af bebyggande af områden, som därtill äro ur hälsosynpunkt otjänliga. (38.)

Ärendet är fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

70:o af den 4 april 1908, angående vidtagande af åtgärder för införande af förenklade bestämmelser i fråga om anteckning i kyrkobok rörande från utlandet återinflyttade svenskar, särskildt med afseende på deras äktenskapsförhållanden. (51.)

Denna skrifvelse anmäldes ånyo i statsrådet den 2 juni 1911, därvid Kungl. Maj:t förordnade, att densamma skulle öfverlämnas till lagberedningen för att tagas i öfvervägande vid fullgörande af det beredningen den 3 december 1909 meddelade uppdrag att företaga omarbetning af giftermålsbalken m. m.

71:o af den 8 april 1908, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående undersökning af sinnesbeskaffenheten hos tilltalad, som af underrätt dömts till döden eller straffarbete på lifstid. (56.)

Medicinalstyrelsens i ärendet infordrade utlåtande har ännu icke inkommit.

72:o af den 25 april 1908, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående revision af gällande bestämmelser om bötesstraffet m. m. (62.)

Professor J. C. W. Thyréns arbete i anledning af det honom i ärendet lämnade uppdrag har under året fortgått.

73:o af samma dag, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående sådan ändring i gällande lag, att gift person må kunna erhålla lifförsäkring, med trygghet att försäkringssumman kommer hans familj till godo. (63.)

Ärendet beror fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning.

74:o af samma dag, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående öfvervakande af villkorligt dömda och villkorligt frigifna förbrytare m. m. (68.)

Ärendet beror fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning.

75:o af den 6 maj 1908, i anledning af väckt motion om ändring af 20, 21 och 22 §§ i lagen om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896. (108.)

Ärendet är fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

76:o af den 15 maj 1908, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till strafflag för krigsmakten, lag om införande af den nya strafflagen för krigsmakten samt hvad i afseende därå iakttagas skall, lag angående ändring

i vissa delar af förordningen om krigsdomstolar och rättegången därstädes den 11 juni 1868, lag angående ändring af 1 och 4 §§ i förordningen angående verkställighet i vissa fall af straff, ådömdt genom icke laga kraft ägande utslag, den 30 maj 1873 samt lag angående ändring af 10 § i värnpliktslagen den 14 juni 1901. (123.)

Sedan yttranden från åtskilliga myndigheter inhämtats öfver upprättade lagförslag, beror ärendet på Kungl. Maj:ts pröfning.

77:o Riksdagens skrifvelse af den 22 maj 1908, angående rätt att i vissa fall utöfva rösträtt vid riksdagsmannaval genom valsedels insändande till valförrättaren. (137.)

Ärendet beror fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning.

78:o af samma dag, angående åtgärder för tillgodoseendet af krafvet på en mera enhetlig och sakkunnig behandling af de ärenden, som angå kommunikationer och allmänna arbeten. (138.)

De kommitterade, till hvilka ärendet öfverlämnats, hafva ännu ej däri afgifvit förslag.

79:o af samma dag, angående ifrågasatt ändring af 4 § tryckfrihetsförordningen. (139.)

De sakkunniga, hvilka tillkallats för revision af tryckfrihetsförordningen, hafva ännu ej afgifvit förslag.

80:o af samma dag, angående ifrågasatt ändring af 5 § 2 och 3 mom. tryckfrihetsförordningen. (140.)

De sakkunniga, hvilka tillkallats för revision af tryckfrihetsförordningen, hafva ännu ej afgifvit förslag.

81:o af den 1 juni 1908, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående stämpelafgiften. (215.)

Ärendet beror fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning.

82:o af den 9 mars 1909, i anledning af väckta motioner dels om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående vidgad rätt för medlem af svenska kyrkan att därur utträda, dels ock om ändrad lydelse af 4 § i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd. 26.)

Denna skrifvelse anmäldes i statsrådet den 16 juni 1911, därvid Kungl. Maj:t anbefallde domkapitlen i riket äfvensom Stockholms stads konsistorium och hofkonsistorium att afgifva utlåtanden öfver Riksdagens ifrågavarande framställning. Sådana utlåtanden hafva nu inkommit; och beror ärendet på Kungl. Maj:ts pröfning.

83:o af samma dag, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående borttagande ur strafflagstiftningen af påföljden förlust af medborgerligt förtroende. (29.)

Ärendet är fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

84:o Riksdagens skrifvelse af den 16 mars 1909, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag i fråga om rätt att förändra fideikommiss i fast egendom till penningfideikomiss. (47.)

Ärendet är fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

85:o af samma dag, i anledning af väckt motion om ändring af 5 kap. 3 § strafflagen. (48.)

Den kommitté, till hvilken ärendet öfverlämnats, har ännu ej däri afgifvit förslag.

86:o af samma dag, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t om villkorlig doms användande utan inskränkning beträffande fylleri eller därmed sammanhängande förseelser. (49.)

Ärendet är fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

87:o af den 27 april 1909, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående afskaffande af edgång m. m. (98.)

Ärendet är fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

88:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om gemensamhetsfiske samt lag angående ändrad lydelse af 10, 13 och 14 §§ i lagen om rätt till fiske den 27 juni 1896. (101.)

Ärendet beror fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning.

89:o af den 13 maj 1909, angående bestämmelser mot onödigt plågande af husdjur vid slakt. (152.)

Ärendet är fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

90:o af den 22 maj 1909, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 33, 35 och 37 §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom, till lag om ändrad lydelse af 79 och 104 §§ utsökningslagen, till lag om särskild värdering af afsöndrad lägenhet samt till lag om ändrad lydelse af 1 § andra stycket och 2 § andra stycket i lagen den 18 oktober 1907 angående ryttare-, soldat- och båtsmanstorps befriande i vissa fall från ansvar för inteckningar i stamhemmanet, dels ock en i samband därmed stående motion. (217.)

Ärendet är i förut omförmält del fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

91:o af den 24 maj 1909, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till Malmö stad af länsfängelset i Malmö med tillhörande område samt viss del af det till centralfängelset därstädes hörande område med däråt befintliga byggnader, äfvensom uppförande i Malmö af nytt centralfängelse jämte länsfängelse. (238.)

Sedan fångvårdsstyrelsen under år 1911, på Kungl. Maj:ts befallning, afgifvit förnyade

framställningar i detta ärende, var detsamma vid årets utgång beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

92:o Riksdagens skrifvelse af den 24 maj 1909, i anledning af väckt motion om semester för vaktbetjänte och med dem jämställda statstjänare i de centrala ämbetsverken och hofrätterna. (206.)

Ärendet, som öfverlämnats från finansdepartementet, är vid 1911 års utgång på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

93:o af den 9 juni 1910, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet. (2.)

Efter fullbordande af den åt fångvårdsstyrelsen uppdragna utredning rörande fångvårdens kostnader för persedeltillverkning åt andra statsförvaltningar har styrelsen i skrifvelse den 22 september 1911 framlagt resultatet af utredningen jämte förslag i ämnet. Styrelsens framställning har för utlåtande remitterats till de ämbetsverk, som för särskilda statsförvaltningars behof anlita fångvården för tillverkning af persedlar. De sålunda infordrade utlåtandena voro vid slutet af år 1911 icke fullständigt inkomna.

94:o af den 4 mars 1910, i anledning af justitieombudsmannens framställning till Riksdagen angående lag om husrannsakan. (25.)

1911 den 16 juni i statsrådet anmäld, därvid Kungl. Maj:t anbefallde öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande i länen att afgifva utlåtanden öfver denna Riksdagens framställning. Sådana utlåtanden hafva ännu icke fullständigt inkommit.

95:o af den 11 mars 1910, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående rätt för kvinna att innehafva klockarbefattning. (29.)

Ärendet beror fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning.

96:o af samma dag, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändring af eller tillägg till 154 § utsökningslagen. (30.)

1911 den 16 juni i statsrådet anmäld, därvid Kungl. Maj:t anbefallde öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande i länen att afgifva utlåtanden öfver denna Riksdagens framställning. Sedan utlåtandena inkommit, har förslag till lag i ämnet utarbetats inom departementet; och har Kungl. Maj:t den 30 december 1911 beslutit, att lagrådets utlåtande skulle inhämtas öfver förslaget.

97:o af samma dag, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående beredande af möjlighet för vissa samhällen att på mindre betungande villkor med full äganderätt komma i besittning af gatumark, som upplåtits till allmänt begagnande. (31.)

1911 den 22 juni i statsrådet anmäld, därvid Kungl. Maj:t anbefallde öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande i länen att öfver denna Riksdagens framställning afgifva utlåtanden. Sådana utlåtanden hafva ännu icke fullständigt inkommit.

98:o Riksdagens skrifvelse af den 29 mars 1910, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående söndagshvila inom vissa arbetsområden. (40.)

1911 den 27 oktober i statsrådet anmäld, därvid Kungl. Maj:t anbefallde kommerskollegium att i ärendet afgifva utlåtande. Sådant utlåtande har ännu icke inkommit.

99:o af den 30 april 1910, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af den till Hanekinds häradsbor anslagna kronolägenheten Måshult n:r 1 i Skeda socken. (76.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

100:o af den 30 maj 1910, i anledning af Kungl. Maj:ts propositioner n:r 50—53 angående ändrad lydelse af vissa §§ i grufvestadgan m. m. (153.)

Ärendet är fortfarande på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

101:o af den 8 juni 1910, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om föreningar, lag om ändrad lydelse af 22 kap. 14 § och 23 kap. 4 § strafflagen, lag om ändrad lydelse af 11 kap. 15 § rättegångsbalken, lag om ändrad lydelse af 10 § i förordningen om tioårig preskription och om årsstämning den 4 mars 1862 samt lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom den 4 maj 1906. (181.)

Sedan lagrådet afgifvit utlåtande öfver de lagförslag, hvilka, efter hvad i senaste berättelsen omförmäles, blifvit till lagrådet remitterade, afläts proposition i ämnet till Riksdagen. (Jämför ofvan I: 25:o.)

102:o af den 5 juni 1910, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om kollektivaftal mellan arbetsgifvare och arbetare, lag om särskild domstol i vissa arbetstvister, lag om vissa arbetsaftal, lag angående ändring af 17 kap. 4 § handelsbalken, lag om ändring af 2 § lagen angående medling i arbetstvister den 31 december 1906, lag angående ändring af 158 § utsökningslagen, lag angående ändring af 10 § lagen om hvad iakttagas skall i afseende å införande af lagen om nyttjanderätt till fast egendom den 14 juni 1907 samt lag om ändrad lydelse af 19 kap. 22 § samt 25 kap. 15 och 22 §§ strafflagen. (182.)

Sedan lagrådet afgifvit utlåtande öfver de lagförslag, hvilka, efter hvad i senaste berättelsen omförmäles, blifvit till lagrådet remitterade, afläts proposition i ämnet till Riksdagen. (Jämför ofvan I: 18:o.)

Af dessa ärenden äro således de under 101:o och 102:o upptagna af Kungl. Maj:t slutligen afgjorda, de under 3:o, 17:o, 47:o och 96:o antecknade föremål för granskning af lagrådet, de under 1:o, 2:o, 4:o, 5:o, 8:o, 9:o, 13:o, 19:o, 21:o, 23:o, 27:o,

29:o, 34:o, 37:o, 38:o, 39:o, 42:o, 43:o, 49:o, 50:o, 51:o, 54:o, 55:o, 57:o, 58:o, 61:o, 62:o, 67:o, 68:o, 70:o, 71:o, 72:o, 78:o, 79:o, 80:o, 85:o, 93:o, 94:o, 97:o och 98:o omförmälta föremål för behandling af annan myndighet, lagberedningen eller särskilda kommitterade eller sakkunnige, de under 35:o och 60:o upptagna öfverlämnade till annat departement samt de öfriga på pröfning beroende.

Utrikesdepartementet.

Riksdagens skrifvelse af den 2 maj 1907, hvarigenom Riksdagen anhållit om vidtagande af erforderliga åtgärder därhän att utländska handelsresande, med eller utan näringslegitimationsbevis, icke under några förhållanden må tillgodonjuta gynnsammare behandling än landets egna undersåtar, som utöfva enahanda yrke. (98.)

En deklaration angående handelsresandes behandling har den 22 juni 1911 blifvit undertecknad med Österrikisk-Ungerska regeringen, hvarigenom det af Riksdagen angifna önskemål uppnåtts.

Landtförsvarsdepartementet.

1:o Riksdagens skrifvelse af den 14 maj 1899, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjärde hufvudtitel, innefattande anslagen till landtförsvaret (63.)

Ärendet är hvilande i afvaktan på vidare utredning och afgörande i sammanhang med fråga om ny inkvarteringsförordning.

2:o af den 19 maj 1904, angående uttagning till tjänstgöring af icke vapenföra värnpliktige. (164.)

Proposition i ämnet afläts till Riksdagen den 13 januari 1911. (Jämför ofvan I: 35:o.)

3:o af den 15 mars 1905, i anledning af väckt motion om afskaffande af de i § 32 värnpliktslagen föreskrifna mönstringarna. (21.)

Proposition i ämnet afläts till Riksdagen den 3 mars 1911. (Jämför ofvan I: 36:o.)

4:o af den 12 maj 1905, i anledning af Riksdagens år 1904 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1903. (119.)

I ärendet, som numera afser endast sättet för förvarande af generalstabens hemliga handlingar, har från öfverintendentsämbetet infordradt yttrande och förslag ännu icke inkommit.

5:o af den 9 april 1910, i anledning af Riksdagens år 1909 församlade revisorers

berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1908. (66.)

Vid föredragning af denna skrifvelse i de till landtförsvarsdepartementets handläggning hörande delar den 1 december 1911 beslöt Kungl. Maj:t, att inom arméförvaltningen skulle, på sätt nämnda ämbetsverk funne lämpligt, föras liggare öfver de kostnader för kommittéer och liknande beredningar, som bestredes från de af arméförvaltningen omhänderhafda medel.

Af dessa ärenden äro alltså de under 2:o, 3:o och 5:o upptagna af Kungl. Maj:t slutligen afgjorda, det under 1:o omförmälta föremål för vidare utredning och det under 4:o antecknade föremål för särskildt yttrandes afgifvande.

Sjöförsvarsdepartementet.

1:o Riksdagens skrifvelse af den 13 maj 1898, angående åtgärder till höjande af den svenska sjöfartsnäringen och till främjande af svenska alsters afsättning i utlandet. (120.)

De på grund af kungl. brefvet den 18 september 1908 tillkallade sakkunniga hafva afslutat sitt arbete medelst afgifvande den 30 september 1911 af betänkande och förslag, som den 3 november 1911 remitterats till vederbörande myndigheter för afgifvande af utlåtanden; och hafva dessa utlåtanden ännu icke inkommit.

2:o af den 14 maj 1900, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde (tionde) hufvudtitel. (80.)

Handlingarna i ärendet hafva den 2 juni 1911 öfverlämnats till kommittén för utredning och afgifvande af förslag angående omläggning af det militära pensionsväsendet för att vara för kommittén tillgängliga och sedermera till sjöförsvarsdepartementet återställas.

3:o af den 9 april 1910, i anledning af Riksdagens år 1909 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1908. (66.)

Sedan skrifvelsen, som i hvad den angår sättet för redovisande af kostnader för kommittéer och liknande beredningar varit föremål för utredning inom, bland andra ämbetsverk, marinförvaltningen, den 29 september 1911 genom finansdepartementet ånyo anmälts inför Kungl. Maj:t, som därvid, bland annat, utfärdat kungörelse angående sättet för redovisning af dylika kostnader samt förordnat, att protokollsutdrag i ärendet skulle meddelas sjöförsvarsdepartementet, har Kungl. Maj:t, på sistnämnda departements föredragning, den 8 december 1911 föreskrifvit, att inom marinförvaltningen skulle, på sätt ämbetsverket funne lämpligt, föras liggare öfver de kostnader af ifrågavarande slag, som bestridas från af förvaltningen omhänderhafda medel.

4:o Riksdagens skrifvelse af den 13 maj 1910, angående utredning i fråga om förläggande af ett fyrskepp vid Ölands södra udde. (106.)

Sedan infordradt utlåtande i ärendet afgifvits af lotsstyrelsen den 7 juni 1910, anbefalldes kommerskollegium den 24 februari 1911 att inkomma med utlåtande i ärendet, och afgaf sistnämnda myndighet den 9 maj 1911 dylikt yttrande. Därefter anmodades lotsstyrelsen den 10 juni 1911 afgifva ytterligare utredning jämte kostnadsberäkning; och har lotsstyrelsen den 4 juli 1911 afgifvit sålunda ytterligare infordradt utlåtande, hvarefter ärendet är på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

5:o af den 1 juni 1910, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel, innefattande anslagen till sjöförsvarsdepartementet. (5.)

Sedan den af Kungl. Maj:t den 29 juli 1910 anbefallda utredning af vissa frågor rörande navigationsskolorna blifvit afslutad, har i en till Riksdagen den 5 april 1911 aflåten proposition framlagts förslag till omorganisation af navigationsskolorna. (Jämför ofvan I: 53:o).

Af dessa ärenden äro alltså de under 3:o och 5:o upptagna af Kungl. Maj:t slutligen afgjorda, de under 1:o och 2:o omförmälta föremål för behandling af annan myndighet eller särskild utredning samt det under 4:o antecknade beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

Civildepartementet.

1:o Riksdagens skrifvelse af den 8 maj 1902, i hvad den angår förslag till praktiska utbildningskurser för läkare för behörighet till vissa tjänstläkarbefattningar äfvensom i samband därmed förslag till vissa ändringar angående medicinska examina. (82.)

Sedan skrifvelsen, i hvad den angår förslag till praktiska utbildningskurser för läkare för behörighet till vissa tjänstläkarbefattningar, blifvit öfverlämnad från ecklesiastikdepartementet, har skrifvelsen remitterats till medicinalstyrelsen, som ännu icke inkommit med utlåtande.

2:o af den 11 april 1903, angående användning af torf till eldning vid statens järnvägar och öfriga verk. (53.)

Sedan ärendet öfverlämnats från jordbruksdepartementet, är detsamma beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

3:o af den 6 maj 1903, angående kompetensvillkoren för lokomotivpersonalen vid järnvägarna m. m. (80.)

Det från den s. k. trafiksäkerhetskommittén inkomna betänkande och förslag, hvari afgifvits yttrande i detta ärende, remitterades den 13 mars 1908 till vederbörande myndigheters utlåtanden, af hvilka alla ännu icke inkommit.

4:o Riksdagens skrifvelse af den 11 maj 1903, angående åtgärder mot smittosamma könssjukdomars spridning. (87.)

Den af Kungl. Maj:t den 6 november 1903 tillsatta kommittén har afgifvit betänkande och förslag i ämnet. Detta betänkande har sedermera remitterats till vederbörande myndigheter äfvensom till folkundervisningskommittén och fattigvårdslagstiftningskommittén. I ärendet infordrade utlåtanden hafva ännu icke fullständigt inkommit.

5:o af den 18 maj 1903, angående omreglering af rikets indelning i provinsiallläkardistrikt. (132.)

Den 13 januari 1911 afläts proposition i ämnet till Riksdagen. (Jämför ofvan I: 56:o.)

6:o af den 20 maj 1903, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om försäkringsbolag samt till lag om utländsk försäkringsanstalts rätt att drifva försäkringsrörelse här i riket, dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 11 kap. 15 § rättegångsbalken, till lag om ändrad lydelse af 22 kap. 14 § och 23 kap. 4 § strafflagen, till lag om ändrad lydelse af 2 § i förordningen den 4 maj 1855 angående handelsböcker och handelsräkningar samt till lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen den 13 juli 1887 angående handelsregister, firma och prokura. (134.)

Sedan försäkringsinspektionen den 1 maj 1911 inkommit med infordradt utlåtande, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

7:o af den 9 mars 1904, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för anordnande af inspektion å enskilda järnvägars rullande materiel. (14.)

Det från den s. k. trafiksäkerhetskommittén inkomna betänkande och förslag, hvari afgifvits yttrande i detta ärende, remitterades den 13 mars 1908 till vederbörande myndigheters utlåtanden, af hvilka alla ännu icke inkommit.

8:o af den 13 maj 1904, angående utredning af emigrationsfrågan m. m. (107.)

De i ämbetsberättelsen till 1909 års Riksdag omförmälta utredningar äro ännu ej afslutade.

9:o af den 12 maj 1905, i anledning af väckt motion angående ändringar i lagen om försäkringsrörelse. (128.)

Det från försäkringsinspektionen infordrade utlåtande i ärendet har ännu icke inkommit.

10:o af den 12 maj 1906, angående en allmän polisförfattning för rikets städer och därmed jämförliga orter. (135.)

Ärendet är fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

11:o af den 19 februari 1907, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till vissa hamnarbeten. (15.)

Ärendet, i hvad det angår anslag till iståndsättande af hamnen i Abekås, är fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

12:o Riksdagens skrifvelse af den 20 mars 1907, med begäran om framläggande af förslag till en invandringslag. (33.)

De i senaste ämbetsberättelsen omförmälta sakkunniga hafva numera afgifvit förslag till författningar i ämnet. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

13:o af den 28 mars 1907, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder till tryggande af aftal rörande leverans af elektrisk energi m. m. (62.)

Öfverlämnad från justitiedepartementet. Kungl. Maj:t har den 22 juni 1911 tillsatt en kommitté för utarbetande af förslag till tryggande af afnämares rätt till kontraktsenligt åtnjutande af elektrisk kraft m. m. Kommittén har ännu icke inkommit med sitt betänkande.

14:o af den 30 april 1907, med begäran om utredning och förslag rörande inrättandet af en statens arbetsförmedlingsanstalt till tjänst för utomlands bosatta svenskar. (91.)

Den åt numera professorn, filosofie doktorn G. Sundbärg uppdragna utredningen i ämnet har ännu icke afslutats.

15:o af den 11 maj 1907, angående utredning, huruvida läkare må såsom straffpåföljd eller af annan orsak kunna fråntagas rätten att utöfva läkarverksamhet. (133.)

Det från medicinalstyrelsen den 31 maj 1907 infordrade utlåtandet har ännu icke inkommit.

16:o af samma dag, angående nedsättning i afgiften för växelprotest. (134.)

Ärendet är fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

17:o af samma dag, angående ordnandet af apoteksväsendet efter utgången af år 1920. (135.)

Ärendet är fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

18:o af den 29 maj 1907, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående rättegångsbiträde åt genom olycksfall i arbete skadad arbetare. (217.)

Ålderdomsförsäkringskommittén har ännu icke afgifvit utlåtande i ärendet.

19:o af den 2 juni 1908, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjätte hufvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet. (6.)

Beträffande sjätte punkten, angående löneregleringen för landsstaterna i länen m. m., har Konungens befallningshafvande i Stockholms län ännu icke inkommit med infordradt utlåtande i fråga om möjligheten af Stockholms läns upphörande såsom administrativ enhet.

20:o af den 6 maj 1908, angående vidtagande af åtgärder för den nomadiserande lappbefolkningens vidmakthållande m. m. (113.)

Konungens befallningshafvande i Norrbottens län har ännu icke inkommit med de den 5 mars 1909 infordrade uppgifter i ämnet.

21:o Riksdagens skrifvelse af den 20 maj 1908, angående utredning, huru s. k. moderskapsförsäkring må genom statens försorg kunna beredas barnaföderskor. (129.)

Sedan de i ämbetsberättelsen till 1909 års Riksdag omförmälta sakkunniga numera afgifvit utlåtande i ärendet, har detsamma den 22 december 1911 remitterats till kommerskollegium och försäkringsinspektionen samt öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande i länen.

22:o af den 28 maj 1908, angående ändringar i nu gällande föreskrifter rörande skyddskoppympning. (182.)

Medicinalstyrelsen har ännu icke inkommit med de från styrelsen den 17 september 1909 infordrade förslag i ämnet.

23:o af den 3 mars 1908, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående revision af lagen om fosterbarns vård. (23.)

Den s. k. fattigvårdslagstiftningskommittén har ännu ej afslutat den begärda revisionen.

24:o af den 27 februari 1909, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till ny rullande materiel för statens järnvägar. (15.)

Sedan järnvägsstyrelsen den 7 januari 1911 inkommit med infordrade utredning och förslag i fråga om anskaffande af godstågslokomotiv för eldning jämväl med torf, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

25:o af den 20 maj 1909, i anledning af väckt motion om anslag till rättegångsbiträden att tillhandagå genom olycksfall i arbete skadade arbetare eller deras efterlefvande för utbekommande af dem enligt lag tillkommande ersättning. (192.)

Ålderdomsförsäkringskommittén har ännu icke afgifvit utlåtande i ärendet.

26:o af den 25 maj 1909, angående ändrade bestämmelser rörande automobiltrafik. (245.)

De i ämbetsberättelsen till 1910 års Riksdag omförmälta sakkunniga hafva ännu icke afslutat sina arbeten.

27:o af samma dag, i fråga om kontroll öfver programmen för biografföreställningar. (246.)

De från öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande i länen infordrade utlåtanden öfver de sakkunnigas förslag hafva inkommit, och har Kungl. Maj:t vid anmälan den 10 mars 1911 aflåtit proposition i ämnet till Riksdagen. (Jämför ofvan I: 90:o.)

28:o af den 9 april 1910, i anledning af Riksdagens år 1909 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1908. (66.)

Sedan af ecklesiastikdepartementet öfverlämnats från generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen och järnvägsstyrelsen infordrade yttranden öfver de arkivsakkunnigas utlåtande, är detta ärende beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

29:o Riksdagens skrifvelse af den 3 maj 1910, angående utredning i fråga om mindre kostbara järnvägars med 0,6 meters spårvidd betydelse för den ekonomiska utvecklingen. (91.)

Järnvägsstyrelsen har ännu icke inkommit med anbefalld utredning i ämnet.

30:o af den 24 maj 1910, angående ersättning till vissa lägenhetsinnehafvare för förlust vid bortförande af byggnader från det till statens järnvägar upplåtna området af kronans öfverloppsmark omkring Gällivare malmberg. (121.)

Sedan Konungens befallningshafvande i Norrbottens län inkommit med anbefalld utredning, anmäldes ärendet den 12 augusti 1911; och beslötos därvid erforderliga åtgärder.

31:o af den 31 maj 1910, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar m. m. (145.)

Statskontoret har ännu icke inkommit med yttrande och förslag rörande sättet för bestridande af kostnaden för pensionering af statens järnvägars personal.

32:o af den 3 juni 1910, i anledning af Kungl Maj:ts proposition angående utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Rönninge och Järna järnvägsstationer m. m. (152.)

I fråga om de enligt senaste ämbetsberättelsen icke slutligen handlagda delar af ärendet har Kungl. Maj:t den 16 juni 1911 uppdragit åt en kommission att verkställa utredning angående lämpligaste sträckningen för västra stambanan mellan Rönninge och en punkt söder om Saltskog samt, sedan denna kommission fullgjort sitt uppdrag, den 8 december 1911 tillkallat sakkunniga för verkställande af vissa utredningar i anledning af kommissionens utlåtande.

33:o af den 8 juni 1910, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anläggning af statsbana från Lappträsk till Veittijärvi m. m. samt en i ämnet väckt motion. (179.)

Sedan Konungens befallningshafvande i Norrbottens län inkommit med infordrad utredning, anmäldes ärendet den 27 januari 1911; och beslöts därvid erforderlig åtgärd.

34:o af samma dag, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anordnande af farled mellan Storvindeln och Nedre Gautsträsk. (193.)

Sedan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inkommit med anbefalld utredning, anmäldes ärendet den 31 mars 1911, och afläts proposition i ämnet till Riksdagen. (Jämför ofvan I: 88:o.)

Af dessa ärenden äro sålunda de under 5:o, 27:o, 30:o, 33:o och 34:o upptagna af Kungl. Maj:t slutligen afgjorda, de under 1:o, 3:o, 4:o, 7:o, 8:o, 9:o, 13:o, 14:o, 15:o,

18:o—23:o, 25:o, 26:o, 29:o, 31:o och 32:o omförmälta föremål för behandling af annan myndighet eller särskild utredning samt de öfriga på pröfning beroende.

Finansdepartementet.

1:o Riksdagens skrifvelse af den 11 maj 1884, angående reglering af utgifterna under rikstatens sjätte hufvudtitel. (49.)

Det i föregående ämbetsberättelser omförmälta förslag beträffande sjömäns ålderdoms- och invaliditetsförsäkring är fortfarande under behandling af den af Kungl. Maj:t den 13 december 1907 tillsatta kommittén för utredning af frågan om allmän ålderdoms- och invaliditetsförsäkring.

2:o af den 5 maj 1888, angående omarbetning af förordningen den 12 februari 1864 om hvad i afseende å passagerareångfartygs byggnad, utrustning och begagnande iakttagas bör. (46.)

Sedan den af Kungl. Maj:t den 21 december 1906 tillsatta sjöfartskommittén numera afgifvit betänkande och förslag, har ärendet remitterats till kommerskollegium, som ännu icke afgifvit utlåtande.

3:o af den 16 maj 1895, om utarbetande och framläggande af förslag till lärlingslag. (91.)

Tillkallade sakkunniga hafva numera afgifvit »Betänkande med förslag till lag om vissa lärlingsaftal. I. Allmänna grunder.»

4:o af den 5 maj 1897, i anledning af väckt motion om ändrade grunder för den kommunala beskattningen. (65.)

Ärendet är fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

5:o af den 13 maj 1898, angående åtgärder till höjande af den svenska sjöfartsnäringen och till främjande af svenska alsters afsättning i utlandet. (120.)

Kungl. Maj:t har den 10 november 1911 utfärdat stadga angående dispaschörsväsendet.

6:o af den 10 maj 1899, i anledning af Riksdagens år 1898 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1897. (103.)

Sedan generaltullstyrelsen numera afgifvit utlåtande, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

7:o af den 11 maj 1900, angående förbättradt sätt för sjöfolks pensionering. (96.)

Se här ofvan under 1:o.

8:o Riksdagens skrifvelse af den 13 maj 1901, angående åtgärder med hänsyn till transport af timmer sjöledes m. m. (80.)

Lotsstyrelsen har ännu ej afgifvit infordradt utlåtande med anledning af de för verkställande af utredning i ämnet tillkallade sakkunnigas betänkande och förslag.

9:o af den 1 juni 1901, angående utredning rörande åstadkommande af förbättrade uppgifter om rikets in- och utförsel af varor m. m. (119.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

10:o af den 12 maj 1902, angående beskattning af tobak och tobaksfabrikat. (98.)

Sedan de i föregående förteckningar omförmälta sakkunniga numera afgifvit betänkande med förslag, har detsamma remitterats till åtskilliga verk och myndigheter. Därjämte har uppdragits åt två af de sakkunniga att verkställa viss ytterligare utredning i ämnet.

11:o af den 20 maj 1902, angående kvinnors anställande vid yrkesinspektionen. (141.)

Kungl. Maj:t har den 30 december 1911 beslutit inhämta lagrådets yttrande öfver ett upprättadt förslag till lag om arbetarskydd.

12:o af samma dag, angående åtgärder i fråga om importen af och rörelsen med artificiella sötämnen. (143.)

Den 10 mars 1911 afläts till Riksdagen proposition i ämnet. (Jämför ofvan I: 143:o.)

13:o af den 14 mars 1903, i anledning af väckta motioner om revision af lagen angående skydd mot yrkesfara m. m. (27.)

Se här ofvan under 11:o.

14:o af den 11 april 1903, angående åtgärder mot de olägenheter, som förorsakas genom vissa slag af fabriksdrift. (52.)

Den kommitté, som fått i uppdrag att verkställa utredning och afgifva förslag i anledning af förevarande skrifvelse, har ännu icke fullgjort sitt uppdrag.

15:o af den 16 maj 1903, angående förändrad organisation i fråga om rikets officiella statistik. (130.)

Ärendet är i vissa delar fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

16:o af den 13 maj 1904, angående undersökning rörande antalet vanföra och lytta i Sverige. (102.)

Ärendet är under handläggning af statistiska centralbyrån.

17:o af samma dag, i anledning af Riksdagens år 1903 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1902. (108.)

Den 29 september 1911 utfärdade Kungl. Maj:t kungörelse angående extra ordinarie afskrifning af vissa kronans utestående fordringar.

18:o Riksdagens skrifvelse af den 17 maj 1904, i anledning af väckta motioner angående ändringar i gällande sjöfartslagstiftning. (155.)

Se under 2:o här ofvan.

19:o af den 11 mars 1905, angående lagstiftningsåtgärder för stäfjande af illojal konkurrens. (20.)

Patent- och varumärkeskommittén har ännu ej fullgjort sitt uppdrag beträffande ifrågavarande ämne.

20:o af den 31 mars 1905, angående revision af de författningar, som afse priskuranters och markegångstaxors upprättande. (51.)

Den 3 februari 1911 aflät Kungl. Maj:t till Riksdagen proposition i ämnet. (Jämför ofvan I: 137:o.)

21:o af den 18 maj 1905, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående inredande i fastigheten n:r 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm af lokaler för utrikesdepartementet m. m. samt angående uppförande af ny byggnad för Kungl. Maj:ts kansli. (170.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

22:o af den 3 mars 1906, i anledning af väckt motion angående åtgärder mot tobaksförbrukning bland ungdomen. (28.)

Ärendet är öfverlämnadt till ecklesiastikdepartementet.

23:o af den 27 april 1906, i anledning af Riksdagens år 1905 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1904. (87.)

Det från kommerskollegium infordrade yttrandet i fråga om regleringen af den till vissa stapelstäder utgående tolagsersättningen har ännu icke inkommit.

24:o af den 19 maj 1906, i anledning af väckt motion om afskrifning af återstående köpeskillingen för hemman och lägenheter, som få till skatte lösas. (133.)

Det från kammarkollegium infordrade utlåtandet har ännu icke till Kungl. Maj:t inkommit.

25:o af den 8 mars 1907, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående sättet för verkställande af stämpelbeläggning af stämpelpliktiga handlingar och kontrollen därå. (28.)

Sedan statskontoret numera afgifvit yttrande i ämnet, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

26:o af den 6 april 1907, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående för-

säljning af egendomen n:r 1 i kvarteret Sjöhästen i Klara församling i Stockholm samt ett inom Riksdagen väckt förslag i ämnet. (64.)

Den 31 mars 1911 har Kungl. Maj:t bemyndigat öfverintendentsämbetet att före afgifvandet af det i senaste ämbetsberättelsen omförmälta förslag infordra köpeanbud rörande ifrågavarande fastighet.

27:o Riksdagens skrifvelse af den 24 maj 1907, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordningar om frihamn och om frilager. (183.)

Förut omförmälta, från generaltullstyrelsen och kommerskollegium infordrade utlåtande och förslag hafva ännu icke inkommit.

Ärendet, i hvad afser utarbetande af administrativa föreskrifter i ämnet, är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

28:o af den 8 april 1908, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående skyldighet för staten att erlägga skatt till kommun för staten tillhörig fastighet eller industriell anläggning. (55.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

29:o af den 25 april 1908, i anledning af väckt motion om förbud mot drift af sulfatfabrik eller annat industriellt verk, som genom förorenande af luft eller vatten orsakar olägenheter för kringliggande bygd och dess befolkning. (61.)

Se 14:o här ofvan.

30:o af den 3 juni 1908, angående utredning om kommunernas bärkraft i förhållande till dem åliggande skattebördor m. m. (226.)

Sedan förste aktuarien J. E. Söderberg numera verkställt den i ämbetsberättelsen till 1911 års Riksdag omförmälta undersökning, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

31:o af den 2 mars 1909, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående tullverkets och varuemottagares ömsesidiga rättigheter och skyldigheter i fall, då tullafgift för inkommen vara oriktigt uppdebiterats m. m. (22.)

Generaltullstyrelsen har ännu ej inkommit med förnyadt utlåtande.

32:o af den 30 mars 1909, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande gränstrafiken mellan Sverige och Norge, dels ock en i ämnet väckt motion. (59.)

Förut omförmälta, från generaltullstyrelsen infordrade utlåtande har ännu ej inkommit.

33:o af den 18 maj 1909, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t med anhållan om förslag till lagbestämmelser i syfte att för vissa personer försvåra åtkomsten af starka drycker m. m.. (161.)

Sedan kontrollstyrelsen afgifvit utlåtande, har ärendet öfverlämnats till den af Kungl. Maj:t den 17 november 1911 tillsatta kommittén för utarbetande af nödiga bestämmelser för genomförandet af lokalt veto för försäljning af brännvin samt vin och öl m. m.

34:o Riksdagens skrifvelse af den 23 maj 1909, angående ändrade grunder för val af sjömanshusdirektion m. m. (182.)

Den 13 juli 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat förordning angående sjömanshusen samt sjöfolks på- och afmönstring m. m.

35:o af den 22 maj 1909, i anledning af väckt motion om stämpel å bevis om tillstånd att köra med automobil å allmän väg eller gata m. m. (197.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

36:o af den 24 maj 1909, i anledning af väckt motion om semester för vaktbetjänte och med dem jämställda statstjänare i de centrala ämbetsverken och hofrätterna. (206.)

Sedan löneregleringskommittén afgifvit utlåtande och förslag, har ärendet öfverlämnats till justitiedepartementet.

37:o af den 25 maj 1909, i anledning af Riksdagens år 1908 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1907. (207.)

Det från statskontoret infordrade utlåtandet i fråga om förändring af rikshufvudbokens innehåll och uppställning har ännu icke inkommit.

38:o af samma dag, angående utredning rörande statens, kommunernas, landstingens och hushållningssällskapens frigörande från ekonomiskt beroende af från rusdryckshandteringen härflytande medel. (247.)

Den för verkställande af ifrågavarande utredning tillsatta kommittén har ännu icke aflämnat sitt betänkande med förslag.

39:o af den 6 april 1910, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till staden Mariestad af ett inom nämnda stad beläget kronomagasin m. m. (43.)

Kungl. Maj:t har numera meddelat förordnande om försäljning af ifrågavarande magasin i af Riksdagen medgifven ordning.

40:o af den 9 april 1910, i anledning af Riksdagens år 1909 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1908. (66.)

Skrifvelsen i hvad den afser framställning om upplåtande i rikshufvudboken af ett särskildt konto för kommerskollegium har öfverlämnats till kommittén för granskning af statens bokföring.

Sedan öfverintendentsämbetet numera verkställt utredning om beredande af förvaringsrum för vissa arkivhandlingar i det gamla riksbankshuset vid Järntorget i Stock-

holm, har ärendet i denna del öfverlämnats till sakkunniga rörande centrala arkivväsendets i Stockholm ordnande.

Beträffande sättet för redovisande af kommittékostnader har Kungl. Maj:t numera meddelat bestämmelser i ämnet.

41:o Riksdagens skrifvelse af den 9 april 1910, i anledning af väckta motioner om ändringar i gällande förordning angående försäljning af brännvin. (71.)

Sedan samtliga vederbörande numera afgifvit infordradt utlåtande, har ärendet öfverlämnats till kommittén för utarbetande af nödiga bestämmelser för genomförandet af lokalt veto för försäljning af brännvin samt vin och öl m. m.

42:o af den 15 april 1910, angående utsättande å kronodebetsedlarna af tid och ställe för uppbördsstämma. (72.)

Den 19 maj 1911 har Kungl. Maj:t utfärdat nytt uppbördsreglemente.

43:o af den 22 april 1910, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse af 3, 8, 41 och 58 §§ af förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften, dels ock i ämnet väckta motioner. (74.)

Den 7 april 1911 aflätos särskilda propositioner till Riksdagen rörande stämpelväsendet. (Jämför ofvan I: 124:o—126:o.)

Skrifvelsen är i vissa afseenden fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

44:o af den 6 maj 1910, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående reglering af löneförhållandena m. m. vid försäkringsinspektionen. (92.)

Den 21 april 1911 afläts till Riksdagen proposition i ämnet. (Jämför ofvan I: 56:o.)

45:o af den 2 juni 1910, angående åtgärder mot användande af denatureradt brännvin såsom berusningsmedel. (159.)

Ärendet har remitterats till kontrollstyrelsen, som ännu ej inkommit med utlåtande.

46:o af den 3 juni 1910, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående bildande af en lånefond för befrämjande af handtverk och därmed jämförlig mindre industri. (167.)

Kungl. Maj:t har numera meddelat beslut beträffande skrifvelsen, i hvad den innefattar anmälan om ett beviljadt extra anslag för år 1911 å 2,000 kronor.

47:o af den 8 juni 1910, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med tulltaxa för inkommande varor dels ock i ämnet väckta motioner. (191.)

Sedan de i senaste ämbetsberättelsen omförmälta utlåtanden inkommit, har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser i anledning af desamma.

48:o af den 9 juni 1910, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med för-

slag till förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt dels ock i ämnet väckta motioner. (197.)

Skrifvelsen i hvad den afser af Riksdagen begärd utredning i visst afseende är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

49:o Riksdagens skrifvelse af den 9 juni 1910, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst dels ock i ämnet väckta motioner. (198.)

Skrifvelsen i hvad den afser af Riksdagen begärd utredning i visst afseende är beroende på Kungl Maj:ts pröfning.

50:o af den 9 juni 1910, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjätte hufvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet. (6.)

Sedan numera statistiska centralbyrån äfvensom kommerskollegium afgifvit utlåtande, är ärendet i den till detta departement öfverlämnade delen beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

Af dessa ärenden äro sålunda de under 5:o, 12:o, 17:o, 20:o, 34:o, 39:o, 42:o, 44:o, 46:o och 47:o upptagna af Kungl. Maj:t slutligen afgjorda, de under 1:o, 2:o, 3:o, 7:o, 8:o, 10:o, 11:o, 13:o, 14:o, 16:o, 18:o, 19:o, 23:o, 24:o, 26:o, 27:o, 29:o, 31:o, 32:o, 33:o, 37:o, 38:o, 40:o, 41:o och 45:o antecknade föremål för behandling af annan myndighet eller särskild utredning, de under 22:o och 36:o omförmälta öfverlämnade till annat departement och de öfriga beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

Ecklesiastikdepartementet.

1:o Riksdagens skrifvelse af den 11 maj 1898, i anledning af Riksdagens år 1897 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1896. (84.)

Yttrande öfver af direktören Sven Nissvandt och förste revisorn K. Beckman upprättadt förslag till nytt formulär för Uppsala universitets hufvudbok har under 1910 afgifvits af kanslern för rikets universitet. Därefter hafva statskontoret och kammarrätten anbefallts att i ärendet afgifva utlåtande. Dessa utlåtanden hafva ännu icke inkommit.

2:o af den 8 maj 1900, angående undervisning i teknisk hygien m. m. vid rikets tekniska läroverk. (61.)

Sedan Kungl. Maj:t den 4 oktober 1907 tillsatt en kommitté för afgifvande af utlåtande och förslag, huru den lägre tekniska undervisningen i riket lämpligen bör

ordnas, har ärendet öfverlämnats till denna kommitté, som ännu ej inkommit med yttrande.

3:o Riksdagens skrifvelse af den 3 juni 1901, om utredning rörande vissa ecklesiastika boställen. (130.)

Utredningen fortgår.

4:o af den 26 april 1902, angående ändring i folkskolestadgan (49.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

5:o af den 11 april 1903, angående användning af torf till eldning vid statens järnvägar och öfriga verk. (53.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

6:o af den 22 maj 1903, angående en ny katekesutveckling för skolans behof. (158.)

Kungl. Maj:t har den 24 mars 1911 för en tid af tre år tillsatt en nämnd med uppdrag att granska förslag till läroböcker i den kristna tros- och sedeläran. Något yttrande från nämnden har ännu icke inkommit.

7:o af den 27 april 1905, i anledning af väckt motion angående grunderna för aflöning af lärare vid fortsättningsskolor. (101.)

Det från folkundervisningskommittén i ärendet infordrade utlåtandet har ännu icke inkommit.

8:o af den 3 mars 1906, i anledning af väckt motion angående åtgärder mot tobaksförbrukning bland ungdomen. (28.)

Ärendet, som öfverlämnats från finansdepartementet, är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

9:o af den 31 maj 1907, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastidepartementet. (8.)

Punkten 33, angående uppförande af byggnader för ett landsarkiv i Östersund.

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

10:o af den 6 maj 1908, i anledning af väckt motion om upphäfvande af bestämmelsen om kapellförsamlings skyldighet att deltaga i moderkyrkans byggnad och underhåll. (109.)

Kammarkollegium har anbefallts att anmoda Konungens befallningshafvande i samtliga län och domkapitlen att efter vederbörandes hörande afgifva yttranden i detta ärende samt med dessa yttranden jämte eget utlåtande till Kungl. Maj:t inkomma. Dessa utlåtanden hafva ännu ej inkommit.

11:o af den 1 juni 1908, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet. (8.)

Punkten 30, angående statsbidrag för undervisning i slöjd.

Det från folkundervisningskommittén i ärendet infordrade utlåtandet har ännu icke inkommit.

12:o Riksdagens skrifvelse af den 13 maj 1909, angående åtgärders vidtagande för att folk- eller småskollärare, som är obotligt sinnessjuk, måtte kunna entledigas med pension. (151.)

Sedan infordrade yttranden i ärendet inkommit, har Kungl. Maj:t den 10 februari 1911 aflåtit proposition i ämnet till Riksdagen. (Jämför ofvan I: 177:o.)

13:o af den 20 maj 1909, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående statsunderstöd till kommunala och enskilda läroanstalter, äfvensom i anledning af väckta motioner om ändring af gällande bestämmelser angående anslag till högre folkskolor. (249.)

Sedan infordrade yttranden i ärendet, som numera afser allenast lärarpersonalens vid de kommunala mellanskolorna aflönings- och pensionsförhållanden, inkommit, har Kungl. Maj:t den 10 mars 1911 aflåtit proposition i ärendet till Riksdagen. (Jämför ofvan I: 176:o.)

14:o af den 9 april 1910, i anledning af Riksdagens år 1909 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1908. (66.)

De sakkunniga, som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 11 november 1910 tillkallats för att biträda vid beredning af frågan om det centrala arkivväsendets i Stockholm ordnande och därför lämpliga granskningsåtgärders vidtagande, hafva numera inkommit med förslag i skilda delar af ämnet. De förslag, som afse gallringar af de centrala ämbetsverkens arkiv, hafva, sedan vederbörandes yttranden i frågan inhämtats, öfverlämnats till de departement, hvarunder respektive ämbetsverk lyda, och ett förslag, afseende arkivhandlingars förvarande i gamla riksbankshuset, har öfverlämnats till finansdepartementet. Härefter återstår på ecklesiastikdepartementets beredning af ifrågavarande förslag allenast ett, afseende utgallring ur de reviderade länsräkenskaperna. Öfver detta förslag hafva yttranden infordrats från Konungens samtliga befallningshafvande, kammarkollegium, kammarrätten, statskontoret och riksarkivarien. Dessa yttranden hafva ännu icke fullständigt inkommit.

15:o af den 18 maj 1910, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående fördelning af medel till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder. (105.)

Sedan Kungl. Maj:t den 15 juli 1910 meddelat slutligt beslut i ärendet, i hvad detsamma afsåg ecklesiastikdepartementet, förutom i fråga om två punkter — angående

den ena kurser i alkohologi och hälsolära och den andra vetenskapliga undersökningar och utredningar i alkoholfrågan — har Kungl. Maj:t den 27 januari och den 1 december 1911 meddelat slutliga beslut jämväl i dessa delar af ämnet.

16:o Riksdagens skrifvelse af den 30 maj 1910, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet. (8.)

Punkten 91, i hvad den rör poliklinik för barnsjukdomar i Stockholm.

Sedan Stockholms stadsfullmäktige förklarat sig villiga att för polikliniken tillskjuta 3,500 kronor för år 1911, har Kungl. Maj:t den 20 januari 1911 meddelat slutligt beslut i ärendet.

Punkten 92, angående anslag för anordnande af undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater.

Sedan kanslern för rikets universitet efter vederbörandes hörande inkommit med förslag till bestämmelser rörande anslagets användande, har Kungl. Maj:t den 17 februari 1911 meddelat slutligt beslut i ämnet.

Punkten 164, angående bidrag till uppförande af en svensk kyrka med samlingslokal och pastorsbostad m. m. för svenska församlingen i Paris.

Kungl. Maj:t har den 11 augusti 1911 meddelat slutligt beslut i ärendet.

Punkten 182, angående främjande af åtgärder till spridande af god och billig nöjeslitteratur.

Sedan Kungl. Maj:t den 2 december 1910 anvisat hälften af det för ifrågavarande ändamål beviljade anslag, har den återstående hälften den 22 december 1911 ställts till vederbörandes förfogande.

17:o af den 31 maj 1910, angående åtgärder för skolungdomens fostran till sparsamhet. (150.)

Sedan infordrade yttranden i ärendet inkommit, har postsparbanksstyrelsen underställt Kungl. Maj:t ett af styrelsen uppgjordt förslag i ämnet. Härefter hafva öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk och öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor äfvensom samtliga domkapitel anbefallts att afgifva utlåtanden öfver sagda förslag. Dessa utlåtanden hafva ännu icke fullständigt inkommit.

18:o af den 6 juni 1910, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående öfverlåtelse till Kalmar stad af vissa delar af den för högre allmänna läroverket därstädes använda fastighet m. m. (172.)

Kungl. Maj:t har den 8 december 1911 meddelat slutligt beslut i ärendet.

Af dessa ärenden äro alltså de under 12:o, 13:o, 15:o, 16:o och 18:o upptagna slutligen afgjorda, de under 1:o, 2:o, 3:o, 6:o, 7:o, 10:o, 11:o, 14:o och 17:o antecknade föremål för behandling af annan myndighet eller särskild utredning samt de öfriga på pröfning beroende.

Jordbruksdepartementet.

1:o Riksdagens skrifvelse af den 17 mars 1885, om ändrade stadganden angående den s. k. allmänna strömrensningen. (20.)

De i föregående ämbetsberättelser omförmälta kommittéerna, som den 17 mars 1911 till justitiedepartementet inkommit med betänkande och förslag till vattenlag m. m., hafva därvid afgifvit förslag i ämnet. Ärendet är härefter beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

2:o af den 11 maj 1896, angående utredning rörande fiskeribefolkningens i Göteborgs och Bohus län nuvarande bostadsförhållanden. (66.)

Ärendet är fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

3:o af den 12 maj 1899, i anledning af väckt motion om ändringar i gällande lagstiftning rörande fattigvården. (126.)

Den i ämbetsberättelsen till 1908 års Riksdag omförmälta kommittén har ännu icke inkommit med förslag i ämnet.

4:o af den 14 maj 1900, i fråga om ändring af gällande föreskrifter angående hvad iakttagas bör till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren. (120.)

Det från medicinalstyrelsen och landtbruksstyrelsen infordrade utlåtandet rörande de delar af ärendet, i fråga om hvilka Kungl. Maj:t icke förut fattat beslut, har ännu icke inkommit.

5:o af den 19 april 1901, i anledning af väckt motion om utarbetande af skärpta lagbestämmelser för uraktlåtenhet att utgifva bidrag till underhåll af oäkta barn. (38.)

6:o af den 17 maj 1901, i anledning af väckt motion om ändring i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871 i syfte att undanröja vissa med densamma förenade olägenheter för gränskommuner. (88.)

Den i ämbetsberättelsen till 1908 års Riksdag omförmälta kommittén har ännu icke inkommit med förslag i de två sistnämnda ärendena.

7:o af den 1 juni 1901, i anledning af väckta motioner angående lagstiftningsåtgärder för vidmakthållande af jordbruksnäringen inom skogsbygderna i Norrland och Dalarna. (128.)

Den 27 januari 1911 fastställde Kungl. Maj:t reglemente för de enligt 3 § i lagen den 25 juni 1909 angående uppsikt å vissa jordbruk i Norrland och Dalarna förstnämnda dag tillsatta jordbrukskommissioner.

Ärendet är i den del det angår ändring af vissa delar af flottningsstadgan den 30 december 1880 öfverlämnadt till de under punkt 32:o här nedan omförmälta sakkunniga.

8:o Riksdagens skrifvelse af den 12 april 1902, i anledning af väckt motion om ändring af 15 § i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871. (32.)

Den i ämbetsberättelsen till 1909 års Riksdag omförmälta kommittén har ännu icke inkommit med förslag i ärendet.

9:o af den 10 maj 1902, angående vissa förhållanden vid Malmberget och Kiruna. (85.)

Detta ärende är fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

10:o af den 11 april 1903, angående användning af torf till eldning vid statens järnvägar och öfriga verk. (53.)

Ärendet är öfverlämnadt till civildepartementet.

11:o af den 6 maj 1903, angående åtgärder för tillvaratagande af de inhemska häststammarna. (79.)

Sedan de i föregående års ämbetsberättelse omförmälta sakkunniga den 11 december 1911 afgifvit betänkande i ärendet, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

12:o af den 22 maj 1903, angående skogslagstiftning och därmed i samband stående ämnen. (136.)

Utlåtande från den i ämbetsberättelsen till 1908 års Riksdag omförmälta kommitté har ännu ej inkommit.

13:o af den 22 mars 1904, i anledning af väckt motion om ändring af § 5 i förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket den 26 januari 1894. (26.)

Från den i juni 1911 tillsatta skogslagstiftningskommittén, till hvilken ärendet öfverlämnades den 31 augusti 1911, har utlåtande ännu ej inkommit.

14:o af den 12 april 1905, i anledning af väckt motion om tillägg till 5 § i förordningen angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län den 24 juli 1903. (60.)

Den i ämbetsberättelsen till 1908 års Riksdag omnämnda kommitté har ännu icke inkommit med utlåtande i ärendet.

15:o af den 14 april 1905, angående åtgärder till förekommande eller lindring af olägenheterna för skärgårdsbefolkningen af sjöfarten inomskärs vintertiden. (65.)

Det i föregående ämbetsberättelse omförmälta från kommerskollegium infordrade utlåtandet inkom den 15 februari 1911, hvarefter ärendet remitterades till lotsstyrelsen, hvilken styrelse den 14 juli samma år afgaf utlåtande. Den 2 november öfverlämnades ärendet till de inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga för verkställande af utredning rörande väghållningsbesvärets utjämning m. m., och hafva dessa ännu icke inkommit med förslag i ämnet.

16:o Riksdagens skrifvelse af den 27 april 1905, i anledning af väckta motioner om ändringar i stadgan angående skjutsväsendet den 31 maj 1878. (100.)
Anmäldes den 31 mars 1911, och beslöts proposition till 1911 års Riksdag med förslag till ny stadga för skjutsväsendet. (Jämför ofvan I: 251:o).

17:o af den 12 maj 1905, i anledning af väckta motioner om revision af fattigvårdslagstiftningen m. m. (131.)

18:o af den 20 maj 1905, med anhållan om utredning angående den enskilda och kommunala sinnessjukvårdens förbättrande. (169.)
Den i ämbetsberättelsen till 1908 års Riksdag omförmälta kommittén har ännu icke inkommit med utlåtande i sistberörda två ärenden.

19:o af den 31 mars 1906, i anledning af väckt motion med begäran om framläggande af förslag till ändring af förordningen angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län den 24 juli 1903. (55.)
Den i ämbetsberättelsen till 1908 års Riksdag omförmälta kommittén har ännu icke inkommit med utlåtande i ärendet.

20:o af den 23 maj 1906, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående disposition af den för statsverkets räkning utarrenderade delen af kronolägenheten Halmstads slottsjord. (173.)
Ärendet är fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

21:o af den 23 april 1907, angående användande af skogsvårdsafgifter till inköp af allmänningsskogar. (77.)
Ärendet öfverlämnades den 31 augusti 1911 till den i punkt 13:o omförmälta skogslagstiftningskommittén, och har kommittén ännu icke afgifvit förslag i ämnet.

22:o af den 22 maj 1907, i anledning af väckta motioner angående undervisningen i landthushållning. (178.)
Sedan proposition angående förändrad organisation af landtbruks- och landtmannaskolor den 13 januari 1911 aflåtits till nämnda års Riksdag och Kungl. Maj:t och Riksdagen fattat beslut i denna del af ärendet, äro endast frågorna om inrättande af statsunderstödda landthushållsskolor och ordnande af utbildningskurser för blifvande ladugårdsförmän fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

23:o af den 24 maj 1907, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående upphörande af kronans rätt till storverksträd och ekar å härads-allmänningar. (185.)
Det i föregående års ämbetsberättelse omförmälta från kammarkollegium infordrade utlåtandet har ännu ej inkommit.

24:o af den 25 april 1908, i anledning af väckta motioner dels om ändrad lydelse

af 6 § i lagen om vård af enskildes skogar den 24 juli 1903, dels ock om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående revision af lagstiftningen om vården af enskildes skogar. (64.)

Ärendet öfverlämnades den 31 augusti 1911 till den i punkt 13:o omförmälta skogslagstiftningskommittén, och har kommittén ännu icke afgifvit förslag i ämnet.

25:o Riksdagens skrifvelse af den 6 maj 1908, angående utsträckt fridlysning af hare, tjäder och orre. (114.)

Ärendet är fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

26:o af den 20 maj 1908, angående inskränkning i tiden för jakt å älg m. m. (130.)

Ärendet är fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

27:o af den 30 mars 1909, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t med anhållan om förslag till lag angående obligatorisk kontroll å beredda kraftfodermedel m. m. (58.)

Det i ämbetsberättelsen till 1910 års Riksdag omförmälta, från landtbruksstyrelsen infordrade utlåtandet har ännu icke inkommit.

28:o af den 1 april 1909, i anledning af väckt motion om åvägabringande af lagbestämmelser för betryggande af skogens återväxt å område, hvarest afverkningsrätt upplåtits åt utlänning. (63.)

Ärendet remitterades den 31 augusti 1911 till den i punkt 13:o omförmälta skogslagstiftningskommittén.

29:o af den 21 april 1909, med begäran om utredning och förslag i fråga om anordnande af landtbrukshögskoleundervisning. (92.)

Jämlikt bemyndigande den 17 februari 1911 har chefen för jordbruksdepartementet tillkallat fem sakkunniga personer för utredning angående anordnande af den högre landtbruksundervisningen, till hvilka sakkunniga ärendet öfverlämnats.

30:o af den 15 maj 1909, i anledning af väckta motioner om begränsning af rösträtten å vägstämma. (153.)

Ärendet är öfverlämnadt till de inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga för verkställande af utredning rörande väghållningsbesvärets utjämning m. m.

31:o af den 19 maj 1909, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 9 § i lagen angående köttbesiktning och slakthus den 22 december 1897. (184.)

Ärendet är fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

32:o af den 24 maj 1909, angående bestämmelser rörande skyldighet att vid allmän flottled uppföra bostäder för flottningsmanskapet. (234.)

Sedan från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen infordradt utlåtande inkommit den 21 april 1911, öfverlämnades ärendet till de personer, hvilka tillkallats att såsom sakkunniga

inom justitiedepartementet biträda med utarbetande af förslag till ny lagstiftning om flottning och till de förändrade bestämmelser i andra delar af lagstiftningen, som häraf påkallades.

33:o Riksdagens skrifvelse af den 23 april 1910, angående tjänstårsberäkning för länsjägmästare vid anställning inom skogsstaten. (75.)

Sedan det i föregående års ämbetsberättelse omförmälta, från domänstyrelsen infordrade utlåtandet den 28 oktober 1911 inkommit, anbefalldes samma styrelse att inkomma med förnyadt utlåtande i ärendet. Sådant utlåtande har ännu icke afgifvits.

34:o af den 25 maj 1910, i anledning af väckt motion om vidtagande af åtgärder i syfte att för obemedlade underlätta förvärf af jord från statens domäner till småbruk. (111.)

Sedan det i föregående års ämbetsberättelse omnämnda, från domänstyrelsen infordrade utlåtandet i ärendet inkommit den 2 december 1911, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

35:o af samma dag, i anledning af väckt motion om åvägabringande af lagändring i syfte att bereda större trygghet för en bättre vård af och hushållning med enskildes skogar. (112.)

Sedan det i föregående års ämbetsberättelse omförmälta, från domänstyrelsen infordrade utlåtandet den 8 november 1911 inkommit, remitterades ärendet den 10 i samma månad till den under punkt 13:o omförmälta skogslagstiftningskommittén. Kommittén har ännu icke afgifvit förslag i ämnet.

36:o af samma dag, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående omläggning af förvaltningen utaf de allmänna skogarna i södra och mellersta Sverige. (114.)

Jämlikt bemyndigande den 16 juni 1911 har chefen för jordbruksdepartementet tillkallat fem sakkunniga personer för verkställande inom jordbruksdepartementet af utredning för åstadkommande af en rätt förvaltning och skötsel af kronans och andra allmänna skogar i mellersta och södra delarna af riket, till hvilka sakkunniga ärendet öfverlämnats.

För behandling af vissa i särskilda Riksdagens skrifvelser den 22 maj 1903, den 22 mars och den 19 maj 1904 samt den 24 maj 1907 angifna och därmed sammanhängande skogslagstiftningsfrågor tillsatte Kungl. Maj:t efter gemensam beredning med justitiedepartementet samma dag en kommitté bestående af fyra sakkunniga personer.

Af dessa ärenden äro sålunda det under 16:o upptagna af Kungl. Maj:t slutligen afgjordt, de under 3:o, 4:o, [illegible] .o, 6:o, 7:o, 8:o, 12:o, 13:o, 14:o, 15:o, 17:o, 18:o, 19:o, 21:o, 23:o, 24:o, 27:o, 28:o, [illegible] 30:o, 32:o, 33:o, 35:o och 36:o antecknade föremål för behandling af annan mynd[illegible]et eller särskilda yttrandens afgifvande, det under 10:o omförmälta öfverlämnadt till ann[illegible] departement samt de öfriga på pröfning beroende.

Tabell,

utvisande under hvilka nummer åtgärderna i anledning af Riksdagens år 1911 aflåtna, i tionde samlingen af bihanget till Riksdagens protokoll för samma år införda skrifvelser finnas upptagna i den under I här ofvan införda förteckningen.

(Första siffertalet utvisar skrifvelsens nummer i ofvannämnda samling, och det senare talet angifver numret i förteckning I.)

1	100	43	189	86	203	129	122	172	224	215	244
2	1	44	190	87	218	130	123	173	225	216	254
3	29	45	191	88	204	131	67	174	226	217	248
4	43	46	106	89	205	132	171	175	227	218	85
5	53	47	9	90	206	133	18	176	228	219	86
6	56	48	10	91	207	134	19	177	238	220	87
7	101	49	107	92	208	135	68	178	237	221	88
8	176	50	165	93	209	136	172	179	246	222	89
9	57, 178	51	11	94	210	137	20	180	229	223	148
10	44, 52, 58, 102, 177, 179	52	108	95	211	138	21	181	50	224	252
		53	109	96	212	139	22	182	138	225	253
11	2	54	110	97	213	140	23	183	72	226	149
12	3	55	12	98	217	141	69	184	73	227	90
13	4	56	111	99	214	142	24	185	139	228	25
14	5	57	32	100	215	143	124	186	140	229	26, 91
15	*	58	33	101	216	144	125	187	74, 174	230	150
16	*	59	34	102	37, 219	145	126	188	75	231	151
17	103	60	166	103	231	146	127	189	141	232	92
18	59	61	167	104	232	147	30	190	76	233	93
19	***	62	168	105	234	148	128	191	77	234	94
20	**	63	169	106	222	149	129	192	78	235	42
21	***	64	112	107	223	150	130	193	79	236	***
22	**	65	13	108	118	151	131	194	80	237	152
23	162	66	62	109	233	152	132	195	175	238	27
24	163	67	**	110	220	153	133	196	142	239	153
25	6	68	113	111	235	154	134	197	81	240	154
26	180	69	114	112	192	155	135	198	251	241	95, 155
27	104	70	14	113	193	156	136	199	250	242	45, 55, 96, 156
28	164	71	115	114	194	157	47	200	143		
29	60	72	63	115	36	158	38	201	144	243	97
30	105	73	35	116	15	159	39	202	145	244	98
31	***	74	64, 116	117	16	160	40	203	146	245	157
32	7	75	65	118	17	161	46	204	147	246	***
33	8	76	117	119	119	162	48	205	82	247	158
34	61	77	195	120	*	163	70	206	83	248	28
35	31, 181	78	196	121	*	164	137	207	245	249	99, 159
36	182	79	197	122	*	165	41, 71	208	84	250	54
37	183	80	198	123	120	166	49	209	249	251	1
38	184	81	199	124	*	167	173	210	51	252	161
39	185	82	66	125	*	168	236	211	241		
40	186	83	200	126	230	169	240	212	242		
41	187	84	201	127	121	170	239	213	243		
42	188	85	202	128	170	171	221	214	247		

* Utfärdade förordnanden. — ** Skrifvelse till f[illegible]ige i riksgäldskontoret. — *** Skrifvelse till fullmäktige i riksbanken.